

MAP COBERCO

1970 – 1997

B versie

Uitgave: www.zuivelhistorienederland.nl

**β versie-1 geplaatst als 2012-10-13
versie-4 2013-04-27**

Snelkeuze	Xxxx / 1970 / 1975 / 1980 / 1985 / 1990 / 1994 / 1995 / 1996 / 1997 / 1999 / bijlage	
Datum	Onderwerp	Blz.
1963-03-26	Zuivelfabrieken in Oost'-Nederland gaan melksuiker maken	
1964		
1964-12-11	Grote concentratie in oostelijke melk: Berkelstroom, Comego en Deventer condens.	
1964-12-12	<i>De Veemarkt</i> : commentaar op concentratie	
1965		
1966-12-10	Melkstrijd na 18 jaar beslecht... Vrije veehouders leveren melk aan coöperatie elders?	
1967		
▲		
1968		
1968-10-19	<i>De Veemarkt</i> : Er komen meer krachtpatsers in zuivel	
1968-12-21	Gaat de Vrijheid uit Holten op in Coberco – voorbeeld van een fabriek die fuseert	
▲		
1969		
1969-03-29	<i>De Veemarkt</i> : ‘Zuivelbonden en FNZ’	
1969-09-05	Zal “Vrijheid” Holten opgaan in Coberco-verband ?	
1969-12-19	“Vrijheid” Holten na 63 jaar zelfstandigheid nu een <i>melkleveranciersvereniging</i>	
1969-12-20	Miljard kg melk in Coberco-fusie	
1969-12-20	<i>De Veemarkt</i> : ‘Drie fronten in zuivelcoöperatie’	
▲		
1970		
1970-02-05	Fusie Andi en Vecomi Gelderse zuivelfusie brengt 300 miljoen kg melk in één hand	
1970-09-09	FNZ secr. v. Waes: In 15 jaar voltrokken zich in de zuivel grote veranderingen	
1970-10-15	Vijf zuivelfabrieken gaan in januari dicht	
1970-11-28	Havelte besprekingen: Zuivel mammoet in de maak	
▲		
1971		
▲		
1972		
1972-03-22	Samenwerking Coberco en Vecomi	
1972-03-29	Rivella-Wolvega betrokken bij fusiegesprek	
1972-03-31	Coöp. zuivelbedrijven <i>Coberco</i> en <i>Vecomi</i> gaan fusie aan	
1972-10-20	Coberco sluit vier zuivelbedrijven Terwolde, Olst, Wesepe en Winterswijk	
▲		

1973-11-23	Stormachtige ontwikkeling tankmelkerij bij Coberco – plaatsing 2500'ste tank	
1973-06-30	Zuivelcoöperatie <i>Coberco</i> sluit in 1974 Loenen en Goor	
▲		
1974		
1974-07-13	Coberco zette vorig jaar f 935 miljoen om	
1974-07-13	Coberco: meer betaald voor meer melk in 1973 – 45,90 ct./kg.	
1974-09-27	CMC-MelkUnie, Coberco en Domo willen samenwerken in consumptiemelkmarkt	
1974-09-28	„Melkfusie" geen gevolgen voor de Frico	
▲		
1975		
1975-02-07	Kringvergaderingen rond Holten, in verband met rechtstreeks lidmaatschap leden	
1975-03-07	Melkleveringsvereniging „ <i>De Vrijheid</i> ” Holten rechtstreeks lid van Coberco	
1975-04-18	Zuivelcoöperatie reorganiseert, sluiting Doetinchem en Laren, geen ontslagen	
1975-06-21	Coberco sluit twee kaasfabrieken Aalten en Zelhem	
1975-06-25	Coberco bouwt kaasfabrieken, meer melk in kaasbak – melkgeld 1974 47,92 ct./kg.	
1975-09-19	Coberco beperk kaasproductie nog extra	
1975-09-22	Melkslijters in Hellendoorn ontslagen	
1975-10-01	Coöperaties komen met half-boter	
1975-12-23	Melkplas van 33 Mln. kg. in Holten voldoende voor eigen Coberco district	
▲		
1976		
1976-02-06	Coberco fabriek Wageningen dicht	
1976-02-10	Tankmelkers: Teveel water bij de melk	
1976-03-19	Bijeenkomst plattelandsvrouwen Dijkerhoek: Lezing De Wit over het Coberco-bedrijf	
1976-03-24	Koopmans b.v. Bouwt twee kaasfabrieken Twintig miljoen in apparatuur	
1976-06-12	Coberco sluit vijf fabrieken Aalten, Apeldoorn, Oene, Wageningen en Zelhem	
1976-10-06	Melkfabriek Coberco in Apeldoorn gaat dicht Personeel kan in dienst blijven	
1976-10-22	Nieuwe kruidenkaas uit fabriek in Zevenaar	
▲		
1977		
1977-03-05	Vier zuivelcoöperaties nemen Haags bedrijf over	
1977-05-18	Coberco sluit vijf vestigingen: Hellendoorn, Holten. Hoogland, Kampen en Silvolde	
1977-05-27	Protesterende Bussenboeren tegen verplichte melktank - Dijkerhoekseweg / bij Holten	
1977-12-30	Beschrijving dag van sluiting CZ. ' <i>De Vrijheid</i> ' te Holten	
1977-12-30	Met de laatste melkbussen op de melkontvangst.	
▲		
1978		
1978-02-20	Melkboeren Coberco, Ormet en Campina vragen om half jaar loongarantie	
1978-04-05	Reorganisatie bij Coberco: Angerlo, Eibergen, Lichtenvoorde en Terschuur dicht	
1978-06-02	Holten: Van melkbus tot melktank	

1978-12-16	Fusie Coberco en Vecolac: sluiting s-Heerarendsbroek Hasselt, Wezep en één in Zwolle	
▲		
1979		
1979-04-25	Ruim twee miljard kg melk bij Coberco	
▲		
1980		
1980-xx-xx	Afscheid voorzitter Prangma	
Tabel-72-79	Coberco gegevens over 1972-1979 ook melkgeld	
1980-01-10	Staking in de zuivel gaat door ondanks overleg	
1980-01-23	Melkerij Lent in Nijmegen gaat dicht	
1980-05-07	Cobercomelkprijs 0,73 cent hoger Miljoenenverlies bij veevoerbak „Sloten” .	
1980-10-29	Konsumenten Kontakt: Vier coöperaties beheersen gehele melkindustrie	
▲		
1981		
1981-01-16	Fusiebesprekingen tussen Coberco en ‘Nijkerk’	
1981-01-24	Overname Coöperatie ‘Nijkerk’ door Coberco:	
1981-03-23	Potgeld Coberco komt met potgeld 1980 op 5,5 ct.; melkprijs 64,5 ct./kg.	
▲		
1982		
1982-02-27	<i>De Veemarkt</i> Over de overgenomen Volnij te Nijkerk	
1982-03-20	Coberco komt met potgeld over 1981: van 7.2 cent; totaal 70,70 ct./kg.	
1982-04-14	R. Zijlstra: Zuivelconcentratie een versterking?	
▲		
1983		
1983-08-18	Importstop Nigeria treft Nederlandse zuivel hard	
1983-10-08	Paniekje in zuivelland om stunten met melk	
▲		
1984		
1984-05-21	Coberco betaalt over 1983 77,26 cent uit	
1984-09-12	Kaasfabriek Bathmen dicht zonder ontslagen	
▲		
1985		
1985-05-08	Veevoerbak „Sloten” leed verlies van f 10 miljoen	
1985-09-10	Bij Coberco grote verschillende in hoogte superheffing	
1985-11-05	Reorganisatie Coberco gaat 300 banen kosten	
1985-11-06	Massale staking bij melkfabriek Eefde	
▲		
1986		
1986-01-07	Melkwagenchauffeurs Coberco van fraude verdacht	
1986-01-12	Groot verlies van ‘Sloten’: f20 miljoen	

1986-01-14	Ingezonden: 'Flessenlijn'	
1986-04-11	Coberco neemt <i>Debic</i> in België over	
1986-05-10	EG overweegt boetes voor vijf Nederlandse zuivelconcerns	
1986-05-12	Bedrijfsopbrengst bij Coberco lager – melkprijs 1985 was 78,21 ct.	
1986-05-13	'Sloten' kost Coberco boeren 0,4 ct per kilo	
1986-05-31	Zuivelverkoopcentrale NCZ., nu voor 100 pct. de verkoopafdeling van Coberco	
1986-10-30	Zuivelgigant Coberco voelt niets voor kwantum-toeslagen	
1986-11-17	Coberco verdacht van hulp bij melkfraude	
1986-11-22	Coberco voorzitter Mattheussens: 'De legale ontduiking van de Superheffing'	
1986-11-26	Coberco krijgt EG-boete voor prijskartel in België	
▲		
1987		
1987-01-14	Actiedreiging bij Coberco, sluitingsplannen Eefde en Arnhem	
1987-02-19	Vanaf zondag ook staking bij Coberco-kaasfabriek Borculo	
1987-02-20	Staking bij Coberco: nu ook Lochem dicht Directie geeft sluitingsplannen toe	
1987-02-27	Akkoord bereikt bij Coberco Arnhem open, Eefde dicht	
1987-04-28	Coberco sluit kaasfabriek Borculo	
1987-06-06	Nestlé sluit fabriek Nunspeet, melk naar Coberco	
1987-06-09	Coberco: produktie van kaas kan stijgen – melkgeld 78,98 ct./kg.	
1987-06-10	Coberco loopt met melkprijs langzaam in op Noord-Nederland	
1987-08-12	Klacht tegen reclame voor vette 'boerenmelk'	
1987-09-01	Coberco mag melk niet gezond noemen	
1987-10-21	Coberco slinkt af – sluiting Ede	
▲		
1988		
1988-05-09	Coberco steekt miljoen f 12 in fabriek Vollenhove	
1988-05-10	Coberco: tekort melkpoeder dreigt	
1988-09-23	Veel melk uit Flevopolder naar België	
1988-09-28	Belgisch bedrijf jaagt op Nederlandse melk, plannen voor melkfabriek in Nederland	
1988-11-03	Coberco is van plan zuivel met sojave te maken	
▲		
1989		
1989-01-14	Slogan 'melk is gezond' weer toegestaan	
1989-04-22	Eis tegen Coberco boete van f250.000 – ontduiking Superheffing	
1989-05-02	Coberco verwacht hogere -melkprijs	
1989-05-02	Omzet Coberco naar f 3,3 mld	
1989-05-30	Meko Assen levert Coberco voor zes miljoen gulden	
1989-09-22	Reactie fusie-plan melkunie-campina Coberco: mogelijk verdere zuivel-fusie	
1989-10-02	Tebel maakt goede tijden door. Deze week kaaslijn naar Coberco in Vollenhove	
1989-12-19	Coberco komt met toeslagsysteem voor melklevering	

▲		
1990		
1990-03-15	Coberco melkgeld 1989: 88,11 ct./kg.	
1990-05-01	Coberco verwacht dit jaar lagere melkprijs te betalen	
1990-05-03	Coberco op Spaanse toer: Melkprijs boeren keldert	
1990-05-03	Twee Spaanse bedrijven overgenomen Zuivelgigant Coberco wil Spanje veroveren	
1990-06-05	Coberco: 'potje' over voorschot	
1990-08-07	Personalia: G. J. Majoor benoemd	
1990-08-29	Coberco genoodzaakt melkplas te spekken	
1990-10-13	Coberco beboet voor hulp bij melkfraude superheffing	
1990-11-03	Coberco Vollenhove gelooft in Edammers	
1990-12-27	Melkprijs van Coberco 80 cent	
1990-12-27	Daling melkprijs Coberco niet onrustbarend	
▲		
1991		
1991-01-04	Melkprijs Frico ongeveer 78 cent: PZ somber	
1991-02-06	Heino Krause wil fusie met Coberco	
1991-02-28	Ormet Enschede praat met Coberco over fusie	
1991-03-09	Fusie Coberco met HOVO Raalte	
1991-03-20	Zuivelfusie Coberco en <i>De Eendracht</i> Tubbergen	
1991-04-10	Boerinnen Heino-Krause vragen Rabo schuld kwijt te schelden	
1991-04-24	Tebel bouwt kaasfabriek voor Coberco Balkbrug	
1991-04-29	Coberco richt zich meer op consumptiemelk	
1991-05-03	Ledenraad Coberco akkoord met fusies ORMET, HOVO en Tubbergen en	
1991-05-03	Coberco: verlaging melkprijs te verkiezen boven Quotumkorting	
1991-05-07	<i>De Boer op</i> : 'Zeer forse verlaging melkprijs onhaalbaar'	
1991-08-23	Zuivel wil margarine met botermelange verdringen	
1991-10-29	Kaasfabriek Coberco in Tubbergen dicht	
1991-11-05	Coberco sluit twee poedermelkfabrieken; Heino en Almelo	
1991-11-06	Imeko zit diep in probleem door de Golfoorlog en 'Heino-affaire'	
▲		
1992		
1992-02-10	Na fusie noordelijke oostelijke zuivelcoöperatie Frico met Coberco, tweede in EG	
1992-05-06	Kaas winstmaker voor Coberco	
1992-05-07	Coberco: in 1992 prijs melk 2,5 cent hoger	
1992-05-19	Coberco 'scoort' laagste melkprijs 1991; 74,24 ct./kg.	
1992-06-13	(Kaf en Koren) Haperingen rond de grote zuivelfusie – deel	
1992-06-19	Vakbond verdeeld over niet doorgaan van fusie in zuivelbeleid	
1992-06-19	Fusie Frico Domo en Coberco van de baan	
1992-07-21	Coberco voor samenwerking met Frico Domo	

1992-08-10	Imeko in problemen door Coberco	
1992-09-05	Coberco en Imeko begraven strijdbijl	
1992-10-09	Samenwerking Frico/Domo en Coberco van de baan	
1992-10-14	Coberco stopt Spaans avontuur	
1992-11-02	Directeur Johan Plageman: 'Extra korting quota dreigt voor veehouder'	
1992-12-18	Coberco: melkprijs van 81,35 cent	
▲		
1993		
1993-01-29	Directeur Johan Plageman: 'Coberco gaat uit van zelfstandigheid tot 1997'	
1993-03-26	Miljoenenverlies veevoerfabriek	
1993-04-17	Frico en Coberco weer in overleg	
1993-04-24	Coberco besteedt deel productie uit	
1993-05-12	Coberco: meer winst met minder personeel – melkprijs 1992 81,34 ct./kg	
1993-05-13	Coberco gaat door met reorganisaties	
1993-05-15	FNV: Honderden banen weg bij zuivelconcern Coberco	
1993-06-05	Coberco in Zutphen schrapt 500 banen	
1993-06-08	Vakbond: Inkrimping Coberco tot 1997 zonder gedwongen ontslagen	
1993-06-19	Coberco sluit fabriek Den Ham	
1993-07-11	Flessemelk van Frico – Warga – binnenkort uit Arnhem	
1993-07-27	Claim – Lakeman – Heino-boeren f41 miljoen	
1993-11-27	Coberco sluit melkfabriek Enschede	
1993-12-23	Coberco koopt Roomcentrale Nuenen en Nieuw-Venep	
▲		
1994		
1992-02-02	Coberco-topman Plageman voorspelt verdere daling melkprijs	
1994-03-24	LC: Lage melkprijs Coberco in 1993 – 80,35 ct./kg.	
1994-03-24	NvhN: Coberco 'stelt boeren teleur met melkprijs'	
1994-03-24	Groot verlies 'Sloten' door reorganisaties	
1994-03-24	Geen condensblok Coberco-FFD	
1994-04-06	Reorganisatie Coberco slecht ontvangen Chauffeurs overleggen over acties	
1994-04-14	Coberco houdt eigen chauffeurs	
1994-06-22	Coberco sluit fabriek melkinrichting Enschede	
1994-10-07	Coberco mag fabriek Enschede nog niet sluiten	
▲		
1995		
1995-02-09	Coberco wil veertig miljoen van de leden	
1995-03-09	Coberco schrapt 100 banen extra – nu mogelijk 600	
1995-03-11	Lagere Leeuwarder kaasnotering leidt tot onenigheid	
1995-03-24	Lager resultaat voor Coberco – melkprijs 77 ct./kg.	
1995-03-25	Coberco wil in 1996 toppositie	

1995-05-09	Coberco kan meer kaas verkopen dan maken	
1995-06-15	Melkfles straks ook vierkant en van kunststof	
1995-07-20	Opnieuw reorganisatie zuivelconcern Coberco	
1995-07-24	Sluiting Coberco kaas in Meppel niet in zicht	
1995-09-14	Claim Produktschap bij Coberco	
1995-09-19	Coberco ontslaat werknemers	
1995-09-22	Heino-Krause Boeren willen geld van Coberco	
1995-09-29	Bij Coberco 45 banen weg – groot deel uit Deventer	
1995-11-09	Coberco schraapt 125 banen, sluiting kaasfabriek Heeten	
1995-11-10	Coberco schraapt 35 van de 200 banen in kaasopslag Meppel	
1995-11-11	Coberco schaft uittreedgeld boeren af	
▲		
1996		
1996-02-15	Coberco klopt aan bij Heino-boer	
1996-03-29	Coberco Isoco schraapt 56 banen	
1996-04-05	Lagere winst; melkprijs Coberco in 1995 76,30 ct./kg.	
1996-04-06	Coberco zoekt groei buiten zuivelsector	
1996-06-20	Voorwaardelijke straf voor ex-directeur van Heino-Krause	
1996-07-08	Bij Coberco zeventig banen weg	
1996-08-13	Frico stoot fabriek 'dagvers' af aan Coberco	
1996-09-17	Condens Coberco Deventer naar Nestlé	
1996-10-14	Tientallen banen weg bij kaasfabriek Coberco in Meppel	
1996-10-15	Frico uit Groningen komt definitief in handen van Coberco	
1996-10-25	Coöperaties geven – zelfstandig – Sloten lening	
▲		
1997		
1997-02-13	Coberco Kaas gaat 45 banen schrappen	
1997-02-21	Kwark van Coberco naar Mona	
1997-03-06	Coberco neemt afscheid van Frico-merk	
1997-04-04	Coberco beperkt daling melkprijs 1996 75,05 ct./kg.	
1997-04-05	LC: Coberco zoekt forse groei buiten zuivel	
1997-04-05	NvhN: Coberco-concern boert iets minder	
1997-04-18	Coberco Isoco schraapt 41 banen	
1997-08-05	Werknemers Coberco vechten ontslag aan	
1997-08-09	Coberco zwaait zuivelmerk Frico omzichtig uit	
1997-09-09	Grote fusie Coberco met FDF zuivel kost 600 banen	
1997-09-09	Vakbond bang voor sluiting kaasfabrieken	
1997-09-09	Supermarkten oorzaak zuivelfusie	
1997-09-09	Commentaar LC.: 'Partners zuivelfusie kennen elkaar van mislukte besprekingen'	
1997-09-10	Korte geschiedenis 1992-1997 oostelijke zuivelcoöperaties	

1997-09-11	Megafusie treft groot deel van Nederlandse zuivel	
1997-09-17	Meppel krijgt hoofdkantoor zuivelgigant	
1997-10-08	Einde Britse melk voor Coberco	
1997-11-06	Zuivelgigant Coberco komt met loongarantie	
1997-11-07	Kaderleden wijzen bod Coberco af	
1997-11-13	Ondernemingsraden positief over zuivelfusie	
1979-12-16	Coberco sluit vlak voor fusie verbond met Spaans bedrijf	
1997-12-17	Goedkeuring fusie door ledenraden: Boeren zijn royaal voor grote zuivelfusie	
▲		
1998		
1998-03-18	Winst Friesland Coberco Dairy Foods: f 90 miljoen – melkgeld	
▲		
1999		
1999-06-17	Friesland Coberco voegt research in Leeuwarden samen	
1999-09-28	Laatste man – J. Plageman – Coberco uit top zuivelruis	
BIJLAGEN	BIJLAGEN	
bijlage-1	Lijst met Ontstaansgeschiedenis <i>Friesland Coberco Dairy Foods</i>	
bijlage-2	Gegevens uit boek Zevenaar – Vetter	
bijlage-3	Vervolg fusieplannen 1992	
1992-02-10	Als fusie een feit wordt Zuivelcoöperatie voor zo'n 15.000 melkveehouders	
1992-02-11	Presentatie: Frico en Coberco willen markten samen veroveren	
1992-02-11	Coberco en Frico Domo tot fusie gedwongen	
1992-02-11	Melkveehouder Van der knaap: 'Als zuivelfusie geld oplevert zijn we ervoor'	
1992-02-1x	Ingezonden-1 reactie op: 'Als het melkgeld maar goed is'	
1992-02-1x	Ingezonden-2 reactie op: 'Als het melkgeld maar goed is'	
1992-02-12	<i>De Boer Op</i> : 'Megafusie Friesland Frico Domo en Coberco	
1992-02-13	Vakbonden: Frico houdt vast aan reorganisatie in kaasdivisie	
1992-02-15	<i>Commentaar NvhN</i> : 'Zuivelreuzen zoeken toenadering tot elkaar'	
1992-02-19	Vakbonden: Garanties geëist bij fusies van Coberco met Frico-Domo	
1992-03-04	Vakbonden: Conflict tussen vakbonden en directie over fusie in zuivel	
1992-03-11	Vakbonden: Directies zeggen overleg met bonden over zuivelfusie af	
1992-03-14	Directies Frico Domo en Coberco: 'Zuivelfusie kan zonder gedwongen ontslagen'	

1963

De Nieuwe Holevoet, 1963-03-26

Zuivelfabrieken in Oost-Nederland gaan melksuiker maken.

Twintig kaasfabrieken in Gelderland en Overijssel hebben besloten een weicoöperatie te vormen, met als doel de fabricage van melksuiker uit wei ter hand te nemen. Wei komt tijdens de bereiding van kaas uit melk vrij en diende tot, voor kort bijna uitsluitend als veevoer.

De fabricage van melksuiker wordt samengetrokken op de coöperatieve zuivelfabriek te Borculo. De investeringen worden geraamd op *f*4 miljoen. Het ligt in de bedoeling reeds volgend jaar 100 miljoen kg wei te verwerken, het derde deel van de totale wei-productie in Gelderland en Overijssel.

De vraag naar melksuiker is de laatste jaren enorm toegenomen. Vooral de farmaceutische industrie is een belangrijke afnemer.

Melksuiker wordt in de geneesmiddelenindustrie vooral gebruikt als draagstof voor tabletten en poeders. Bijna alle in ons land vervaardigde melksuiker wordt geëxporteerd.

1964

Leeuwarder Courant 1964-12-11

Grote concentratie in de oostelijke melk

Berkelstroom, Deventer condens en Comego stappen in een organisatie

De drie grote zuivelcoöperaties¹ in Gelderland en Overijssel willen samenwerken en de melk, waarover zij beschikken poolen. In 1963 ontvingen de Comego, de Berkelstroom en de Deventer condensfabriek gezamenlijk 500 miljoen kg melk, dat is een derde van de bij de coöperatieve zuivelfabrieken in deze provincies aangevoerde melk.

De Berkelstroom is een groot melkpoederbedrijf en de Comego is het gezamenlijk melkverkoopkantoor van de zuivelfabrieken. De Comego levert o.a. aanvullingsmelk naar het westen van het land, wanneer daar in de winterperiode te weinig drinkmelk is. De Comego levert ook veel melk naar de noordelijke zuivelindustrie o.a. aan de CCF in Leeuwarden. In 1963 bedroeg de omzet van de Comego 250 miljoen kg melk.

De Berkelstroom in Lochem is in 1952 gesticht en exploiteert nu een van de grootste melkpoederbedrijven in Europa met een omzet van 150 miljoen kg melk per jaar. De Deventer condensfabriek verwerkte in 1963 100 miljoen kg melk tot condens. De Comego heeft zijn eigen vervoersapparaat. De drie coöperaties zijn wel op samenwerking aangewezen, omdat de resultaten van de een, die van de ander bepalen.

Leeuwarder Courant 1964-12-12

(moet mogelijk naar elders)

De Veemarkt – opinie L.C. Landbouwredacteur

Coöperatie in richting concernvorming Novac stoot zuidwaards

De concentratie in de zuivelindustrie maakt nu snelle voortgang in Nederland, al doen zich daarbij ook wonderlijke constructies voor. In Gelderland-Overijssel zullen nu de Comego, de Berkelstroom en de Deventer condensfabriek bij elkaar stappen, waardoor een half miljard van de zeven miljard kg. Nederlandse melk in één hand komt. Het betreft hier de concentratie van een aantal topcoöperaties, welke in feite van groter belang is dan de samenvoeging van enige plaatselijke zuivelfabrieken. Toch is hier nog niet sprake van de door sommigen noodzakelijk geachte concernvorming in de coöperatie, waarbij de invloed van een coöperatie zich over een steeds groter deel van de markt uitstrekt.

Nog te veel leeft in de zuivelcoöperatie de idee, hoe komen wij van de melk af. Men denkt te veel van het boerenstandpunt uit. De boer wil zijn melk kwijt tegen een behoorlijke prijs. Hij sticht een fabriek, een zuivelfabriek. Uit de melk ontstaat dan boter, kaas, en daar moet de markt zich dan maar mee redden. Van deze gedachte is de zuivelcoöperatie in Nederland nog door-drenkt.

Wel is er geleidelijk een kentering naar een ander standpunt merkbaar. Zodra de melk de boerderij verlaten heeft en in handen komt van een ondernemer, heeft die ondernemer slechts één taak:

1 De toen in de mode zijnde schrijfwijze 'k' in coöperatie is aangepast – i.v.m. *Zoekmachines* – in Coöp.....

zich af te vragen, wat kan ik allemaal met melk doen. In Friesland heeft die gedachte reeds rijke vruchten afgeworpen, maar het einde van de weg is nog niet bereikt. Bij de concentratie in de topcoöperatie denkt men ook nog te vaak aan machtsvorming. Als men maar eenmaal alle melk in een hand heeft, dan zou men de markt kunnen dwingen.

Deze gedachte leeft al sedert het begin van de coöperatie, maar het heeft weinig zin om nog eens een eeuw te wachten tot dit doel bereikt is langs de weg van praten en overreding. De concernvorming in de zuivel en in de landbouw in het algemeen kan wel een directere weg gaan door uitkopen en weggokopen. Natuurlijk heeft een groeiende topcoöperatie een steeds bredere basis in de melksector nodig en ook de CCF streeft een verbreding van die basis na en het is de vraag of men zich daarbij tot de melk moet bepalen.

Er is een groeiende controverse tussen de Friese coöperatieve zuivelindustrie en de Gelders-Overijsselse. Er zijn twee wrijvingspunten. In de eerste plaats is dat de poging van de Novac in Emmeloord, deelgenoot van de CCF en de Frico en lid van de Friese Zuivelbond, om zijn invloed naar het zuiden uit te breiden. Het standpunt van de Novac is duidelijk. Noordoostpolder en Flevoland horen bij elkaar als IJsselmeerpolders en een samengaan op zuivelgebied ligt dus voor de hand. De Noordoostpolder heeft zich voor zijn melkverwerking op Friesland georiënteerd (zowel coöperatief als particulier) en dat is ook niet zo verwonderlijk, want de Friese zuivelindustrie staat op een hoog plan, hetgeen niet van de zuivelindustrie in alle streken in Nederland gezegd kan worden. Dit heeft reeds tengevolge gehad, dat de fabriek in Blokzijl via de Novac in de Friese zuivelindustrie werd opgenomen en op het ogenblik zijn er besprekingen gaande tussen de Novac en de fabrieken in de kop van Overijssel om tot een samenwerking te komen. Daarmee zou dan weer 40 miljoen kg. melk aan de invloed van de Gelders-Overijsselse Zuivelbond onttrokken worden.

De verhoudingen tussen de Friese bond en de Gelders-Overijsselse zijn er niet beter op geworden, hetgeen al begonnen is toen de Novac besprekingen voerde met de Delta in Kampen. De aspiraties van de Novac zijn groot en in Gelderland en Overijssel vraagt men schamper, wat die Friese fabrieken te maken hebben met boeren, die bij Amsterdam (in Zuidelijk Flevoland) komen te wonen.

1966

Holtens Nieuwsblad, 1966-12-10

volledig in MAP Holten / Bijlage

Overname „Omeco” door „Coberco”

Vrije veehouders leveren melk aan coöperatie

De „melkoorlog”, die in 1948 in alle hevigheid in onze gemeente ontbrandde, toen de goodwill van de zuivelfabriek „De Eendracht” door de firma Gebr. Wansing werd verkocht aan de Coöp. Zuivelfabriek „De Vrijheid” en die de jaren door een lichte vore is blijven trekken tussen de coöperatief gezinde veehouders en hen, die de vrije handel aanhangen, loopt over enkele dagen definitief ten einde.

De voorspelling, die wij toen reeds deden, dat er wel eens een moment kon komen, dat de vrije handel de pl.m. vier miljoen kilogram melk van de Holtense boeren niet meer zou willen accepteren, is na 18 jaar uitgekomen. Maandag a.s. levert men de melk aan de coöperatie.

In 1948 werd er hevige strijd gevoerd om deze melk, waarbij „Sterovita”, „Comeco” en ander, namen in het geding waren, De *Verenigde Veluwe Melkfabrieken* (V.V.M.) wonnen het pleit en bouwden een melkontvangststation in de Look, dat aan het einde van 1948 begon te draaien. Enige jaren later werden de boeren en hun melk overgenomen door de N.V. „Omefa” te Rijssen. die het ontvangststation vergrootte en moderniseerde en het vorige jaar een tankwagen in gebruik stelde, die de gekoelde melk van de boerderij kwam halen; een systeem, waarmee de veehouders zeer ingenomen blijken te zijn.

De „Omefa” heeft haar leveranciers de vorige week echter een brief gezonden, dat zij o.m. in verband met de productie van babyvoeding en andere melkproducten geen ongereinigde melk meer wil verwerken en de melk zal betrekken van de „Coberco” te Zutphen. Er komen in Rijssen binnenkort geen melkwagens meer voor de ontvangst. De leveranciers uit Bathmen, Holten; Markelo, Hellendoorn en Deldenerbroek zullen hun melk nu moeten leveren aan de coöperatieve fabrieken in deze plaatsen, die deze trouwens veel economischer kunnen verwerken.

Reeds in 1948 hebben wij er op gewezen, dat de Holtense boeren veel verstandiger zouden doen hun melk aan „De Vrijheid” te leveren. omdat deze fabriek met een toenmalige melkontvangst van pl.m. 10 miljoen kg, bijkans zonder kostenstijging de 4 miljoen kg, er bij zou kunnen verwerken.

In een dinsdagavond in café Jansen gehouden vergadering met de Holtense melkleveranciers heeft een der directeurs, de heer Eerdmans Jr., het beleid van de N.V. „Omefa” - lees „Leo de Winter” N.V. - verdedigd en de boeren zijn er mede accoord gegaan.

In deze vergadering was ook de directeur van „De Vrijheid”, de heer Broersma aanwezig, die o.m. verklaarde, dat voor de ontvangst van de pl.m. 4½ miljoen kg. melk van de vrije veehouders geen investeringen behoeven te worden gedaan. Voor „De Vrijheid”, die momenteel tegen de 17 miljoen kg. melk per jaar ontvangt, betekent deze nieuwe plas melk een flinke versteviging van het bedrijf en voor de leden en leveranciers kan dit o.i. slechts een verbetering van hun positie betekenen:

Maandag is het dan zover, dat de „vrije veehouders” voor het eerst de melk aan de coöperatie zullen leveren. Zij behoeven geen lid te worden, wanneer zij dat niet willen. Als leverancier ontvangen zij het zelfde melkgeld. Maar ook als lid zijn zij niet ten eeuwige dage gebonden. Het is

nu tijd om de strijdbijl te begraven en met elkaar de schouders onder het bedrijf te zetten. Dat kan alleen maar vruchten afwerpen.

Holtens Nieuwsblad, 31/12/1966; p. 7/11

De N.V. „Omefa” te Rijssen nam op 11 maart een rijdende melkontvangst (tankauto) in gebruik, die dezer dagen eigendom is geworden van de **Coberco te Zutphen en momenteel gebruikt wordt door „De Vrijheid”.**

Holtens Nieuwsblad 1967-12-16

Tijdens najaarsvergadering van CZ. „de Vrijheid” te Holten verteld de heer Broersma – directeur – over de **Coberco-plannen** en achtte het voorts zeer juist, dat de standsorganisaties zich meer gaan inlaten met de toekomstige ontwikkeling van de zuivelindustrie, omdat de inkomsten uit de melk een zeer belangrijk aandeel vormen van het inkomen van de boer. Het G.O.Z.-structuurrapport en de Coberco-plannen worden binnenkort in een O.L.M. vergadering te Wierden besproken. Spr. adviseerde de aanwezigen deze vergadering te bezoeken.

Na de situatie in de zuivel te hebben belicht, deed de heer Veneklaas Slots – voorzitter – nog de mededeling, dat de leden-fabrieken van de *Coberco* uit Overijssel en Gelderland zodanige bezwaren tegen plannen om zelf kaasfabrieken te stichten, hebben ingebracht, dat ze opnieuw in bespreking zijn gebracht. Deze gesprekken zijn momenteel nog niet afgerond, maar volgens de Raad van Beheer van *Coberco* zal deze zaak nog dit jaar rond moeten komen.

Holtens Nieuwsblad 1968-05-11

De heer Veneklaas Slots – voorzitter CZ „De Vrijheid” te Holten wees er nog op, dat de top-coöperatie, gevormd voor „*Comego*”. „*Berkelstroom*” en de *Condensfabriek*, genaamd „*Coberco*” dit voorjaar na langdurige onderhandelingen de N.V. „*Omefa*” te Rijssen en het Handelshuis Leo de Winter te Amsterdam heeft aangekocht. Spreker hoopte, dat hierdoor goede perspectieven voor de Coöp. zuivelwereld in Gelderland-Overijssel zijn weggelegd.

[.....]

Naar aanleiding van de overname van de N.V. „*Omefa*” door *Coberco* vroeg een der aanwezigen hoe het staat met de spaarbrieven, die door „*Omefa*” met een looptijd van tien jaar zijn uitgegeven.

De directeur deelde mede, dat *Coberco* niet alleen de bezittingen maar ook de schulden heeft overgenomen en dat deze spaarbrieven derhalve hun waarde blijven houden. Hij zegde toe een poging te zullen ondernemen, dat de voormalige leveranciers van de N.V. „*Omefa*” alsnog nader over deze zaak worden voorgelicht.

[....]

De *Coberco* heeft diverse plannen. Men denkt er zwaar over om ook geïnteresseerd te zijn in de kaasproductie. Theoretisch valt hieruit de mogelijkheid te concluderen, dat de fabriek naar de *Coberco* zou kunnen overgaan. De verwachting is, dat enkele fabrieken dit zullen overwegen.

[....]

Elk bedrijf wil wel zolang mogelijk haar zelfstandigheid bewaren. Anderzijds biedt concentratie de mogelijkheid van een productie in verschillende richtingen. Of de concentratie in de toekomst verder om zich heen zal grijpen is niet te voorspellen. Het opgeven van eigen zelfstandigheid hangt in de eerste plaats van bestuur en ledenvergadering af.

Er komen meer krachtpatsers in zuivel

(De Veemarkt)

IN RAZEND SNEL TEMPO gaan de ontwikkelingen voort bij de afzet van de zuivelproducten. Er vinden in de EEG enorme verschuivingen plaats. In Frankrijk treden concentraties op in de zuivel, waardoor economische krachtpatsers ontstaan, die nog wel eens van zich zullen laten horen, ook wanneer het om de bescherming van hun eigen afzetterreintje in Frankrijk gaat. In Nederland is ook het een en ander gaande tussen Maastricht en Roodeschool.

In het algemeen gaat het naar grotere economische eenheden, zowel bij de produktie als bij de afzet. In het Zuiden van Nederland is een grote concentratie in de zuivel tot stand gekomen op coöperatief gebied. In hoeverre er een concentratie tot stand gekomen is met een strak beleid is ons onbekend, maar feit is, dat het samengaan in de coöperatie vaak eerder op het ideële vlak is gezocht, waarbij een grote spreiding van bevoegdheden bleef bestaan, dan in de vorming van een onderneming. Het klassieke voorbeeld daarvan is een zuivelcoöperatie in Noordholland, die tenslotte praktisch in handen van Nestlé-Hollandia en Lijempf is gevallen.

Ook de organisatorische verhoudingen in de Domo waren in de loop der jaren zo verrot door het bestaan van gescheiden bevoegdheden, dat het niet alleen de Drentse boeren miljoenen gulden heeft gekost, maar dat zelfs voor een uiteenvallen van de Domo gevreesd moest worden. Dezer dagen is de zaak echter hecht aaneengesmeed tot één onderneming. Natuurlijk zijn er een paar afzwaaiers geweest, die niet langer vertrouwen in de Domo konden opbrengen, maar dat is minder belangrijk, omdat er toch een sterke organisatie is ontstaan met ruim 500 miljoen kg melk in één hand.

Maar waarom moest er in de algemene vergadering van de Domo toch weer gemorreld worden aan het huishoudelijke reglement, dat bepaalde, dat de plaatselijke directeurs van de fabrieken belast zijn met taken, die hun door het centraal bestuur en de directie van De Domo zijn opgelegd? Bij een gezamenlijke exploitatie van de fabrieken is het toch duidelijk, dat niet ieder meer op eigen houtje beleid kan voeren. Hoe deze zaak zich ook verder ontwikkelt, vast staat wel, dat de Domo nu kan uitgroeien tot een zaak, die financieel sterk komt te staan en die voor andere ondernemingen in de zuivel een aantrekkelijke partner wordt.

VOOR FRIESLAND is daarbij wel belangrijk, dat men in de Domo tot de conclusie is gekomen, dat er voldoende capaciteit bij de Domo-fabrieken bestaat om kaasmelk te verwerken. De verbouwing van Bedum van condensfabriek tot kaasfabriek is niet door gegaan. De kaasproduktie wordt geconcentreerd in de bestaande kaasfabrieken, die hun afzet hebben via Domo naar de NCZ (in dit geval de NCK), een afzetorganisatie, die te vergelijken is met de Frico, zij het dan dat de NCZ zijn zuivelproducten krijgt toegestuurd uit oostelijk Nederland, Midden-Nederland en Noord-Holland.

Gezien de zelfbewustheid, die de directie van de Domo uitstraalt na een van de grootste organisatorische operaties in de Nederlandse coöperatie valt niet te verwachten, dat de verhouding tussen Domo en NCZ er een zal zijn van ondergeschiktheid van de Domo. Binnen de Domo beschikt de directie van de Domo over de bestemming van de melk en daarvan is de NCZ afhankelijk. De Domo wordt bepaald geen produkten-organisatie die zijn produkten bij de NCZ op tafel brengt, opdat die er zich verder mee zal redden. De Domo wil zelf de markt in als Domo. Wel

werkt de Domo zoals bekend op vele terreinen samen met de CCF, o.a. bij het stichten van „re-combined milk’-fabrieken in de tropen, bij de Rivella, de chips, de koffiemelk, de exploitatie van de condensfabriek „De Ommelanden” en de veevoerfabriek in Sloten.

IN GELDERLAND en Overijssel is in de zuivelcoöperatie ook het een en ander aan de hand. Het is hier het traditionele overschotgebied voor melk. Jarenlang is die melk als aanvullingsmelk voor de laagste prijs in de markt naar Holland gestuurd, terwijl de condensfabrieken in het Noorden hun deel ook uit de markt zogen. In deze beide provincies zijn een reeks topcoöperaties gevormd, waarvan er een de organisatie van de verkoop der overschotmelk ter hand nam, een andere bouwde een condensfabriek in Deventer en een derde zette in Lochem een melkpoederfabriek met een capaciteit van twaalf miljoen kg melk per week. Met zijn drieën vormen ze weer een topcoöperatie, de Coberco, die regelend en met grote kracht optreedt in de hele melk-business.

De Coberco gaat contracten aan met de plaatselijke coöperaties voor de levering van melk, terwijl het er ook op begint te lijken, dat verschillende kaasfabrieken onder de vleugels van de Coberco komen, hetgeen dus weer tot grote verschuivingen in de kaashandel zal leiden. De kaasfabrieken in het Oosten zitten wat de uitbetaling betreft dit jaar helemaal verkeerd, omdat ze slechts een economische poot hebben om op te staan, namelijk kaas. Deze fabrieken moeten altijd wel kaas maken ook als de markt ongunstig is. Economisch staan ze dus bijzonder zwak, vandaar dat een concentratie met sterkere ondernemingen voor de hand ligt. De Coberco heeft er voor gezorgd, dat Holland en Friesland niet meer voor alle prijzen met de melk uit Overijssel en Gelderland ging strijken. De kracht van dit distributieapparaat is zo groot geworden, dat uit alle delen van Nederland overschotmelk via Norden, de directeur van Coberco, loopt niet alleen van de coöperaties maar ook van particuliere ondernemingen. Alleen Norden weet, of er melk van de Lijempf in Groningen naar de CCF in Leeuwarden gaat.

De CCF is een van de grootste klanten van de Coberco, vorig jaar met 150 miljoen kg melk. De afnemers van de Coberco staan nog verdeeld. De deelgenoten van de CCF bijvoorbeeld konden vorig jaar in concurrentie met de CCF melk aankopen bij de Coberco. Een belangrijke factor in de toekomst van de melkhandel in Nederland zal het bezit van de tankervloten zijn. De Domo heeft moeten ervaren, dat het bezit van de tankwagens in particuliere handen tot gevolg kan hebben, dat er zo maar leden weglopen, die hun melk elders laten verwerken. Het gevolg daarvan is geweest, dat de Domo de eigenaar, van de resterende tankwagens zeer nauw aan zich heeft gebonden.

DE FRIESE COOPERATIEVE zuivelindustrie is economisch gezien nog wel de sterkste die er bestaat. Dat is echter geen zaak van de eeuwigheid. Er is in Friesland na de oorlog in toenemende mate geprofiteerd van goedkope aanvullingsmelk, die soms van Maastricht werd aangesleept om hier de enorme overcapaciteit bij de melkverwerking te dekken. Aan deze aanvullingsmelk is mede het succes van de CCF te danken, die is uitgegroeid tot de vooraanstaande onderneming in de Nederlandse zuivelindustrie. De CCF bemoeit zich niet met zijn deelgenoten, zelfstandige plaatselijke zuivelcoöperaties van Novac (150 miljoen kg melk) in het Zuiden tot Schiermonnikoog (een miljoen kg) in het Noorden. De CCF betreft alleen melk (en wei) van de deelgenoten en betaalt daarvoor. Voor de CCF is praktisch alle melk wit.

Een groot deel van de coöperatieve zuivelindustrie van Friesland verkoopt zijn kaas via de Frico, een zogenaamde zuivelverkoopvereniging. Naast de Frico opereren in Friesland op coöperatief terrein nog enkele grote organisaties als Workum (130 miljoen kg melk) en Gerkesklooster-Grijpskerk (70 miljoen kg melk). De Frico is zelf ook productiebedrijf, o.a. voor boter en kaas-

derivaten, terwijl het in Warga een centrale melkinrichting exploiteert en in Akkrum een kaasfabriek voor bijzondere produkten. De aangesloten deelgenoten hebben tegenover de Frico een bijzonder grote zelfstandigheid, die er op neerkomt, dat in principe althans de Frico moet verkopen, wat de fabrieken maken. In de praktijk is er uiteraard wel overleg, maar de directeuren van de deelgenoten volgen met Argusogen de prijzen, die er aan hun collega's worden uitbetaald voor bijzondere kaasoorten. Bij de Frico worden ongeveer 40 types en soorten kaas gemaakt en verschillende fabrieken zijn ingericht voor speciale kaas.

Het is duidelijk dat er van een zelfstandig productiebeleid eigenlijk niet meer sprake kan zijn bij deze soorten. De desbetreffende fabrieken voeren nog slechts in schijn een zelfstandig bestaan.

Nu heeft zich jaren een verandering voltrokken, die bijna onopgemerkt is gebleven al heeft een kort geding voor de Leeuwarder rechtbank wel voor een spectaculair accent gezorgd. In de jaarverslagen van de Frico is steeds wat meewarig gedaan over de ontwikkeling van haar afdeling merkprodukten bij dit bedrijf, hoewel de benoeming van de heer A. W. H. Veldhuys in de directie te denken had kunnen geven. Dit jaar verkoopt de Frico namelijk reeds 75 procent van zijn kaasproductie op de binnenlandse markt onder merk, het bekende zijdemerk, dat de gehele kaas bestaat en dat herkenning van de kaas als Frico-kaas door de consument praktisch in alle omstandigheden mogelijk maakt.

Het onder merk brengen van de kaas is aanmerkelijk sneller gegaan dan de verwachting bij de Frico was. De Frico is altijd een leverancier van bulk-kaas geweest, die onder alle mogelijke fantasie-namen of naamloos de consument bereikte. Als een consument de Frico-kaas beviel, kon hij er niet op terugkomen, hetgeen vooral in de tegenwoordige tijd nu de consument in de zelfbedieningszaken en supermarkten zelf een greep moet doen in de kaas, voor de producent-handelaar een enorme terugstelling betekent. De Frico levert een kwart van de binnenlandse kaas en de pogingen van de kaashandel om de opkomst van het Frico-merk te verhinderen zijn sterk geweest. De kaashandelaren, die het Unie-merk voeren zijn zo ver gegaan, dat ze de Frico praktisch uitgesloten hebben van levering van kaas aan de handelaren, die deze kaas onder Uniemark willen brengen. Het is een typisch voorbeeld van merkenstrijd, die nu praktisch geheel zijn doel voorbij geschoten is.

Het onder merk brengen van kaas is een van de belangrijkste ontwikkelingen in de Nederlandse zuivelindustrie van de laatste jaren. De voordelen van een merkprodukt zijn bekend. Er is een veel constantere productie mogelijk en die productie is sterker gericht op de consument. Er komen belangrijke kwesties als kwaliteitsbeheersing achter vandaan. Helaas zullen ook de tegenstellingen tussen de Frico-fabrieken en de niet-Frico-fabrieken er door vergroot worden.

Binnen de frico zal het steeds moeilijker worden de onderlinge vrede tussen de zelfstandige fabrieken te bewaren, zo lang men niet komt tot één melkprijs voor alle Frico-boeren en de daarmee samenhangende overdracht van de fabrieken aan een orgaan voor gemeenschappelijke exploitatie naar het voorbeeld van de Domo.

Naar één melkprijs

Sterke concentratie in de zuivelwereld

In de algemene ledenvergadering, van de Coöp. Zuivelfabriek „*De Vrijheid*”, die maandagavond in hotel Holterman gehouden werd heeft de directeur, de heer C. Broersma, mededelingen gedaan over ontwikkelingen in het eigen bedrijf en voorts een overzicht gegeven hoe de situatie in de zuivel zich z.i. nationaal en in EEG-verband ontwikkelt. Hij deelde mee, dat de aanvoer van de melk een miljoen kg. hoger is geweest dan het vorige jaar. Tijdens de natte periode in de herfst trad een sterke daling op in de opbrengst, maar de dagaanvoer is nu weer gelijk aan vorig jaar. In Nederland is deze 3 pct. hoger. De prognose voor 1969 en volgende jaren is, dat de opbrengst regelmatig 2 á 3 pct. zal stijgen. Daarin staat Nederland niet alleen, want in Frankrijk bijv. was de stijging, van de melkproductie de laatst, 10 jaar hoger dan de gehele Nederlandse opbrengst.

Directeur Broersma: felle concurrentie wordt een tranendal.

De voorschotprijs 1968 is gelijk aan de periode januari-november van het vorige jaar, na de diepteperiode die in april begon is de prijs in september-oktober doorgeslagen naar de hoge kant en praktisch gelijk geworden met het vorige jaar. Maar dat betekent geen aanpassing aan de produktiekosten, dus een lager inkomen voor de boer.

De kaas is in het nadeel geweest, omdat de inleveringsregeling beperkt bleef tot melkpoeder en boter. De kaasproductie werd sterk beperkt, maar is thans weer wat aangetrokken. Beperking betekent echter verhoging van kosten. 4 miljoen k.g. melk werd gecontracteerd met de Comego. 20 miljoen k.g. werd verkaasd in Goudse kaas. De Cheddar produktie heeft stil gelegen, maar begint weer op gang te komen, bij de speciale bedrijven. Er wordt geen wei meer ingedampt. Deze gaat naar Borculo. Deze transactie is vrij aantrekkelijk. De netto-opbrengst is 2 ct. per liter de brutoprijs 7½ cent. De onkosten bedragen 5 ct. per liter. Toch is er, een belangrijk verschil met enkele jaren geleden toen de wei niets waard was. Het is alleen jammer, dat men zo'n duur apparaat hebben moet voor de bewerking.

Inkrimping personeel

In het bedrijf heeft een inkrimping van werkzaamheden plaats gehad, Er is personeel afgevoerd of zulks zal nog plaats hebben. De aanbesteding van het melkvervoer is door de vorming van grotere eenheden, gunstig verlopen verklaarde de heer Broersma. Men werkt nu over een langere periode. Er was een vrij sterke concurrentie. De kosten zullen in 1969 lager zijn dan in 1968.

Over het eindresultaat van 1968 kon de heer Broersma niet al te optimistisch zijn. Poeder en boter komen beter uit de bus dan kaas. De totale kaasproductie in de EEG is 30 pct. hoger dan de opname capaciteit. Spreker noemde het toekomstbeeld vrij onzeker. Er is geen kans om een extraatje te verdienen. De andere kaassoorten liggen relatief beter in de markt, dan de Goudse. die „*de Vrijheid*” produceert, toch heeft men zelf, gezien de markt, goede prijzen gemaakt voor dit produkt.

Bij de bespreking van meer algemene punten wees de heer Boersma er op, dat de teruglevering van gesubsidieerde ondermelk aan de veehouders binnen de EEG geen succes geworden is. De prijs bedroeg f 5,79. de subsidie f 5,43, netto zuivelwaarde f 11,22. Holten heeft dit niet geani-

meer. Bij de boeren bestaat hiervoor weinig of geen belangstelling. In 1950 ging 22 pct. Van de aangevoerde melk naar de bedrijven terug als ondermelk of karnemelk, in 1967 2 pct. De bedrijven, die dit geanimeerd hebben zijn er weer afgestapt. Het bestuur blijkt een meer vooruitziende blik te hebben gehad dan de EEG-commissie. Uitvoerig ging spreker nog in op de in bespreking zijnde verwerking van buitenlandse melk. Dit is echter nog niet gerealiseerd.

De heer Broersma verwacht dat in 1970 vrij verkeer van melk binnen de EEG-markt mogelijk is. De EEG is geen kip die gouden eieren legt, maar zij heeft ook zeer positieve punten. Binnen de EEG zijn de handelsbelemmeringen praktisch opgeruimd. Contingenteringen zijn bv. afgelopen. Ook is gerealiseerd een gemeenschappelijk buitentarief.

Er wordt in het EEG-gebied teveel melk geproduceerd. In ieder land probeert men daar een oplossing voor te vinden. Voorts ligt er het plan Mansholt. De duidelijkheid zal z.i. komen door een felle concurrentie. Maar dan moeten velen door het diepste tranendal, waarbij hen water tot aan de lippen zal stijgen.

Grotere eenheden

Dichter bij huis is men reeds sterk bezig om te komen tot grotere eenheden, wat de zuivelverwerking betreft: Drenthe 80 pct. in één hand, Noord-Brabant praktisch één melkprijs, Noord-Holland verwacht binnenkort een sterke concentratie. in Friesland wordt druk gediscussieerd, in Gelderland en Overijssel komt het probleem steeds dichter bij een oplossing door de *Coberco*. Daar heeft men aanvankelijk gedacht kaasfabrieken te bouwen, maar men heeft ingezien dat dit niet lucratief is. Wel om de bestaande te exploiteren.

De plannen liggen plm. een jaar te rijpen. Met drie kaasfabrieken is men in onderhandeling. De termijn van toetreding is vrij ruim gesteld - tot 1970 - om tot één melkprijs te komen. Het betekent, dat de plaatselijke fabriek een vereniging van veehouders wordt, minder inspraak, minder risico. Bij *Coberco* zal er geen zeggenschap zijn over sluiten of over groter maken. „Het wordt een soort hersenspoeling”, aldus de heer Broersma. Er gaat geen vergadering voorbij of er wordt gesproken over samenwerken in grotere eenheden. Het betekent, dat de melk in Nederland in 6 á 7 handen komt. Het gevolg zal moeten zijn in één hand.

„De melk is uw grootste inkomen, u mag verwachten, dat de problemen (b.v. van het plan Mansholt) over 2, 3 of 4 jaar ook op ons zullen afkomen. Ik kan slechts besluiten met u en uw bestuurders veel wijsheid toe te wensen”, aldus eindigde de heer Broersma zijn betoog.

1969

Leeuwarder Courant 1969-03-29

(De Veemarkt)

EEN PAAR JAAR GELEDEN dokterde de FNZ., de *Algemene Nederlandse Zuivelbond*, een plan uit, waarin een reorganisatie werd voorgesteld van de coöperatieve zuivelindustrie. Het was een eenvoudig en duidelijk plan, waarin voorgesteld werd om de gehele zuivel ondergeschikt te maken aan de FNZ. Aangezien de FNZ van iedere commerciële gedachte gespeend is, bleek dit plan niet te verkopen.

Vorige week is er in de FNZ, de organisatie van regionale zuivelbonden, opnieuw overleg geweest, waarbij men tot de conclusie is gekomen, dat de ontwikkeling in de coöperatieve zuivelindustrie tot de verdwijning van de FNZ en zijn aangesloten bonden leidt.

Dat laatste was reeds enige jaren duidelijk geworden. Toen de *Novac* samenging met de zuivelcoöperatie in de kop van Overijssel bleek de *Gelders-Overijsselse Zuivelbond* een veer te moeten laten. Deze bond, een ideële organisatie, die een aantal functies voor de aangesloten zuivelfabrieken verricht, trachtte toen de commerciële belangenbehartiging van de boeren in de weg te staan.

Toen vorig jaar de *Domo* tot de gezamenlijke exploitatie van de aangesloten zuivelfabrieken overging en daarmee tot de dominerende factor in de Drents-Groninger Zuivelbond werd, wenste de zuivelcoöperatie in Winschoten niet langer zijn boeken voor de bond (lees *Domo*) open te leggen en trok zich uit de bond terug. Deze week is getracht de breuk wat te krammen.

Nadat de zuivelcoöperatie in Noord-Holland enige jaren geleden uiteen gespat is en gedeeltelijk in het particuliere kamp terecht kwam, hebben de overgebleven coöperaties (Opmeer en Lutjewinkel) besloten een volledige fusie aan te gaan, waarbij de Noordhollandse Zuivelbond verdwijnt. In het Zuiden van Nederland is een volledige fusie in de maak van zuivelbond, centrale productiebedrijven, afzetvereniging en plaatselijke fabrieken. Ook daar wordt de bond tot controledienst in de nieuwe organisatie in plaats van er boven. De zuivelcoöperatie in het Westen van het land, de CMC, heeft zich steeds buiten de FNZ om weten te redden met de oorlogskreet, dat de consumptiemelk altijd het kind van de rekening was.

Alleen in Friesland en Gelderland-Overijssel functioneren de zuivelbonden nog in oude glorie, wakend over de algemene belangen van de zuivelcoöperatie. Onze eigen Bond van Coöperatieve Zuivelfabrieken in Friesland haalt 1972 nog wel voor het vieren van het 75-jarig bestaan. Het is niet zo, dat de talrijke werkzaamheden, die de bond uitvoert voor de fabrieken, overbodig worden, maar in de commerciële sfeer, waarin de zuivelcoöperatie steeds meer getrokken wordt, mist de bond het rechtstreekse contact met de markt, wat een CCF en Frico wel hebben. De bond zou hoogstens arbitrair kunnen optreden, waar de commerciële belangen van Frico en CCF met elkaar in botsing komen.

Die botsing tussen Frico en CCF is reëel nu de Frico zich steeds meer ontwikkelt van handelshuis tot centraal productiebedrijf, dat dezelfde belangen heeft bij een volledige bedrijfsbezetting, die de CCF ook heeft. Tussen beide bedrijven zal dus een strijd om de melk ontstaan bij de aangesloten deelgenoten. Bij de CCF zijn alle fabrieken aangesloten en hij de Frico ontbreken nu nog Workum en Gerkesklooster.

Op het FNZ-concilie zijn vorige week voor de zuivelcoöperatie de huidige omwikkelingen doorgetrokken naar de toekomst, waarbij men maar gemakshalve gerekend heeft dat alles wat groot is nog groter zal worden, maar waarbij men toch wat om de hete brij is heen gelopen.

Het belangenconflict Frico-CCF herhaalt zich immers in de verhouding NCZ.-Domo en NCZ.-Coberco. Er is in Nederland nog maar een geheel geïntegreerde zuivelcoöperatie en dat is de CMC in de randstad. Het concilie was zo vriendelijk om aan te nemen, dat er ook nog losse coöperaties zouden blijven bestaan, zodat er in de toekomst ook nog plaats is voor Oldeboorn, Oudwoude en Rinsumagees. Misschien ook wel voor Assen en Marum, maar na hetgeen Wiebe de Jong van Marum op de onlangs gehouden kaasconferentie heeft gezegd, twijfelen we aan Marum.

Die zuivelindustrie zal in de komende jaren steeds belangrijker worden voor de veehouder, want de boer gaat barre jaren tegemoet. We kunnen wel vaststellen, dat de Friese boeren in de goede jaren hebben nagelaten hun industrie zo te organiseren, dat ze in de komende jaren sterk staan. Een hele reeks fabrieken zijn afgeschreven en worden zonder reservering voor de toekomst aan de boeren uitbetaald. De slag zal hier en daar hard aankomen nu de EEG-ministers met soevereine minachting voor de naderende zuivelchaos de bestaande regelingen voor de EEG-zuivel hebben gecontinueerd, dus met dezelfde melkprijs. De heer J. Boerstra van het rijk-landbouwconsulentschap in Sneek is een hele middag aan het rekenen geweest over de gevolgen van de, beslissingen van de afgelopen week.

Als je met Boerstra uitgaat van het gemiddelde LEI-bedrijf in de Friese Zuidwesthoek, klei, pachtbedrijf, dan kom je voor het jaar 1967-68 op 2900 gulden kosten per hectare en per jaar. Als we aannemen, dat er op dat bedrijf niets veranderd is, dan zullen de kosten voor het komende jaar 1969-70 op basis van de nu bekende prijsstijgingen oplopen tot 3250 á 3300 gulden, een kostenstijging van ruwweg 300 tot 400 gulden per hectare

Aan te nemen valt verder, maar dat is bijzonder optimistisch, dat de melkprijs dezelfde zal zijn als twee jaar geleden, dit wil zeggen 39,3 cent per kg melk met 4.09 procent vet. 2.32 procent eiwit met 35 weken eerste klas melk. Door de betere veeprijzen zal er per hectare een hogere opbrengst zijn van zo'n 60 gulden, hetgeen dus een gedeeltelijke compensatie is voor de gestegen kosten. Het gemiddelde netto-overschot bedroeg in 1967-68 f 210, voor het komende jaar valt te rekenen op een gemiddeld verlies van f 100.

Het gemiddelde Friese greidbedrijf zit op zo'n 25 ha. De boer op dat gemiddelde bedrijf ziet zijn inkomsten met gemiddeld f 50 per week teruglopen vergeleken met twee jaar gelede tot een arbeidsinkomen van f 18.500 per jaar. Het netto-overschot neemt af met het kleiner worden van de bedrijven en op de veengronden ligt het weer lager dan op de klei. Op de veenbedrijven, die kleiner zijn dan 15 ha en waar in 1967-68 per hectare reeds verlies werd geleden, wordt het verlies nog groter. Het zal niemand moeten verwonderen, wanneer er in de loop van dit jaar grote onrust in de melkveehouderij zal ontslaan, heeft de lezer van de landbouwbladen daar op het ogenblik nog geen vermoeden van.

Concentratie in de zuivelindustrie

Zal „De Vrijheid” opgaan, in Coberco?

Stabieler inelkprijs verwacht

De leden van de Coöp. Zuivelfabriek „De Vrijheid” zullen binnenkort voor een belangrijke beslissing, komen te staan. Het bestuur bereidt een voorstel voor tot het aangaan van een samenwerking - met andere zuivelfabrieken - in „Coberco-verband”. De „Coberco” wordt gevormd door drie samenwerkende top-coöperaties op het gebied van de zuivelindustrie. Het zijn - de naam is er van afgeleid - de Coöp. Condensfabriek „Gelderlaud-Overijssel” te Deventer, de Coöp. Melkfabriek „Berkelstroom” te Lochem en de „Comego” te Zutphen.

Tijdens een viertal praatavonden op verschillende punten in de gemeente hebben bestuur en directie de leden ingelicht over deze plannen. Donderdagavond is de laatste gehouden in zaal „’t **Bonte Paard**” te Dijkerhoek. Medio oktober volgt een buitengewone ledenvergadering, waarin over dit voorstel zal worden beslist.

Voorzitter J. H. Veneklaas Slots zei het maandagavond in hotel Van den Brink zo: „*Wij hebben de leden de laatste jaren steeds toegezegd, als er iets bijzonders is in de fabriek of in de zuivelwereld, dan zullen we jullie tijdig inlichten*”. Hij herinnerde aan de twee rapporten, die door de Gelders-Overijsselse Zuivelbond te Zutphen zijn uitgebracht over de herstructurering van de zuivelindustrie in het G.O.Z. gebied. Het eerste beoogde de vorming van streekcoöperaties, de melklevering in Coberco-verband en de spreiding in het productie-patroon.

„In Overijssel is deze zaak niet van de grond gekomen, in Gelderland was men veel verder. Daarna is er opnieuw een structuurrapport op tafel gekomen, dat eigenlijk al door de feiten is achterhaald. In het zuiden, in het westen en in het noorden was men al veel verder. Op 1 januari 1965 is Coberco van de grond gekomen, waarbij de gedachte voorzat tot één verwerkingseenheid te komen”. Het bestuur meent dat ook de fabriek te Holten tot deze samenwerking moet overgaan, omdat wij alleen in Coberco-verband op een stabielere prijs voor onze melk zullen kunnen rekenen, aldus de heer Veneklaas Slots.

De directeur, de heer C. Broersma, gaf een nadere uiteenzetting van de zeer ingrijpende veranderingen, die het gevolg zullen zijn van de toetreding tot het Coberco-verband. Hij zei dat de gedachte niet van de kortste datum was en dat men ook niet over één nacht ijs is gegaan bij de beslissing om dit voorstel aan de leden voor te leggen. „Deta” (Kampen). Gramsbergen en Winterswijk hebben al tot toetreding besloten. Balkbrug-Dedemsvaart zullen vermoedelijk op 1 januari 1970 volgen, terwijl de fabrieken in Hellendoorn, Wierden en de combinatie Laren-De Graafschap voornemens zijn het overleg met de leden te openen.

De heer Broersma gaf een uiteenzetting wat men in het verleden gedaan heeft om tot grotere eenheden te komen en wees op de samenwerking in Isalacta-verband, die in 1960 verbroken werd. Er zijn toen verwoede pogingen gedaan om te komen tot samenwerking met de fabrieken te Laren en Markelo voor de vorming in een totale eenheid, hetgeen toen op het ledenbesluit van Markelo is afgesprongen. Ook met „Ijseldal” zijn besprekingen geweest, waarvan men blij is, dat zij niet zijn doorgegaan in verband met haar onderling verdeeld bestuur, maar ook omdat toch een te kleine eenheid zou zijn ontslaan. Ook is er nog een lichte verkenning geweest naar het

oosten (Wierden en Hellendoorn). Men was tenslotte bang alle melk op de, ene kaart van de „kaas” te zetten.

Als voordelen en zekerheden van aansluiting bij Coberco noem de de heer Broersma: spreiding van de produktie, voldoende capaciteit om technisch bij te blijven mogelijkheden voor research, beïnvloeding van de markt - met 700 miljoen kg melk kan men de markt niet sturen maar wel beïnvloeden - het partij zijn voor grote inkoopcombinaties (supermarkketens) en tenslotte het niet onbelangrijkste, de mogelijkheid van een gelijkmatige middelmatige melkprijs.

De heer Broersma wees er nog op, dat de uitbreiding van de aanvoer tot 25 miljoen kg voor de fabriek wel gunstig is geweest maar dat er geen inleveringsregeling voor kaas bestaat, maar wel voor boter en magere melkpoeder, waardoor de situatie voor „de Vrijheid” de laatste jaren ongunstiger is geworden, hetgeen natuurlijk tot uitdrukking is gekomen in de melkprijs voor de boeren.

„Wij zijn zelf te klein, Coberco is het enig perspectief. Ik dacht, dat het verstandig zou zijn, om zo niet langer meer door te worstelen”, aldus de directeur.

Hij deelde nog mee, dat men van Coberco de toezegging heeft ontvangen, dat, indien er personeel over is, wat hij voorlopig niet verwacht, dit in elk geval in Deventer of Rijssen tewerk kan worden gesteld. Zelf zal hij niet meer in dienst zijn van „de Vrijheid”, maar van Coberco. „U wordt bij aanvaarding van ons voorstel een veehoudersvereniging” aldus de directeur.

Enkele kardinale punten zijn o.m de melkaanvoer blijft een plaatselijke aangelegenheid, evenals de dierziektebestrijding en de kwaliteitsvoorlichting. Produktie en afzet worden centraal geleid, uitbreiding of stopzetting van het bedrijf behoort tot de competentie van Coberco, die ‘t recht van koop krijgt van de fabriek en voor het gebruiksrecht; o.a. de rente en aflossing zal moeten betalen.

Uitvoerig ging de directeur nog in op de gezagsverhouding binnen Coberco. Er is een algemene Vergadering (het hoogste gezag) een directie van 3 personen, een adviescollege per productie-eenheid, waarin o.a de directeuren waarschijnlijk zitting zullen hebben.

In de komende buitengewone ledenvergadering, zullen de statuten moeten worden aangepast en bijgeschaafd. Het zal waarschijnlijk zo worden, dat een rechtspersoon (de vereniging) lid wordt van de maatschap waaruit Coberco bestaat. In de vereniging zal de stemverhouding moeten worden aangepast aan de nieuwe situatie. Men denkt b.v. bij levering van 70 à 75.000 liter melk per jaar aan een tweede stem. Ook over uittreding, ontzetting en de aansprakelijkheid zullen nieuwe regels moeten komen.

Bij uittreding of ontzetting is nu het te betalen bedrag *f* 50,- per koe, dit wordt *f* 150,- (2 pct van de melk vijf jaar). De aansprakelijkheid is momenteel onbepaald, deze wordt teruggebracht op 10 pct van het melkgeld over de laatste vijf jaar. In de praktijk is uittreding in de laatste elf jaar echter maar eenmaal voorgekomen. Als men de aansprakelijkheid niet incalculeert tast dit de kredietwaardigheid der vereniging aan.

Door een aantal leden, wier opkomst minder groot was dan het bestuur zich voorgesteld had, werden enkele vragen gesteld, die door voorzitter en directeur werden beantwoord.

De uitbetaling van de melk lag in 1968 bij Coberco 2 cent per liter hoger dan bij *de Vrijheid*. Ook over 1969 zal deze melkprijs gunstiger zijn, verklaarde de heer Broersma, die de leden adviseerde niet de kat uit de boom te kijken. „De schaalvergroting is niet alleen een regionale, maar ook een landelijke en zelfs een internationale kwestie”. Aan ‘t contact met de leden zal niet zoveel veranderen, al zal waarschijnlijk maar één lid deel uitmaken van het 14 á 15 leden tellende bestuur van Coberco. Het gaat Coberco om de kaascapaciteit van de Holtense fabriek. De samenwerking zal worden geregeld in een 30-jarig contract.

Leeuwarder Courant, 1969-10-11

Volledig in MAP Veemarkt

De Veemarkt

[....] De positie van de NCZ-kaas lijkt er niet eenvoudiger op te worden. De Noord-Hollandse zuivelcoöperatie is volledig gefuseerd en heeft een eigen merk, dat vooral bij Edammers geldt opbrengt. De afzet van deze kaas is echter opgedragen aan de NCZ en daaruit vloeien uiteraard spanningen voort, die reeds geleid hebben tot een aparte positie van Noord-Holland in de NCZ.

In Gelderland en Overijssel is een fusie gaande met als kern de **Coberco**, een melkpoederfabriek, een condensfabriek en een organisatie voor de afzet van overschotmelk, die naar melkinrichtingen van de CMC in de Randstad gaat en naar de noordelijke condensbedrijven en kaasbakken. De **Coberco** neemt zelf ook kaasfabrieken in exploitatie, die aangesloten zijn bij de NCZ. **Coberco** en Domo kunnen als machtige organisaties en als halve leden (!) hun eisen aan de NCZ. stellen en de kleinere fabrieken bevinden zich bij de NCZ in een gezelschap van zeer grote broers. [....]

Samenwerking met Coberco thans mogelijk

In de vorige week donderdagavond in hotel Holterman onder voorzitterschap van de heer J. H. Veneklaas Slots gehouden ledenvergadering van de Coöp. Zuivelfabriek „De Vrijheid” zijn de voorstellen tot wijziging van de statuten met algemene stemmen aangevaard. Deze statutenwijziging opent de mogelijkheid om te komen tot een samenwerkingsverband met Coberco, waarover wij tijdens de onlangs gehouden praatavonden met het bestuur van „De Vrijheid” uitvoerig hebben **geschreven**.

Holtens Nieuwsblad, 1969-12-19

Na 63 jaar zelfverwerking

„De Vrijheid” nu melkleveranciersvereniging

„Na drieënzestig jaar coöperatieve melkverwerking is de zuivelfabriek „De Vrijheid” thans een melkveehoudersvereniging geworden, die haar melk zal afleveren aan de Coberco. Het zal geen mijlpaal zijn die met even dikke letters in de analen van de geschiedenis der fabriek geschreven zal worden als toen de vereniging werd opgericht”. Met woorden van deze strekking opende de heer J. H. Veneklaas Slots donderdagavond de najaarsvergadering van de fabriek in het Stationskoffiehuis van de heer M. Kalfsterman, waarvoor pl.m. dertig leden waren opgekomen.

Concentratie en integratie blijkt de beste weg

Nabeschouwing in liet komend jaarverslag

„Alhoewel ik U in de buitengewone ledenvergadering in oktober j.l. heb toegezegd op deze 63 jaar coöperatieve zuivelfabriek in Holten uitvoerig in te gaan in deze ledenvergadering, heb ik in overleg met bestuur en directie besloten, dit vanavond niet te doen, maar dit te doen in ons jaarverslag, dat in april a.s. uitkomt.”. Spreker zeide deze avond alleen de zakelijke kanten van het bedrijf te willen belichten. Hij wees op het gunstig jaar, dat de boer achter zich heeft, waardoor de melkaanvoer in de laatste twee herfstmaanden ongeveer 9 à 10 procent, hoger was dan voorgaande jaren. De totale melkaanvoer bedroeg ongeveer 25 miljoen kg. Het zuivelprobleem vervult het bestuur en directie met zorg door de stijgende overschotten, waarvoor geen afzetmarkt voorhanden is.

Sprekende over de toetreding tot *Coberco* meende de heer Veneklaas Slots dat dit de best mogelijke beslissing is geweest. *„Coberco, Berkelstroom en de Condensfabriek te Deventer, die als vennootschap onder de firma de Coberco vormen, hebben vandaag ieder afzonderlijk besloten*

met ingang van 28 december a.s. Een top-coöperatie te vormen onder dezelfde naam”, aldus de voorzitter.

Het is de gewoonte in deze vergadering aandacht te schenken aan de prestaties van het personeel. Het personeel gaat over naar *Coberco*, daarom is besloten binnenkort, wanneer deze overgang zijn beslag heeft gekregen, een afscheidsavond met het personeel te organiseren. Overigens zal de overgang naar *Coberco* nog een grote aanpassing vragen. Spr. noemde het een gebiedende eis, dat men in Gelderland en Overijssel zo snel mogelijk komt tot een verwerkingsorganisatie in *Coberco-verband*.

Uit de hierna volgende mededeling van de directeur, de heer C. Broersma, bleek, dat de melk-aanvoer in 1969 plm, 25 miljoen kg bedroeg (v.j. 24,2 miljoen kg), landelijk was dit ruim 2 pct. meer dan vorige jaar, deze winterperiode plm. 5 pct. meer, de afzet, van consumptiemelk was iets hoger, de afzet van boter ongeveer gelijk, zelfs nu er koelhuisboter is: de afzet van kaas ongeveer 15.000 ton meer, afzet volle melkpoeder 45.000 ton meer, afzet magere poeder ca. 3000 ton minder. De afzet van ongesuikerde condens ontwikkelt zich landelijk gunstig.

De melkprijs, aldus de directeur, zal ongeveer gelijk komen te liggen met het vorige jaar, de voorschotprijs is hoger geweest, de nabetaling kleiner. De kwaliteit van de melk was matig - beneden het gemiddelde - dit betekent een kleine afdracht aan de „pooling” van kwaliteitsgelden. De eigen produktie is in ‘t algemeen zoveel mogelijk volbezet geweest met de produktie van kaas, waarbij ca. 20 miljoen kg melk werd verwerkt. De kwaliteit van de kaas is goed geweest. Wat de ontwikkelingen in *Coberco-verband* betreft, deelde de directeur mede, dat een twaalfstal fabrieken nu is ingebracht, een aantal is nog in onderhandeling.

Over het melkprijsbeleid binnen de E.E.G. is weinig positiefs te melden. In het gunstigste geval is een bevrozing te verwachten van de prijs, waarbij verlaging niet is uitgesloten. Een verschuiving van vet- en eiwitwaarde ligt in de verwachting.

Na een dankwoord van de voorzitter over deze uiteenzetting, kwam de bestuursverkiezing aan de orde. De heer J. W. Boode was niet herkiesbaar wegens het bereiken van de leeftijdsgrens, terwijl de heer J. Oolbekking het bijltje er bij neer moest leggen wegens bedrijfsbeëindiging. In hun plaats werden respectievelijk gekozen de heren Joh. Lubbersen, Neerdorp 101 en Joh. Bronsvort. Borkeldweg Markelo.

Na een geanimeerde rondvraag en een dankwoord aan het adres van de afgetreden bestuursleden voor hun langdurig en werkzaam aandeel in het belang van de fabriek, werd de vergadering gesloten.

Leeuwarder Courant, 1969-12-20

Miljard kg melk in Coberco-fusie

De algemene vergadering van de melkverkoopcentrale Comego te Zutfen, de coöperatieve melkproduktenfabriek Berkelstroom te Lochem en de coöperatieven condensfabriek Gelderland-Overijssel te Deventer hebben besloten een fusie aan te gaan en de activiteiten van hun vereniging samen te brengen in de coöperatieve melkproduktenbedrijven **Coberco**, waarin ze reeds samen-

werkten. Bovendien hebben twaalf plaatselijke coöperatieve zuivelfabrieken besloten hun exploitatie over te dragen aan de nieuwe vereniging. Andere zuivelfabrieken hebben een dergelijke overdracht in voorbereiding. De nieuwe onderneming zal in 1970 ongeveer één miljard kg melk verwerken.

Drie fronten in zuivelcoöperatie

(De Veemarkt)

IN DE NEDERLANDSE ZUIVELINDUSTRIE zijn de fronten in beweging gekomen en in allerlei worden bondgenootschappen gesloten, waarvan de hechtheid nog moet blijken. Er zijn vreemde bondgenootschappen bij, zoals die tussen de Weststellingwerfers en de Hennaarderaalsters, de Boornsters en de Fricozen, de CMC-ers en de FNZ-ters, de NCK-azen en de Producenten enzovoort; echte en onechte bondgenootschappen.

Deze bondgenootschappen roepen spanningen op, omdat de ene groep zich wil verdedigen tegen echte of onechte machtsconcentraties van de andere groep. Door de fusies, die er gaande zijn dreigen hele imperiums en koninkrijkjes in elkaar te zakken. Op de dorpen, die hun zuivelfabriek zagen verdwijnen, weet men er over mee te praten. De concentratie van de zuivelfabrieken is nu twintig jaar aan de gang en zo langzamerhand begint het gehele gebouw te kraken, dat op deze kleine eenheden was gebouwd. In Friesland zijn van de oorspronkelijke 80 zuivelcoöperaties er slechts twaalf, die niet bij een fusie betrokken zijn geweest.

Op deze regionale zuivelcoöperaties zijn drieërlei soort topcoöperaties gebaseerd in de zuivel. Dat zijn in de eerste plaats de centrale verwerkingsbedrijven zoals in Friesland de CCF en de centrale melkinrichting en botermakerij van de Frico in Warga en buiten Friesland bijvoorbeeld de Domo (die op vele gebieden samenwerkt met de CCF) en de coöperatieve condensfabriek in Deventer. Een tweede groep topcoöperaties wordt gevormd door de Frico, de NCZ en de Producent, die de produkten (kaas, boter en poeder) van de aangesloten fabrieken centraal verhandelen. De derde groep werkt meer voor het geestelijk heil van de zuivelcoöperaties. Deze groep bestaat uit de zuivelbonden, die landelijk verenigd zijn in de FNZ.

In Noordholland werd de zuivelbond overbodig toen de plaatselijke zuivelcoöperaties een fusie aangingen en in plaats van de bond werd deze nieuwe coöperatie lid van de FNZ. In Groningen en Drente is eenzelfde ontwikkeling aan de gang, maar het duurt een hele tijd voor de bond daar in de gaten lijkt te hebben, dat het menens is. Sommige bonden, zoals de Friese, zijn bijzonder actief en hebben een rijk geschakeerde dienstverlening opgebouwd. Andere bonden hebben als enige verdienste, dat hun omslag van de kosten laag is.

Dezer dagen heeft nu ook de coöperatieve zuivelfabriek in Ezinge (Gr.) besloten zich in de gemeenschappelijke exploitatie van de Domo te voegen, terwijl dat ook het geval zal zijn met de fabriek in Marum. Ezinge leverde contractueel aan de Frico. In Groningen blijft nu als vrije fabriek alleen over de coöperatie in Winschoten, terwijl in Drenthe Assen en Hoogeveen nog in de vrije ruimte willen blijven. De Zuivelbond in Assen valt nu bijna geheel samen met de Domo en een oplossen van de bond in de Domo kan niet uitblijven.

Evenals indertijd de CCF de overgenomen Lijemp-fabrieken in Friesland exploiteerde doet de Domo dat nu met coöperatieve zuivelfabrieken. Ook de Coberco in Gelderland-Overijssel exploiteert naast centrale bedrijven plaatselijke fabrieken. Toen we enige tijd geleden schreven, dat dit tot conflicten zou leiden met de afzetorganisaties is dat heftig ontkend. Het eerste conflict is er nu. De Domo wil Marum zelfstandig als kaas- en handelonderneming laten bestaan en de NCZ, waarvan de Domo lid is, wil dat niet. Als daarover bij de Domo een conflict is, dan zal dat

bij de Coberco ook wel komen, want daar verkeert een reeks kaasfabrieken in dezelfde positie als Marum.

Als Marum zelfstandig zijn kaas kan verhandelen, terwijl de exploitatie van de fabriek ten laste komt van de Domo, dan kan de Domo net zoveel melk naar Marum sturen als het beste uitkomt in het kader van de gemeenschappelijke exploitatie. Marum krijgt dan een vierkante bezetting van de kaasmakerij, dat wil zeggen, dat er in zomer en winter evenveel kaas gemaakt wordt. De NCK ontvangt dan alleen Domo-kaas als de Domo met de melk geen kant meer uit kan. Bovendien heeft Marum een klantenkring, die de Domo niet gratis uit handen geeft.

Vier afzetcoöperaties in midden-Nederland hebben nu hun posities tegenover Domo en Coberco versterkt door een fusie aan te gaan. De Frico, die oorspronkelijk wel aan de fusie besprekingen heeft deelgenomen, is daar niet bij. Hetzelfde is het geval met de afzetcoöperaties in het Zuiden. Naast de versterking van de gewestelijke centrale verwerkingscoöperaties (Domo en Coberco) gaan de afzetcoöperaties fusies aan. Het is duidelijk, dat hier organisatorisch en commercieel hoe langer hoe meer zaken beginnen te wringen.

De Domo, die met vele fabrieken deelgenoot is van de NCZ, ontwikkelt een eigen markt voor kaas, melkpoeder en speciaalprodukten. De Domo doet dat in concurrentie met zijn eigen afzetcoöperatie de NCZ. De NCZ behartigt de belangen van de condensfabriek in Deventer, een van de drie partners van de Coberco. Het NCZ-lid Domo werkt op zijn beurt samen met de CCF in enkele overzeese fabrieken voor recombined milk, fabrieken die in concurrentie met de Coberco-partner in Deventer draaien. Er zijn overigens ook wel weer samenwerkingsvormen tussen Deventer, Domo en CCF, bijvoorbeeld in de veevoederfabriek te Sloten.

MOCHT ER NU EEN LEZER ZIJN, die het duizelt, dan kan dat aan onze betoogtrant liggen, maar het betoog is er toch wel op gericht om de onduidelijkheid van de zuivelfusies aan het licht te stellen. Als er dan de laatste tijd stemmen opgaan, die zeggen, dat de Nederlandse zuivelcoöperatie in een stroomversnelling zit, dan willen we graag op deze beeldspraak ingaan. Stroomversnellingen ontstaan daar waar het water over korte afstand veel verval heeft. Dientengevolge is een stroomversnelling altijd ondiep en zit zij vol rotsen. Er loopt iets mJ& in de fusie-lawine. Nu de Friese coöperatieve zuivelindustrie in de komende tijd een reorganisatie moet doorvoeren, die even belangrijk is als het feit van de oprichting van de coöperatieve zuivelindustrie in Nederland lijkt nu af te stevenen op een aantal regionale ondernemingen. Twee daarvan zijn reeds tot strand gekomen namelijk die in Noordholland en de CMC in de randstad Holland en twee zijn bezig te ontstaan, Domo en Coberco. De CMC is een coöperatieve melkveehoudersvereniging, die zich door overname van aandelen genesteld heeft in een groot aantal particuliere ondernemingen, voornamelijk melkverrichtingen, maar ook in het produktenbedrijf Nutricia. De monopoliepositie van de CMC in het Westen heeft mede geleid tot een scherpe bewaking van de consumptiemelkprijzen in Nederland, die hoe langer hoe meer een politieke kant krijgt. Een andere nael aan CMC's doodkist vormt de verkeerschaos, die aanvoer en distributie duur maakt.

In de coöperatieve wereld heeft het lang geduurd voor de CMC voor vol werd aangezien, maar bij het vervagen van de grenzen tussen coöperatief en particulier is daar verandering in gekomen. Men zegt elkaar weer dag en reist met elkaar van vergadering naar vergadering. Met een ontzaglijke poeha heeft de INZ nu bekend gemaakt, dat de CMC lid mag worden van deze exclusieve organisatie, evenals de uit drie leden bestaande Bond van Coöperatieve Zuivelverkoopverenigingen. Het feit, dat de directeur van de CMC lid geworden is van de ANWB is net

zo belangrijk. De CMC mag nog niet volwaardig lid worden van de FNZ omdat haar structuur nog niet deugt, zegt de FNZ, die structuur moet eerst veranderen. Leuk voor de leden van de CMC om dat van de FNZ te horen. Het zal ook wel het laatste zijn, wat ze van die structuurverandering bij de CMC horen.

Waar het op neerkomt is dat we voor de FN2 geen zinvolle toekomst zien. De regionale zuivelondernemingen zullen hun eigen bestaan gaan leiden. Fusies zijn niet uitgesloten, maar dan telkens tussen twee ondernemingen en niet door de hele club in een keer. Deze ondernemingen zullen steeds meer functies, terecht of niet terecht, aan zich trekken. Zij zullen de voordelen van het groot zijn niet willen delen met kleine ondernemingen, die ook de lasten van het groot zijn niet met hen delen.

1970

Leeuwarder Courant 1970-02-05

Fusie Andi en Vecomi

Gelderse zuivelfusie brengt 300 miljoen kg melk in één hand

De Verenigde Coöperatieve Zuivelfabrieken Andi te Doetinchem en de Verenigde Coöperatieve Melkindustrie Vecomi te Arnhem hebben besloten te fuseren. Het is de bedoeling dat de leden van de Andi zullen toetreden tot Vecomi. Het aantal leden van Vecomi bedraagt 4350 en men heeft er een melkaanvoer van ongeveer 200 miljoen kilo per jaar. Andi heeft ongeveer 2150 leden en haar jaarlijkse melkaanvoer bedraagt ongeveer 100 miljoen kilo per jaar.

Vecomi heeft bedrijven te Arnhem, Didam, Ede, Hoogland, Putten, Terschuur en Wageningen, terwijl Andi bedrijven heeft te Angerlo, Doetinchem, Silvolde, Steenderen en Zeddam. Beide verenigingen zijn aangesloten bij de Nationale Coöperatieve Zuivelverkoopcentrale (NCZ) en zijn deelgenoot van Coberco, die o.m. gecondenseerde melk produceert.

Holtens Nieuwsblad, 27/02/1970; p. 6/6

**Coberco Zuivelbedrijf
„De Vrijheid” - Holten**

Wij vragen voor de melkwijk van Joop Vincent:

EEN MELKVENTER

Spedige indiensttreding gewenst.
Inlichtingen zijn ten kantore te verkrijgen.

Sollicitaties worden vóór 7 maart a.s. ingewacht ten kantore van het bedrijf: Stationsstraat 4.

Nieuwsblad van het Noorden, 23 mei 1970.

COBERCO
melkproducten-bedrijven

CONDENSFABRIEK-DEVENTER

De Condensfabriek in Deventer maakt als één der centrale bedrijven deel uit van „Coberco”, één der grootste en snelst groeiende melkverwerkende organisaties in ons land.

In verband met de verdere uitbreiding van onze activiteiten kunnen bij ons worden geplaatst:

1e ERVAREN ONDERHOUDSMONTEURS
Bekendheid met las- en draaiwerk gewenst. Zij die op de hoogte zijn met vul-, sluit- en sterilisatie-apparatuur voor gecondenseerde melk en verpakkingsmachines genieten de voorkeur. De werkzaamheden worden verricht in 3-ploegendienst.

2e ELEKTRICIËN
Bij voorkeur in het bezit van het diploma V.E.V.

3e BEDIENERS VULMACHINES

4e BEDIENERS ETIKETTERMACHINES

Het werk van 3 en 4 geschiedt in 3-ploegendienst en is geschikt voor mannen met verantwoordelijkheidsgevoel en handigheid in het stellen van machines.

Voor gebuwden kunnen wij het woningprobleem op verschillende manieren oplossen, terwijl voor ongebuwden een tegemoetkoming in kost- en reisgeld zal giden. Deze mogelijkheden kunnen bij een persoonlijk onderhoud na oproep nader worden toegelicht.

Schriftelijke sollicitaties te richten aan: „COBERCO”, Postbus 53 te Deventer.

In 15 jaar voltrokken zich in de zuivel grote veranderingen

In de toekomst alleen grote regionale zuivelondernemingen

De vandaag in Arnhem gehouden algemene vergadering van de *Koninklijke Nederlandse Zuivelbond FNZ* stond voor de laatste maal onder leiding van de heer G. H. E. M. van Waes, zulks in verband met zijn benoeming tot burgemeester van Borsele. Dit gaf hem aanleiding tot een terugblik over de vijftien jaar, waarin hij de leiding van de FNZ heeft gehad. De heer Van Waes kwam daarin tot de conclusie, dat zich in die periode grote veranderingen in de zuivelindustrie hebben voltrokken. Als meest fundamentele wijziging in de structuur van die industrie noemde spreker het afscheid van de plaatselijke zuivelfabriek en de opkomst van de grote regionale zuivelonderneming.

Dit proces is nog niet voltooid, maar toch is wel de beslissende stap gezet. In het Westen en in Drenthe is het groeiproces naar de regionale onderneming voltooid of zo goed als bereikt; in het Zuiden is van een stroomversnelling, terwijl ook in Friesland en het Gelders-Overijsselse zuivelgebied het groeiproces onmiskenbaar gaat in de richting van de grote regionale onderneming. Het afscheid van de plaatselijke zuivelfabriek zal ook het afscheid inluiden van de regionale zuivelbond, van de centrale productiefabriek en de regionale verkoopvereniging. Er zal een efficiënter organisatie ontstaan; volgens verwachting zullen er in 1980 – velen zeggen al in 1975 - nog vier tot zes grote regionale zuivelondernemingen zijn, een beperkt aantal kleinere ondernemingen en één landelijke coöperatieve zuivelorganisatie.

Wel een grote verandering bij vijftien jaar geleden. Op 1 januari 1954 waren er nog 355 zelfstandige zuivelcoöperaties; op 1 januari 1970 was dit aantal gehalveerd, nl tot 176. Bij dit laatste cijfer is aangenomen, dat de ontwikkelingen, zoals die de laatste jaren in Domo- en Coberco-verband hebben plaats gehad, nog niet haar definitieve beslag hebben gekregen. Als aangenomen wordt, dat dit aan het eind van 1970 wel het geval zal zijn en tevens rekening wordt gehouden met de thans bekende concentraties in overig Nederland, dan zal aan het einde van dit jaar het aantal zelfstandige coöperaties gedaald zijn tot 108, dus minder dan een-derde van het aantal in 1954.

Stijgende lijn

Andere gegevens omtrent het zuivelgebeuren in de laatste vijftien jaar geven een stijgende lijn te zien. Het bescheidenst is de vooruitgang in het aantal werknemers in de coöperatieve zuivelindustrie; dat steeg van 15.900 in 1954 tot 16.340 in 1968. Veel groter was de stijging van de melkaanvoer bij de FNZ-fabrieken. Deze liep omhoog van 3.4 miljard tot 5.4 miljard kilogram, de totale Nederlandse melkaanvoer van 4.9 tot 7.4 miljard kilo. Het aantal stuks melkvee in ons land nam toe van 1.5 tot 1.9 miljoen. Ook de melkprijs steeg; de zg. gemiddeld uitbetaalde melkprijs liep omhoog van 23.15 ct. per kg in 1954 tot 37.13 ct, in 1969 en de zg. berekende gemiddelde netto-opbrengst van 22.7 tot 35.6 cent. De omslag van de FNZ paste zich bij die stijgende tendens aan en steeg van f 150.- per miljoen kg melk in 1954 tot f 425.- in 1970; het totale bedrag aan omslag liep op van f 509.550 tot f 2.327.725.²

De in de naaste toekomst ontstane grote ondernemingen zullen zeker meer mogelijkheden bieden dan de kleine plaatselijke zuivelfabriek. In de eerste plaats zal de markt beter kunnen worden be-

² Opmerking: stijging melk X melkgeld = 250 % en stijging omslag FNZ = 460 % (ZHN.)

heerst. Er zal meer aan product- en marktontwikkeling, meer aan de opbouw van een sterke merkenpositie en meer aan research kunnen worden gedaan. Hierdoor zal op langere termijn de melkopbrengst voor de veehouder worden verbeterd.

Op één terrein kunnen spanningen optreden; het zal nl. niet eenvoudig zijn om bestuursleden te vinden met voldoende kennis van zaken, tijd en ervaring om in de leiding van die grote coöperatieve ondernemingen voldoende tegenspel te bieden aan de deskundige leiding.

Er zal dan ook veel gedaan moeten worden aan scholing van bestuursleden en er zal gezorgd moeten worden voor een ruime financiële compensatie voor de vele tijd, die een goed bestuurslid aan deze arbeid zal moeten besteden, wil het woord coöperatie geen leeg omhulsel worden voor de grote regionale zuivelonderneming. Het zou volkomen fout zijn, wanneer juist in deze tijd, waarin inspraak en medezeggenschap belangrijke waarden zijn geworden, de veehouder in zijn eigen coöperatie buitenspel zou komen te staan.

Verdere uitbouw

De heer Van Waes zag overigens het ontstaan van de grote zuivelondernemingen niet als het einde van al wat wenselijk is in de zuivelindustrie. Het is de vraag of zij zich tot de vewerking van melk zullen moeten blijven beperken of dat zij zich ook moeten gaan interesseren voor productie-verbante distributie-verbante producten, Het leek spreker voor de regionale zuivelondernemingen geboden zich in de komende jaren te ontwikkelen van specifieke zuivelonderneming tot een algemene coöperatieve levensmiddelenindustrie.

Nieuwe Leidsche Courant 1970-10-15

Vijf zuivelfabrieken gaan in januari dicht³

ZUTPHEN - Vijf zuivelfabrieken, die deel uitmaken van „Coberco-verband” worden per 1 januari 1971 gesloten.

Dit heeft het bestuur bekendgemaakt. Het zijn de fabrieken in **Laren** (Gld.) die zeven miljoen kilogram per jaar verwerkt, die in **Gramsbergen** en **Nieuw Leusden** die samen 15,5 miljoen kilo per jaar verwerken, die in **Dinxperlo** met een capaciteit van acht miljoen kilogram en die in **Vorden** met eveneens een capaciteit van acht miljoen kilogram melk per jaar.

Het personeel van de betrokken fabrieken kan opgevangen worden in andere Coberco-bedrijven. Voor werknemers die ontslag willen nemen is een gunstige afvloeiingsregeling getroffen.

³ Laren sluit pas in 1975; Vorden in 1986. Dinxperlo, Gramsbergen en Nieuwleuzen wel in 1971

Havelte besprekingen

Zuivel mammoet in de maak⁴

LEEWARDEN (GPD) - Vijf van de grootste zuivelcoöperaties in Nederland zijn besprekingen begonnen om te komen tot een zeer nauwe samenwerking, welke moet uitmonden in een melkprijs voor de bij de coöperaties betrokken boeren. De zuivelcoöperatie in Friesland, Brabant en Limburg neemt niet aan de besprekingen deel. Bij de samenwerking is ruim een derde deel van de Nederlandse melk betrokken.

Deelnemers aan de besprekingen zijn *Domo* (Drente-Groningen), *Coberco* (Gelderland-Overijssel), *CMC* (Holland-Utrecht) en de *Noord-Holland*. Ook de NCZ, de afzetorganisatie van zuivel, neemt aan de besprekingen deel. Tijdens een conferentie in **Havelte**, waar zestig bestuursleden van de vijf topcoöperaties aanwezig waren, bleek reeds in vergaande mate overeenstemming te bestaan omtrent de organisatie van het nieuwe zuivelconcern.

⁴ De zg. Havelte gesprekken komen regelmatig in het nieuws, in 1972 met het bericht dat ze ‘voorlopig’ van de baan zijn. Komt mogelijk een afzonderlijke MAP-Havelte over. (ZHN.)

Leeuwarder Courant 1971-09-02

Grote zuivel- fusie dreigt te mislukken

AMSTERDAM — Goed ingelichte kringen spreken van een mislukking van de pogingen om de Nederlandse topcoöperaties in de zuivel in een nauw verband te brengen. De besprekingen, die vorig jaar zonder de Friese en de Zuidnederlandse zuivelcoöperatie, in Havelte zijn begonnen, zijn deze week in Velp voortgezet. In Velp is besloten de besprekingen over de samenwerking voort te zetten. Een werkgroep, wilde reeds volgend jaar de integratie verwirkelijken, doch in een communiqué over het gesprek in Velp wordt gezegd, dat op korte termijn geen beslissingen zullen vallen. Aan de besprekingen deed nu ook mee de Vecomi uit Gelderland. De oudere partners aan het Havelte-overleg zijn CMC, Coberco, Domo, **NCZ** en Noord-Holland.

Provinciale Zeeuwse Courant, 02/09/1971

ZUIVELONDERNEMINGEN PRATEN OVER RAPPORT OVER INTEGRATIE

AMSTERDAM (ANP) — De besturen en directies van zes zuivelcoöperaties zijn eergisteren bijeengekomen voor een nieuw integratie-gesprek tussen de zuivelondernemingen. Het gaat om de CMC-NMU, Coberco, Domo-Bedum, NCZ, 'Noord-Holland' en Vecomi.

Een werkgroep, die na de in het najaar van 1970 in Drenthe gehouden conferentie is samengesteld met de opdracht de mogelijkheden van integratie van deze organisaties te onderzoeken, heeft dinsdag een tussentijds rapport van haar voorlopige bevindingen uitgebracht. De inhoud van het rapport is niet openbaar gemaakt. In de bijeenkomst — te Velp gehouden — is besloten dat de besprekingen tussen de coöperaties zullen worden voortgezet, aldus is bekendgemaakt.

Het ligt niet in de verwachting dat op korte termijn beslissingen zullen vallen. Mochten de onderhandelingen positief verlopen dan zou pas mogelijk op 1 januari de integratie werkelijkheid worden.

1972

Officieel Orgaan FNZ. 1972-03-22 blz. 289

Wij ontvingen het volgende persbericht

Samenwerking *Coberco* en *Vecomi*

De besturen van de Coöperatieve Melkproduktenbedrijven Coberco GA te Zutphen en de Verenigde Coöperatieve Melkindustrie Vecomi te Arnhem hebben besloten hun leden voor te stellen een algehele samenwerking aan te gaan.

Wanneer dat gebeurt, zal meer dan de helft van de gewonnen melk in de provincies Gelderland en Overijssel door de nieuwe onderneming worden verwerkt. Coberco en Vecomi zijn ondernemingen die voortgekomen zijn uit fusies die reeds vroeger plaats gevonden hebben.

Coberco heeft bedrijven verspreid over beide provincies.

Het werkgebied van Vecomi strekt zich uit over een gedeelte van de Achterhoek, de Veluwe en de Betuwe.

De beide besturen stellen voor dat de exploitatie van de bedrijven zal gaan plaatsvinden onder de naam „Verenigde Coöperatieve Melkindustrie Coberco GA", met als plaats van vestiging Zutphen.

Ongeveer 20.000 leden/veehouders zijn direct bij deze samenwerking betrokken. Ruim 2.500 personen zullen in de nieuwe onderneming werkzaam zijn.

Het bestuur van de vereniging zal uit dertien leden bestaan, met als voorzitter de heer H. P. Prangma te Ede, die reeds voorzitter is van Vecomi en van Coberco.

Bij realisatie van de fusie zal de nieuwe onderneming rond 1.400 miljoen kilogram per jaar ter verwerking aangeboden krijgen (bijna 70 % van de melkaanvoer bij de leden van de Gelders-Overijsselse Zuivelbond).

Deze melk wordt verwerkt tot melkinrichtingsprodukten, kaas, melkpoeder, gecondenseerde melk, boter en enkele speciaalprodukten zoals onder andere babyvoeding en consumptie-ijs, terwijl ook limonade in het produktiepakket voorkomt.

De geldomzet zal ruim f 700 miljoen gaan bedragen.

Zowel bij Coberco als bij Vecomi hebben reeds reorganisaties plaatsgevonden. In de toekomst zullen verdere aanpassingen moeten volgen. Het verder inschakelen van de rijdende melkontvangst zal leiden tot beperking van het aantal melkontvangstplaatsen.

De vermindering van het aantal arbeidsplaatsen die hiervan het gevolg is, zal geen aanleiding zijn tot ontslag van werknemers. Reorganisaties zullen geleidelijk plaatsvinden.

Rivella-Wolvega betrokken bij fusiegesprek ⁵

LEEWARDEN - De zuivelcoöperaties CCF-Domo, Coberco en CMC voeren fusiebesprekingen voor hun frisdrankindustrieën te Wolvega, Ede en Maasdam. Het raadgevend bureau Berenschot onderzoekt hoe de fusie het beste gestalte kan krijgen.

In een eerste rapport van het bureau is de wenselijkheid van een fusie reeds naar voren gekomen. Het bureau onderzoekt op het ogenblik wat de beste vestigingsplaats (of vestigingsplaatsen) voor de nieuwe fabriek(en) zijn. Duidelijk is wel, dat er in ieder geval een van de drie fabrieken gesloten zal moeten worden. De definitieve fusiebesprekingen zullen pas beginnen, wanneer de onderzoeken van Berenschot voltooid zijn. Verwacht wordt, dat dit binnen enkele weken het geval zal zijn. De besturen van de zuivelcoöperaties zullen na afsluiting van de besprekingen met voorstellen in hun organisaties komen. De fusie zal mogelijk met ingang van 1 januari 1973 een feit worden.

Indien de fusie doorgaat, zullen de zuivelorganisaties hun belangen in de frisdrankenindustrie onderbrengen in een nieuwe onderneming. Deze onderneming zal dan op basis van de huidige omzetten een marktaandeel van tien procent hebben in Nederland.

Voor de CCF betekent een fusie, dat de verkoop van de produkten uit de Rivella-fabriek in Wolvega los gemaakt wordt uit de verkooporganisatie van de CCF. Het is nog zeer de vraag, aldus verkoop directeur Bart Kuik of de CCF akkoord zal gaan met een eventuele sluiting van de fabriek in Wolvega. Er werken daar in de fabriek ongeveer 75 mensen. Bij de CCF in Leeuwarden zijn ongeveer 30 mensen bij de verkoop van de frisdranken uit Wolvega betrokken. Het personeel is op de hoogte gesteld van de ontwikkeling van de plannen.

Nieuwe Leidsche Courant, 1972-03-31

Jaarlijkse geldomzet f 700 mln.

Coöp. zuivelbedrijven *Coberco* en *Vecomi* gaan fusie aan

ARNHEM - De Verenigde Coöperatieve Melkindustrie Vecomi heeft besloten een volledige fusie aan te gaan met de Coöperatieve Melkproduktenbedrijven Coberco te Zutphen. De nieuwe onderneming, de **Verenigde Coöperatieve Melkindustrie Coberco**, is met een jaarlijkse geldomzet van f 700 miljoen daarmee de grootste zuivelonderneming in het land geworden.

Coberco telt 38 productiebedrijven, gevestigd in Overijssel, de Veluwe, de Betuwe en een deel van de Achterhoek. Ongeveer 20.000 veehouders zijn direct bij de samenwerking betrokken. Ruim 2500 werknemers zullen in de nieuwe onderneming werkzaam zijn.

⁵ 22-07 1972 NLC 'Wolvega' – CCF – stapt uit de onderhandelingen. Ook zijn er in die zelfde tijd besprekingen over een 'ijsfusie'. Coberco heeft het merk ijs-merk Davino.

De grootste bedrijven van de nieuwe coöperatie staan in Arnhem (consumptiemelkprodukten), in Deventer (gecondenseerde melk) en Lochem (melkpoeder). Bovendien exploiteert men een limonadefabriek in Ede (Riedel), een ijsfabriek in Wilp (Davino) en een fabriek voor speciaalprodukten (o.a. babyvoeding) in Rijmen.

Volgens de directie zal het samengaan geen aanleiding zijn tot ontslag aan werknemers. Reorganisaties zullen geleidelijk worden doorgevoerd

Aalten	Epe	Ruurlo
Angerlo *	Goor	Silvolde *
Apeldoorn	Hardenberg	Steenderen *
Arnhem *	Hellendoorn	Terschuur
Avereest	Holten	Terwolde *
Bathmen	Hoogland *	Varsseveld
Borculo	Kampen	Vriezenveen
Borne	Laren	Wageningen *
Deventer	Lichtenvoorde	Wesepe
Doetinchem*	Lochem	Wierden
Ede *	Loenen	Winterswijk
Eefde	Markelo	Zelhem
Eibergen	Olst	

* Waren in 1972 Vecomi fabrieken

1972

Leeuwarder Courant 1972-10-20

Coberco sluit vier zuivelbedrijven Terwolde, Olst, Wesepe en Winterswijk⁶

EPE - De zuivelcoöperatie *Coberco* gaat vier bedrijven in Gelderland en Overijssel sluiten. Het betreft de zuivelfabrieken in **Terwolde** en **Olst** en melkinrichtingen in **Wesepe** en **Winterswijk**. Het totale personeel van ongeveer 100 man zal worden overgeplaatst naar andere Coberco-bedrijven, aldus een aankondiging van *Coberco*.

6 Winterswijk verdwijnt niet, hier komen zelfs grote verbouwingen; zie 'knipsel' 1975-06-25

1973

Nieuwe Leidsche Courant, 1973-06-30

Zuivelcoöperatie *Coberco* sluit in 1974 Loenen en Goor

ZUTPHEN - De *Verenigde Coöperatieve melkindustrie Coberco* te Zutphen zal bezin 1974 haar fabrieken in Loenen (Gld.) en Goor (Ov.) sluiten. Een onlangs gereedgekomen onderzoek, gericht op de melkverwerking in 1974, heeft de onderneming uitgewezen dat verdere sanering en rationalisatie van de bedrijven wenselijk is, dit mede omdat de melk van een toenemend aantal boeren in boerderijtanks bewaard en per tankauto naar de fabriek vervoerd wordt. In de voorbije jaren heeft Coberco al meer dan vijftien bedrijven en afdelingen gesloten.

Leeuwarder Courant 1973-07-03

Melkpoederfabriek negeert verbod voor proefdraaien

EDE — De melkpoederfabriek *Coberco* in Ede trekt zich niets aan van het verbod van de gemeente Ede om met de nieuwe installatie proef te draaien buiten de door de gemeente vastgestelde uren van zeven uur 's morgens tot zeven uur 's avonds. De gemeente Ede had die tijdstippen voorgeschreven na felle protesten tegen en klachten over geluidshinder en neerslag van melkpoeder van *Coberco*. Directeur J. J. Oosting heeft thans meegedeeld dat men na directieberaad over deze affaire heeft besloten te blijven door-draaien. Hij zegt dat proefdraaien in een continu-bedrijf als *Coberco* uitsluitend tussen de door de gemeente vastgestelde tijden geen enkele zin heeft.

1973

Officieel Orgaan nr.49 1973

Stormachtige ontwikkeling tankmelkerij bij Coberco

Op 22 november werd op het bedrijf van veehouder H. B. ter Horst te Hellendoorn een mijlpaal in de melktankgeschiedenis van Coberco bereikt. De heer Ing. R. Steenhuizen, directeur afdeling tankmelken en Ir. J. Jepma, HID in Overijssel- en de IJselmeerpolders, hielden bij die gelegenheid een inleiding.

De heer Ter Horst exploiteert een bedrijf van 34 ha, waarop momenteel 75 zwartbonte melkkoeien worden gehouden en 45 stuks jongvee. De nog maar nauwelijks gereedgekomen nieuwe ligboxenstal biedt plaats aan meer dan 100 melkkoeien. Met zijn beide zoons hoopt de heer Ter Horst met deze uitbreiding, waarnaast nog een groot aantal fokzeugen wordt gehouden, voldoende te zijn toegerust voor de komende jaren.

Voorzitter Prangma genoot de eer om de tank voor de aanwezigen met behulp van de hydraulische kraan tevoorschijn te toveren uit de verpakkingendoos, waarop op niet mis te verstane wijze was te lezen dat dit de 2.500ste, een „feesttank”, was die in het Coberco-gebied werd geplaatst.

Inleiding van de heer Steenhuizen

De ontwikkeling van de tankmelkerij bij Coberco is stormachtig te noemen. In 1968 waren nog slechts 19 boerderijtanks in het hele gebied operationeel. Men beschikte toen slechts over één rijdende melkontvangst. Daarna is zoals gezegd de ontwikkeling bijzonder snel verlopen en volgens de heer Steenhuizen mag er op worden gerekend dat de ontwikkeling ook de komende jaren heel snel zal gaan.

Een van de rijdende melkontvangsten van Coberco bij het innemen van de grondstof melk bij één van de vele leveranciers. In totaal hoopt men volgend jaar 530 miljoen kg melk per RMO bij de fabrieken aan te voeren.

De kosten van het tankmelkproject moeten uiteindelijk door de veehouders/deelnemers gedragen worden. Dit betekent dat de onderneming f 1,25 per 100 kg afgeleverde melk voor huur in rekening brengt. Alle tanks zijn eigendom van de onderneming Coberco. Genoemde kosten zijn berekend bij een leverantie van 100 á 130.000 kg melk per jaar. Beneden deze leverantie betaalt de veehouder een toeslag van 1 ct. per liter melk; dit tot 100.000 kg. Omdat de grotere tanks relatief

goedkoper zijn, wordt aan het eind van het jaar aan de hand van de werkelijk geleverde hoeveelheid melk het teveel ingehoudene terugbetaald. Dit bedraagt 1 ct. per kg voor de hoeveelheid melk van 130.000 tot 160.000 kg, 0,6 ct. per kg voor de melk tussen 160.000 en 200.000 kg en 0,4 ct. per kg voor de melk boven de 200.000 kg.

De tankmelker ontvangt op zijn 14-daagse afrekening evenwel ook een toeslag. Deze bedraagt f 1,30 per 100 kg inclusief BTW meer dan wat zijn bussen-collega ontvangt. Dat is dus praktisch gelijk aan de inhouding voor kosten ad f 1,25. Deze f 1,30 wordt uitbetaald omdat de kosten van de tankmelkverzameling lager liggen dan bij de aflevering van de melk in bussen.

Volgens de heer Steenhuizen wordt er bij deze opzet van uitgegaan dat het tankmelkproject zich financieel zelf moet bedruipen. Daar is het project dan ook helemaal op afgestemd. Het is ook de reden dat het tankmelkproject voor nieuwe gegadigden zo mogelijk elk jaar per 1 januari begint. Op die manier krijgt men namelijk geen dubbele vervoerkosten op de melk, temeer omdat het bussenvervoer meestal voor een heel jaar voor een vast bedrag wordt aanbesteed. Zou er nu bijvoorbeeld halverwege een jaar een aantal veehouders met een melkkoeltank beginnen, dan zou dit een verhoging van de vervoerprijs ten gevolge hebben, omdat de reeds aanbestede bussenvervoerdienst tot extra kosten aanleiding zou geven.

Bij dit alles speelt ook een rol de capaciteit van de RMO's. in een groot deel van het werkgebied geschiedt dit dag en nacht in continudienst. Voor veel RMO's betekent dit dat jaarlijks per auto 20 miljoen kg melk kan worden opgehaald. Dit vereist een bijzonder scherpe planning. Ook uit dien hoofde is het onmogelijk om midden in het jaar veel nieuwe veehouders tussentijds in het vervoer op te nemen.

De heer Steenhuizen vertelde dat er per 1 januari 1974 zo'n 950 nieuwe tankmelkers bij zullen komen. Daarvoor zijn 17 nieuwe rijdende melkontvangsten in bestelling en zullen circa 30 nieuwe chauffeurs worden opgeleid. Al met al maakt dit duidelijk dat, al zou Coberco tussentijds meer tankmelkers kunnen krijgen, dit technisch niet te verwezenlijken is, omdat en mensen en materiaal daar niet voor beschikbaar zijn. Begin volgend jaar zal Coberco hiermee in totaal 47 rijdende melkontvangsten in bedrijf hebben, waarop plm. 100 chauffeurs zullen werken.

De investeringen zijn niet gering. In totaal zal per eind dit jaar naar schatting plm. f 40 miljoen in melkkoeltanks en rijdende melkontvangsten zijn geïnvesteerd. Met de genoemde RMO's verwacht men volgend jaar plm. 530 miljoen kg melk bij de fabrieken te kunnen aanvoeren. Dat betekent dat circa 40 % van de Coberco-melkaanvoer via het tankmelkproject zal kunnen lopen.

De heer Steenhuizen zei dat Coberco de tankmelkontwikkeling niet werkelijk stimuleert. Wel werkt volgens hem stimulerend dat een veehouder zijn buurman ziet overschakelen op tankmelken en bespeurt dat hiermee een wezenlijke arbeidsbesparing en kwaliteitsverbetering kan worden bereikt.

Hij sprak tot slot de verwachting uit dat, gezien de stormachtige ontwikkeling van de afgelopen vier jaar, mag worden verwacht dat in de komende vier jaar een nog groter aantal tankmelkers zich zal melden. Dit zal het overblijvende vervoer via melkbussen er niet eenvoudiger op maken, omdat de langere aanvoerlijnen tot extra kosten zullen leiden. In bepaalde streken van het werkgebied zal het vervoer dan ook anders geregeld moeten worden, waarbij bij Coberco de gedachten uitgaan naar een zogenaamde kleine-tankmelkregeling, waardoor ook veehouders met een kleinere veestapel hun melk gekoeld kunnen afleveren.

Inleiding van de heer Jepma

De hoofdingenieur-directeur van de Provinciale Directie voor de Bedrijfsontwikkeling in Overijssel en de IJsselmeerpolders, Ir. J. Jepma, vertelde iets over de invloed van de tankmelkerij op het veehouderijbedrijf.

Allereerst is dankzij de tankmelkerij een snelle structuurverbetering in de melkveehouderij mogelijk geworden. Hieraan zijn in de eerste plaats grote bedrijfseconomische voordelen verbonden. Er zijn echter ook andere voordelen. De grote gebondenheid var, de veehouder en zijn gezin vormt volgens de heer Jepma een zorgelijk punt. De tankmelkerij brengt naast arbeidsverlichting ook mee dat de binding aan het vaste tijdstip van de komst van de melkrijder is komen te vervallen, dus meer vrijheid in de arbeidsorganisatie. Een ander belangrijk voordeel is de gunstige invloed op de kwaliteit van de melk en daarmee aan de daaruit te bereiden produkten. De bacteriologische kwaliteit van de tankmelk is namelijk duidelijk beter dan die van de busmenmelk; 90 % haalt de eerste kwaliteitsklassen, terwijl dit voor busmenmelk nog geen 70 % is.

Naar zijn mening wordt de image van de melkveehouderij en de zuivelindustrie als leverancier van een belangrijk deel van het levensmiddelenpakket door de tankmelkerij in hygiënisch opzicht sterk verbeterd. Het verdwijnen van de traditionele melkrijder met het laden en lossen van de melkbussen op en aan de verkeersweg werkt eveneens aan een verdere verbetering van de image.

De heer Jepma signaleerde ook wel enige schaduwkanten aan de stormachtige ontwikkeling bij het tankmelken. Het tijdstip komt immers snel naderbij, naar hij zei, dat het gebruik van melkbussen behalve als veelbegeerd antiek geheel zal verdwijnen. Hij sprak de verwachting uit dat we dit zeer waarschijnlijk in de komende tien jaar zullen beleven.

Coberco-voorzitter H. P. Prangma (links) verwijderd met behulp van een hydraulische kraan de verpakking rondom de 2500ste Cobeco-tank. De Coberco-leveranciers kunnen bij de keuze van een melkkoeltank kiezen uit een aantal merken. Meko-Holland BV, de leverancier van de Muellermelkkoeltank's, genoot de eer de feest-tank op het bedrijf van de heer Ter Horst te mogen leveren.

Het ophalen van de busmenmelk zal op een goed moment zodanig duur worden dat veel kleinere bedrijven zonder tank hun melk niet meer kwijt kunnen en dus gedwongen worden op het tankmelken over te gaan. Het was hem bekend dat dit probleem in een aantal gebieden in Nederland reeds actueel is.

Verder stipte de heer Jepma nog aan, dat de gehele ontwikkeling grote financieringsproblemen oproept, zowel op de veehouderijbedrijven als bij de zuivelindustrie. Hij dacht echter dat het Borgstellingsfonds voor de Landbouw, de rentesubsidieregeling en de te verwachten regeling voor subsidie op verbetering van agrarische bedrijfsgebouwen en particuliere technische werken, waaronder ook verharding van erven en toegangswegen vallen, de financieringsmoeilijkheden zullen kunnen verlichten.

Als een lichtpunt voor het Coberco-gebied sprak hij in zijn inleiding ook nog over de elektriciteitsvoorziening. Dankzij het actieve beleid van de IJsselcentrale levert dit laatste in de provincie Overijssel, behoudens enkele gemeentelijke bedrijven die te weinig gedaan hebben aan netverzwaring, niet zoveel problemen meer op.

Tot slot onderstreepte hij nog eens het belang van een goede begeleiding van de veehouder bij de verdere ontwikkeling van de tankmelkerij en de bedrijfsaanpassing in het algemeen via de nodige voorlichting en service. Hiervoor is en blijft een goed samenspel tussen deskundigen van de zuivelindustrie en van de consultantschappen rundveehouderij zeer gewenst. „Het gaat namelijk om een zo goed mogelijke inpassing van de tankmelkerij in het bedrijfsbeleid, zowel in dat van de veehouder als in dat van de zuivelindustrie en het op elkaar afstemmen van de ontwikkelingen van weerskanten", zo besloot de heer Jepma.

vdE

Diepkoeltanks en RMO's

Op verzoek van het Centraal Orgaan voor Melkhygiëne hebben de Regionale Organen een opgave verstrekt van het aantal diepkoeltanks en rijdende melkontvangsten dat per 1 juli 1973 in districten in gebruik was. De cijfers geven een duidelijk beeld van de ontwikkeling van het tankmelken in de diverse delen van Nederland. Het geplaatste aantal tanks per gebied is in het hiernavolgende staatje uitgedrukt in procenten van het totaal aantal veehouders.

Regionaal Orgaan	aantal diepkoeltanks	%	aantal RMO's
Groningen	385	7,17	8
Friesland	1.272	11,27	30
Drenthe	535	7,04	10
Oost-Nederland	2.920	7,78	58
Zuid-Nederland	3.427	17,43	95
Tussen de grote rivieren	125	3,42	6
Stichting voor Melkhygiëne	967	9,67	31
Hollands Noorderkwartier en West-Friesland	597	16,86	15
Totaal / gemiddeld	10.228	10,37	253

1974

Nieuwe Leidsche Courant, 1974-07-13

Coberco zette vorig jaar f 935 miljoen om

Van een onzer verslaggevers

ZUTPHEN - De Verenigde Coöperatieve Melkindustrie *Coberco*, waarin 36 zuivelcoöperaties gefuseerd zijn en die vooral in het oosten en midden van Nederland opereert, heeft volgens haar jaarverslag in 1973 aan melk, boter, kaas enz een omzet gehaald van 935 miljoen gulden (in 1972 854 miljoen gulden). In totaal verwerkte de nog jonge zuivelreus vorig jaar 1615 miljoen kilogram melk.

De afzet van consumptiemelk onderging t.o.v. 1972 een kleine stijging. Verschuivingen naar vetarme melksoorten zetten zich door. Ruim 30 pct van de verkoop bestaat uit melkproducten met een vetgehalte lager dan 1½ pct. Opnieuw nam de binnenlandse kaasconsumptie toe. Het kaasverbruik per hoofd van de bevolking was 9,3 kilogram in 1973. In 25 jaar steeg het met 60 pct. De kaasexport nam met 8 pct toe tot ruim 204 duizend ton, waarvan 85 pct naar de EEG-landen.

Voor het eerst sinds jaren steeg ook de kaasexport naar derde landen weer. De landelijke kaasproductie kwam op 326 duizend ton, een toename met 4 pct (In West-Europa 1 pct). Ook de boterproductie ging met enkele procenten omhoog. Er zijn 'vriendelijke vooruitzichten voor de afzet van onze boter' naar het buitenland. In Nederland blijft het verbruik bescheiden, al gaan volgens onderzoeken meer gezinnen af en toe boter kopen. De smeerbaarheid van winterboter geeft nog enige zorg. Getracht wordt door een betere technologie dit bezwaar op te heffen.

Hoewel *Coberco* zich ook in 1973 open bleef stellen voor allerlei vormen van samenwerking deden zich geen nieuwe fusies voor. Pogingen om op het gebied van de consumptiemelk tot een partiële samenwerking te komen - vooral daar zeer gewenst - hadden nog geen succes. Bij de productie van kaas kon tussen de Nederlandse kaasproducenten overeenstemming bereikt worden over een tijdelijk werkende produktiebeheersing. Voor een meer structurele produktieplanning wordt momenteel nog naar wegen gezocht.

Leeuwarder Courant 1974-07-13

Coberco: meer betaald voor meer melk

ZUTPHEN - De verenigde coöperatieve melkindustrie *Coberco* G.A. te Zntphen, door fusies in 1972 in haar huidige vorm tot stand gekomen, heeft In 1973 een hoeveelheid van 1.615 miljoen melk verwerkt. Aan melkgelden keerde zij uit t 892.485.000 inclusief omzetbelasting. Rechtstreeks van de boerderijen ontving de caöperatie 1.365 mlljoen kilo melk, 5.4 procent meer dan vorig jaar, tegen een landelijk toenemingspereentage van 4,7. Aan „fabrieksmelk", grotendeels afkomstig Van leden-fabrieken met eigen exploitatie, werd, 250 miljoen kilo ontvangen. 2 procent meer dan het vorige jaar. Voor de boerderijmelk ontvingen de boeren f 45,90 per honderd kilogram van gemiddelde samenstelling en kwaliteit, inclusief toeslagen en omzetbelasting. Dat was 94 pro~ per honderd kilo meer dan in het Jaar tevoren, in het jaarverslag wordt het jaar 1973 voor Cobetco - „geslaagd

jae~ genoemd, dat zich kenmerkte als een jaar van consolidáHe. De fabrieken Oleg ea Terwolde gingen dicht, een besils®Ing werd genomen over het sluiten van de fabrieken te Loenen en Goor.

Leeuwarder Courant 1974-09-27

CMC, MelkUnie en Domom willen samenwerken

AMSTERDAM - Drie grote Nederlandse zuivelconcerns - *CMC-MelkUnie* te Amsterdam, *Coberco* te Zutphen en *Domo* te Beilen - hebben in principe besloten tot een samenwerking om hun posities op de consumptiemelkmarkt te verstevigen. Zij zijn overeengekomen om te streven naar:

- onderlinge afstemming van produktie en produktieuitwisseling,
- integratie van de distributie, waar dat gewenst en mogelijk is.
- een grote mate van uniformering van hun programma's ter bevordering van de verkoop.

De drie ondernemingen willen hun posities op de consumptiemarkt verstevigen door het aanbieden van „een optimaal assortiment en een efficiënte distributie”. Zij verwachten ook een verbetering van de rentabiliteit door een besparing op investeringen en andere kosten.

Leeuwarder Courant 1974-09-28

„Melkfusie” geen gevolgen voor de Frico

LEEUWARDEN - De samenwerking op het gebied van de consumptiemelk tussen *CMC-Melk-unie* in Amsterdam, *Coberco* in Zutphen en *Domo* in Beilen zal geen gevolgen hebben voor de *Frico*, zei desgevraagd gistermiddag directeur mr. Gerrit Hepkema.

[...]

Volgens de heer Hepkema is het Frieese zuivelconcern wel ingelicht over de samenwerking, maar niet gevraagd om mee te doen. „Als wij als Frico dat nu gewild hadden was dat misschien geen probleem geweest, maar er is geen enkele aanleiding toe. Wij moeten eerst maar eens zien hoe dit zich ontwikkelt. Wij werken alleen in Friesland en in het Novac-gebied dan natuurlijk. Zij werken landelijk op de straat- en winkelkanalen. Wij doen niet mee aan landelijke aanbiedingen voor het winkelkanaal”.

[...]

1975

Holtens Nieuwsblad, 1975-02-07-02; p. 1/6

Kringvergadering Coberco

Toelichting op de voorgestelde statutenwijziging.

In een viertal kringvergaderingen - die resp. werden gehouden in café-restaurant „*Het Bonte Paard*” te Dijkehoek, hotel „*Vosman*” in Holten, café *Legtenberg* te Rijssen en zaal „*Treffpunt*” in Espelo, in verband met het direct lidmaatschap van de Verenigde Coöperatieve Melkindustrie „*Coberco GA*” te Zutphen heeft ing. **K. C. de Wit**, directeur Dienstverlening Veehouders „*Coberco*” melkveehouders leden van de „*De Vrijheid*” te Holten een uitvoerige toelichting gegeven op de voorgestelde statuten wijziging.

Direct lid van Coberco

Bij de overdracht van „*De Vrijheid*” aan Coberco werden de statuten van de vereniging niet aangepast. Sedert dien zijn er in het verband van Coberco een aantal wijzigingen tot stand gekomen, waardoor de regelingen in de statuten der vereniging en, die in Coberco-statuten niet meer op elkaar zijn afgestemd.

In het kader van de samenwerking in Coberco van de verschillende melkleveringsverenigingen en oud-Vecomi is het verder gewenst te streven naar één vereniging, waarvan alle betrokken veehouders direct lid zijn.

De vereniging zal na de overgang van de leden naar Coberco blijven voortbestaan als eigenares van de bij Coberco in gebruik zijnde gebouwen en inventaris. Daartoe wordt nu reeds voorgesteld om Coberco lid te laten worden van de vereniging, omdat er voor dit voortbestaan tenminste één lid moet zijn.

Bij wijziging van de statuten wordt de doelstelling aangepast aan de nu bestaande toestand exploitatie binnen het verband van Coberco zoals deze na de exploitatieoverdracht bestaat.

Vastgelegd wordt dat de gebouwen en inventaris van de vereniging door Coberco worden gebruikt, de vergoeding daarvoor wordt eveneens opgenomen.

Uitkering van ledenkapitaal vindt niet plaats bij overgang van een lid naar Coberco evenmin is dan uittreedgeld verschuldigd.

Er werden naar aanleiding van de toelichting enkele vragen gesteld welke door, ing. de Wit op duidelijke wijze werden beantwoord. Er werden aan de heer de Wit tevens enkele vragen gesteld over het afhalen van de melk van de bedrijven. Afhalen van de melk zal om economische redenen moeten worden terug gedrongen maar dit zal geleidelijk aan moeten plaats hebben. Niemand wordt door Coberco verplicht om een melktank te kopen maar wel om de melk op een bepaalde plaats te leveren. Momenteel moet, bij afhalen toch wel als minimum gelden dertig duizend liter per jaar.

De rijdende melkontvangst per tankwagen valt niet meer weg te denken uit het gevarieerde zuivelpatroon. Verschillende zuivelbedrijven ontvangen reeds uitsluitend tankmelk. waardoor de traditionele melkontvangst kan komen te vervallen. Op den duur wordt het zeker een probleem hoe de melk van de kleinere bedrijven, waarvoor het, economisch niet verantwoord is om een boerderijtank aan te kopen, toch nog zo economisch mogelijk naar de fabriek kan worden vervoerd.

De voorzitter van „*De Vrijheid*” de heer J. H. Veneklaas Slots, die de leiding had van de bijeenkomsten waarvoor een matige tot goede belangstelling bestond sprak een woord van dank tot ing. de Wit voor zijn duidelijke toelichting en het beantwoorden van de vragen.

Het voorstel tot wijziging van de statuten zal aan de orde komen in de op maandag 17 februari in zaal „*Vosman*” te houden ledenvergadering.

Holtens Nieuwsblad, 1975-03-07; p. 1/8

Melkleveringsvereniging „*De Vrijheid*”

Voorstel statuten-wijziging aangenomen

Nadat in een viertal kringvergaderingen de leden van de Coöp. Melkleveringsvereniging „*De Vrijheid*” door **ing. K C. de Wit**, directeur Dienstverlening Veehouders „Coberco”, uitvoerig waren ingelicht over het direct lidmaatschap van de Verenigde Coöp. Melkindustrie „Coberco” GA. te Zutphen en wijziging en aanpassing van de statuten der vereniging die van Coberco werd in een 2e bijzondere algemene ledenvergadering een voorstel tot wijziging van de statuten van de Melkleveringsvereniging „*De Vrijheid*” met algemene stemmen aangenomen. De leden krijgen binnenkort een aanvraagformulier om lid te worden van Coberco. Het lidmaatschap van „*De Vrijheid*” gaat pas in als minstens 80 procent van de leden zich hebben opgegeven als direct lid van „Coberco”. Ook het vormen van de kring Holten kan pas dan doorgang vinden als 80 procent van de leden direct lid wordt van „Coberco”. De vereniging zal na de evt. overgang naar Coberco blijven voortbestaan als eigenares van de bij Coberco in gebruik zijnde gebouwen en inventaris. Voor het gebruik van gebouwen en inventaris zal door Coberco een vergoeding worden betaald.

Leeuwarder Courant 1975-04-18

Zuivelcoöperatie reorganiseert, sluiting Doetinchem en Laren, geen ontslagen

UTRECHT - Het personeel van de *Verenigde Coöperatieve Melkindustrie Coberco* in Zutphen is vanmiddag ingelicht over de voorgenomen sluiting van twee van de in totaal 35 fabrieken van deze coöperatie. Per 1 januari moeten de melkinrichting in **Doetinchem** en de boterfabriek in het Gelderse **Laren** worden gesloten. Hierbij zullen volgens de directie geen ontslagen hoeven te vallen. De 89 personeelsleden in Doetinchem en de 26 personeelsleden in Laren kunnen elders in de coöperatie werk krijgen.

De sluitingen zijn volgens Coberco nodig door wijzigingen in de melkaanvoer, veranderingen op de markt en stijgende kosten, die verdere saneringen ten behoeve van rentabiliteitsverbeteringen noodzakelijk maken.

Coberco sluit twee kaasfabrieken Aalten en Zelhem

ZUTPHEN (ANP) - De kaasfabrieken te Aalten en Zelhem in de Gelderse Achterhoek van de *Verenigde Coöperatieve Melkindustrie Coberco* te Zutphen, zullen per 1 januari 1977 worden gesloten. De *Coberco*, die 35 zuivelfabrieken exploiteert, heeft dit reeds thans aangekondigd. Er zal geen personeel worden ontslagen. Alle betrokkenen zijn op de hoogte gebracht, zo heeft de directie meegedeeld.

In de fabriek te Aalten werken 63 personen, in Zelhem 42, Voor 51 personen te Aalten en 28 te Zelhem zal de sluiting ingrijpende gevolgen hebben, aldus de directie. Een groot aantal van die 79 personeelsleden kan bij Coberco-fabrieken in de omgeving worden geplaatst. De melk van de betrokken veehouders (Aalten 50 miljoen liter per jaar en Zelhem 22 miljoen) zal na de sluiting van de fabrieken bij buurtfabrieken van *Coberco* worden verwerkt.

Leeuwarder Courant 1975-06-25

Coberco bouwt kaasfabrieken

Meer melk in kaasbak

ZUTPHEN - De *Coberco* heeft vorig jaar ruim 31 procent van de aangevoerde melk (1784 miljoen kg) tot kaas verwerkt. Het streven van deze zuivelcoöperatie in Overijssel en Gelderland is er op gericht de nog steeds stijgende melkaanvoer voor 35 procent (het landelijk gemiddelde) tot kaas te verwerken. Voorzitter en directie verweerden zich gister tegen de gedachte dat een verdere uitbreiding van de kaasproductiecapaciteit een ongunstige invloed op de kaasmarkt en de melkprijs zou hebben.

In Balkbrug is *Coberco* bezig met de bouw van een nieuwe kaasfabriek voor 100 miljoen kg melk en de ledenraad nam vanmorgen het voorstel aan om voor tien miljoen gulden de kaasfabriek in Winterswijk in te richten voor de verwerking van 100 miljoen kg melk tot kaas, terwijl twee miljoen gulden besteed zal worden aan de herinrichting van de kaasfabriek in Steenderen voor de verwerking van 60 miljoen kg melk. Tegenover de inrichting van nieuwe kaasfabrieken staat de sluiting van enkele anderen. De productiecapaciteit gaat wel sterk omhoog. (Behalve de *Coberco* heeft ook de *Domo* plannen om een nieuwe kaasfabriek in te richten te Bedum).

In de ledenraad van de *Coberco* zei de voorzitter van deze grootste zuivelcoöperatie van Nederland, de heer H. P. Prangma, dat de uitbreiding van de capaciteit tijdens de kaasproductiebeperking wel een aantal vragen oproept.

De *Coberco* meent echter, dat de kaasconsumptiestijging, hoewel op dit moment wat stokkende, toch zal doorgaan.

De consumptiestijging zal mogelijk wat minder zijn dan in voorgaande jaren.

De kaasfabrieken in Zelhem en Aalten zullen echter worden gesloten op 1 januari 1977. De *Coberco* verwacht verder geen uitbreiding in de afzet van condens en consumptiemelk, terwijl zij al

zeer sterk is in de sector boter-poeder. Bij de planning op lange termijn is gesteld, dat minstens 35 procent van de Coberco-melk in de kaasbakken moet en dat achtte de heer Prangnsma nog geen gewaagd experiment.

In een toelichting deelde de heer Prangnsma mee, dat hij het voor een onderneming als de *Coberco* griezelig vond alles op de kaart van boter en poeder te zetten. „Stel, dat de EEG de brui geeft aan het zuivelbeleid, dan ben je helemaal afhankelijk.” Hij achtte de voorgenomen uitbreiding van de kaasproductiecapaciteit mede daarom een verstandig beleid.

De hoofddirecteur voor de kaasoep, de heer G. Tjallema, deelde ons mee dat *Coberco* nog vijftien kaasfabrieken heeft. Men streeft naar een lager aantal produktieplaatsen met elk een zodanige capaciteit, dat het meest voordelige samenspel wordt gevonden in produktiviteit, technologie en verwerkingskosten. Gemiddeld per bedrijf zal er een 7500 tot 9000 ton kaas gemaakt moeten worden, hetgeen overeen komt met 75 tot 90 miljoen kg melk. Op het ogenblik is de gemiddelde verwerking per bedrijf 37 miljoen kg en in 1977 hoopt men te komen op 60 miljoen kg melk per bedrijf. Niet alle kaasfabrieken zullen grote bedrijven worden wegens de produktie van speciale kaas.

De *Coberco* heeft **over 1974 een melkprijs gemaakt van 47,92 cent** per kg melk met 3,89 procent vet en 3,37 procent eiwit, twee cent meer dan het voorgaande jaar. Voorzitter Prangnsma zei zich bewust te zijn, dat dit nog niet de melkprijs van het Noorden is, maar alles is niet in een paar jaar te realiseren. We hebben goede verwachtingen voor de toekomst, zei hij.

Leeuwarder Courant 1975-09-19

Coberco beperk kaasproduktie nog extra

ZUTPHEN - De Verenigde Coöperatieve Melkindustrie Coberco in Zutphen, werkend in Gelderland en in Overijssel, heeft haar kaasproduktie nog wat verder beperkt dan met de landelijk werkende „*commissie produktiebeheersing kaas*” was afgesproken. De overgrote meerderheid van de Nederlandse kaasindustrie doet, via het overleg in deze commissie, dit jaar al geruime tijd aan de produktiebeheersing mee. In de achtweekse periode van 11 augustus tot 4 oktober is en wordt gemikt op een landelijke produktie van 27.200 ton per vier weken of gemiddeld 6.800 ton per week. Voor Coberco betekent dit een „produktierecht” van ruim 4.300 ton per vier weken, wat neerkomt op een beperking met 140 ton per week. In de twee weken tussen 1 en 13 september heeft Coberco haar produktie, naast die 140 ton, nog extra beperkt met 240 ton per week.

Volgens *Coberco* kan hierdoor een positieve invloed worden uitgeoefend op het prijsniveau van de jonge kaas. Bovendien kan een beperkte bijdrage worden geleverd aan de noodzakelijke vermindering van de kaasvoorraden in Nederland, die op 9 augustus ruim 61.000 ton bedroegen. Het zal volgens Coberco nodig zijn die voorraad het komende najaar met enkele duizenden tonnen te verminderen, opdat het komende voorjaar een meer evenwichtige situatie op de kaasmarkt zal ontstaan. Aan een landelijke regeling van het produktieniveau van kaas voor de komende maanden zal niet kunnen worden ontkomen, aldus Coberco.

De export van kaas naar EEG-landen heeft overigens de afgelopen week weer een redelijke omvang bereikt, zodat van de produktie van begin augustus af geen kaas meer noodgedwongen aan

de voorraden is ingeteerd. Eén van de redenen van de produktiebeheersing is - naast de toegenomen Europese produktie in de eerste helft van het jaar - het terugvallen van de Nederlandse export gedurende diezelfde periode.

Leeuwarder Courant 1975-09-22

Melkslijters in Hellendoorn ontslagen⁷

NIJVERDAL - Bij de Coöperatieve zuivelfabriek in Hellendoorn, onderdeel van de *Coberco*, zijn zeventien melkslijters vanmorgen op staande voet ontslagen. De melkslijters weigerden aan het werk te gaan toen hen door de directie werd meegedeeld dat zij voortaan zelf voor aanvulling van hun voorraad zouden moeten zorgen. Tot nu toe werden zij op hun route door de fabriek bevoorrad. De slijters noemen deze nieuwe maatregel een onaanvaardbare lastenverzwaring. Zij stellen dat nu al vaak 50 à 60 uur per week moeten werken, hoewel hun cao een werkweek van 42,5 uur voorschrijft.

De directie van *Coberco* bestrijdt dat door deze maatregel een lastenverzwaring ontstaat. Zij stelt dat hier sprake is van een harmonisering, omdat collega's in andere gebieden al jaren op de door de Hellendoornse melkslijters aangevochten wijze moeten werken. Om negen uur heeft de directie de melkslijters gesommeerd het werk om half tien te hervatten. Toen de melkslijters niet aan het werk gingen, werd dit door de directie beschouwd als werkweigering, waarna ontslag op staande voet volgde.

Leeuwarder Courant 1975-10-01

Coöperaties komen met half-boter⁸

Bedenkingen tegen naam

HARDERWIJK - Drie grote zuivelcoöperaties, waaronder de Frico, gaan gezamenlijk in de Coberco-fabriek te Raalte „halfvette roomboter” maken. Marktonderzoek heeft uitgewezen dat er bij een deel van de consumenten belangstelling voor dit produkt bestaat. De Frico, de NCZ en de ZNM, die ook samenwerken bij de produktie van hotelboter in kleine pakjes, hopen met de introductie van halfvette roomboter tot een ruimere afzet van roomboter te komen en een deel van de margarinemarkt te heroveren.

De halfvette roomboter zou *f* 1,60 tot *f* 1.70 per pakje komen te kosten. *Het Produktschap voor Zuivel* heeft de desbetreffende verordeningen voor de afzet van boter in een nieuw vetgehalte al aangepast. Niet overal is de poging van de drie coöperaties met instemming begroet. Er wordt, o.a. actie gevoerd tegen het gebruik van de naam „halfvette roomboter”. [.....]

7 Hoe het afgelopen is? Tot heden nog niets over gevonden. (ZHN.)

8 Geplaatst niet om de ‘nepboter’ maar om de samenwerking.....(ZHN.)

Melkplas van 33 miljoen voldoende voor eigen district Holten

Holten heeft voldaan aan de voorwaarden die door het hoofdbestuur van Coberco waren gesteld om te komen tot een district Holten van „Coberco”. De voorwaarden om tot een eigen district te komen waren dat minstens 30 miljoen kilogram per jaar uit het district zou worden aangevoerd, een hoeveelheid die in 1975 ruimschoots zal worden gehaald.

Waarnemend voorzitter Hm. Landeweerd (voorzitter J. H. Veneklaas Slots was wegens familieomstandigheden afwezig) deelde dit op de druk bezochte districts ledenvergadering i.o in zaal Vosman mee, een mededeling die door de melkveehouders met instemming werd begroet en het voorstel om tot oprichting van het district Holten te komen ontmoette geen bezwaren. Dit betekende aftreden van het bestuur van de Melkleveranciersvereniging „De Vrijheid” en het kiezen van een districtsbestuur waarvoor achttien Holtense leden van „Coberco” kandidaat waren gesteld. Uit 9 dubbeltallen werden als leden van het districtsbestuur gekozen de h.h. H. Stegeman, Lichtenberg, S. G. H. Blankenn, Espelo 29 (tevens commissaris „Coberco”), J. H. Hulsman Beuseberg 136, J. Lubbersen, Neerdp 93 (tevens ledenraadslid „Coberco”), J. W. Reijlink, Holterbroek 59, J. A. Meijerman, Dijkerhoek 73, H. J. W. Scheperboer, Beuseberg 118, H. J. Slijkhuis Espelo 31, B. Venekaas, Holterbroek 46.

Als voorzitter van het bestuur werd met grote meerderheid van stemmen gekozen de heer H. Stegeman. Ligtenberg 9.

De heren H. Landeweerd en J. Rietberg brachten dank aan de aftredende bestuursleden die zich niet herkiesbaar hadden gesteld of statutair (leeftijd) moesten aftreden. Dit waren de heren J. H. Veneklaas Slots (16 jaar bestuurslid, waarvan de laatste 9 jaar tevens voorzitter), J. Rietberg (16 jaar bestuurslid, waarvan 10 jaar secretaris), Hm. Landeweerd (13 jaar bestuurslid en vice-voorzitter) Joh. Bronsvort (6 jaar bestuurslid voordien commissaris).

Mededelingen.

Door de directeur, de heer H. H. G. Vogt, werden nog verschillende mededelingen gedaan, o.a. betreffende melkvervoer in 1976. Rit Rijssen vervalt en de melk gaat naar Wierden en van Laren (G.) komt er een rit naar Holten van plm. 1½ miljoen kg. De verwachting is dat de produktie in het district Holten in 1976 plm. 35 miljoen zal bedragen w.v. 23 miljoen bussen en 12 miljoen kg R.M.O. melk (rijdende melkontvangst).

De melkaanvoer Coberco bedroeg t/m. november jl. 1615 miljoen kg hetgeen een stijging betekent van plm. 4 %. T.o.v. 1972 is boerderij melkaanvoer gestegen met 18,81%. Betreffende de financiële uitkomsten zijn de vooruitzichten nogal somber. In tegenstelling tot voorgaande jaren zal in 1975 de richtprijs niet worden gehaald. Wil een melkveehouder enigszins in de pas blijven lopen wat betreft het inkomen dan is het halen van de richtprijs een vereiste. In de zuivelindustrie wordt er van alles aan gedaan om de produktiekosten laag te houden en dit alléén is niet voldoende. Ook zal Brussel moeten meewerken d.m.v. de prijzen.

1976

Provinciale Zeeuwse Courant, 1976-02-06

Coberco fabriek Wageningen dicht

WAGENINGEN - De Coberco-fabriek in Wageningen wordt volgend jaar 1 januari gesloten. De Verenigde Coöperatieve Melkindustrie Coberco heeft dit vandaag aan het personeel meegegeeld. Ook de werknemersorganisaties en de hiervoor in aanmerking komende veehouders zijn van dit besluit op de hoogte gesteld.

Coberco, met als hoofdvestiging Zutphen, exploiteert 34 zuivelfabrieken in Gelderland en Overijssel. De totale personeelbezetting van de Wageningse fabriek omvat 64 personen. Van dit aantal kan volgend jaar 35 zonder meer in Arnhem worden geplaatst. Voor de overige 29 zal in de loop van dit jaar naar een arbeidsplaats elders in de Coberco-onderneming worden gezocht.

Trouw, 1976-02-10

Tankmelkers: Teveel water bij de melk

ZUTPHEN - Het komt steeds meer voor dat tankmelk, die door de boeren aan de fabriek worden afgeleverd, een te grote hoeveelheid water bevat. In het vierwekelijks orgaan van de *Verenigde Coöperatieve Melkindustrie Coberco*, waarvan 34 zuivelfabrieken deel uitmaken en waarbij 8.000 boeren uit Overijssel en Gelderland zijn aangesloten, wordt op dit euvel de aandacht gevestigd. Er worden maatregelen in het vooruitzicht gesteld ten opzichte van boeren, die bij herhaling melk met teveel water naar de fabriek sturen.

Coberco Post wijst erop dat deze veehouders kans lopen met de *Keuringsdienst van Waren* in aanraking te komen. Voordeel zit er voor hen niet in als zij melk af geven met teveel water, omdat de melk naar vetgehalte en eiwitgehalte wordt betaald. Er is intengendeel sprake van extra kosten bij de verwerking van deze melk. Het teveel aan water komt overigens meestal door slordigheid of een verkeerde behandeling in de melk terecht. De directie van *Coberco* wil voortaan de melk vaker laten onderzoeken.

Holtens Nieuwsblad, 1976-03-19

ook MAP Holten

Bijeenkomst van Dijkerhoekse plattelandsvrouwen

Klaas de Wit verteld over veranderingen bij zuivelfabriek „*De vrijheid*” te Holten

De afdeling Dijkerhoek van de Ned. Bond van Plattelandsvrouwen hield woensdag een bijeenkomst in café-restaurant „*Het Bonte Paard*”, waar de presidente mevrouw M. Reylink-Kers een groot aantal dames welkom kon heten. Alvorens de heer De Wit van „*Coberco*” het woord te geven, deed ze nog enkele mededelingen, o.a. dat er enkele leden maandag 22 maart naar de Damesbeurs in Enschede gaan. Leden die nog mee willen kunnen dat opgeven bij mevrouw Rensen.

Hierna vedelde de heer De Wit over het „Coberco”-bedrijf. Onze vroegere zuivelfabriek „De Vrijheid” is nu uitgroeid tot de fabriek „Coberco”. De mensen staan er nu wat verder af, dus ze weten er meestal ook minder van. Twintig procent van het totaal aan melk in Nederland wordt verwerkt bij „Coberco”. De fabriek heeft dan ook 18.000 leden. Geleidelijk zullen het allemaal tankmelkers worden, die de melk leveren. Het magische jaar 1980 houdt „Coberco” niet als richtlijn. Want het zal nog wel een aantal jaren langer duren voor er geen bussen met melk meer worden aangevoerd. vooral ook door het grote aantal kleine leveranciers.

Er zijn in Oost-Nederland nu nog 15 kaasfabrieken, 11 boter- en melkpoeder- en 4 consumptie-melkfabrieken, die produceren in „Coberco”-verband, maar dat zullen er over een aantal jaren. aldus de heer De Wit, beduidend minder zijn, doordat er bedrijven worden samengevoegd. De fabriek in Borne is de enige in Nederland die kwark produceert.

Na de uiteenzetting van de heer De Wit vertelde de heer Joosten iets over de produkten zelf, zoals kaas, Riedel limonade (die ook van „Coberco” komt), alle soorten vla, appelsientje en goud-appeltje en over de merken Delta en Versa, waarvan het ene in de supermarkt en het andere bij de melkhandelaar is te kopen, daarom ook het verschil in naam. Mevrouw Jongbloed liet de aanwezigen van de verschillende produkten proeven, wat erg in de smaak viel.

Er werd een wedstrijd gehouden, wie van de dames net meest van deze avond had opgestoken. Mevrouw D. Huzen-Brink ging met de hoofdprijs huiswaarts, ‘n mand met heerlijke „Coberco” produkten, terwijl nog zes andere dames kleine prijsjes kregen.

Met een woord van dank aan de mensen van „Coberco” sloot de presidente deze gezellige avond.

Leeuwarder Courant 1976-03-24

Koopmans b.v. Bouwt twee kaasfabrieken

Twintig miljoen in apparatuur

BOLSWARD – *Koopmans Engineering* b.v. in Bolsward heeft haar orderportefeuille in de kaas-sector in maart zien groeien met twintig miljoen gulden. Koopmans kreeg opdracht tot de inrichting van twee complete kaasfabrieken.

Voor de Coberco betekent dit de inrichting van een nieuwe kaasfabriek in Winterswijk tot een bedrag van acht miljoen gulden. Voor een Ierse onderneming bouwt Koopmans kaasbereidings-apparatuur voor zeven miljoen gulden.

[....]

De beide fabrieken die Koopmans levert zijn geheel geautomatiseerde kaasfabrieken, waar van er nu drie in bedrijf zijn, een in Australië, een in Ierland en een in Balkbrug. De fabriek in Balkbrug is net geheel in bedrijf opgeleverd aan de *Coberco*. De mogelijkheden van de eerste fabriek zijn aanleiding geweest om meteen een tweede te bestellen, welke evenals de andere orders bij Koopmans in de komende twaalf maanden geleverd moeten worden.

De fabriek in Winterswijk krijgt een capaciteit van 44.000 kg kaasmelk per uur (600.000 kg per dag). [.....]

Provinciale Zeeuwse Courant, 1976-06-12

Coberco sluit vijf fabrieken Wageningen

ZUTPHEN(ANP; - Het grote zuivelbedrijf Coberco 3000 man personeel zal de komende jaren een aantal minder winstgevendende fabrieken sluiten. Dinsdag werd bij de presentatie van het jaarverslag over 1975 bekend gemaakt dat nog dit jaar kaasfabrieken in Aalten en Zelhem worden gesloten, evenals de melkfabriek in Wageningen en de melkinrichting in Oene.

Tenslotte zal binnen vijf jaar de melkfabriek in Apeldoorn, waar 80 mensen werken, worden gesloten. Het is niet bekend hoeveel arbeidsplaatsen deze 'herstructurering' totaal betreft. Volgens *Coberco* is met de vakbonden overeen gekomen dat niemand gedwongen zal worden ontslagen. Iedereen kan bij andere Coberco-bedrijven worden ondergebracht, aldus de directie.

Trouw, 1976-10-06

Personeel kan in dienst blijven

Melkfabriek Coberco in Apeldoorn gaat dicht

ZUTPHEN - Het zuivelbedrijf Coberco wil over ruim twee jaar, namelijk op 1 januari 1979, de melkfabriek Apeldoorn sluiten. Over dit plan - dat overigens nog in bespreking is - zijn het personeel ter plaatse, de vakbonden en de veehouders op de hoogte gesteld. Op korte termijn zal met alle betrokkenen verder verleg worden gevoerd.

De directie van Coberco Zuivel zegt, dat het sluitingsplan voor Apeldoorn past in het kader van de geleidelijke herstructurering van de consumptiemelk-sector, waarvan de winstgevendheid al een aantal jaren onvoldoende is. De zeer kostbare apparatuur, de grote verscheidenheid in verpakkingen en een doelmatige distributie maken het noodzakelijk om bereiding van melkproducten in enkele fabrieken te concentreren. In 't kader hiervan werd het bedrijf in Doetinchem begin dit jaar gesloten, terwijl het bedrijf in Wageningen begin volgend jaar aan de beurt komt. De sluiting in Apeldoorn heeft gevolgen voor het personeel, maar ingevolge de overeenkomst met de vakbonden, kan sluiting van een bedrijf niet tot ontslag leiden.

In Apeldoorn werken 118 mensen, van wie er 47 zonder meer daar werkzaam kunnen blijven (o.a. melkbezorgers, chauffeurs, uitgiftedepot). Voor 71 personen zal de sluiting meer ingrijpend zijn; evenwel zullen 34 een werkplaats kunnen krijgen in het naburige bedrijf Eefde, dat uitgebreid zal worden. Aan de overige personeelsleden zal elders in de Coberco-onderneming - in totaal ca. 30 fabrieken in Gelderland-Overijssel - een arbeidsplaats worden aangeboden. Juist om herplaatsing van personeelsleden zo gunstig mogelijk te maken, wordt de sluiting zeer vroegtijdig bekend gemaakt.

Na het dichtgaan van de melkinrichting Apeldoorn zal het totale pakket consumptiemelkproducten in de twee resterende consumptiemelkbedrijven worden geproduceerd, nl. Arnhem (60%) en Eefde (40%).

Leeuwarder Courant 1976-10-22

Nieuwe kruidenkaas uit fabriek in Zevenaar

ZEVENAAR - De zuivelfabriek te Zevenaar is bezig met de bereiding van een kaas die in Nederland nog onbekend is. Het is een zachte kaas waaraan tuinkruiden zijn toegevoegd. De kaasjes wegen een kilo. Ze zijn niet bestemd voor broodbeleg maar als zogenaamde dessertkaas.

De introductie van de kaas in Nederland geschiedde met medewerking van het *Nederlands Zuivelbureau* en trok een veertigtal journalisten uit de sector van de voedingsvoorlichting. De fabriek in Zevenaar experimenteert al een paar jaar met de kaas. Eerder wierp zij zich op de productie van Saint Paulin. De bevolking bleek er toen nog niet rijp voor.

De zuivelfabriek in Zevenaar is een naamloze vennootschap, die geëxploiteerd wordt door een coöperatie van 88 veehouders. De fabriek ontvangt jaarlijks twaalf miljoen kg melk. Directeur is de heer Ruurd van Slageren, die afkomstig is van Wons. Alle melk wordt er diepgekoeld uit boerderijtanks ontvangen. De fabriek is geheel zelfstandig en lid van de *Coberco*.

1977

Provinciale Zeeuwse Courant, 1977-03-05

Vier zuivelcoöperaties nemen Haags bedrijf over

ZUTPHEN (NAP) - Tussen de eigenaren van *melkinrichting Leerdam* te Den Haag en op vier coöperatieve zuivelbedrijven is overeenstemming bereikt over de overdracht van het aandelenpakket van Leerdam. De vier coöperaties, te weten *Coberco. Domo*, *CMC/Melkunie* en *Noord-holland* verkrijgen ieder een minderheidsbelang. De overdracht van deze melkinrichting moet gezien worden in het licht van de reeds geruime tijd op gang zijnde structurele ontwikkelingen in de Nederlandse consumptiemarkt, aldus een gezamenlijk communiqué.

Leerdam explodeert in Den Haag een melkinrichting waarin ca. 50 miljoen liter melk per jaar verwerkt wordt. De betrokken vier coöperaties, die elk zelfstandig zijn, hebben fabrieken in West-, Midden-, Oost- en Noord-Nederland. Op het terrein van consumptie-ijs, diepvriesproducten en de verkoop van kaas en boter bestaat bij deze vier zuivelondernemingen reeds een aantal gezamenlijke activiteiten.

Nieuwe Leidsche Courant, 1977-05-18

Zuivelcoöperatie sluit vijf kleine vestigingen

ZUTPHEN - Coberco zuivel te Zutphen - een coöperatieve onderneming met dertig fabrieken in Gelderland, Overijssel en Utrecht - overweegt per 1 januari 1978 vijf kleine fabrieken te sluiten. Het zijn de boterbedrijven in **Hoogland** (14 personeelsleden) en **Kampen** (21), de kaasbedrijven te **Hellendoorn** (39), **Holtén** (31) en **Silvolde** (30). In totaal zijn hierbij 135 man personeel betrokken.

De sluiting, zo deelt Coberco mee, zal niet leiden tot ontslag van personeelsleden. Al jaren bestaat hierover met de vakbonden een overeenkomst.

Voor een groot deel van de desbetreffende personeelsleden zal in naburige Coberco-fabrieken plaatsvervangend werk aanwezig zijn. Een klein aantal zal met (vervroegd) pensioen gaan. De sluitingsplannen houden verband met het steeds toenemend gebruik van tankauto's (RMO's) voor het melkvervoer. Dit maakt het op eenvoudige wijze mogelijk, de melk naar een beperkt aantal productieplaatsen te brengen, terwijl het vervoer van melk in bussen naar alle plaatselijke fabrieken steeds kostbaarder wordt.

Bestuurder Winter van de voedingsbonden FNV zei dat de vakbonden hun standpunt over de plannen nog moeten bepalen. Hij wijst erop dat de voorgenomen sluiting van de vijf fabriekjes de zoveelste is in een hele reeks sluitingen, niet alleen bij Coberco maar ook bij andere grote coöperatieve ondernemingen. Voor een deel van de Coberco-werknemers die bij de jongste sluiting betrokken zijn betekent het al de tweede of zelfs de derde reorganisatie in nog geen tien jaar tijd.

De vakbonden vragen zich af of men de werknemers dit soort „ad-hoc-sluitingen” nog langer kan aandoen.

Winter verklaarde „tussen de regels door” te hebben begrepen dat het niet zal blijven bij de sluitingsplannen van Coberco maar dat er wellicht uiteindelijk nog slechts tien tot vijftien van de dertig fabrieken over zullen blijven. Dan staande werknemers dus op straat.

Meerpalen in Dijkerhoek

Zaterdag vond er in Dijkerhoek een merkwaardige gebeurtenis plaats. Op de hoek van de Beumersteeg en de Dijkerhoekseweg werden onder grote belangstelling van de Diekerhoekers door buurtbewoners twee meerpalen, aangeboden door houtzagerij Koopman te Dijkerhoek, geplaatst waar tussen in een groot bord waarop te lezen stond „Hier kan het geldschip meren, om de „gedwongen” tankmelkers geld uit te keren”.

De boeren wilden op deze manier de aandacht vestigen op de gevolgen die de steeds verder gaande rationalisering van de melkfabrieken ook voor hen als melkveehouders heeft

De heer Prangsmā, voorzitter van „Coberco” zei naar aanleiding van de voorgenomen sluiting „De Vrijheid” in Holten: „Het aantal boeren in Gelderland, Overijssel en Utrecht dat aan „Coberco” melk levert is vorig jaar Holland achteruit gegaan. van 18035 naar 16718. Voor 95 procent bussenboeren, die zijn opgehouden met melken. „Coberco” gaat stug door met de tankmelkerij. Dit jaar zit 64 procent van alle melk die „Coberco” ontvangt in de tank.

Per gebied ligt de tankaanvoer heel verschillend. Er wordt bij overgang van bus naar tank geen dwang uitgeoefend, wel is het zo dat een gebied bussenrijk wordt gemaakt wanneer 85 procent, van de melk er in de tank zit. Enkele gebieden zijn daar dichtbij, aldus Prangsmā die geen gebieden wilde noemen Ook voor de kleinere boeren geeft tankmelken natuurlijk voordelen boven de bussenmelk, maar vooral voor hen moet men de financiële consequenties niet onderschatten

De Dijkerhoekse boeren hopen dat de subsidieregelingen voor de omschakeling op tankmelk in de toekomst zo zullen worden dat ze op een reële wijze zullen bijdragen in de kosten.

Dat ze hier goede hoop op hebben brachten ze tot uitdrukking in de twee meerpalen waaraan het schip met geld stevig kan vastmaken.

Het einde van CZ. De “Vrijheid” te Holten

„Het einde van een imperium, 1906-1972” zo zou men met een beetje fantasie en goede wil het sluiten van de zuivelfabriek „De Vrijheid” en het verlies aan zelfstandigheid en zeggenschap van de coöperatie kunnen noemen.

Wie tien jaar geleden gezegd zou hebben, dat de fabriek zou verdwijnen, zou de zegsman wat meewarig hebben aangekeken. Of het dan ook wel juist is, zoals gezegd werd, dat het sluiten van de fabriek geen zwarte dag maar een historische dag was op 24 december, toen de stoomfluit het einde van het boerenimperium aankondigde, valt te betwijfelen.

Van 1906 tot 1972 hebben de leden en hun bestuur hun eigen boontjes mogen doppen en zelf de verantwoordelijkheid voor hun bedrijf gedragen, al waren zij wel in een groter maar lossere verband - de G.O.Z. - opgenomen.

Die zeggenschap en verantwoordelijkheid hebben zij moeten inleveren om er hoegenaamd geen invloed voor terug te krijgen. Die inlevering begon in 1972. Niet alle concentraties in handel en industrie hebben tot betere uitkomsten geleid. Er zijn tal van voorbeelden, dat dit niet het geval bleek te zijn. Het is dan ook de vraag of de melkleveranciers van Holten e.o. een veel hoger melkgeld zullen ontvangen, dan tot nu toe het geval is geweest.

Betekent dit, dat de Holtor boeren de klok moeten stil zetten of terugdraaien, zo men wil. Het zou niet mogelijk zijn geweest. Maar het betekent wel, dat zij uitermate op hun hoede moeten zijn, dat de beloften bij deze concentratie gedaan, ook worden nageleefd, want belofte, ook ten aanzien van „meer melkgeld”, maakt schuld.

Het moet voor de velen, die hun liefde en werkkraft voor hun eigen bedrijf - ook door het personeel - gegeven hebben, toch wel een tragisch moment geweest zijn, toen de fluit van de boerfabriek haar laatste tonen de lucht in blies.

„En reken d' uitslag niet, maar telt het doel alleen” (Tollens), mag dan wel een oud-Hollandse spreuk zijn. De uitslag/uitkomst is voor onze hardwerkende boerenbevolking toch wel van grote essentiële betekenis.

(w. b.)

Holtens Nieuwsblad, 1977-12-30; p. 1/21

Laatste melkontvangst aan „De Vrijheid”

Ruim 71 jaar nadat bij de Coöp. Zuivelfabriek „De Vrijheid” aan de Stationsstraat te Holten de eerste melk werd aangevoerd, om precies te zijn het was in oktober 1906, reden zaterdagmorgen voor de laatste keer de melkrijders langs de boerderijen in de verschillende buurtschappen (en nog enkele in het hart van het dorp) om de melk op te halen voor levering aan het bedrijf dat met ingang van 1 januari a.s. dicht gaat en dit betekent dat met ingang van 26 december de melk van de Holtense Coberco leveranciers en Markelo en Bathmen wordt verwerkt.

De laatste 30 literbus werd zaterdagmorgen „gestort” door Jan Hendrik Ebrecht (51) uit de Schoolstraat te Holten die van 1941 tot 17 januari 1974 op „De Vrijheid” werkzaam was als morsternemer, karnemelktapper, 2e botermaker en van plm. 1950 tot 1974 als melkontvanger. Helaas werd hij op 17 januari 1974 bij een ongeval op het bedrijf zo ernstig aan zijn ogen gewond dat hij niet meer kon werken. Aan de voorgevel van het bedrijf was zaterdagmorgen een groot spandoek aangebracht met het opschrift: „Coberco sluit dit gebouw, daarom zijn wij allen in rouw”

Van deze rouw (grote spijt) gaven de melkrijders (ook mede namens de leveranciers) blijk door het dragen van een zwart petje. Ook hing er een bescheiden vlag halfstok en werd in een zwarte melkbus een doek verbrand met het opschrift 1906: opgericht; 1931: 25 jaar bestaan; 1972: naar „Coberco”; 1977, 24 december einde.

De heer H. Stekman, voorzitter van het district Holten/Coberco, mede sprekend namens de leveranciers in Holten, noemde zaterdag 24 december geen zwarte maar wel een historische dag, waar we als veehouders allemaal zelf naar toe hebben gewerkt en geleefd omdat het nu eenmaal niet anders kon. De tijd waarin we als boeren van onze plaatselijke coöperatie de dienst uitmaakten is voorbij en we komen allemaal verder van de zaak af te staan. De heer Stegeman richtte zich in zijn toespraak in ‘t bijzonder tot de personeelsleden, waarvan het merendeel reeds een groot aantal jaren op „De Vrijheid” heeft gewerkt en hij wenste hen op de Cobercobedrijven in Rijssen, Wierden, Markelo of Bathmen een goede toekomst en arbeidsvreugde. Het bestuur van het district Holten heeft er voor gevochten om sluiting van „De Vrijheid” te voorkomen maar het is niet gelukt. Wel heeft men nog weten te bereiken dat ook bij die leveranciers die nog geen melktank hebben de melk toch (nog) zal worden opgehaald.

Stegeman wenste tenslotte de veehouders-leveranciers een goede toekomst en bood als blijk van herinnering aan de melkrijders en het personeel een foto van „*De Vrijheid*” aan.

1978

Nieuwsblad van het Noorden, 1978-02-20

Bang voor gevolgen van ontbrande melkoorlog

Melkboeren vragen om half jaar loongarantie

(ANP) - De melkbezorgers bij de melkbedrijven *Coberco*, *Ormet* en *Campina* eisen van hun werkgevers een loongarantie van een half jaar. De ongeveer 900 bezorgers willen binnen veertien dagen uitsluitel. Ze zijn namelijk bang de dupe te worden van de sinds kort woedende melkoorlog. Via een loongarantie willen zij hun inkomen voorlopig veilig stellen.

Tijdens demonstratieve vergaderingen in Deventer en Eindhoven hebben zij de Voedingsbonden FNV opgedragen te onderzoeken welke acties kunnen worden ondernomen om de directies binnen twee weken tot een voor de bezorgers gunstig besluit te doen komen. Men koos voor een loongarantie van een half jaar, omdat men ervan uitgaat dat binnen die tijd een oplossing tussen bonden en directies een oplossing gevonden moet worden.

De melkoorlog brak uit doordat grootwinkelbedrijven zich niet langer iets aantrokken van de minimumprijzen voor melk en melkprodukten. De bezorgers moeten zich echter wel houden aan de door hun werkgevers (melkbedrijven) verplicht opgelegde minimumprijzen. Zij vrezen dan ook te duur te worden voor de huisvrouw. De minimumprijs voor volle melk werd drie jaar geleden voor het eerst van kracht. De regeling wordt door het *Produktschap voor Zuivel* iedere keer voor een half jaar vastgesteld en geldt nadat de minister er zijn goedkeuring aan hecht. De minimummelkprijs is in het verleden zelden ontdoken. Vorige week donderdag heeft het *Produktschap* een nieuwe regeling opgesteld. die er op neerkomt dat ook de melkslijters een korting op de inkooprijzen van de melk krijgen, net als de supermarkten.

De bezorgers hebben tijdens de demonstratieve vergaderingen als mogelijke vorm van actie onder meer geopperd de melk in te kopen tegen een lagere prijs bij de concurrent. Daarmee omzeilen zij dan de thans door de directies opgelegde verplichte minimumprijzen. Ook wordt overwogen om tijdelijk de afdrachten aan de fabrieken te blokkeren.

Trouw, 1978-04-05

Reorganisatie bij Coberco Zuivel

ZUTPHEN - De fabrieken van Coberco Zuivel in **Eibergen** en **Lichtenvoorde** gaan begin volgend jaar dicht. De 66 werknemers krijgen werk aangeboden in naburige Coberco-vestigingen en een klein aantal personeelsleden gaat met vervroegd pensioen.

De sluiting is een onderdeel van de reorganisatie van de botersector van Coberco. In het kader daarvan volgen in 1980 nog de sluiting van vestigingen in **Angerlo** en **Terschuur**, in 1981 van die in **Wespe** en in 1982 die van de fabriek in **Hardenberg**. De boterproductie wordt in Lochem en Ede geconcentreerd.

Los van de reorganisatie, waarbij in totaal 158 werknemers rechtstreeks zijn betrokken, zullen begin 1979 de bussenmelkontvangststations in Apeldoorn en Wierden worden gesloten. Coberco brengt de consumptiemelkproductie in Apeldoorn over naar Eefde (de personeelsleden kunnen mee) en de Wierdense werknemers krijgen vervangend werk aangeboden in de plaatselijke kaasfabriek.

Holtens Nieuwsblad, 1978-06-02; p. 11/22

Van melkbus tot melktank

Nederland is een echt veeteeltland. Alleen al de talrijke koeien overal in de wei maken dat duidelijk.

Binnen onze veehouderij neemt de rondveehouderij de belangrijkste plaats in.

Onze beroemde melkveestapel - 2,2 miljoen koeien - vormt de bron van een melkrivier van zo'n 10 miljard liter per jaar.

De laatste 25 à 30 jaar zit de veehouderij in ons land weer in de lift. Zo werd in deze periode de totale melkproductie verdubbeld, de varkensproductie verviervoudigd en de productie van pluimveevlees zelfs tot het veertigvoudige opgevoerd. Al met al is onze veehouderij een dikke steunpilaar geworden voor onze totale economie. Ook voor de agrarische export (ongeveer 25% van de totale Nederlandse uitvoer) is zij van groot belang. Wat de zuivel betreft: Nederland is de grootste zuivelexporteur ter wereld.

Onze veehouderij heeft zo'n hoge vlucht kunnen nemen door een hoge graad van vakmanschap en ondernemerschap van de boeren, gesteund door landbouwkundig onderzoek, voorlichting en onderwijs. En dankzij de techniek, die de boer in staat stelt om in dezelfde tijd veel meer dieren te verzorgen. De melkveehouderij kreeg de beschikking over steeds betere melkmachines en de zg. ligboxenstal is komen opzetten, waarin de dieren los rondlopen. Voor de boer is het grootste voordeel van zo'n stal, dat de koeien in een centraal gelegen melkstal worden gemolken. De traditionele melkbussen worden daarbij vervangen door vaste koeltanks, die eens in de twee of drie dagen worden geleegd door tankwagens van de zuivelfabriek.

Over al deze soms spectaculaire ontwikkelingen is een gratis brochure verkrijgbaar, die een duidelijk beeld geeft van de Nederlandse (meik)veehouderij en zuivel. Wie een briefkaartje stuurt aan: Infotiek Ministerie van Landbouw, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag en daarop vermeldt: brochure Veehouderij en zuivel, krijgt haar gratis thuisgestuurd.

Trouw, 1978-12-16

Samenwerking in de zuivel *Coberco* en *Vecolac* (Zwolle)

Sluiting: Hasselt, 's-Heerenbroek, Wezep en Zwolle

ZUTPHEN - Volgende week wordt een begin gemaakt met de samenwerking tussen de zuivelcoöperaties *Coberco* (2.700 mensen, 22 fabrieken) en *Vecolac* (340 mensen, 6 fabrieken⁹). Er is door *Coberco* een reorganisatieplan gemaakt, op grond waarvan vier van de zes *Vecolac*-fabrieken worden gesloten. Van de 340 personeelsleden van *Vecolac*, zullen er 226 in de „eigen” fabriek (in Vollenhove en Zwolle) kunnen blijven. Voor de overige werknemers biedt *Coberco* echter werk. Niemand, aldus *Coberco*, zal tegen zijn wil ontslagen worden.

De vakbonden zijn, zo wordt voorts meegedeeld, op de hoogte; besprekingen zijn nog gaande. In de ondernemingsraden is de samenwerking aan de orde geweest.

9 Hoofdbedrijf Zwolle (Philosofenalle 59), verder fabrieken te ‘s-Heerenbroek, Hasselt, Vollenhove, Wezep en Zwolle *De Eendracht* (Berkumstraat 5)

1979

Leeuwarder Courant 1979-04-25

Ruim twee miljard kg melk bij Coberco

ZUTPHEN - In 1978 is bij de Coberco (verenigde coöperatieve melkindustrie Coberco) in Zutphen meer dan twee miljard kilogram melk verwerkt. Ongeveer negentig procent daarvan was rechtstreeks afkomstig van de 14.000 aangesloten boeren, de rest van fabrieken.

1980

Zuivelzicht FNZ. Nr. 20 1980 blz. 458

Coberco-voorzitter H. P. Prangisma nam afscheid

Toen in 1949 ene H. P. Prangisma in het bestuur kwam van de zuivelcoöperatie *Concordia-Ede* - aldus herinnert zich nu nog een oud-directeur - was het nou niet direct iemand waarvan men zei: „Dat wordt later een goede voorzitter". Vooral omdat hij zich zelf niet op de voorgrond plaatste. Het is anders gelopen: de heer Prangisma belandde via een groot aantal fusies in 1970 in de functie van voorzitter van Coberco. Een taak die hij op 7 mei jl. om gezondheidsredenen iets voortijdig heeft moeten beëindigen. Aan deze voor Oost-Nederland zo belangrijke zuivelvoortrekker, die ook elders in het land een goede bekende is, heeft het ledenblad Coberco-Post een extra nummer gewijd, waaruit enkele hoogtepunten worden overgenomen.

Een doener

Eerst enkele levensbijzonderheden.

H. P. Prangisma is in 1918 in Noordoost-Overijssel geboren, in Ambt-Hardenberg, als zoon van een landbouwer, die er ook een scheepswerfje bij had. De jonge Herman Pieter zag de landbouw toen niet zo zitten. „Ik groeide op in de zware crisisjaren; als er bij ons thuis een kunstmest-rekening van een paar duizend gulden werd gebracht, dan was het hele gezin er van overstuurd. Niet verwonderlijk dus dat op de landbouwschool de gedachte bij me opkwam: wat er ook gebeure, ik wordt nooit boer! Ik had al te veel ellende en armoede gezien, dus koos ik een andere richting. Dat werd de Hogere Bosbouw en Cultuurtechnische School te Arnhem".

Zijn eerste baan vindt de jonge Prangisma in 1936 bij de Heidemij, waar hij voordien ook reeds praktijk had gelopen. „Daar heb ik erg veel geleerd; ben er begonnen als uitvoerder, daarna hoofd-uitvoerder en vervolgens opzichter. In die functie heb ik in meerdere procies gewerkt, van Limburg tot Friesland. Mijn laatste standplaats was Beekbergen. Inmiddels (1940) was de oorlog uitgebroken en had ik naast mijn baan een boerderij onder Otterlo erbij gehuurd. Een vaste kracht deed daar het werk, totdat ik in 1942 - tevens ons trouwjaar - zelf volledig boer werd".

Prangisma zat al heel vroeg in het organisatie-werk, eerst als plaatselijk voorzitter van jong Gelre, later ook kringvoorzitter en hoofdbestuurslid van die agrarische jongerenorganisatie. Bij wijze van spreken een man die voorbestemd was om later in de opperste kringen van de standsorganisatie een belangrijke plaats in te nemen. Waarom is dat niet gebeurd? „Mijn voorkeur ging en gaat duidelijk uit naar het ondernemingsgebeuren, ik heb bewust de standsorganisatie en de (landbouw)politiek van me afgehouden. Die ondernemingskant, zoals een coöperatie dat heeft, interesseerde me meer dan het vele praten dat bij een standsorganisatie behoort. Ik ben meer een „doener", ik zie graag concrete resultaten, het commerciële ligt me ook nogal". In 1949 treedt de dan 32-jarige Prangisma in het bestuur van de zuivelcoöperatie „Concordia", destijds al een grote onderneming van ca. 30 miljoen kg melk per jaar (fabrieken te Ede en Wageningen).

Wantrouwen in fusies

Er zullen in Nederland op zijn niveau vrijwel geen mensen zijn die zoveel en gedurende zo lange tijd fusies hebben meegemaakt, ook „meegemaakt" in de letterlijke betekenis. Dat begon al vroeg, in de vijftiger jaren klonterde zowat de gehele Veluwe samen rond de eenheid Concordia.

Prangsmas: „De belangrijkste drijfveer was ook toen al de betere melkprijs, hetzij op korte, hetzij op langere termijn. Wij hadden destijds al een „breedgestoelde" onderneming met consumptie-melk, boter en poeder, de meeste andere kenden slechts boter. Evenwel, met de Arnhemse buurt-coöperatie Camiz bleef het nog jarenlang „knokken" bij de afzet van consumptiemelk in de grensdorpen. We zeiden, we zijn daar eigenlijk met elkaar stom aan het doen, op deze manier smijten we centen weg op elke liter melk, laten we gaan praten. Dat klinkt nu heel gewoon, destijds was dat nog vreselijk moeilijk. In 1962 is het dan toch gebeurd, de topcoöperatie **Vecomi** was geboren, die in 1972 met **Coberco** zou opgaan, na eerst nog Andi in zich te hebben opgenomen".

„In de zeventiger jaren is fusie de gewoonste zaak van de wereld geworden, dat lag 20 jaar geleden wel anders. In die tijd stond men nog heel wantrouwend tegenover grotere eenheden, de blik reikte niet veel verder dan het eigen dorp, het eigen gebied was sacraal. De gewone leden zagen het aanvankelijk helemaal niet zitten, de schoorsteen op het dorp moest blijven roken, zo heette dat toen. Maar als je met hen ging praten, dan raakte men toch wel van de noodzaak overtuigd. Van het in elkaar passen van de fabrieken na een fusie herinner ik me dat dat aanvankelijk bij de directies veel meer weerstand opriep dan bij de besturen. Ook het sluiten van een bedrijf was in de zestiger jaren nog een hele ingreep, thans is men aan die processen meer gewoon geraakt".

De hamvraag: Hebben die tientallen fusies in enkele tientallen jaren tot een succes voor de veehouders geleid? Prangsmas gaat er eens goed voor zitten en doceert: „Uiteindelijk is gebleken dat Coberco zoals het nu draait op een goede besluitvorming berust. Was namelijk in Oost-Nederland geen zuivelconcentratie tot stand gekomen, dan was hier waarschijnlijk de melkprijs gemiddeld het laagst in den lande geweest. Anderzijds, ik ben me bewust dat het Coberco-tijdperk ook zijn teleurstellingen heeft gekend, zowel bij besturen, directies als personeel. Doch naar mijn mening is alles wel op een eerlijke manier gebeurd".

Illusie om „Havelte"

Nu over de zorgen van Prangsmas, die naar buiten toe als één blok rust en zekerheid overkomt: „De laatste jaren heb ik meer zorgen gehad om de melkprijs dan vroeger; toen keek men alleen naar de paar buurtfabrieken, maar dat Friesland centen meer betaalde, dat „verwijt" hoor je pas de latere jaren. Mede door de perspublicaties is de blik van de boeren verruimd, men kijkt nu ook naar de melkprijs elders in het land. Dat vind ik goed, het is een rivaliteit die een zuivelcoöperatie noopt tot het leveren van prestaties.

Dat geldt zowel voor het bestuur als voor de directie. Als de leiding van een bedrijf zich niet meer om de melkprijs bekommert, dan is er iets mis, dan gaat zo'n onderneming naar de bliksem! We hebben rond 1971 (Havelte!) even in de illusie verkeerd dat er in Nederland één zuivelonderneming zou ontstaan. Ik ben blij dat dat niet is doorgegaan, het zou een te grote verambtelijking hebben gegeven. Met de enkele grote zuivelblokken die nu zijn ontstaan, is de zuivelconcentratie wat mij betreft ver genoeg gegaan, mits er voldoende overleg plaatsvindt. Enige gezonde rivaliteit moet er blijven". Landelijk acht onze scheidende voorzitter de zuivelkaart dus wel ongeveer uitgetekend, maar in de provincies Gelderland/Overijssel? „Samen kan men meer dan alleen. Niettemin valt nog een kleine 30 % van de melk hier buiten Coberco. Wij zullen echter nooit druk uitoefenen bij zelfstandige fabrieken om bij ons te komen. Dat moet uit vrije wil en eigen overtuiging gebeuren. Het zou een verkeerd zaak zijn als wij zouden gaan werven, op welke wijze dan ook".

Eigenschappen voorzitter

Welke eigenschappen moet een voorzitter hebben? Prangasma spreekt uit rijke ervaring: „Bij een organisatie als Coberco, waar je met zoveel organen, groepen en individuele mensen te maken hebt, is het van belang dat de voorzitter een **bindend** element is. Hij moet trachten de harmonie in dat gecompliceerde geheel te handhaven. Zo'n man moet ook enige kijk op zaken hebben, dus grote interesse hebben in het gehele gebeuren. Die eis staat eigenlijk voorop, zeker bij Coberco. Een voorzitter dient zoveel mogelijk kennis over zijn coöperatie te verzamelen, en mag daarbij de eigen inventiviteit niet schuwen. Naast een bindend, verzoenend element moet een voorzitter in bepaalde dingen toch wat hard kunnen zijn; in het ene geval zal hij impopulaire maatregelen duidelijk dienen te verdedigen, in het andere geval zal hij als dat nodig is zonder aanzien des persoons kritiek moeten durven uitoefenen".

Had Prangasma bepaalde stokpaardjes, en hoe hebben die gelopen? „Men mag in een coöperatieve onderneming nooit roekeloos te werk gaan, maar men mag ook niet al te bang zijn. Je weet bij voorbaat dat niet alles wat je aanpakt een succes kan worden, maar als je nooit iets doet, zul je zakelijk ook niet veel bereiken. Het ondernemen houdt ook een stuk durf in. Zo heb ik me een aantal jaren geleden, toen ons Riedel-bedrijf diep in de put zat, nogal beijverd om dat bedrijfs onderdeel in stand te houden, ik had er geloof in. Het heeft toen aan een zijden draad gehangen, gelukkig is dat bedrijf daarna leuk gaan draaien".

Terugblik

Hoe kijkt onze voorzitter nu op tien jaar Coberco terug? Zo: „Ik ben blij dat in ons gebied - met al zijn uiteenlopende fabrieken, meningen en vogels van diverse pluimage - een Coberco is kunnen ontstaan. Dat heeft heel veel moeite gekost, waaronder geweldige investeringen. Hiermee is bereikt dat Coberco in het landelijk gebeuren stevig is geworteld. We zijn er nog niet helemaal, maar we zijn wel gereed om in de landelijke zuivel onze rol duidelijk mee te spelen. Het doet me genoeg om bij het bereiken van deze plaats mede leiding te hebben mogen geven".

Funcities

In het voorgaande is alleen gesproken over het werk dat de heer Prangasma bij Coberco had; hij heeft bewust daarvoor het gros van zijn tijd willen reserveren, zijnde zo'n 200 vergaderingen of andere activiteiten per jaar. Inclusief de benodigde studietijd is dit al bijna een fulltime job.

Daarnaast waren en zijn er noch nog enkele „kleinigheden“:

Voorzitter Coöp. Weiproduktenfabriek Borculo", bestuurslid van het Coöp. Verzekeringsfonds Leeuwarden, afdelingsvoorzitter GMvL, voorzitter Otterlo's belang (dorpsbelangen), voorzitter belangenvereniging Noord-Oost Ede, lid van de Rotary; tot voor kort ook voorzitter van de plaatselijke en streek-VVV, lid commerciële club te Ede, lid melkpoedercommissie Produktschap voor Zuivel.

Een aantal activiteiten zal Prangasma aanhouden, maar hij krijgt zeker meer tijd voor zaken als boeken lezen, plaatselijke historie beschrijven, en het helpen leiden van zijn campingbedrijf (naast de boerderij). „Nee, er zal zeker geen leegte in mijn bestaan komen, maar ik verwacht wel in het eerste halfjaar het Coberco-werk te zullen missen. Overigens hoop ik nu ook weer eens tijd te krijgen voor meer andere contacten, bijv. gewoon op een veemarkt met allerlei mensen praten".

Meningen van anderen

Tot slot enkele uitspraken over de heer Prangsmas uit de kring van personen waarmee hij tot voor kort of in het verre verleden heeft samengewerkt.

- Plv, voorzitter A. J. Kolhoop: „Een voorzitter die vooral door zijn sterke bindende eigenschappen er in sterke mate toe heeft bijgedragen de ontwikkeling in Gelderland-Overijssel tot een zo goede eenheid te maken”.
- JCC-voorzitter Jan Vrieling: „Een discussie met de jongeren was iets dat Prangsmas sterk waardeerde, om aldus gedachten voor de toekomst los te krijgen. Zijn benadering was dan het gezegde: Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst”.
- Oud-hoofddirecteur S. Middelbeek: „Ruim achttien jaar voorzitter, voorzichtig vanaf den beginne en zoekend naar de gulden middenweg tussen tegenstrijdige belangen, en daardoor een geboren bouwer in de coöperatiewereld”.
- RMO-chef S. Riezebosch: „Waar ik mij altijd weer over verbaas, is het feit, dat hij, ondanks zijn druk bezet leven, toch altijd tot in de finesses op de hoogte is omtrent de gang van zaken op zijn boerderij. Er kan met zijn koeien of melk niet wat gebeuren of hij weet het”.
- Aad van Leeuwen, voorzitter CMC/NH: „Herman Prangsmas, een fijne collega, die ik heb leren kennen als een groot voorzitter”.
- Mr. R. L. M. Mattheussens, voorzitter hoofddirectie: „Afscheid nemen doet altijd pijn, doch het maakt veel uit hoe men datgene wat verlaten moet worden, achterlaat. Wat dit betreft ligt het voor Prangsmas minder moeilijk. Coberco is een gezonde onderneming, een moderne industrie, waarin leden en medewerkers vertrouwen mogen hebben”.

PW

Acht jaar Coberco in kerngegevens

	1979	1978	1977	1916	1975	1974	1973	1972
Ontvangen melk (Mij. kg.)	2.317	2.036	1.966	1.928	1.863	1.784	1.655	1.594
Waarvan boerderijm. (Mij. kg.)	2.177	1.804	1.654	1.615	1.554	1.481	1.368	1.295
Vetgehalte (in %)	4,01	4,00	3,97	3,96	3,94	3,89	3,93	3,92
Eiwitgehalte (in %)	3,37	3,39	3,37	3,33	3,35	3,37	3,32	3,39
Aantal leveranciers ¹⁾	15.065	14.133	15.191	16.718	18.035	18.644	19.743	21.000
Aantal tankmelkers ¹⁾	8.820	6.686	5.581	4.506	3.725	2.811	1.974	982
Percentage tankmelk	80,3	73,5	64,9	56,3	47,8	37,6	26,1	17,3
Hoeveelheid verwerkt tot (%)								
Boter/melkpoeder	44,9	48,4	41,4	44,7	43,2	34,9	36,0	35,5
Bulkmelkverkoop (incl. veevoer)	6,8	7,2	9,9	9,6	11,8	14,8	14,7	15,0
Kaas	22,3	29,7	31,3	28,9	29,4	31,3	29,7	29,0
Condens	7,8	7,3	10,0	10,0	9,0	12,1	12,1	13,0
Consumptiemelk	8,2	7,4	7,4	6,8	6,6	6,9	7,5	7,5
Aantal								
Boter/melkpoederfabrieken	9	8	10	10	11	11	13	13
Kaasfabrieken	11	10	13	15	15	15	16	16
Condensfabriek	1	1	1	1	1	1	1	1
Melkinrichtingen	4	3	3	4	5	5	6	6
Bijzondere bedrijven	6	4	4	4	4	4	4	4
Totaal	31	26	31	34	36	36	40	40
Aantal persleden (nominaal) ¹⁾	3.208	2.710	2.898	3.016	3.069	3.178	3.190	3.203
Investerings (milj. gld.)	62,8	44,9	42,1	40,9	35,8	41,8	33,0	22,2
Omzet in miljoen guldens	1.943	1.616	1.539	1.372	1.235	1.085	916	862
Melkprijs (in f) per 100 kg	61,94	61,21	60,31	55,61	52,43	47,92	45,90	44,96

1) Einde van het boekjaar.

Ultimata bij DOMO en Coberco lopen vandaag af

Staking in de zuivel gaat door ondanks overleg

UTRECHT - Werkgevers en vakbonden hebben woensdagavond in Utrecht een oriënterend gesprek gevoerd over de problemen in de zuivelindustrie. Desondanks zullen de stakingen in deze sector vandaag doorgaan, en mogelijk zelfs worden uitgebreid.

Het gesprek in Utrecht vond plaats op verzoek van de Voedingsbond FNV, dezelfde bond die zich dinsdag bereid verklaarde de staking te steunen van de melkrijders van CMC-Melkunie in Amsterdam en Rotterdam. Een woordvoerder van de Voedingsbond FNV zei gisteravond dat het doel van het gesprek was: „het uit de weg ruimen van misverstanden”.

Het overleg tussen de zuivelwerkgevers en de Voedingsbonden FNV en CNV, dat bij het ter perse gaan van deze krant nog voortduurde, kan niet worden gezien als onderhandelingen, want dan zouden meer bonden uitgenodigd moeten zijn. Een woordvoerder van de werkgevers deelde aan het begin van de beraadslagingen mee, dat „er misschien kan worden vastgesteld, of er openingen te vinden zijn voor echte onderhandelingen”.

Zeker is, dat de Voedingsbond FNV geen genoegen zal nemen met de toezegging, dat een eventuele opwaardering van de functies van groepen werknemers in de zuivelindustrie, met terugwerkende kracht tot 1 januari zal worden uitbetaald. De bonden willen dat vast een voorschot op zo'n opwaardering wordt gegeven.

Welke functies zullen worden opgewaardeerd en met hoeveel, is onderwerp van studie door een commissie, waarin loondeskundigen van zowel werkgevers als bonden zitten. Een vooronderzoek wees dinsdagochtend uit, dat de melkrijders van CMC-Melkunie geen verhoging te wachten te staat. Daarop gingen deze chauffeurs - 100 in getal - in staking, met als gevolg dat dinsdag noch woensdag melk werd afgeleverd op 2000 verkooppunten. Vanaf gisteren was met name in de grote supermarkten in het westen van het land al geen melk meer te krijgen. Kleine slijters konden bij CMC-Melkunie nog wel hun normale rantsoen melk bij de fabriek in Amsterdam halen.

Voor de poorten van deze vestiging vormden zich gisteren lange rijen wagens, doordat de stakende chauffeurs de melkhandelaren slechts met twee tegelijk toegang verleenden. Daarmee wilden de actievoerders zeker stellen dat een ieder niet meer kreeg dan hem toekwam. Hoewel de melkhandelaren duidelijk blijk gaven van hun ongenoegen, deden zich geen ongeregelheden voor.

Het is te verwachten, dat de melk met ingang van vandaag een nog schaarser artikel zal worden, nu de chauffeurs hun actie - dat stond gisteravond laat wel vast - vervolgen. Ook andere regio's dan de Randstad kunnen met ingang van vandaag voor melk-problemen komen te staan. Bij het noordelijke zuivelconcern *Domo* (1600 werknemers) en bij *Coberco* in Arnhem lopen vandaag ultimata af. Blijven deze bedrijven niet bereid een voorschot op de lopende functieherindeling te geven, dan zal de Voedingsbond FNV ook daar acties starten. Vrijdag zijn dan de bedrijven *Coberco-Eefde* en *Ormet-Almelo* aan de beurt.

De staking van de chauffeurs bij CMC-Melkunie Amsterdam en Rotterdam heeft tot gevolg, dat ook de produktiemensen daar tot nietsdoen zijn gedwongen. Bij deze twee fabrieken werken 450 man. Kwajlijke gevolgen heeft de stakingsactie van de melkrijders verder voor de 600.000 liter melk die in de koelruimten van de twee CMC-Melkunie-fabrieken ligt opgeslagen. Deze melk dreigt zuur te worden.

De Waarheid 1980-01-23

Melkerij Lent in Nijmegen gaat dicht

Melkerij Lent in Nijmegen wordt eind dit jaar gesloten. De eigenaar van het bedrijf, de Oost-Nederlandse zuivelcoöperatie *Coberco* heeft dat meegedeeld. De personeelsleden is gezegd dat ze zich moeten laten overplaatsen naar Coberco-vestigingen in Arnhem en Ede. Een deel van het personeel was al in Arnhem werkzaam.

Bij melkerij Lent werken momenteel nog een tachtig van de oorspronkelijk 150 personeelsleden. *Coberco* heeft Lent vorig jaar overgenomen.

Leeuwarder Courant, 1980-05-07

Cobercomelkprijs 0,73 cent hoger

Miljoenenverlies bij veevoerbak „Sloten” in 1979

(Van Eén onzer redacteurs)

ZUTPHEN - De Centrale Veevoerbak „Sloten” in Sloten heeft vorig jaar een miljoenenverlies geleden. Dat bleek gisteren op de persconferentie van de zuivelcoöperatie *Coberco* in Zutphen. „Sloten” is namelijk een onderdeel van *Coberco*, alsook van CCF, Cebeco en vorig jaar ook van de Domo. Uit betrouwbare bron werd vernomen dat het verlies meer dan zes miljoen gulden zou hebben bedragen. Directeur *A. Westra* uit Leeuwarden ontkent overigens de juistheid van dit cijfer. Het is de eerste keer sinds de twintig jaar van het bestaan van deze veevoerbak dat er verlies wordt geleden. Bij „Sloten” werken 150 mannen en vrouwen. De slechte resultaten van vorig jaar zullen geen invloed hebben op de werkgelegenheid. De coöperaties, die in de fabriek deelnemen, zouden sterk genoeg zijn om dit verlies op te kunnen vangen.

De omzet van „Sloten” is vorig jaar ten opzichte van 1978 overigens wat gestegen. Er werd meer *sprayfo* (voor de opfok van kalveren) en wat minder *spraymes* (voor mestkalveren) verkocht, maar het totaal vertoonde duidelijk een stijging. Het verlies wordt veroorzaakt door de kalvermesterijen. Er was een grote vraag vorig jaar naar nuchteren kalveren. Die waren dus duur en dus moesten er dure kalveren voor de mesterij gekocht worden.

Inlopen achterstand

Over de resultaten van *Coberco* werd gezegd dat deze zuivelcoöperatie, die ongeveer twintig procent van de Nederlandse melk verwerkt, over 1979 een melkprijs uitbetaald heeft van 61,94

per kilogram bij een vetgehalte van 4,01 en een eiwitgehalte van 3,37. Dat is 0,73 cent per kilogram meer dan vorig jaar. Men had daardoor de indruk wat op de Friese melkprijs in te lopen.

Volgens financieel directeur H. C. van der Stelt wat het verschil in 1976 met Friesland 3,27 cent per kilogram melk. In 1978 zou de Coberco tot 1.87 ingelopen zijn. Hij had nu gehoord dat „*De Takomst*” in Wolvega - de grootste Friese zuivelcoöperatie - de melkprijs ongeveer gelijk zou houden aan die van vorig jaar. Dat zou dus in kunnen houden dat de Friese voorsprong - wat deze fabriek betreft - verder geslonken zou zijn. De heer Van da Stelt noemde op een gegeven ogenblik een verschil van 1,25 cent. Voorzitter H. P. Prangma van Ede hield liever aan op 1.50 cent per kilogram. De grote zuivelcoöperaties komen wel hoe langer hoe dichter bij elkaar, zei hij. (Overigens: *De Goede Verwachting* in Workum kwam op een jaarprijs van 65.08 cent per kilogram melk bij een vetgehalte van 4,20 en een eiwitgehalte van 3,35).

Coberco ontving vorig jaar twee procent melk meer en de aanvoer van de eerste maanden van dit jaar was ook wat hoger dan verleden jaar. In Friesland is die aanvoer - zoals bekend - gedaald. De produktie van boter en mager melkpoeder steeg vorig jaar niet. Die van kaas daarentegen met twaalf procent ten opzichte van 1978. Vorig jaar werd de kaasfabriek in Vollenhove geheel afgestemd op de produktie van Edammers. Deze fabriek zou door de vorige eigenaar - *Vecolac* - worden gesloten. Echter als gevolg van de overname van de *Vecolac* door *Coberco* en de voorgenomen uittreding van de Domo uit de NCZ werd besloten de fabriek in Vollenhove om te vormen en uit te breiden.

Triest

In het jaarverslag van *Coberco* worden overigens enkele hartige woorden geschreven over de kaasafzet. „Het is triest te moeten constateren, dat, ondanks het feit dat een zeer groot aandeel van de kaasafzet en produktie door en in een paar ondernemingen plaatsvindt, er zo weinig gecoördineerd kan worden opgetreden op het gebied van de marktbehandeling. Onevenwichtige prijsfluctuaties zijn hiervan het gevolg”. Aan de ene kant worden grote bedragen aan reclame besteed (met name voor Duitsland) en aan de andere kant wordt het werk van het *Nederlandse Zuivelbureau* „ondergraven door een incidenteel onverantwoorde concurrentie, gepaard gaande met extreem lage opbrengstprijzen”.

Het jaarverslag constateert voorts dat de fabriekskaasproduktie in Nederland vorig jaar met drie procent steeg. Er werd elf procent meer geëxporteerd. Totaal kwam die export op 287.000 ton, waarvan er 214.000 ton naar EEG-landen ging en 68.500 ton naar derde landen. De totale Nederlandse fabriekskaasproduktie bedroeg 423.000 ton. Nederland heeft ongeveer 25 procent van de totale wereldhandel in kaas voor haar rekening genomen. De afzet in Nederland steeg met vier procent, waardoor het hoofdelijk verbruik op twaalf kilo per jaar is gekomen.

Leeuwarder Courant, 1980-10-29

Konsumenten Kontakt:

Vier coöperaties beheersen gehele melkindustrie

DEN HAAG - KK wijst ook op de rol die de consumptiemelkindustrie speelt in de zaak van de onderlinge prijsafspraken. Die wordt nu beheerst door vier coöperaties na een sterk concentratie-

proces: *Domo-Frico* in Groningen, Friesland en Drenthe; *Coberco* in Overijssel en Gelderland; *CMC-Melkunie* in het westen en *Campina-DMV* in het zuiden. Deze vier verwerken 90 procent van de consumptiemelk en hebben een feitelijke marktverdeling geregeld.

Volgens die afspraken geldt sedert 1 oktober 1978 voor alle melk en melkprodukten eenzelfde af-fabrieksprijs; er is een landelijke uniforme kortingsregeling van kracht die varieert van 0,6 cent tot 9,5 cent per liter op alle melk en melkprodukten; kleine afnemers (een deel van de 2500 kleine winkeliers met een melkomezet van minder dan 1000 liter per week) krijgen een boete van 1.25 cent per liter (in plaats van een korting), omdat ze te weinig afnemen. Bovendien krijgen ze maar drie maal per week geleverd.

1981

Leidsch Dagblad, 1981-01-16

Fusiebesprekingen tussen Coberco en ‘Nijkerk’

De zuivelcoöperaties "Coberco" te Zutphen en "**Nijkerk**" (*Volnij*) te Nijkerk zijn in bespreking over een mogelijke verdergaande samenwerking. De vakbonden zo deelt *Coberco* mee, zijn op de hoogte gebracht van deze contacten. Mocht het tot een fusie komen, dan zullen de werknemers van "*Nijkerk*" bij *Coberco* in dienst komen op dezelfde voorwaarden als ze nu hebben. Op redelijk korte termijn hopen de beide coöperaties met voorstellen bij hun ledenvergaderingen te komen. Binnenkort reeds zal "*Nijkerk*" zijn leden in een vergadering informeren over de huidige stand van zaken.

Leeuwarder Courant 1981-01-24

Overname Coöperatie ‘Nijkerk’ door Coberco:

(*De veemarkt*) LC. gaat hier uitvoerig op in – zie MAP De Veemarkt / Kaf en koren

Leeuwarder Courant, 1981-03-23

Potgeld Coberco komt op 5,5 ct. melkprijs 64,5

ZUTPHEN. De Zuivelcoöperatie Coberco heeft een aanpassing op de melkprijs over 1980 van gemiddeld 5,5 ct. per kilo melk. De melkprijs in Overijssel en Gelderland komt hierdoor in totaal op 64,5 cent tegen 61,94 in 1979. Coberco is de eerste grote zuivelcoöperatie in Nederland – 2,4 miljard kg melk - die het potgeld bekend maakt. Bij Coberco verwacht men dat de stijging elders minder groot zal zijn.

1982

Leeuwarder Courant 1982-02-27

Coberco en de Nijkerk – Volnij – overname

(De Veemarkt)

OP DE VELUWE SPREEKT men van een regelrechte catastrofe, die de grote zuivelcoöperatie *Coberco* in Gelderland en Overijssel getroffen heeft bij de overname van de met miljoenenverliezen kampende zuivelcoöperatie Nijkerk, het consumptiemelkbedrijf *Volnij*. Onder leiding van Mient Pel is deze coöperatie in de jaren zeventig tot bloei gekomen. De melkverwerking liep er naar een 180 miljoen kg melk, waarvan echter slechts gering deel risicodragend was in de coöperatie.

Een melkontvangststation in Staphorst stuurde melk naar Nijkerk, een vereniging van melkvee-houders in Zuidelijk Flevoland heeft nog een best contract met Nijkerk (en dus nu met *Coberco*) en ook had Nijkerk een enorm aantal losse leveranciers. De *Coberco* nam het bedrijf over en nu lopen de losse leveranciers weg. Sommigen zullen daarvan terecht komen op het oude honk, zoals bij de *Melkunie-CMC*. *Wessanen-Lijempf* haalt de buit vol binnen in Schoonrewoerd en Kampen. De VVM. in Nunspeet leeft op.

Wessanen boort melkbronnen aan in het *Coberco*-gebied. De coöperatieve fabriek in Dalfsen is geheel overgenomen en daarna zijn de boeren in meer streken, zoals het Lemelerveld in beweging gekomen. *Coberco* procedeert met de coöperatie in Havelte die haar zelfstandigheid terug wil hebben, nadat ze via de *Vecolac* was opgegaan in de *Coberco*. Als het bestuur zijn zelfstandigheid terugwint, is de fabriek weer vrij, maar als vast komt te staan, dat de *Coberco* wel kan doen en laten wat ze wil, draait *Coberco* ook voor de kosten op.

Achtergrond van dit drama in de coöperatieve gelederen is de houding van de kleine leden-vee-houders in de *Coberco*, die de *Coberco* verhinderd hebben, de kosten daar te verrekenen, waar ze gemaakt worden. Alle leveranciers van de *Coberco* hebben dezelfde melkprijs, ongeacht het kwantum dat een boer levert en dus ongeacht de lagere kosten die grote kwanta met zich brengen bij het melktransport naar de fabriek.

Een dergelijke machtspolitiek van kleine melkvee-houders binnen een coöperatie mag vele rechtvaardigheidsgevoelens bevredigen, zakelijk is het niet en voor de economie van het bedrijf is het fnuikend. Een enorme organisatie als de *Coberco* blijkt ook in ander opzicht geen garantie te zijn voor een sterke positie van de coöpererende melkvee-houders. Een en ander zal kunnen leiden tot een snellere aanpassing van de *Coberco* bij de omstandigheden en als dat niet gebeurt verspeelt de *Coberco* nog veel meer dan 140 miljoen kg. melk.

Leeuwarder Courant 1982-03-20

Coberco komt met potgeld van 7.2 cent

ZUTPHEN - De *Coberco* betaalt aan zijn melkleveranciers over 1981 een slotuitkering (pot) van 7,20 cent per kilo melk. De melkprijs komt daardoor op gemiddeld 70,70 cent per kilo. De nabetaaling bedraagt 11,9 procent van de voorschotprijs (v.j. 9,8 pct).

R. Zijlstra: Zuivelconcentratie een versterking?

Het bericht dat acht zuivelondernemingen een besluit hadden genomen om tot een fusie te komen,¹⁰ bleek van voldoende belang om ook in de landelijke dagbladders te worden vermeld en op de televisie te worden toegelicht. Terecht, want het betreft niet alleen een voor het Noorden van ons land diep insnijdend voorstel. Nee, wanneer de leden van de betrokken zuivelcoöperaties deze voorstellen zullen aanvaarden, zal het totale beeld in ons land worden beïnvloed.

Te gast

Drs. Rinse Zijlstra

Voorzitter Koninklijke Nederlandse Zuivelbond

Even een enkel cijfer om dit landelijk belang aan te duiden: het gaat om 13 procent van alle veehouders in ons land, die zo'n 18 procent van de totale melkproductie voor hun rekening nemen. Het gaat om een achttal zuivelondernemingen die, gezamenlijk met hun afzetcoöperatie de Frico, werkgelegenheid verschaffen aan 13 procent van het totaal aantal werknemers dat in onze zuivelindustrie een boterham verdient. Hiermee zou dan de vierde grote concentratie zijn beslag krijgen, met als eindconclusie dat alsdan deze vier ondernemingen plusminus 75 procent van alle in ons land aangevoerde melk verwerken.

Een zeer opmerkelijke zaak, als we bedenken dat in 1973 nog zo'n honderdtal zuivelondernemingen aanwezig was en thans nog slechts rond de vijftig, met dan traks de situatie, zoals gezegd, dat vier van hen zo'n 75 procent van de aangevoerde melk voor hun rekening nemen. Derhalve resteert nog 20 procent dat over plusminus 45 ondernemingen is verdeeld.

Deze concentratietendens, die tot deze vier zuivelgiganten heeft geleid, is het eerst in het Gelders-Overijsselse gebied gestart, waar de *Coberco* rond 1973 haar vleugels begon uit te slaan. Thans leveren daar zo'n 15.000 veehouders 2,5 miljard kilogram melk aan de fabrieken die bij dit concern zijn betrokken, daarmee werkgelegenheid verzorgend voor zo'n 3500 man.

In het Zuiden werd in 1978 het besluit genomen om de zuivelindustrie van Limburg, Noord-Brabant en Zeeland te bundelen in de onderneming *DMV-Campina*. Elfduizend veehouders leveren thans meer dan twee miljard kilogram melk aan dit concern, dat hiermee voor drieduizend werknemers werkgelegenheid betekent.

In het Westen ten slotte ontstond door fusies de *Melkunie-Holland*, meer gespecialiseerd op consumptiemelk en consumptiemelkproducten. 6500 veehouders leveren 1,4 miljard kilogram melk, terwijl bijna vierduizend werknemers bij dit concern zijn betrokken.

Wanneer ik de Coöperatieve Condensfabriek in Leeuwarden erbij betrek, dan blijkt hoezeer de concentratie in de zuivelindustrie het huidige beeld van de verwerking en afzet bepaalt. Dit verschijnsel is natuurlijk niet uniek in het bedrijfsleven en loopt ook parallel met wat zich op de boerderij zelf heeft voltrokken. In twintig jaar tijd is namelijk het aantal veehouders gehalveerd terwijl in dezelfde periode de melkproductie is verdubbeld. Dit proces, in deze cijfermatige aan-

10 Het gaat hier om de fusieplannen in Noord-Nederland tussen Frico's (Friesland) deelgenoten met Domo (Drenthe-Groningen) deelgenoten. Deze gaat door en start eind 1982. Verwerkt dan 2,3 Mld. kg. melk van 800 leden. Heeft (ca.?) 15 fabrieken met meer dan 3000 man personeel.

duiding gevangen, kan niet alleen economisch gekwalificeerd worden, maar heeft vergaande consequenties gehad voor het sociale, maatschappelijke en culturele leven op het platteland en ook voor het gezicht van het platteland.

Ondanks de vele en vaak ontmoedigende kritiek op zijn werk en de vruchten hiervan, heeft de Nederlandse veehouder miljarden en miljarden guldens durven investeren in zijn bedrijf en zijn coöperatieve industrie. Als gevolg daarvan staat onze zuivelindustrie thans aan de top in de wereld. Zij voorziet niet alleen de Nederlandse consument van een zeer gevarieerd menu, maar exporteert de helft van onze melkproductie. Dit leidde, zoals bekend, vorig jaar ertoe dat de zuivelindustrie voor f7 miljard in het exportlaatje bracht. Dit betekende, vergeleken met 1980, zelfs een sprong van 30 procent.

Echter, ook de export is geen doel, maar een zeer belangrijk middel om markten voor onze melkproducten te vinden waar een prijs van worden gemaakt die het mogelijk doet zijn een melkprijs aan de boer uit te betalen die het hem mogelijk maakt ook op zijn bedrijf en voor zijn gezin een behoorlijke boterham te verdienen.

In dit licht moeten ook de fusies en concentraties worden beoordeeld die zo nu en dan zulke spectaculaire vormen aannemen. Er is onmiskenbaar, ook in boerenkring, wel eens zorg merkbaar over dit soort ontwikkelingen. Wordt de schaal niet te groot, of: blijven dit soort concerns nog wel overzichtelijk, en vooral in coöperatieve vaak gehoord, nog wel bestuurbaar? Deze vragen zijn mijns inziens zeker nog wel van een positief antwoord te voorzien, maar aan dit antwoord dient wel grote zorgvuldigheid te worden besteed. De voorgenomen stappen in het Noorden meen ik overtuigd van een positief oordeel te kunnen voorzien. De voordelen die uit een gemeenschappelijke exploitatie tevoorschijn kunnen komen, acht ik duidelijk aanwezig. De invloed op de landelijke samenwerking valt niet meteen vast te stellen.

Dat dit veranderde krachtenveld wijzigingen zal veroorzaken, daarvan ben ik overtuigd. In de eerste plaats zal de relatie met de 20 procent produktie die niet bij een van de concerns is aangesloten opnieuw gedefinieerd gaan worden. In de tweede plaats zal de onderlinge verhouding of het samenspel tussen de 'big four' of de 'big five' ongetwijfeld worden beïnvloed, naar ik hoop en verwacht in de richting van een effectief samenspel.

„De zuivel dreigt Europa te verstikken”, schreef het Financieel-Economische Magazine in november 1979. De ontwikkelingen die de Nederlandse zuivel te zien geeft, geven weinig aanleiding tot deze zorg. Integendeel, ze hebben meer weg van een zuurstofmasker, dat de economisch zieke patiënt in leven houdt.

1983

Leidse Courant 1983-08-18

Importstop Nigeria treft Nederlandse zuivel hard

DEVENTER - De Nederlandse zuivelexportbedrijven en alle toeleveranciers kampen met grote problemen door het gebrek aan deviezen in de olieproducerende (OPEC) landen. De export van gecondenseerde melk in blik staat onder druk en is in Nigeria zelfs volledig geblokkeerd. Het concern Thomassen en Drijver-Verblifa, producent van blik, heeft daarom een werktijdverkortingsmoeten aanvragen voor de 850 medewerkers van de productiefabriek in Deventer-Zuid.

„Het is een algemeen probleem van de OPEC-landen dat ze met een tekort aan dollars zitten”, aldus directeur A. van Leent, directeur van de zuivelfabriek *Coberco* te Deventer. Dit bedrijf exporteert honderden miljoenen blikjes gecondenseerde melk naar tientallen landen over de hele wereld. Het gebrek aan deviezen in de OPEC-landen wordt veroorzaakt door de gedaalde olieprijsen en de afnemende olie-export.

De problemen concentreren zich momenteel op Nigeria, het OPEC-lid dat zich het afgelopen jaar fel verzette tegen verlagingen van de olieprijsen. Het tekort aan deviezen leidde in maart van dit jaar zelfs tot een importstop in dit land. Voor *Coberco*, dat per jaar honderden miljoenen blikjes gecondenseerde naar Nigeria exporteert, een fikse tegenvaller. „Maar”, zegt Van Leent, „Wij hebben dit wegvallen van deze markt intern kunnen opvangen door andere producten te maken. Dat is het voordeel van de zuivel, dat je van de melk ook andere dingen kunt produceren”.

Dat voordeel heeft *Thomassen en Drijver* niet. Reden waarom nu voor de productiefabriek in Deventer werktijdverkortingsmoeten moest worden aangevraagd. Zonder werktijdverkortingsmoeten zouden de voorraden te sterk oplopen. „In deze fabriek is 65 procent van de blikjesproductie bestemd voor de zuivel. De rest is voor andere producten, zoals diervoer, vlees en conserven. Wij hopen dat in Nigeria de problemen na de jongste verkiezingen snel worden opgelost”, aldus een woordvoerder van T. en D.

Van Leent van *Coberco* meent, dat een oplossing nog enkele maanden kan duren. „Men zal in Nigeria enorm grote kortlopende leningen moeten zien om te zetten in langlopende leningen. Daarbij lijkt mij devaluatie van de Nigeriaanse munt ook een onvermijdelijke zaak. Pas dan zal het land van buitenlandse banken weer normaal krediet kunnen krijgen. Maar voor onze export naar Nigeria weer op gang is duurt nog wel even”, aldus Van Leent.

Volgens Van Leent treffen de problemen in Nigeria niet alleen het *Coberco*-concern en de toeleverancier *Thomassen en Drijver*. Nigeria is voor de hele Nederlandse zuivel een belangrijke markt.

Paniekje in zuivelland om stunten met melk

(De Veemarkt)

DE MELKINRICHTINGEN in Nederland hebben de prijs van drinkmelk met drie cent laten zakken, zogenaamd in het kader van een actie die het *Nederlandse Zuivelbureau* heeft opgezet. Die actie heet „*Melk, de witte motor*”. De bedoeling is de consumptie van melk te bevorderen.

De prijsverlaging heeft natuurlijk andere achtergronden.

De actie viel wel mooi samen met de prijsverlaging, die noodzakelijk was geworden, doordat drinkmelk, als meest beschermd produkt, veel meer opbracht dan de melk, welke in minder beschermde produkten werd verwerkt. In de zuivel was allang geroezemoes over de geweldige prijsuitloop van drinkmelk en dan ging het niet over drie cent.

De markt voor drinkmelk kwam de laatste maanden ook onder druk door de invoer van buitenlandse melk uit Duitsland en België. Die invoer is op een vrije markt, als de EG probeert te zijn, een normale zaak. De voordelen voor de Nederlandse zuivel zijn immers tientallen malen groter dan de nadelen, zo men van nadelen zou mogen spreken. Het eigen marktje spelen in Nederland is, wat dat betreft, een aflopende zaak. Alleen Engeland weet zijn melkmarkt nog ferm gesloten te houden.

De Nederlandse melkmarkt wordt geregeld door drie grote coöperatieve concerns, de *MelkUnie* in het Westen, de *Campina* in het Zuiden en de *Coberco* in het Oosten. Met de *Frico-Domo* vormen ze ook nog de **Meldoc** om onregelmatigheden op te vangen, zoals de ondergang van de melkinrichting in Nijkerk, die als vrijspartelende coöperatie het leven van de anderen verzuurde.

Buiten de coöperaties zijn er enkele particuliere melkinrichtingen zoals die van *Nestlé* (Nunspeet-Sneek), *Menken*, *Van Grieken* en de *AMC* bij Aalsmeer. Behalve *Nestlé* werken ze uitsluitend in het Westen van het land, waar ze de *Melk Unie* in een voortdurende strijd dwingen om de melkinrichtingen modern te houden. Overigens gaat het verhaal, dat *Menken* reeds ingepakt is door de *Melk Unie*. De omvang van de particuliere melkinrichtingen is gering, maar de indruk bestaat, dat ze floreren als kleinschalige ondernemingen tegenover de grote coöperaties.

De beschermengel van de Nederlandse melkinrichtingen is de minimummelkprijs, welke vastgesteld wordt door het *Produktschap voor Zuivel* en gesanctioneerd door het ministerie van Economische Zaken. Die minimumprijs is bedoeld als bescherming van de kleine detailhandel, van de melkboer in de eerste plaats.

De minimumprijs moet melkoorlogen voorkomen. Het is wat een zwaar woord, oorlog, maar het is nu eenmaal de krantetaal voor de situatie, die zich voordoet, wanneer een massa-verkoper van alle mogelijke produkten de melk uitkiest om met de prijs te gaan stunten. Zo'n supermarkt-ko-

ning kiest daarvoor melk en niet „skunpútsersgúd” - om dat oude Leeuwarder woord nog eens te gebruiken - noch scheermesjes of groene zeep.

Aan die produkten is geen eer te behalen, als iemand zijn naam wil vestigen als prijsbreker. Melk spreekt meer aan omdat het dagelijks in de huishouding nodig is. Dus neemt de prijsbreker zijn toevlucht tot de melk. Hij verkoopt deze dan met een ook voor zijn bedrijf te lage winst of zelfs met verlies om klanten naar zijn winkel te trekken in de hoop, dat ze de produkten meeneemen, waarop wel een behoorlijke winstmarge zit.

De melkboer heeft daarentegen geen ander verweer dan de bijna dagelijkse service in zijn wijk. Die service maakt melk duurder en de melkboer kan met de prijs niet stunten. Hij is voor zijn inkomen voor een groot deel van zijn melkcomzet afhankelijk.

1984

Leeuwarder Courant, 1984-05-21

Coberco betaalt over 1983 77,26 cent uit

ZUTPHEN – *Coberco* in Zutphen betaalt over 1983 haar ruim 12.000 leden een melkprijs uit van 77,26 cent bij een vetgehalte van 4,15 procent en een eiwitgehalte van 3,38 procent. Vergelijken met 1982 steeg de melkprijs met 3,8 procent, zo meldt het jaarverslag. Ter vergelijking: de melkprijs van de grootste noordelijke zuivelcoöperatie, de *Noord-Nederland*, was vorig jaar 76,08 cent per kilo.

Coberco schrijft, ondanks de versomberde marktomstandigheden, toch nog een redelijk goed resultaat te hebben geboekt. De melkaanvoer steeg van 2572 miljoen tot 2788 miljoen kilo, waarbij wel bedacht moet worden dat het zuivelboekjaar 1983 veertien dagen langer was. Hiermee gecorrigeerd bedroeg de hogere aanvoer 4,8 procent. Nog ongeveer één procent van de melk wordt in bussen aangevoerd. Het aantal personeelsleden daalde van 3280 tot 3158. Het sociaal jaarverslag meldt, dat het verloop onder het personeel, tot voor enkele jaren nog 400 a 500 per jaar, nu op zo'n 100 per jaar is gekomen. Het wordt steeds moeilijker om mensen te herplaatsen. Voorzover nu valt te overzien, zal werktijdverkorting een uitkomst zijn voor werknemers en *Coberco*, aldus het sociaal verslag.

Coberco vermeldt in het officiële verslag onder meer, dat vorig jaar de produktie en export van ongesuikerde condens in ons land met 13 procent is gedaald, vooral doordat Nigeria minder afnam. De onderlinge concurrentie nam toe binnen de EG. vooral die met de Duitse industrie. Ook de *Coberco*-condensfabriek zag produktie en export dalen. Men legde nog meer de nadruk op de uitvoer onder eigen merken. Begonnen werd melk met de produktie en verkoop van koffie in papierverpakking voor de Duitse markt onder de naam „*Melkmeester*”

Van grotere concurrentie door het buitenland is ook sprake voor de *Riedel Drankenindustrie* in Ede, onderdeel van *Coberco*. De klant had vorig jaar minder te besteden als gevolg van de slechter geworden economische omstandigheden. Daarbij stegen de grondstoffenprijzen door de oplopende dollarkoers en de matige oogsten. De nieuwe „Dubbeldrank”-produkten bleken een succes te zijn.

De omzet van *Coberco* bedroeg over 1983 f2858 miljoen. 9,7 procent meer dan in 1982. De kosten waren f2 miljoen hoger en waren in 1983 f831 miljoen. Het saldo van de geconsolideerde exploitatierekening kwam uit op f 177,5 miljoen (v.j. f160,3 miljoen).

Leeuwarder Courant 1984-09-12

Kaasfabriek Bathmen dicht zonder ontslagen

ZUTPHEN - „Vanwege het ontbreken van een economische basis” zal *Coberco Zuivel* haar kaasfabriek in **Bathmen** op 1 april volgend jaar sluiten. In die fabriek werken 45 mensen, van wie er twintig in andere fabrieken van het concern zullen worden geplaatst. Vijf gaan met VUT en voor de overige twintig zal naar andere banen binnen de onderneming worden gezocht. In Bathmen wordt jaarlijks veertig miljoen kilo melk aangevoerd voor de kaasproduktie. De vesti-

ging heeft steeds meer moeite om de geproduceerde kaas af te zetten. De melk van de 237 veehouders gaat naar andere fabrieken van *Coberco*.

1985

Leeuwarder Courant, 1985-05-08

Veevoederfabriek „Sloten” leed verlies van f 10 miljoen

SLOTEN - De coöperatieve veevoederfabriek „Sloten” heeft vorig jaar een verlies geleden van tien miljoen gulden. Onlangs is daar op de fabrieksvergaderingen van *Coberco* melding van gemaakt. *Coberco* neemt voor 38 procent deel in „Sloten”, de CCF heeft een aandeel van 37 procent en de *Cebeco-Handelsraad* van 25 procent. Voor de CCF betekent dit dus een tegenvaller van f 3,7 miljoen.

„Sloten” is vooral getroffen door de verplichte vermindering van melkproductie (superheffing). Daardoor werden er minder kalveren aangehouden. Op een gegeven moment was de omzet van op fokmelk zelfs vijftig procent minder dan het jaar daarvoor. Behalve dat er minder kalveren werden aangehouden bleek ook dat boeren eigen melk aan de kalveren gaven.

Vorig jaar heeft „Sloten” een tijdelijke arbeidstijdverkortening ingevoerd. Na verloop van tijd konden die maatregelen opgeheven worden ook doordat er een geleidelijk herstel van de omzet werd geconstateerd. Op het oude niveau is men evenwel nog niet. Bij „Sloten” werken 170 mensen, van wie vijftig in de fabriek van het stedeke en de anderen voor een groot deel in de Deventer vestiging.

Limburgsch dagblad 1985-09-10

ook MAP Superheffing

Bij Coberco grote verschillende in hoogte superheffing

ZUTPHEN, - De afrekeningen, die melkveehouders die tussen april 1984 en april van dit jaar meer melk hebben geproduceerd dan zij mochten (de superheffing) dezer dagen hebben gekregen, vertonen zeer grote verschillen.

Zo blijkt één van de 11.767 melkveehouders die hun melk leveren aan het oostelijke zuivelconcern *Coberco* in Zutphen in totaal 105.000 gulden heffing te moeten betalen.

Daarentegen zijn er ook enkele boeren die minder dan een rijksdaalder moeten betalen. Er is zelfs één melkveehouder die 1,12 gulden superheffing moet betalen, omdat hij twee kilogram meer melk had geleverd dan zijn toegestane quotum. In het gebied van *Coberco* zijn in totaal 6000 melkveehouders die samen 18,8 miljoen gulden heffing moeten betalen, dat is gemiddeld 3.000 gulden per bedrijf.

Leidsch Dagblad, 1985-11-05

Reorganisatie Coberco gaat 300 banen kosten

ZUTPHEN (ANP) - De directie van de zuivelcoöperatie *Coberco* wil twee van de drie melkfabrieken van het concern opheffen en de productie concentreren in Nijkerk. De fabriek in Eefde

zou in 1986 moeten worden gesloten en die in **Arnhem** in 1990. Hierdoor zouden ongeveer 300 van de ruim 800 banen in de melksector van *Coberco* komen te vervallen.¹¹ Dit heeft bestuurder J. Bouwers van de Industrie- en Voedingsbond CNV desgevraagd meegedeeld.

De bonden hebben gisteren van de directie van *Coberco* een herstructureringsplan voorgelegd gekregen. De CNV-bond is het niet met de voorgenomen sluitingen eens. Volgens bestuurder Bouwers zou een goed alternatief voor sluiting van de twee melkfabrieken zijn wanneer in elke van de drie fabrieken een meer gespecialiseerd pakket melkprodukten zou worden gemaakt. De melkfabrieken van *Coberco* zijn volgens de bond niet verliesgevend: de reorganisatie is gericht op verbetering van de winsten. Dit omdat de melkprijs die de coöperatie aan de aangesloten boeren uitbetaalt de laatste jaren wat aan de magere kant is geweest, vergeleken bij andere melkfabrieken, aldus de vakbondsbestuurder.

Coberco telt in totaal ongeveer 3.000 werknemers, van wie er nu ruim 800 in de drie melkfabrieken in Nijkerk, Arnhem en Eefde werken. Na de samenvoeging zouden er nog ruim 500 arbeidsplaatsen overblijven in de vestiging Nijkerk, die nu bijna 300 werknemers telt.

¹¹ In de Leeuwarder Courant van die zelfde dag ontkende directeur Mattheussensa dat er 300 zouden zijn, „Er gaan geen drie- maar tweehonderd banen verloren”. „Verder wordt de reorganisatie zonder gedwongen ontslagen uitgevoerd”.

Leeuwarder Courant 1985-11-06

Leeuwarder Courant 1985-11-06

Staking bij **Coberco**-Eefde

EEFDE (ANP) - De ondernemingsraad van de zuivelcoöperatie **Coberco** in Eefde heeft aangekondigd dat er vrijdag in het bedrijf niet wordt gewerkt. Dat gebeurt uit protest tegen de **sluiting** van deze fabriek. Ook **Coberco** in Arnhem gaat dicht.

Leeuwarder Courant, 1985-11-09

Massale staking bij melkfabriek Eefde

EEFDE (GPD) - Onder de ongeveer 200 personeelsleden van de melkfabriek van het *Coberco*-concern in het Gelderse Eefde is gisteren een staking uitgebroken. De actie, die één dag duurde, richtte zich tegen het plan van de directie van het concern de melkfabriek te sluiten. Behalve de fabriek in Eefde wil *Coberco* ook de melkfabriek in Arnhem, waar 300 mensen werken, binnen afzienbare tijd dicht doen.

De werknemers vinden de sluitingsplannen van het bedrijf onjuist en onvoldoende gemotiveerd, en vinden dat een extern onderzoeksbureau eerst moet narekenen of er geen alternatieven zijn. De vakbonden steunen de actie officieel niet, omdat zij over een week met de *Coberco*-directie overleggen over het rapport waarin de sluitingsvoorstellen zijn vervat. De directie staat „niet afwijzend” tegenover de eis externe onderzoekers het herstructureringsplan na te laten rekenen.

1986

Leeuwarder Courant 1986-01-07

Melkwagenchauffeurs Coberco van fraude verdacht

EDE (GPD) - De *Algemene Inspectie Dienst* van het ministerie van landbouw verdenkt de Coberco-melkwagenchauffeurs (een van de grote zuivelcoöperaties in Oost-Nederland) van het verslepen van partijen melk van de ene naar de andere boerderij. Functionarissen van de AID hebben bij de Cobercovestiging in Ede de zakboekjes van alle 260 chauffeurs in beslag genomen. Deze worden nu bestudeerd.

„Ze hebben alle zakboekjes van de laatste vijf jaar weggehaald”, aldus woordvoerder Ravenhorst van *Coberco*. Die boekjes hebben verder geen waarde voor ons. Ze zijn een hulpmiddel voor de chauffeur om geen brokken te maken”. Een woordvoerder van het ministerie van landbouw spreekt van het ‘vermoeden van onregelmatigheden’. Vooralsnog wordt niet van fraude gesproken. *Coberco* ontkent dat er van onregelmatigheden of fraude sprake is.

Bij *Coberco* was gesignaleerd, dat sommige veehouders de ene dag opvallend meer of minder leverden dan de andere. De melkcoöperatie heeft daarop alle leveranciers een brief gezonden met het verzoek in elk geval de chauffeurs niet erbij te betrekken - „niet in twee strijd te brengen”, aldus Ravenhorst - wanneer ze een deel van de melklevering van een buurman menen te moeten overnemen. Als het al gebeurt, dan is dat de verantwoordelijkheid van de betrokken veehouder, vindt men.

Voor de officiële administratie wordt gebruik gemaakt van een computer, die ten dele bediend wordt door de chauffeurs. In elke melkkamer hangt daarvoor een computerblokje. Automatisch worden datum, melkhoeveelheid en andere gegevens genoteerd wanneer de melkwagen langs komt. Tegelijkertijd noteert de chauffeur dan de melkgift in zijn zakboekje.

„Nu schijnt het voor te komen, dat veehouders het computerblokje van de muur halen en zelf naar het volgende bedrijf rijden om de blokjes om te wisselen, buiten de chauffeurs om”, aldus Ravenhorst. Chauffeurs constateerden dan opvallende verschillen, maar hielden zich erbuiten. Die opdracht hebben ze ook volgens de Coberco-woordvoerder. „Nu vermoeden ze dat de chauffeurs medeplichtig zijn”, zegt hij, „maar dat spreken wij tegen”. De AID maakt tegelijk ook studie van de computerbestanden van Coberco.

Groot verlies van 'Sloten': f20 miljoen

SLOTEN - De veevoerfabriek 'Sloten' heeft over 1985 een groot verlies geleden. Men is nog bezig met de laatste berekeningen maar naar schatting zal het kort neerkomen f20 miljoen. In 1984 was het verlies f12,7 miljoen. Er zijn vorig jaar geen mensen gedwongen ontslagen en voor dit jaar zijn er vooralsnog evenmin plannen in die richting.

'Sloten' wil zich meer dan nu toeleggen op de export. Zo verwacht men het een en ander van de toetreding van Spanje tot de Europese Gemeenschap en wil men meer aandacht laten uitgaan naar de uitvoer naar Italië.

Het bedrijf opereert vooral in de kalversector. Door de superheffing worden er minder kalveren aangehouden en die wel worden aangehouden, worden soms ook nog met koemelk gevoerd. Aldus wordt het verlies verklaard. Bovendien waren de prijzen voor nuchtere kalveren hoog en stagneerde de afzet van vlees. 'Sloten' boekte een aanzienlijk lagere omzet dan in 1984. Het bedrijf is eigendom van drie coöperaties *CCFriesland*, *Coberco* in Zutphen en *Cebeco-Handelsraad* in Rotterdam.

Ingezonden: 'Flessenlijn'

In het artikel „De melkboer moet blijven” van 4 januari jl. komen enige onjuistheden voor. Met name de geciteerde mededeling van de Friesche Bond van Zelfstandige Melkhandelaren, ten aanzien van de Flessenlijnen van *Coberco* is volkomen uit de lucht gegrepen. In onze consumptiemelkbedrijven in Arnhem en Eefde heeft altijd een flessenlijn gestaan. Deze zijn volop in bedrijf en zijn dat ook altijd geweest. Vorig jaar is in beide bedrijven een nieuwe flessenspoelmachine in gebruik genomen.

Coberco Zuivel heeft zich altijd ingespannen, de verkoop van melk en melkprodukten in de glazen fles te bevorderen en zal dit blijven doen. Bovendien organiseren wij in samenwerking met de regionale bonden van de NMO en de melkhandel zelf, promotionele activiteiten waarin de glazen flessen een grote rol spelen.

Hoewel het aandeel in de omzet van de glazen fles in het oosten van het land lager is dan in het Noorden is voor zover wij kunnen nagaan onze totale omzet in glas ongeveer even groot als die van Frico/Domo.

Zutphen - Coberco, F. L. van Dam.

Coberco neemt *Debic* in België over

ZUTPHEN - De oostelijke zuivelcoöperatie *Coberco* is van plan de Belgische *Debic*-groep over te nemen. De onderhandelingen zijn in een vergevorderd stadium. *Debic* bestaat uit een zuivelfabriek in Lummen, de produktiemaatschappij (voor ragouts, ketchups, sauzen en rijst) *Mortia* in

Lummen en de verkoopmaatschappij Madibic eveneens in Lummen. Bovendien heeft men een verkoop- en distributieorganisatie in het Franse Lyon. De omzet van de Debic-groep bedraagt ongeveer f100 miljoen. Er werken 165 mensen.

Leeuwarder Courant 1986-05-10

EG overweegt boetes voor vijf Nederlandse zuivelconcerns

Onderzoek naar prijsafspraken

BRUSSEL-DEN HAAG (GPD) - De Europese Commissie onderzoekt het gedrag van vijf Nederlandse zuivelbedrijven. Ze zouden zich schuldig hebben gemaakt aan zogeheten kartelvorming (prijsafspraken). Men zou melk tegen te lage prijs in België hebben verkocht. Berichten dat miljoenenboetes dreigen zijn niet bevestigd. Over enkele weken zou het dagelijks bestuur van de EG zijn besluit bekend maken, zo wordt verwacht.

De zuivelbedrijven waar het om gaat zijn *Melkunie Holland*, *DMV-Campnia*, *Coberco*, *Noord-Nederland* en *Menken-Landbouw*. Deze vijf beheersen de markt in Nederland. Ze zouden volgens „Brussel” mogelijk samenwerken om via lagere prijsbiedingen orders te krijgen van grote warenhuizen in België. In dat land kent men geen minimumprijs voor melk zoals bij ons, althans niet voor gesteriliseerde melk (80 procent van het verbruik).

De Nederlandse bedrijven zouden enkele jaren geleden begonnen zijn melk aan te bieden die in België twee frank (ongeveer een dubbeltje) lag onder de normale winkelprijs. Deze campagne was bedoeld als antwoord op het feit dat Nederlandse winkels Belgische (gesteriliseerde) melk beneden onze wettelijke minimumprijs verkopen. Feit is dat de Belgen volgens het Europese recht niets met die bepalingen te maken hebben. Omgekeerd geldt wel dat Nederland geen „verse” (gepasteuriseerde) melk tegen prijzen beneden het Belgische wettelijke minimum mag verkopen.

Als er boetes komen valt te vrezen dat de melkveehouders van de coöperatieve bedrijven (vier van de vijf) de rekening daarvoor op hun bord krijgen. Een extra last, omdat ze toch al worden geplaagd door de kosten van de superheffing en andere beperkende maatregelen. In Nederlandse zuivelkringen is voorlopig verbaasd gereageerd.

Leeuwarder Courant 1986-05-12

Bedrijfsopbrengst bij Coberco lager

ZUTPHEN - De bedrijfsopbrengst van de zuivelcoöperatie Coberco was vorig jaar 1,7 procent lager dan in 1984. Dat blijkt uit het vandaag verschenen jaarverslag. De bedrijfslasten daalden met f19 miljoen. Het saldo na belastingen bedroeg f 1.878,4 miljoen tegen f1.904,1 miljoen in 1984.

Er werd één procent meer kaas afgezet. De opbrengsten van kaas stonden onder druk maar door het doorvoeren van efficiency-maatregelen werd voor dit produkt toch een wat beter resultaat bereikt.

Coberco ontving 2.521 miljoen kilo melk (in 1984: 2.595) met een gemiddeld vetgehalte van 4,21 (4,17) en eiwitgehalte van 3,42 (3,39). De melkprijs bedroeg 78,21 cent per kilo (77,35). Van de melk werd 37,2 verwerkt tot boter, boterolie en melkpoeder, 39,8 procent tot kaas en 12,7 procent tot consumptiemelk en speciaal-produkten. Het aantal werknemers daalde van 3097 naar 2781.

Leeuwarder Courant 1986-05-13

‘Sloten’ kost Coberco boeren 0,4 ct per kilo

ZUTPHEN – Het verlies van de coöperatieve veevoederfabriek ‘*Sloten*’ in Sloten kost de boeren van de Gelders-Overijsselse Zuivelcoöperatie *Coberco* 0,4 cent per kilo melk. Dat is gisteren meegedeeld op de persconferentie over de jaarcijfers van 1985. *Coberco* neemt voor éénderde deel in „Sloten” en moest over vorig jaar een verlies boeken van *f*9,2 miljoen. Zoals bekend, wordt er nu aan een andere opzet van het bedrijf gewerkt.¹²

Het resultaat van *Coberco* werd ook beïnvloed (0,2 cent per kilogram melk) door het faillissement van de kaashandel *Visser en Zwart* in Lelystad. *Coberco* ziet daardoor ongeveer vijf miljoen gulden verdwijnen. Over vorig jaar betaalde het bedrijf een melkprijs uit die onder die van *Noord-Nederland* lag: 79,21 tegen 78,21. Voor dit jaar zal men blij zijn als diezelfde melkprijs maar enigszins wordt benaderd. „Het zal een helksentoer zijn” werd gezegd.

De lage olieprijs en de lage dollarkoers beïnvloeden de gang van zaken in de zuivel in negatieve zin. Daar komt bij dat de Leeuwarder kaasnotering dit jaar al twee keer is verlaagd. Tot dusver zit men met een voorschotmelkprijs die één tot twee cent onder die van vorig jaar ligt. Daar komt bij dat men verwacht dat de nieuwe cao de kosten zal verhogen.

Volgens directeur mr. René Matheussens moet men zich vooral richten op kansrijke activiteiten en zien waar verder het rendement kan worden verbeterd. Dat houdt onder andere een vermindering van het personeelsbestand met een man of honderd in. Bovendien is men druk bezig met het ontwikkelen van nieuwe produkten en het promoten van jonge verworvenheden op dat terrein: Taksi, Umer, fruitvla en lang houdbare koffiemelk.

Leeuwarder Courant, 1986-05-31

Zuivelverkoopcentrale NCZ.: minder omzet in 1985

AMSTERDAM (ANP) - De Nationale Coöperatieve Zuivelverkoopcentrale (voornamelijk *Coberco* en *Melkunie*) heeft in 1985 minder omzet gehaald dan in 1984: *f*2.729 miljoen tegen bijna *f*2.843 miljoen in het jaar daarvoor. Na aftrek van belastingen en levering door leden en contractleveringen resteert *f*1,08 miljoen welke wordt toegevoegd aan de reserve. In 1984 was dat *f*1,3 miljoen. Een en ander blijkt uit het jaarverslag.

De boter- en melkproduktenverkoop heeft in 1985 een bevredigend resultaat bereikt. De opbrengsten van de kaasverkoop stonden onder druk. De NCZ laat zich in het jaarverslag nauwe-

¹² In LC 1968-05-14 een uitvoerig artikel over de problemen bij „Sloten” – niet over genomen! (ZHN.)

lijks uit over de toekomstige ontwikkelingen, omdat die in belangrijke mate politiek worden bepaald. Zoals bekend is *Melkunie* eind vorig jaar uit de NCZ getreden en is de NCZ een zelfstandige werkmaatschappij binnen Coberco geworden.

Nieuwsblad van het Noorden. 1986-10-30

Zuivelgigant Coberco voelt niets voor kwantum-toeslagen

Van onze correspondent

DOETINCHEM - Het ziet er niet naar uit dat de oostelijke zuivelgigant *Coberco* kwantumtoeslagen gaat invoeren. Veehouders die veel melk leveren krijgen op die wijze meer geld voor hun melk, dan de middelgrote en kleine bedrijven. Ook kwantumkortingen, die bedoeld zijn voor de kleinste melkleveranciers, ontmoeten weerstand bij de zuivelcoöperatie. Voorstellen in die richting moeten nog wel in het bestuur van *Coberco* worden besproken, de kans dat *Coberco* er toe overgaat is erg klein. De directie is er geen voorstander van.

Voorzitter mr. *R.L.M. Mattheussens* van de hoofddirectie van *Coberco* vindt dat het werken met kwantumtoeslagen en -kortingen zich niet verenigt met de coöperatieve gedachte. Hij deelde dit mee tijdens een zeer drukbezochte lezing van het consulentenschap voor de rundveehouderij tijdens de Agradobeurs in Doetinchem. Een discussie als nu gaande is bij de zuidelijke zuivelgigant *Campina* verwacht Mattheussens hier niet. De toeslagen betekenen vrij vertaald dat de melkprijs voor de doorsnee veehouder gelijk blijft of daalt en voor de grootste bedrijven stijgt.

Leidsch Dagblad, 1986-11-17

Coberco verdacht van hulp bij melkfraude

ZUTPHEN (ANP) - De oostelijke zuivelcoöperatie *Coberco* wordt verdacht van medeplichtigheid aan melkfraude. Het bedrijf heeft zich volgens mr. P. Cremers, officier van justitie bij de Zutphense rechtbank, mede schuldig gemaakt aan ontduiking van de superheffing op melk via een juridische constructie.

Dat is gebleken uit een uitgebreid onderzoek van de *Algemene Inspectie Dienst (AID)* van het ministerie van landbouw en visserij. Volgens mr. Cremers gaat het in totaal om 130 zaken, waarbij melkveehouders die meer melk hadden dan volgens de quota was toegestaan het teveel 'doorschoven' naar andere melkveehouders. De 'zwarte' melk kwam dan onder een andere naam binnen bij de melkfabrieken, waardoor de leden van *Coberco* in totaliteit meer melk konden leveren dan in EG-verband is toegestaan.

De AID startte bijna een jaar geleden een uitgebreid onderzoek naar het op papier uitlenen van melkvee om de superheffing te omzeilen. Tijdens controles nam de dienst een deel van de administratie van *Coberco*, van veehouders en chauffeurs van melkwagens in beslag. Mr. Cremers kon vandaag nog niets zeggen over de omvang van de melkfraude. "De eerste processen verbaal van de AID komen nu binnen", aldus de Zutphense officier. Op grond daarvan is volgens hem al wel te zeggen dat de constructie, waaraan *Coberco* heeft meegewerkt, juridisch niet door de beugel kan.

De zaak tegen de melkfabriek zal waarschijnlijk pas in het voorjaar voor de rechter komen.

Coberco-voorzitter „Minister Braks kan huurwet niet wijzigen”

‘De legale ontduiking van de Superheffing’

De heer Mattheussens van Coberco: „Er is niets illegaals aan als de ene boer zijn koeien verhuurt aan een andere boer”.

DOOR: BERT MOLENAAR

Er is de laatste tijd nogal wat te doen rond de zuivelconcerns in ons land. Een tijdje geleden werden de vijf grootste bedrijven in ons land (Melkunie, Menken, Noord-Nederland, Campina en Coberco) ervan beschuldigd samen actie te voeren op de Belgische markt als reactie op de verkoop in Nederland van Belgische melk die voor minder dan de minimumprijs over de toonbank gaat. Een actie overigens die door de directie van Menken is ontkend.

En nu wordt *Coberco* (OostNederland) door justitie ervan verdacht medewerking te verlenen aan de ontduiking door boeren van de superheffing op melk. Het zal nog wel heel lang duren voordat justitie met hulp van de *Algemene Inspectie Dienst* (AID) van het ministerie van landbouw en visserij tot een vervolging kan komen. Althans, voor zo ver Coberco iets te verwijten is, meent mr. R. L. M. Mattheussens, voorzitter van de hoofddirectie van Coberco. Want volgens hem is er niets gebeurd dat strijdig zou zijn met de wet.

ZUTPHEN - „Melkfraude hebben ze het genoemd. Kijk, dat vind ik heel verdrietig. Fraude heeft toch een heel andere klank dan dat het zou gaan om ontduiking van de superheffing. Bij melkfraude gaan de mensen denken dat we water in de melk hebben gedaan ... Maar inmiddels zijn we er achter waarvan de officier van justitie in Zutphen, mr. Cremers, ons verdenkt: Medewerking aan ontduiking door boeren van de superheffing. Wij zouden een constructie bedacht hebben hoe boeren onder de superheffing uit zouden kunnen komen, als ze meer melk hebben geproduceerd dan hun door de EG is toegestaan. Onzin. Absoluut niet waar”.

Mr. R. L. M. Mattheussens, voorzitter van de hoofddirectie van Coberco, schudt energiek het hoofd. Geen haar op zijn hoofd zou er aan denken Coberco in frauduleuze handelingen te betrekken. „Wij snapten ook niets van die berichten. Het hoofd juridische zaken van *Coberco* heeft daarop maar eens met de officier van justitie gebeld om te vragen wat er nu precies aan de hand was. Maar waar meneer Cremers het over heeft is niets illegaals. Het gaat namelijk om de vraag of een boer zijn koeien aan een ander mag verhuren, die dan ook de melkopbrengst op zijn rekening krijgt. Al een tijd terug kregen wij met zo’n geval te maken. Een melkveehouder sloot met een ander zo’n huurcontract. Toen heb ik gezegd: Als dat een serieus en dus wettig huurcontract is, dan zie ik niet dat die boer iets doet dat verboden is. Ons standpunt is toen geweest dat als

boeren onderling zo'n contract willen sluiten, dat dan ook een goed contract moet zijn. Dus geen gerommel of gesjoemel".

Het verhuren van koeien is een van de pogingen om aan de overschrijding van de toegestane hoeveelheid melk per bedrijf te ontkomen en dus aan het betalen van een boete: de superheffing. Bedrijven die de hun toegestane hoeveelheid melk hebben bereikt, verhuren hun koeien aan iemand die zijn quotum niet haalt. Een soort onderlinge verevening, waartegen EG-landbouwcommissaris Andriessen fel gekant is, omdat de enorme melkplas in Europa zodoende nog niet slinkt. Bij die verhuren van koeien worden de beesten soms naar de stal van de huurder gebracht (koe-toerisme) maar vaak blijven zij gewoon bij de eigenaar staan.

KWARTAAL

„Om de aanleiding voor dit soort constructies te begrijpen moeten we even terug naar 1983. In juni van dat jaar kwam de EG met de superheffing als maatregel om de overproductie aan melk in te dammen. Maar die ging in met terugwerkende kracht tot begin april. Kijk, het melkjaar voor de boer begint ook om die tijd. De boeren waren dus al enkele maanden met de normale productie bezig toen deze beperkende maatregel kwam. Rep en roer, ook onder de twaalfduizend boeren van *Coberco* die zich ineens moesten aanpassen aan een lagere productie terwijl al een kwartaal voorbij was".

Koeien werden verkocht. Op zich een effectieve maatregel, maar veel boeren grepen naar dit middel en dus kelderde de prijs op de veemarkten. Een groot aantal boeren besloot daarop maar niet tot verkoop van hun vee over te gaan. Maar minder melken is niet zomaar mogelijk, omdat ook een boer de natuur niet in de hand heeft. Mattheussens: „In 1983 heeft iedereen gezocht naar mogelijkheden om aan de problemen te ontkomen. Wat ik alleen zo jammer vind, is dat de officier van justitie doet alsof alleen in het gebied van *Coberco*, in Oost-Nederland dus, met dit soort constructies geprobeerd wordt de superheffing te ontlopen. Kom nou.

Het idee van het verhuren van koeien is helemaal niet uit dit gebied gekomen. Maar goed, wij hebben gezegd: als een boer een legaal huurcontract heeft moet hij dat aan ons melden en kunnen wij de melkoprangst registreren. Die huurcontracten zijn trouwens niet illegaal. Onlangs heeft de rechter in Zutphen twee boeren ontslagen van rechtsvervolging die met zo'n contract werkten. Maar ook het ministerie van landbouw heb ik al lang geleden gevraagd of hun juristen nu eens duidelijk konden maken of dit nu wel of geen legaal gat in de wetgeving is. En niemand daarop gezegd dat het niet mag. Van meet af aan hebben wij als *Coberco* gevraagd om dit zo snel mogelijk vast te stellen. Een proefproces daarover zouden wij prima vinden. Dan weet je waar je aan toe bent".

„Justitie gebruikt nu het argument, dat als er koeien verhuurd worden, die beesten ook naar de stal van de huurder moeten. Maar in geen enkel wetboek kan ik iets vinden dat zegt dat verhuur van goederen ook tot „verplaatsing" moet leiden. Over dat punt heb ik tegen Braks onlangs gezegd: „Sinds wanneer kunt u als minister van landbouw de huurwet veranderen?"

Via de huurovereenkomsten kunnen boeren onderling hun teveel of tekort aan geproduceerde melk verevenen. „Je moet eens in de andere EG-landen kijken hoe daar wordt gewerkt. In Denemarken is een heel aparte regeling van kracht. Alle boeren zijn aangesloten bij een landelijke administratie-organisatie. Op papier wordt alle melk daaraan geleverd. Die organisatie deelt dan de melk weer toe aan de fabrieken, precies naar de contingenten die iedere boer heeft. Brussel riep dat dat niet mocht. Maar Denemarken ging naar het Europese Hof, met als gevolg dat de regeling gewoon doorgaat.

In Frankrijk zie je een verevening per regio. West-Duitsland en Nederland passen echter de regelingen het scherpste toe. Tjonge als wij binnen *Coberco* zouden mogen verevenen....Als je ziet hoe de boeren in ons gebied in verhouding tot 1983 hebben ingeleverd ... Vergeleken met de rest van ons land is de de melkproductie in Oost-Nederland het sterkst gedaald”.

Een ander probleem is dat justitie en AID in feite van *Coberco* verwachten dat zij „sjoemelgevallen” melden. Mattheussens: „Sorry, wij gaan niet onderzoeken of de melk in een melktank alleen maar van die ene boer is. Daar beginnen wij niet aan. Dat zou erop neerkomen dat onze chauffeurs, die de melk ophalen, dat moeten gaan controleren. Stel je voor dat een chauffeur merkt dat een boer een keer veel meer of veel minder melk heeft dan normaal... Daarvoor kunnen heel wat natuurlijke verklaringen zijn. Maar goed, als hij zoiets merkt, moet die chauffeur zijn vermoeden - meer is het niet - dan melden aan de AID? Als onze chauffeur fout zit, kan ik u verzekeren dat die boer zegt: „Die vent nooit meer op m'n er. En heeft de chauffeur gelijk, dan is die boer nog kwaaiier”. Bovendien zegt de boer dan: „Coberco lapt me erbij. En in onze gebieden waar we dicht bij concurrenten zitten kan zoiets ook nog leden kosten”.

MOREEL

Mattheussens: „Ons uitgangspunt is dat wij niet voor de AID gaan werken. Maar we gaan ook niet meewerken aan zichtbaar gesjoemel. Toen wij er een tijd geleden achter kwamen dat twee chauffeurs de blokjes in de melkstal, waarmee de opgehaalde melkhoeveelheid per boer wordt geregistreerd, meenamen naar een andere boerderij hebben wij hen onmiddellijk geschorst. Want door dat grapje kwam de melk van meer boeren op de naam van één boer terecht”. Ontslag dreigde zelfs, tot Coberco bij een onderzoek merkte dat de twee medewerkers dit onder druk van de boeren en niet voor eigen gewin hadden gedaan. „Maar als zoiets nog eens gebeurt, is het ontslag.

Dat soort zaken is echter iets heel anders dan waarvan justitie ons nu verdenkt. Dat gaat over ons inziens een legaal huurcontract. Onze boeken zijn open. Laten ze maar komen kijken. Moreel vind ik zo'n huurcontract niet verwerpelijk. Nee. Als de wet zo'n „gat” kent, waarom zouden boeren daarvan dan geen gebruik mogen maken? Zeker als je ziet in wat voor een problemen sommige boeren zijn gekomen door deze superheffing. O, ik erken best de noodzaak van beperkende maatregelen. En onder de huidige omstandigheden van overproductie besef ik dat aan de superheffing - hoe verfoeilijk ook - niet ontkomen kan worden.

Er wordt te veel melk geproduceerd. Ik sta dan ook tegenover een aantal maatregelen van Andriessen heus wel positief. Maar dan zouden voor alle boeren in de EG de zelfde voorwaarden moeten gelden. Overigens is er nog een ander probleem. De melkproductie is over een heel jaar nooit gelijkmatig. In het voorjaar en de zomer heb je pieken. Dan groeit de boter- en melkpoederberg in „Brussel”. Maar op dit moment moeten wij als *Coberco* aan afnemers zelfs „nee” verkopen.

Als Brussel verder gaat met verscherping van de beperkende maatregelen met drie tot vijf procent, dan wordt het voor ons in de herfst en winter wel moeilijk. En weet je wat daar nog bovenop komt? De voedselhulpprogramma's aan ontwikkelingslanden. Altijd voert men die programma's in deze tijd uit als wij minder melk ontvangen. Dat zouden ze voor de zomer moeten doen. Dan is er een piek. Dat scheelt Brussel ook geld voor de opslag”.

Leeuwarder Courant 1986-11-26

***Coberco* krijgt EG-boete voor prijskartel in België¹³**

BRUSSEL (GPD) - De zuivelcoöperatie *Coberco* hangt een forse boete van de EG boven het hoofd, samen met nog vier andere Nederlandse zuivelbedrijven. Ze worden beschuldigd van kartelvorming door melk tegen een te lage prijs op de Belgische markt te brengen. Het gaat naast *Coberco* (f 3,28 mln.) om *Noord Nederland* (f 1,4 mln.), *Melkunie Holland* (f 7,6 mln.), *DMV-Campina* (f 2,46 mln.) en *Menken-Landbouw* (f 1 mln.) .

De Europese commissaris voor concurrentie-aangelegenheden, de Ier Sutherland, heelt de Commissie geadviseerd de concerns een boete op te leggen van 6 miljoen Ecu (tegen de 15,6 miljoen Nederlandse guldens).

¹³ Bedragen uit een knipsel van een dag later – LC 1986-11-27

1987

Leidsch Dagblad, 1987-01-14

Actiedreiging bij Coberco, sluiting Eefde en Arnhem

UTRECHT (ANP) - Er dreigen vanaf 21 januari acties bij *Coberco* tenzij de directie van dit zuivelconcern bereid is alsnog alternatieven te bestuderen die sluiting van de Coberco-vestigingen in **Eefde** en **Arnhem** (circa 300 werknemers) kunnen voorkomen. Als de directie die alternatieven blijft negeren komen er acties waarbij stakingen niet zijn uitgesloten. Dat hebben werknemers van de met sluiting bedreigde vestigingen tijdens korte demonstratieve werkonderbrekingen besloten, aldus een woordvoerder van de Voedingsbond FNV gisteren

In een resolutie eisen de werknemers dat de directie de alternatieven alsnog moet bespreken met de ondernemingsraad. *Coberco* wil de vestigingen in Eefde en Arnhem sluiten en de productie concentreren in **Nijkerk**. De Centrale Ondernemingsraad is fel tegen die plannen en nam organisatiesdeskundige **Lakeman** in de arm. Die kwam met een alternatief dat er in voorzag dat Arnhem zich moest gaan toeleggen op consumptiemelk en Eefde zich op speciale produkten moest gaan concentreren. Daarmee zou niet alleen *Coberco* zich 40 miljoen gulden kunnen besparen maar ook zou het, banenverlies beperkt kunnen blijven tot 50 in plaats van 300.

Volgens de vakbondswoordvoerder heeft Coberco tot nu toe dit alternatief volstrekt genegeerd. „Dat zet bij de werknemers kwaad bloed en dat kunnen we ons goed voorstellen. Als ze in actie komen kunnen ze op onze steun rekenen, aldus de woordvoerder van de Voedingsbond FNV Maandag nog meldde de bond dat men van een stakingsoproep afzag omdat *Coberco* gedwongen ontslagen uitsloot.

Leeuwarder Courant 1987-01-24

Toch staking bij Coberco in Arnhem

ARNHEM (GPD) - De achterban van de Voedingsbond FNV en de Industrie- en Voedingsbond CNV bij Coberco in Arnhem hebben gisteren massaal voor een 24-uursstaking gestemd. Dat betekent dat volgende week donderdag zowel bij de melkfabriek in Eefde als die in Arnhem het werk een etmaal wordt neergelegd uit protest tegen het feit dat het zuivelconcern blijft vasthouden aan **sluiting van de fabrieken in Arnhem en Eefde**.

Er zullen overigens wel maatregelen worden getroffen om de melkproductie op andere dagen op te vangen en de afnemers, waaronder grootwinkelbedrijven als Edah, Coöp en Profimarkt, van voldoende aanvoer van melkprodukten te voorzien.

Leeuwarder courant 1987-02-03

FNV: staking voor onbepaalde tijd bij Coberco

UTRECHT (ANP) - Bij het zuivelconcern **Coberco** begint volgende week een staking voor onbepaalde tijd. Welke bedrijfsonderdelen precies zullen worden getroffen staat nog niet vast, maar het ligt voor de hand dat in ieder geval de melkinrichtingen in Arnhem en **Eefde** (met in totaal zo'n 400 personeelsleden) plat zullen gaan.

De staking is namelijk gericht tegen het voornemen van de directie om die vestigingen te sluiten. Dat heeft een woordvoerder van de Voedingsbond FNV laten weten. Vorige week staakten de werknemers van **Coberco** in Arnhem en **Eefde** al gedurende 24 uur. Die staking heeft echter geen verandering in de opstelling van de directie teweeg gebracht.

Leeuwarder courant 1987-02-12

Hoofdkantoor **Coberco** tijdelijk bezet

ZUTPHEN (GPD) - Ongeveer honderd stakende werknemers van **Coberco** in Arnhem en **Eefde** hebben vanmorgen de directiekamer van het hoofdkantoor van het zuivelbedrijf tijdelijk bezet. De bezetters wilden voorkomen dat in Nijkerk extra wordt gewerkt om de produktie op gang te houden. Nadat hoofddirecteur mr. R. Mattheussens had toegezegd dat dit niet zou gebeuren, zijn bezetters om half elf weer naar **Eefde** vertrokken.

De bezetting volgde toen een delegatie stakers 's morgens vroeg bij de **Coberco**-vestiging in Nijkerk, waar nog wel wordt gewerkt, niet naar binnen mocht. Zij wilden het personeel daar duidelijk maken dat er geen besmet werk verricht mag worden. Toen bovendien confrontatie dreigde met een aantal bij **Coberco** aangesloten boeren, besloten de stakers naar Zutphen te vertrekken.

Leeuwarder Courant 1987-02-23

Kaasfabriek Coberco in Borculo plat

BORCULO (ANP) - De veertig werknemers bij de **kaasfabriek van Coberco** in Borculo zijn gisteravond laat in staking gegaan. Ze volgen daarmee het voorbeeld van hun 400 collega's bij de melkfabrieken van **Coberco** in Eefde en Arnhem, die nu al twee weken staken, omdat de directie deze vestigingen wil sluiten en de produktie wil concentreren in Nijkerk.

Leeuwarder Courant 1987-02-19

Vanaf zondag ook staking bij **Coberco-kaasfabriek Borculo**

Als directie onderhandelingen niet heropent

ARNHEM (GPD) - De **Coberco-kaasfabriek** in Borculo sluit zich zondagavond aan bij de vorige week in de melkfabrieken in Arnhem en Eefde uitgebroken staking, als de directie van het zuivelconcern niet bereid is voor die tijd de onderhandelingen met de bonden over het openhouden van beide vestigingen te heropenen. Dat heeft een woordvoerder van de Industrie- en Voedingsbond CNV en de Voedingsbond FNV gisteravond meegedeeld.

De woordvoerder zei te verwachten dat zich in de komende dagen meer kaasfabrieken van *Coberco* bij de staking zullen aansluiten. Het concern heeft negen kaasfabrieken waar zo'n 500 mensen werken. Volgens de bonden worden zeker vier fabrieken in het kader van een reorganisatie bedreigd met sluiting.

De vestiging in Borculo zou 'bovenaan het lijstje staan', maar ook fabrieken in Markelo, Vollenhove en Den Ham worden met sluiting bedreigd, aldus de bonden. De hoofddirectie van *Coberco* bestreed vorige week dat zij forse saneringsplannen in de kaassector had. De onderneming zou overwegen hooguit één fabriek te sluiten.

De bonden zien af van acties bij *Campina*, zij gistermiddag toch afspraken met het bedrijf hebben kunnen maken over 'besmette' leveringen aan *Coberco*-afnemers in Oost-Nederland. *Cam*

pina heeft gisteren beloofd geheel te zullen handelen in de ‘geest van het vonnis van de rechtbank in Den Bosch’, maar ziet overigens af van het sluiten van een formele overeenkomst, aldus woordvoerder G. Wijnhoven van de Industrie- en Voedingsbond CNV en de Voedingsbond FNV.

Volgens hem is gebleken dat door nalatigheid van de raadsman van *Campina* een ‘overbodig’ kort geding is gevoerd. De bonden hebben hem afgelopen zondag, de dag voor het geding, de *Campina*-raadsman duidelijk gemaakt bereid te zijn in goed overleg de zaak in goede banen te leiden, als het bedrijf inderdaad de intentie had de bonden niet in de wielen te rijden. De raadsman heeft dat zonder overleg met *Campina* afgewezen, aldus Wijnhoven.

De bonden hebben gisteren ook met het Twentse zuivelbedrijf *Ormet* afgesproken dat het bedrijf zich vanaf zaterdag zal onthouden van besmette leveringen. De *Ormet*-directie werd daarover benaderd, nadat volgens de bonden was komen vast te staan dat het zuivelbedrijf via groothandels op ruime schaal melk aan *Coberco*-afnemers leverde.

Leeuwarder Courant 1987-02-20

Staking bij Coberco: nu ook Lochem dicht

Directie geeft sluitingsplannen toe

ARNHEM (GPD) - De staking bij zuivelcoöperatie *Coberco*, (ongeveer 3000 werknemers) zal zich de komende dagen verder uitbreiden. Volgens een woordvoerder van de vakbonden is nu al zeker dat de vestigingen in Borculo (weiprodukten) en Lochem (melkpoeder en boter) zich zullen aansluiten bij de acties, die sinds begin vorige week zijn uitgebroken in de vestigingen in Arnhem en Eefde (bij elkaar 450 werknemers).

Eerder maakten de bonden bekend dat bij de kaasfabriek in Borculo, waar zo'n veertig mensen werken, vanaf zondag middernacht het werk voor onbepaalde tijd wordt neergelegd uit solidariteit met de collega's uit Arnhem en Eefde, maar ook omdat in de kaassector van Coberco een omvangrijke reorganisatie op komst is.

Nadat de werknemers in Borculo hadden besloten het werk neer te leggen, erkende de hoofddirectie van *Coberco* gisteren, wat tot nu toe als 'vuilspuiterij en stemmingmakerij' van de bonden werd bestempeld: de sluiting van vier van de negen fabrieken in de kaassector, waar in totaal vijfhonderd mensen werken. Naast Borculo gaat het om de vestigingen in Markelo, Vollenhove en Den Ham.

De bonden hadden gisteren geen goed woord over voor het feit dat de directie eerst nu het bestaan van een dergelijk reorganisatieplan erkent: „Onbeschoft is nog te zacht uitgedrukt. De directie heeft ons besodemieterd, totdat het hen uitkwam druk op de mensen uit te oefenen. Maar op deze manier jagen ze de mensen tegen zich in het harnas”, aldus woordvoerder Wijnhoven. De voorzitter van de Voedingsbond FNV, Greetje Lubbi, sprak gisteren in Deventer onomwonden van 'draaikonterij'.

Ze zei dat in een toespraak tot zo'n tweehonderd stakers uit Arnhem en Eefde die naar de condensfabriek van Coberco (250 werknemers) waren getogen om bij hun collega's daar steun te krijgen voor hun acties. Blauwbekkend in de ijzige kou voor een gesloten poort kregen de stakers na enkele uren te horen dat de ruim 200 aanwezige collega's hun actie unaniem steunden en zich met hen solidair verklaarden.

Leeuwarder courant 1987-02-25

Mogelijk hervatting overleg **Coberco**

ARNHEM (GPD) - Bonden en directie van **Coberco** rullen mogelijk vandaag het overleg hervatten over de reorganisatie bij het zuivelconcern, waar sinds tweeënhalf week wordt gestaakt. Basis voor dat overleg zou zijn sluiting van de vestiging in Eefde (180 werknemers) en garanties voor de werkgelegenheid bij de melkfabriek in Arnhem (270 werknemers).

Tot gisteren stonden de bonden op het standpunt dat de drie vestigingen in de consumptiemelksector van **Coberco** (Nijkerk, Arnhem en Eefde) open zouden moeten blijven, maar volgens woordvoerder G. Wijnhoven van de bonden is gisteren tijdens een informeel overleg een 'heel voorzichtig stapje in de richting van een oplossing gedaan'.

Leeuwarder Courant 1987-02-26

Voedingsbond: **Coberco** wijkt uit naar Duitsland

UTRECHT (ANP) - De Voedingsbond FNV heeft zijn zusterorganisatie in West-Duitsland gisteren gevraagd met spoed na te gaan welk bedrijf consumptiemelk voor het **Coberco**-zuivelconcern gaat produceren. Deze stap volgt op de mededeling van **Coberco** dat speciaal voor de melkhandel in Gelderland en Overijssel kartonnen volle melk onder de naam 'Verza' tijdelijk op de markt wordt gebracht.

De Nederlandse Melkhandelarenorganisatie (NMO) maakte gisteren ook bekend dat de organisatie op de vrije handel gekochte melk bij een 'gerenomeerd bedrijf' in West-Duitsland laat verwerken. Zo'n vijftig leden van de NMO hebben gisteren in Arnhem met hun melkwagens een demonstratieve tocht door de binnenstad gehouden. De demonstratie leidde tot verkeersopstoppingen.

Leeuwarder courant 1987-02-27

Akkoord bereikt bij **Coberco** Arnhem open, Eefde dicht

DEVENTER (GPD) - Na een nacht van moeizame onderhandelingen is vandaag een einde gekomen aan de bijna drie weken geleden begonnen staking bij het zuivelconcern *Coberco*. De stakende werknemers in Arnhem en Eefde hebben vanmorgen het resultaat van bijna twaalf uur onderhandelingen tussen de vakbonden en de hoofddirectie van *Coberco* over de reorganisatie van de consumptiemelksector van het zuivelconcern goedgekeurd.

Dat resultaat komt er op neer dat de melkfabriek in Arnhem (270 werknemers) open blijft, maar de vestiging in Eefde, waar 180 mensen werken, per 1 april 1988 sluit. Bovendien zijn de bonden met de hoofddirectie een sociaal plan overeengekomen, waarin onder meer is geregeld dat het personeel in Eefde niet gedwongen zal worden in Nijkerk te gaan werken. Het vannacht bereikte compromis betekent bovendien dat er ruim 130 banen minder verdwijnen dan volgens de oorspronkelijke plannen van de directie, waarbij ruim 240 arbeidsplaatsen verloren zouden zijn gegaan.

Coberco sluit kaasfabriek ¹⁴

BORGULO (GPD)-Zuivelcoöperatie *Coberco* (2700 werknemers) wil uiterlijk eind dit jaar de kaasfabriek in **Borculo** sluiten. Voor de circa dertig werknemers zal elders in het bedrijf werk worden gezocht.

Beëindiging van de kaasproductie in Borculo vormt volgens hoofddirecteur R. Mattheussens het sluitstuk van een reorganisatie in de kaassector van het concern, waar nu nog ongeveer 450 mensen werken.

Met de vakbonden en de ondernemingsraad moet nog overleg worden gevoerd. In een eerste reactie zei vanmorgen districtsbestuurder J. Gijsen van de Industrie-en Voedingsbond CNV het wel „zeer toevallig” te vinden dat de keuze op Borculo is gevallen en niet op een van de kleinere kaasfabriekjes in Markelo, Vollenhove of Den Ham. Hij verwees in dat verband op het feit dat de kaasfabriek in Borculo zich begin dit jaar als enige had aangesloten bij de staking bij de melkfabrieken in Arnhem en Eefde. Toen al kondigde Coberco aan dat Borculo op de nominatie stond om te worden gesloten.

Leeuwarder Courant 1987-06-06

Nestlé sluit fabriek Nunspeet, melk naar Coberco

LEEWARDEN (ANP) - Het Zwitserse voedingsconcern *Nestlé* - met onder andere fabrieken in Bolsward en Scharsterbrug - gaat de melkfabriek in **Nunspeet** sluiten. Er is een principe-akkoord gesloten met de zuivelcoöperatie *Coberco* in Zutphen om de 65 man personeel en het handelsmerk Hollandia over te nemen. Volgens *Nestlé Nederland* is de fabriek met een capaciteit van 21 miljoen liter per jaar in de verliezen gekomen doordat de schaal te klein is geworden om nog rendabel te kunnen produceren. *Nestlé* blijft in Nunspeet babyvoeding maken voor de export. *Coberco* wil het personeel dat bij *Nestlé* overbodig wordt, een baan aanbieden in de vestiging te Nijkerk.

Zoals gemeld is *Nestlé* bezig met een reorganisatie. De Nederlandse vestigingen hebben het moeilijk gekregen door stagnatie van de export. *Nestlé* is voor een groot deel afhankelijk van de export naar landen buiten de Europese Gemeenschap. Die landen ontbreekt het, mede door de lage olieprijs en de lage koers van de dollar, aan kooipkracht.

14 In Borculo was / is ook nog een tweede fabriek. ‘Borculo Why Products’

Coberco: produktie van kaas kan stijgen

ZUTPHEN • De kaasproduktie kan in Nederland, nog stijgen met enkele procenten. Dat staat in het jaarverslag van de oostelijke zuivelcoöperatie *Coberco*. Er zijn gunstige vooruitzichten wat betreft de afzet van kaas in de EG-landen en dat geldt eveneens voor de Nederlandse markt. De EG-markt is een koopkrachtige verbruikersmarkt waarin een lichte groei van de kaasconsumptie de eerstkomende jaren zeker mogelijk is". Voor de export buiten de Europese Gemeenschap (nu nog goed voor tien procent van de EG-productie) is dat perspectief er duidelijk niet. Die export is omgeven door onzekerheden. „Het behoud van de volle omvang van deze export blijft noodzakelijk voor de resultaten van onze kaassector”.

Coberco heeft vorig jaar de kaasproduktie met 4,3 procent opgevoerd. Ging in 1985 nog 40 procent van de melk in de kaasbak, vorig jaar was dat 41 procent. Het aandeel van *Coberco* in de afzet in Nederland is volgens het jaarverslag toegenomen. De export was vrijwel gelijk aan die van 1985.

Coberco heeft over 1986 een melkprijs uitbetaald van 78.98 cent per kilogram (78.21 in het jaar daarvoor). Voor dit jaar durft de directie geen voorspelling uit te spreken. Er zijn teveel factoren die onzeker zijn. De resultaten over 1986 waren iets beter dan die over 1985.

Er bleef f 1.956.000.000 over. Daarvan werd f 9 miljoen gereserveerd (een jaar eerder was dat f 7 miljoen) en er werd f 1.947.000.000 aan veehouders uitgekeerd (f 1.919.000.000).

De totale produktie van het concern ging met 1,7 procent omhoog. Dat kwam doordat er in 1986 meer melk werd aangevoerd dan in 1985. In vrijwel alle sectoren ging de produktie omhoog, die van boter en boterolie zelfs met 12,7 procent. Om de zaak wat in het evenwicht te brengen werd de produktie van condens drastisch teruggeschoefd: met 15,2 procent.

Een apart hoofdstuk wordt gewijd aan de veevoederfabriek 'Sloten'. *Coberco* neemt daarin deel met de *CCFriesland* en *Cebeco-Handelsraad*. Zoals bekend, heeft 'Sloten' vorig jaar een verlies van enkele tientallen miljoenen geleden. Voor dit jaar wordt evenmin een positief resultaat verwacht, maar de inmiddels ingezette reorganisatie zal volgens de directie wel leiden tot een aanzienlijk minder slecht resultaat.

Coberco loopt met melkprijs langzaam in op Noord-Nederland

ZUTPHEN - Volgens de voorzitter van de oostelijke zuivelcoöperatie *Coberco*, Geu ten Kate uit Balkbrug, is men vorig jaar 1,7 cent op de melkprijs van *Noord-Nederland* ingelopen. Het verschil bedraagt na nog 0,2 tot 0,3 cent. Of die opmars zich zal voortzetten wilde hij niet vertellen. Op dit moment ligt de melkprijs van *Coberco* driekwart cent hoger dan vorig jaar. Daar is het verlies, dat de veevoederfabriek 'Sloten' ook nu nog leidt, bij inbegrepen.

Ten Kate verwacht overigens niet dat *Coberco* het hele jaar de huidige melkprijs kan handhaven. Hij denkt dat die in de loop van dit jaar weer wat zal dalen. Nu ontvangt men voor de kaas nog een knappe prijs, maar de markt staat onder druk en het is de vraag of de *Leeuwarder notering* nog een paar weken op het huidige hoge niveau zal blijven. Gebruikelijk is dat de vraag tegen de zomer daalt. Komt de notering de eerste weken ongeschonden door dan zijn de vooruitzichten voor de rest van het jaar bijzonder goed. Later in dit jaargetijde stijgt de vraag naar kaas meestal weer.

Door de overname van de consumptiemelkproduktie van *Nestlé* in **Nunspeet** heeft *Coberco* ook het, vooral in Friesland bekende, merk '*Hollandia*' in handen gekregen. De coöperatie is niet van plan dat merk 'in de ijskast' te zetten. „Wij zullen er de nodige aandacht aan besteden. U zult het in Nederland en in het buitenland tegenkomen”.

Volgens directeur René Mattheussens gaat de Europese Commissie een onderzoek instellen naar praktijken van Belgische zuivelfabrieken. Vorig jaar heeft de EC dat in Nederland gedaan en dat heeft geleid tot miljoenen guldens boetes aan de vier grote suivelcoöperaties wegens overtreding van de kartelwetgeving. De vier zijn in hoger beroep gegaan. Mattheussens: „Het is bijna, een uitzondering als daar niet een keer moet verschijnen”. Door de boete van de Europese Commissie en het miljoenenverlies van vorig jaar van de fabriek 'Sloten' (f 50 miljoen totaal) hebben volgens Ten Kate de *Coberco*-boeren 0.85 cent per kilogram melk minder gebeurd.

Leeuwarder Courant 1987-07-07

Kort geding tegen CCFriesland over merknaam 'Choq'

LEEWARDEN - Vandaag diende voor de rechtbank in Haarlem een kort geding, dat de oostelijke zuivelcoöperatie **Coberco** tegen de CCFriesland heeft aangespannen. De inzet is de merknaam 'Choq' die de CCFriesland voert voor de ruim een jaar geleden op de markt gebrachte chocolademelk. **Coberco** is van oordeel dat de klankovereenkomst van Choq te groot is met die van 'Tjolk', de chocolademelk van de **Coberco**-dochter Riedel. Choq is, en wordt nog, met veel reclame op de markt gebracht. Er is totaal f 3 miljoen voor uitgetrokken. CCFriesland vindt, dat er naast Chocomel in Nederland nog plaats is voor een tweede wat in vakkringen 'a-merk' wordt genoemd. Tot dusver is Choq een succes gebleken.

Leeuwarder Courant 1987-07-22

Rechter beslist: 'Choq' mag wel

HAARLEM - De merknaam 'Choq' voor chocolademelk van de CCFriesland mag blijven bestaan. Dat is de uitkomst van een kort geding, dat de zuivelfabriek **Coberco** had aangespannen tegen de CCFriesland. De Haarlemse rechtbankpresident mr. W. van den Haak heeft vanmiddag uitspraak in deze kwestie gedaan ten gunste van het Leeuwarder bedrijf. **Coberco**, dat chocolademelk onder de naam 'Tjolk' op de markt brengt, wilde de merknaam 'Choq' laten verbieden, omdat 'Choq' te veel op 'Tjolk' zou lijken. CCFriesland heeft dit voor de Haarlemse rechtbank met succes bestreden. **Coberco** als verliezende partij zal de kosten van het proces moeten betalen.

LC 1987-08-11

Grote order voor Machinefabriek Tebel (Leeuwarden): In de Coberco kaasfabriek te Varsseveld wordt voor 3,1 miljoen, inclusief alle bijkomende werkzaamheden, zoals montage en in bedrijf stellen, kaasapparatuur geleverd.

Klacht tegen reclame voor vette ‘boerenmelk’

De Veganisten Organisatie, een vereniging die iedere vorm van exploitatie van dieren afwijst, heeft een klacht ingediend bij de *Reclame Code Commissie* tegen een advertentie voor zogenaamde ‘boerenmelk’ van zuivelcoöperatie *Coberco*. Boerenmelk, een extra vet melkproduct, wordt aangeprezen onder de slogan ‘lekkerder kan een koe het niet maken’. Ook worden in de advertentie de uitdrukkingen ‘lekker gezond’ en ‘een natuurlijk vetgehalte’ gebruikt.

De Veganisten Organisatie, waarvan het secretariaat in Arnhem is gevestigd, acht de betreffende advertentie in strijd met de waarheid en misleidend. In het bijzonder heeft zij kritiek op het gebruik van de term ‘natuurlijk vetgehalte’. Koemelk is een voedingsmiddel dat van nature bedoeld is voor op groeiende kalveren, zo stelt zij.

Bovendien is de koe, als gevolg van de fokkerij, in de loop van de jaren steeds vettere melk gaan produceren. In 1930 bedroeg het gemiddelde vetgehalte van koemelk 3,1 procent, in 1987 4,4 procent. „De huidige koe is een dier dat weinig meer lijkt op het oorspronkelijke, van nature bestaande”, zo aldus de Veganisten Organisatie.

Ter ondersteuning van haar standpunt haalt de organisatie uitspraken aan van het Voorlichtingsbureau voor de Voeding. Dit noemt in een recente publicatie extra vette melkproducten ‘een slecht voorbeeld van produktinnovatie’ en spreekt van een te verwachten verhoging van vetopname bij consumenten. Hetgeen indruist tegen de ‘Richtlijnen voor goede voeding’ van de Voedingsraad.

Ook citeert de Veganisten Organisatie artsen die wijzen op schadelijke effecten voor de gezondheid die de consumptie van melk kan hebben. Zo zou melk de grootste veroorzaker zijn van allerlei allergische reacties, zou er een verband bestaan met de ontwikkeling van multiple sclerose en zou iedere hoeveelheid dierlijke vetten of eiwitten de kans op het krijgen van welvaartsziekten verhogen.

Coberco mag melk niet gezond noemen

AMSTERDAM (ANP) - De melkindustrie mag in haar reclame voor melk niet de kwalificatie ‘gezond’ gebruiken omdat de vraag of een voedingsmiddel gezond is afhangt van de samenstelling van het totale voedingspakket. Een produkt gezond noemen is dan ook eenzijdig. De *Reclame Code Commissie* heeft dit bepaald naar aanleiding van een klacht van de Veganistenorganisatie - wier leden streng vegetarisch zijn en ook geen zuivelproducten gebruiken - over een advertentie van *Coberco* Zuivel. In de advertentie wordt melk die rechtstreeks van de koe komt ‘lekker gezond’ genoemd. De Veganistenvereniging vindt dat in strijd met de waarheid.

Coberco slinkt af – sluiting Ede

EDE (GPD) - Coberco wil volgend jaar de produktie van melkpoeder in de vestiging te **Ede** staken. Dat heeft de directie van dit bedrijf gisteren meegedeeld. In een later stadium zal ook de produktie van boterolie uit Ede verdwijnen. Deze taak zal worden overgenomen door de Coberco-vestiging in Lochem. Bij het bedrijf in Ede werken 47 mensen.

Een deel van het personeel zal via maatregelen als vut, seniorenregelingen of pensioen afvloeien. Het overige personeel zal worden ondergebracht in de vestiging Riedel of in andere Coberco-bedrijven. De Coberco-directie noemt als reden voor het sluiten van de melkpoederfabriek het teruglopende melkaanbod.

1988

Leeuwarder Courant, 1988-05-09

Lagere melkprijs verwacht

Coberco steekt miljoen f 12 in fabriek Vollenhove

ZUTPHEN - De zuivelcoöperatie *Coberco* in Zutphen steekt dit jaar f 12 miljoen in de kaasfabriek in Vollenhove. Dat blijkt uit het investeringsplan. In Vollenhove wil men de produktie van Edammer uitbreiden van 9.000 naar 12.000 ton per jaar. In totaal gaat Coberco dit jaar f 78 miljoen investeren. Uit de in het jaarverslag opgenomen prognose blijkt dat men voor de veevoederfabriek 'Sloten' (Coberco is voor eenderde aandeelhouder) in de nabije toekomst geen aanzienlijke verbetering van het resultaat verwacht. De fabriek moet het hoofdzakelijk hebben van de kalvermesterij en ook in de toekomst zal die het moeilijk hebben.

Coberco verwacht dat export naar landen buiten de Europese Gemeenschap aanzienlijk zal dalen zowel wat opbrengst als hoeveelheid betreft. De lagere melkaanvoer door de contingentering zal leiden tot verdere onderbezetting in de fabrieken en vermindering van arbeidsplaatsen. „Een daling van de vergelijkbare melkprijs en van de uitbetalingsprijs is dan ook niet uitgesloten”. In de tweede helft van dit jaar verwacht de coöperatie dat de consumentenprijzen van verschillende zuivelprodukten zullen stijgen.

De melkaanvoer liep terug met bijna 190 miljoen kilogram tot 2.221 miljoen kilogram. Van die melk werd 47 procent (in 1986 nog 41 procent) bestemd voor de kaasproduktie, 27 procent (35) voor melkpoeder, 14 procent (13) voor consumptiemelk en speciaalprodukten en 8 procent (7) voor condens.

De resultaten van de consumptiemelk bleven achter bij die van 1986. Het verbruik in Nederland bleef gelijk, maar de import nam toe. Opmerkelijk is de stijging van het verbruik van biogarde. *Coberco* heeft problemen met de distributie van het speciaalprodukt **Umer**. „Te vaak zitten te veel winkels zonder voorraad”, aldus het jaarverslag. De omzet van dit produkt groeit overigens wel.

Coberco produceerde 2 miljoen kilo kaas meer en kwam op 140 miljoen kilo. De export was lager dan in 1986. Problemen met de afzet en de prijs van condens zijn voor een groot deel opgevangen door kostenbeheersing. Per saldo werd er wat meer verkocht. Het aandeel van *Coberco* in *Hoboco* (een hotelbotergroep, die mede wordt gevormd door *Frico/Domo*, *Melkunie* en *Campina*) kwam op dertig procent

De omzet daalde van f 3,358 miljard naar f 3,253 miljard. De melkprijs steeg van 78,98 cent naar 80,25 cent per kilogram. Er werd voor f 29 miljoen geïnvesteerd (f 37 miljoen) en voor f 66 miljoen (f 56 miljoen) afgeschreven. Het aantal werknemers daalde van 3408 naar 3357.

Leidse Courant, 1988-05-10

Coberco: tekort melkpoeder dreigt

ZUTPHEN - Door de daling van de melkaanvoer en de stijging van de hoeveelheid tot kaas verwerkte melk is in 1987 de hoeveelheid geproduceerde melkpoeder teruggelopen.

Aan de vraag uit de kalvermelksector en Derde-Wereldlanden kan nu al niet worden voldaan, er wordt momenteel ingeteerd op de EG-voorraden. Coberco voorziet dat de EG-voorraad melkpoeder volgend jaar op raakt. Voor die tijd zal in Brussel een oplossing moeten vinden, aldus de hoofddirectie gisteren tijdens de presentatie van het jaarverslag over 1987.

Als gevolg van de lagere EG-vergoedingen voor zuivelexport, de lage dollarkoers en de verminderde melkaanvoer bestaat de kans dat het aantal arbeidsplaatsen bij Coberco dit jaar zal teruglopen. Bij Coberco zijn bijna 11.000 boeren in Gelderland en Overijssel aangesloten. De omzet bedroeg in 1987 ruim 3,2 miljard gulden een daling van 2,2 procent. Sinds 1983 is de melkaanvoer bij Coberco met 18,5 procent teruggelopen en zal in 1988 verder dalen.

Leeuwarder Courant 1988-09-23

Veel melk uit Flevopolder naar België

LEEWARDEN - In de Flevopolder hebben 25 tot 30 grote veehouders besloten hun melk met ingang van 2 april volgend jaar te sturen naar de particuliere Belgische zuivelfabriek *Comelco*. De veehouders hebben samen ongeveer 25 miljoen kilogram. De groep had destijds een contract met *Volnij* in *Nijkerk*. Toen die fabriek overging naar de zuivelcoöperatie *Coberco* in Zutphen bedongen de boeren een aparte status. Zij kregen de melkprijs van *Coberco* met dien verstande dan hun prijs altijd minimaal een halve cent hoger zou liggen dan die van de buurcoöperatie Noord-Nederland. In de loop van de jaren heeft de Flevolandse groep altijd een onrustig element in de *Coberco*-gelederen gevormd.

De betrokken boeren kunnen zonder het betalen van uitteeregeld *Coberco* verlaten. Hun melk gaat naar de fabriek die onlangs een contract afsloot met *Unigro* voor het leveren van consumptiemelk aan de Super-kruideniers. *Coberco* betreurt de gang van zaken.

Limburgsch Dagblad 1988-09-28

Mogelijk naar elders

Ook plannen voor bouw melkfabriek in Nederland

Belgisch bedrijf jaagt op Nederlandse melk

Van onze redactie economie

UTRECHT, – De Belgische particuliere zuivelonderneming *Comelco* is in deze tijd van melkschaarschaarste op jacht naar Nederlandse melk. De onderneming biedt de Nederlandse boeren een hogere prijs per liter dan de Nederlandse coöperaties.

Binnen enkele dagen zal *Comelco* een principe-akkoord sluiten met een groep van ongeveer 25 boeren uit Flevoland voor de levering van 30 miljoen liter melk. Het bedrijf heeft dan, aldus directeur A. Bauwens, 40 miljoen liter Nederlandse melk in handen.

„Het is de bedoeling om de melk die ons bedrijf in Nederland omzet 150 miljoen liter in Nederland te betrekken. Wanneer we de 150 miljoen liter bereiken, gaan we een eigen fabriek in Nederland openen. Want het is natuurlijk onzin om die melk eerst naar België te halen, om het daarna in een andere vorm weer naar Nederland te exporteren’, vertelt Bauwens. De Belgische onderneming is met het oog op 1992 op de internationale toer, zo vertelt de directeur.

Bauwens zegt de Nederlandse boeren net zoveel per liter te betalen als de Belgische. Dit is volgens hem een hoger bedrag dan de Nederlandse coöperaties per liter betalen. De Nederlandse zuivelbedrijven, waaronder die nu nog de 30 miljoen liter van de Flevoboeren betreft, kijken met lede ogen toe hoe het Belgische bedrijf te werk gaat.

Vervelend

„Het is een nieuwe ontwikkeling dat zuivelbedrijven naar de individuele boeren zelf gaan om melk te betrekken. Het komt wel vaak voor dat een zuivelonderneming naar fabrieken gaat om melk te betrekken. Dan doen wij in het buitenland ook. Maar door het tekort aan melk, is het bijna onmogelijk bij fabrieken extra melk te betrekken. Met als gevolg dat het eerste Europese zuivelbedrijf ertoe is overgegaan de individuele boeren te benaderen. Een zeer vervelende ontwikkeling”, aldus Coberco-voorzitter R. Mattheussens.

Coberco probeert nu na te gaan of ze de Flevoboeren kan tegenhouden hun melk aan België te leveren. „Het lijkt moeilijk omdat wij een contract hebben met een *Coöperatieve Melkveehoudersvereniging IJsselmeerpolders*, waarbij deze boeren zijn aangesloten en ons is ter oren gekomen dat deze boeren hun lidmaatschap bij de Vereniging hebben opgezegd. Het is de vraag of wij dan nog een poot hebben om op te staan”, zegt Mattheussens. De 30 miljoen liter die nu onder de neus van *Coberco* wordt weggekaapt, is ruim een procent van de totale melkaanvoer van het zuivelconcern. „Het lijkt misschien niet zoveel, maar we hebben eigenlijk nu al een tekort aan melk”, aldus Mattheussens. *Coberco* overweegt echter nog niet om melk bij individuele buitenlandse boeren te betrekken.

Ook de *Melkunie*, die jaarlijks 1,4 miljard liter melk verwerkt, denkt er nog niet over op jacht te gaan naar melk van de buitenlandse boeren zelf en zet haar twijfels bij de praktijken van het Belgische bedrijf. „Wij hebben gehoord dat, hoewel *Comelco* zegt de Nederlandse boeren eenzelfde liter-prijs te betalen dan de Belgische, zij de boeren hier meer betalen. Een manier van handelen die vraagttekens oproept”, zegt R. van der Weerd van de *Melkunie*.

„De *Melkunie* betreft in periodes van schaarste al jaren melk bij buitenlandse bedrijven, maar nooit bij de individuele boeren”, vervolgt Van der Weerd.

Comelco verwerkt jaarlijks 700 miljoen liter melk. Het Belgische bedrijf heeft niet alleen een aantal Nederlandse boeren zo ver gekregen hun melk te leveren, maar het Belgische zuivelconcern heeft ook een contract getekend met het Nederlandse levensmiddelenconcern *Unigro* voor de levering van 35 miljoen liter consumptie-melk. Het bedrijf heeft dit contract gekregen omdat het in tegenstelling tot Nederlandse concerns wel onder een ander (huis)merk wilde leveren. *Coberco* en de *Melkunie* beamen het contract met *Unigro* inderdaad te hebben geweigerd, omdat ze in principe niet onder een andere naam wilden leveren.

Coberco is van plan zuivel met sojaveet te maken

MARKELO (GPD) - Zuivelcoöperatie *Coberco* overweegt **namaakzuivel** te produceren om te kunnen blijven concurreren met andere EG-landen. Volgens *Coberco* is het Nederlandse verbod op de productie van 'spreads' - een mengsel van roomboter en margarine - niet overeen te houden. Als menging van melkvetten en sojaveet wordt toegelaten dan zal het bedrijf namaak-kaas en -melk gaan produceren. De Nederlandse zuivelindustrie heeft zich altijd met hand en tand verzet tegen namaakzuivel.

„We worden gedwongen tot productie over te gaan om onze marktpositie te handhaven”. aldus hoofddirectievoorzitter mr. R. L. M. Matheussens van Coberco. Hij voorziet dat door de hoge melkrijzen zowel in Nederland als op de wereldmarkt een grote vraag zal ontstaan naar goedkope namaakzuivel.

De topman van *Coberco* pleit voor strikte normen waaraan echte zuivel in de toekomst moet voldoen. Kaas zou alleen kaas mogen heten, als het voor honderd procent met melkvet is gemaakt.

Om de opkomst van namaak-zuivel af te remmen en de positie van Nederlands zuivel op de wereldmarkt te behouden, moet de melkrijns volgens *Coberco* omlaag. Dat is mogelijk door de Europese subsidies op zuivel minder drastisch te verlagen en door de melkveehouders meer te laten melken. Daartoe zou het quotum per melkveebedrijf enkele procenten moeten worden verhoogd. De superheffing zou met vijftig procent moeten worden verlaagd, indien vijf procent meer dan het toegestane EG-quotum wordt geleverd.

Coberco wil meer investeren in onderzoek en produktvernieuwing om beter op de vraag van de consument in te spelen. „We willen overname en samenwerking met andere bedrijven om onze positie vast te houden en nieuwe markten te veroveren”, zegt de directeur van het zuivelbedrijf.

1989

Leidsch Dagblad, 1989-01-14

Slogan ‘melk is gezond’ weer toegestaan

AMSTERDAM (ANP) - De melkindustrie mag in haar reclame voor melk toch weer de term 'lekker gezond' gebruiken. Het College van Beroep van de *Stichting Reclame Code* heeft de beslissing van de *Reclame Code Commissie* dat deze kwalificatie 'misleidend en onjuist' is, vernietigd. Het college heeft dit gisteren meegedeeld.

De zaak werd in 1987 al aanhangig gemaakt door de *Verenigde Veganisten Organisatie*, wier leden streng vegetarisch zijn en ook geen zuivelproducten gebruiken. Zij dienden een klacht in tegen een advertentiecampagne van de melk van *Coberco* waarin stond dat melk 'lekker gezond' is. De vraag of een voedingsmiddel gezond is hangt volgens hen namelijk samen met de samenstelling van het totale voedingspakket, zoals ook de Voedingsraad al in 1977 stelde.

Het *Nederlandse Zuivelbureau* en verschillende zuivelfabrikanten gebruikten de term sindsdien niet meer in hun reclame-uitingen, alleen *Coberco* ging ermee door tot ze op de vingers werd gekikt door de *Reclame Code Commissie*.

Het College van Beroep heeft de uitspraak van de commissie nu vernietigd op basis van een rapport van CIVO-TNO. De melk waarvoor *Coberco* adverteerde heeft volgens de onderzoekers een zeer goede voedingswaarde door een hoog gehalte aan eiwit, vitamines, mineralen en spoorelementen. "Gesteld mag worden dat deze melk in de voedingsleer erkende positieve eigenschappen bezit voor de bevordering of instandhouding van gezondheid".

Leeuwarder Courant, 1989-04-22

Eis tegen Coberco boete van f 250.000 – ontduiking Superheffing

ZUTPHEN (ANP) - De zuivelcoöperatie *Coberco* in Zutphen hoorde gisteren voor de rechtbank in Zutphen f 250.000 boete tegen zich eisen. *Coberco* wordt verdacht van valsheid in geschrifte, uitlokking van en medeplichtigheid aan het op grote schaal ontduiken van de superheffing.

In maart 1985 sloten circa honderd veehouders huur/verhuurovereenkomsten met elkaar. Als de ene boer zijn quotum bijna had volgemolken, verhuurde hij zijn hele veestapel voor korte tijd aan een collega, die nog ruimte had in zijn quotum.

Coberco verwacht hogere -melkprijs

ZUTPHEN - De oostelijke zuivelcoöperatie Coberco in Zutphen verwacht voor dit jaar een hogere prijs dan die welke over 1988 (84,47 cent) werd uitbetaald. Financieel directeur drs. Johan Plageman zei dat gisteren bij de presentatie van het jaarverslag. In het eerste kwartaal van dit jaar hebben de resultaten duidelijk boven het niveau van het eerste kwartaal van 1988 gelegen. Landelijk lag de zuivelwaarde vier cent hoger en Coberco zat boven dat landelijk gemiddelde.

De verwachting voor de rest van dit jaar is niet ongunstig, zij het dat de tweede helft van 1989 niet die van vorig jaar zal overtreffen. Volgens algemeen directeur René Mattheussens zijn er wel enige zorgen over de toekomstige ontwikkelingen. De subsidie op export buiten de Europese Gemeenschap wordt verlaagd en dat zal de prijzen onder druk zetten. Dit jaar zal de invloed daarvan echter nog niet groot zijn.

Coberco heeft over 1988 een melkprijs uitbetaald die over het algemeen lager ligt dan die van de omliggende fabrieken. Dat heeft volgens voorzitter Evert Meilink niet geleid tot een grote uittocht van boeren. In 1988 is er vier tot vijf miljoen kilogram vertrokken, vooral naar *Wessanen* in Dalfsen. Dit jaar vertrok de groep Siebenga in de Flevopolder met 35 miljoen kilogram melk naar een Belgische afnemer en ging 1,2 miljoen kilo Cobereo-melk uit de omgeving van Barneveld naar *Acmesa* in Assen. Dat laatste heeft geleid tot een pittige discussie in het bestuur van de koninklijke zuivelbond FNZ in Den Haag aangezien de ene coöperatie melk van de andere overnam. Meilink vond het woord 'commotie' echter overdreven.

Directeur Mattheussens had kritiek op de jongste verlaging van de kaasnotering op de beurs in Leeuwarden. Vrijdag werd daar namelijk besloten de prijs van f 6.90 per kilogram met twee dubbeltjes te verlagen. „Wat ons betreft was dat niet nodig geweest. Die f 6.90 had gehandhaafd kunnen blijven, maar wij hadden niet de meerderheid”.

De Telegraaf 1989-05-02

Omzet Coberco naar f 3,3 mld

Van een onzer redacteuren

ZUTPHEN, dinsdag

De coöperatieve melkindustrie *Coberco* heeft een goed jaar achter de rug. De netto-omzet bedroeg in 1988 ruim f 3,3 miljard waarvan na aftrek van bedrijfslasten en belastingen ruim f 1,9 miljard beschikbaar was voor de uitkering aan de leden.

Dat is gisteren bekendgemaakt tijdens de presentatie van het jaarverslag over 1988. Volgens de voorzitter van de hoofddirectie van *Coberco* mr. R. Mattheussens, was de melkprijs in het afgelopen jaar hoger dan ooit tevoren. Door de gunstige prijsontwikkeling en door de voltooiing van een reorganisatie bij *Coberco* zijn de vooruitzichten voor 1989 ook goed. De resultaten over het eerste kwartaal van dit jaar liggen aanzienlijk boven die in het eerste kwartaal van 1988.

Wel uitte Mattheussens zijn zorg over een mogelijke prijsdaling van de melk als gevolg van een toenemend aanbod en als gevolg van eventuele beslissingen door de Europese landbouwministers in Brussel die een ongunstige uitwerking kunnen hebben op de melksector.

Coberco maakte verder bekend dat een onderzoek wordt ingesteld naar eventuele samenwerking tussen *Coveco* en de *Centrale Veevoederfabriek Sloten* (37,5% eigendom van *Coberco*). De studie is met name gericht op een mogelijke integratie van de verwerking van rundvlees door de twee bedrijven.

Nieuwsblad van het Noorden, 1989-05-30

Meko Assen levert Coberco voor zes miljoen

Van onze redactie economie

ASSEN - *Meko Holland BV* in Assen heeft van de zuivelonderneming *Coberco* in Zutphen een order van ongeveer zes miljoen gulden gekregen. Het Asser bedrijf zal 8000 melktanks van veehouders die aan *Coberco* leveren, voorzien van een nieuw type Melkwacht.

De Melkwacht is een apparaat dat de bedrijfssituatie van de koelinstallatie en de melkreinigings-temperaturen controleert. Het apparaat heeft een verwisselbaar geheugenblok dat op vrijwel elke personal computer kan worden afgelezen door medewerkers van de zuivelfabriek.

Meko heeft de Melkwacht ontwikkeld in samenwerking met de koeltechnische dienst van *Coberco* en *IFG Electronics in Roden*. Het Asser bedrijf verwacht dat ook andere zuivelondernemingen de nieuwe Melkwacht zullen bestellen.

Reactie plan melkunie-campina

Coberco: mogelijk verdere zuivel-fusie¹⁵

ZUTHPEN (GPD) - De Oost-Nederlandse zuivelcoöperatie *Coberco* sluit op langere termijn een fusie met de zustercoöperaties *DMV-Campina* en *Melkunie* niet uit. „Als wij daardoor een betere melkprijs tot stand kunnen brengen voor onze leden, zullen wij niet aarzelen dat te realiseren”, aldus mr. *R.L.M. Mattheussens*, voorzitter hoofddirectie van *Coberco*.

Gisteren werd bekend dat *Melkunie* en *Campina* een fusie willen aangaan. De twee bedrijven worden dan de op drie na grootste zuivelonderneming ter wereld. Volgens Mattheussens staat *Coberco* positief tegenover de voorgenomen samenwerking tussen *Melkunie* en *Campina*. Nu nog is *Coberco* met een omzet van 3,3 miljard aanmerkelijk groter dan de afzonderlijke fusiepartners. De nieuwe combinatie zal echter een jaaronzet van meer dan vijf miljard halen.

Gisteren deelden de twee ondernemingen mee dat zij bespreken of een samengaan kan leiden tot een versterking van hun positie in binnen- en buitenland. Vakbonden en ondernemingsraden zijn op de hoogte gesteld.

Bij *Melkunie* werken 3300 mensen. De onderneming haalt haar omzet voor 80 procent uit de Nederlandse markt. *DMV-Campina* is veel meer op de buitenlandse markt gericht. Het bedrijf heeft drie buitenlandse vestigingen.

*Campina** verwerkt jaarlijks ongeveer 2329 miljoen kilo melk in 26 productiebedrijven. Daarvan zijn er vijf in België gevestigd en een in Frankrijk. Voorts heeft *Campina** een verkoopkantoor in Spanje en bezit de onderneming een 30 procent-deelneming in het Duitse Partnerkäse. Er zijn bij de zuivelcoöperatie zo'n 10.500 leden aangesloten. Er werken 3337 mensen bij *Campina**.

is

Tebel maakt goede tijden door

Deze week kaaslijn naar Coberco in Vollenhove

LEEWARDEN - De machine- en apparatenfabriek *Tebel* te Leeuwarden, die zich toelegt op het ontwerpen en fabriceren van complete kaasproductielijnen, maakt goede tijden door. Deze week wordt in de kaasfabriek van *Coberco* in het Overijsselse Vollenhove begonnen met de installatie van een nieuwe geautomatiseerde productielijn, die begin december klaar moet zijn. *Tebel* en de betrokken onderaannemers zijn vrijdag begonnen met het vervoer van de onderdelen.

Daartoe is een vijftiental vrachtwagens nodig. Met de opdracht is f 3 miljoen tot f 4 miljoen gemoeid. De orderportefeuille van *Tebel* is gevuld tot volgend jaar maart. Recentelijk tekende de fabriek nog een contract van circa f 4 miljoen voor de bouw van een kaasfabriek in Polen.

¹⁵ Verwarrend verhaal, in het laatste deel vd. tekst stond in plaats van *Campina* steeds *Coberco*. Wel aangepast – bij * – maar moest dat ook! (ZHN.)

De omzet zal dit jaar met *f*23 miljoen circa *f*1 miljoen hoger zijn dan was verwacht. Voor het personeelsbestand, dat rond de 95 schommelt, maakt dit alles weinig verschil. Het afgelopen jaar nam Tebel zelf slechts enkele nieuwe medewerkers aan. Het bedrijf legt zich echter toe op het ontwerpen van apparatuur, de volautomatische besturing daarvan en de installatie bij de opdrachtgever. Niet meer dan ongeveer dertig mensen houden zich daadwerkelijk bezig met productiewerk. Alle andere werk in deze sfeer wordt uitbesteed. Eventuele schommelingen in de orderontvangst zijn daardoor eenvoudiger op te vangen.

Tussen de Leeuwarder onderneming en *Coberco* is in de loop der jaren een stevige band gegroeid. Vollenhove is de vijfde fabriek van dit zuivelconcern, waar *Tebel* apparatuur levert. In het Overijsselse gaat het om de gedeeltelijke herinrichting van de kaasmakerij, die goed is voor een jaarlijkse productie van tien miljoen kilogram.

Voor het persen van de Edammers heeft *Tebel* een nieuwe techniek ontwikkeld, waarop patent is aangevraagd. De noviteit maakt het mogelijk aan dit onderdeel van de kaasbereiding meer tijd te besteden dan voorheen, waardoor het risico van storing en slijtage van de apparatuur vermindert, zo zeggen productmanager Symen Sipma en commercieel medewerker Klaas Olthoff.

De order uit Polen is ook al de vijfde uit dit land in drie jaar. Maar Tebel is volgens Olthoff ook vijf jaar doende geweest met het leggen van contacten, alvorens de eerste order kon worden afgesloten. Met het Oostblok lopen meer contacten. Zo willen de Russen heel graag investeren in nieuwe kaasfabrieken, „maar zij hebben daarvoor het geld gewoon niet”. Hij bestempelt de lopende onderhandelingen over orders uit dit land als „langlopende affaires”.

Meer beweging zit er in de Bondsrepubliek. De laatste paar jaar kwamen reeds enige omvangrijke opdrachten uit dit land. Volgens Olthoff zit er echter meer in het vat. West-Duitsland heeft besloten meer melk in eigen land te verwerken en daar kunnen Nederlandse bedrijven van profiteren. Olthoff heeft net een reis door West-Duitsland gemaakt. Op grond van de voerde besprekingen verwacht hij op korte termijn enkele contracten te kunnen afsluiten.

Moeizamer verloopt het betreden van de Amerikaanse markt, die in haar eentje net zo groot is als die in de rest van de wereld. Recentelijk heeft Tebel hier voor het eerst een productielijn geleverd. De hindernissen, die moesten worden genomen alvorens het zover was, waren echter groot. De Amerikanen stellen, mede ter bescherming van de interne markt, geheel eigen, afwijkende en hogere eisen aan producten van elders. „Het heeft ons moeite gekost aan hun eisen te voldoen”, zegt Olthoff. Dit 'voorbeeldproject' heeft er echter wel in geresulteerd, dat hierna enkele offertes mochten worden uitgebracht voor andere ondernemingen in de Verenigde Staten, waarvan de resultaten nog niet bekend zijn.

Tebel heeft na de overname door de Finnen van *Hackman-MKT* gezegd te streven naar expansie in vooral het Oostblok en de Verenigde Staten. De Finnen beschikken over goede contacten in Oost-Europa, terwijl het aanknopen van relaties in de Verenigde Staten nog altijd in belangrijke mate gebeurt door het voormalige Zweedse moederbedrijf *Alfa Laval*. Het overleg met de tendele op hetzelfde terrein als Tebel opererende Finnen over onderlinge afstemming van de activiteiten is pas net op gang gekomen. „Het zijn prille discussies”, zegt Olthoff „We moeten nog aan elkaar wennen”.

De besprekingen richten zich op dit moment onder andere op de vraag in hoeverre *Tebel* haar gang kan gaan bij het ontwikkelen van apparatuur voor de productie van de zachtere kaassoorten

Tebel richt nu zich nu nog op de hardere kazen Voor die zachtere kazen bestaat een royale markt in de Verenigde Staten. Zuid-Europa en Zuid-Duitsland.

Coberco komt met toeslagsysteem voor melklevering

Van een onzer redacteurs

AMSTERDAM, dinsdag Zuivelcoöperatie Coberco, waarbij zo'n 10.000 melkveehouders zijn aangesloten, gaat een systeem van kwantumtoeslagen invoeren. Hiertoe heeft de ledenraad gisteren met tweederde meerderheid van de stemmen besloten.

De toeslagen zijn progressief, wat betekent dat naarmate een boer meer melk aflevert bij de fabrieken van *Coberco*, hij meer melkgeld ontvangt. De huidige vaste melkprijs, die dus voor iedere boer geldt, zal dit boekjaar uitkomen op zo'n 87 cent per kilogram afgeleverde melk. De toeslagen lopen op van een kwart cent per liter bij levering van 50.000 tot 100.000 kilogram melk, tot 2 cent bij levering van meer dan 600.000 kilo.

Coberco is niet de eerste Coöperatie die een dergelijk toeslagensysteem invoert, *Melkunie* kent het al enige tijd. De aanleiding is dat de particuliere zuivelindustrie met name de boeren die grote hoeveelheden melk afleveren, met een hogere melkprijs probeert over te halen een contract te sluiten. Hierdoor dreigen bij de coöperaties onderbezettingsverliezen.

Ook bij de zuidelijke zuivelreus *Campina* zal in verband met de fusie met *MelkUnie* het invoeren van een kwantumtoeslag aan de orde komen. Twee jaar geleden is die door een meerderheid van de boeren nog weggestemd, omdat een dergelijk systeem in strijd werd geacht met de „coöperatieve gedachte”. Maar de roep om een toeslagensysteem bij *Campina* wordt luider.

Zo'n 35 boeren hebben onlangs een gesprek gehad met de top van *Campina*, waarin onder dreigement van vertrek bij de coöperatie met klem werd aandrongen op een kwantumtoeslag. Volgens een woordvoerder zal op zijn vroegst komend voorjaar een beslissing kunnen vallen. Een commissie is momenteel bezig te bekijken welke regelingen in verband met de fusie met *Melkunie* geharmoniseerd moeten worden.

1990

Leeuwarder Courant, 1990-03-15

Coberco melkgeld 1989: 88,11 ct.

ZUTPHEN - De oostelijke zuivelcoöperatie *Coberco* in Zutphen betaalt over vorig jaar een melkprijs uit van 88,11 cent per kilogram. Dat is de hoogste prijs uit de geschiedenis van de coöperatie. Vorig jaar lag de melkprijs 3,64 cent per kilogram lager. Coberco heeft 1,87 cent per kilogram gereserveerd, dat is 1,34 cent meer dan in 1988. Ondanks de lagere melkaanvoer ging de omzet met 2 procent omhoog door de hogere opbrengsten. Het aantal personeelsleden liep terug met 30.

Leeuwarder Courant, 1990-05-01

Coberco verwacht dit jaar lagere melkprijs te betalen

ZUTPHEN - *Coberco* heeft vorig jaar ondanks een afnemende melkaanvoer 150 miljoen meer winst geboekt dan in 1988. Voor uitbetaling aan de leden was er f 1,9 miljard beschikbaar. De netto-omzet van de coöperatie steeg met 190 miljoen tot ruim f 3,4 miljard. De WIR-premie van f 30,8 miljoen werd aan de reserve toegevoegd. Dit blijkt uit het jaarverslag over 1989.

Coberco betaalde een melkprijs uit van 88,11 cent per kilogram. Zo'n prijs zal dit jaar niet worden geëvenaard. Of, in de woorden van de *Coberco*: „De wijzigingen in de laatste maanden van 1989 in de zuivelmarkt rechtvaardigen een voorspelling dat met de melkprijs van 1989 een hoogtepunt bereikt is”.

De melkaanvoer daalde voor het derde achtereenvolgende jaar: Coberco verloor 51 miljoen kilo, een afname van 2 procent. Als belangrijkste oorzaak daarvoor noemt de directie het vertrek van een groep boeren van de Poldervereniging in Flevoland, die naar *Comelco* in België ging. Een verdere daling zit er volgens *Coberco* niet in. De coöperatie verwacht dat de vorig jaar geleverde 2278 miljoen kilo melk dit jaar op hetzelfde nivo zal blijven.

Het verlies aan melk is opgevangen door minder melkpoeder te produceren: de poederbedrijven verwerkten vorig jaar in totaal 20 procent minder melk dan in 1988. Zorgenkind is de boter. De consumptie daarvan in de Europese Gemeenschap neemt in rap tempo af. Nederlanders gebruiken bij voorbeeld vorig jaar 10 procent minder boter dan in 1988. In plaats van boter op basis van dierlijk vet, eten ze in toenemende mate boterachtige producten die gemaakt zijn behulp van plantaardige vetten. De boterproductie bedroeg vorig jaar 37.000 ton, 500 ton minder dan in 1988. In 1988 was de boteromzet al met 27 procent gedaald ten opzichte van 1987.

Beter gaat het met de kaas. *Coberco* benut daartoe de helft van alle melk, een stijging van 2 procent ten opzichte van 1988. Die verhouding stemt overeen met de landelijke tendens: bijna de helft van alle Nederlandse melk is bestemd voor de bereiding van kaas. Dit jaar blijft het perspectief voor de kaasafzet gunstig, zo verwacht Coberco. Vooral binnen de EG zouden er groeikansen zijn. Wel wijst de directie op een geduchte concurrentie van de West-Duitsers.

De hoeveelheid melk die verwerkt werd tot consumptiemelk en speciaalprodukten nam, evenals voorgaande jaren, licht toe. Karnemelk, yoghurts en halfvolle melk deden het goed, *Umer* en naturel kwark iets minder.

Leidse Courant, 1990-05-03

Coberco op Spaanse toer: Melkprijs boeren keldert

ZUTPHEN - Met een dramatisch kelderende melkprijs voor zijn tienduizend boeren in het vooruitzicht gaat *Coberco* op de Spaanse toer. De oostelijke zuivelgigant neemt in Spanje twee bedrijven (*Debic Espanola* en *Allemosa*) over met een totaalomzet van 60 miljoen gulden en 75 medewerkers. De Coberco-directie maakte gisteren duidelijk dat het gouden melkjaar 1989 dit jaar niet herhaald zal worden.

Kregen de tienduizend ledenboeren vorig jaar een melkprijs van rond 88 cent per kilo uitbetaald, dit jaar zal deze naar verwachting van hoofddirecteur Plageman niet hoger dan tachtig cent uitkomen, mogelijk zelfs iets lager. De tegenvallende opbrengsten van de sectoren boter en melkpoeder in het eerste kwartaal (zes à zeven cent minder dan in het eerste kwart van 1989) zijn hier debet aan. De gevolgen van de lagere kaasnotering en de drie cent verlaging van de minimumprijs voor consumptiemelk zijn hier nog niet in verwerkt.

De Telegraaf, 1990-05-03

Twee Spaanse bedrijven overgenomen

Zuivelgigant Coberco wil Spanje veroveren

Van een onzer verslaggevers

ZUTPHEN, donderdag Zuivelcoöperatie *Coberco* gaat twee Spaanse levensmiddelenbedrijven overnemen. Met de aankopen van *Debic Espanola SA* en *Allemosa*, beide gevestigd in Oost-Spanje, denkt *Coberco* een goede uitgangspositie te verwerven om het hele Iberisch schiereiland te veroveren met zuivelprodukten en industriële maaltijdcomponenten.

Dat maakte mr. R.L.M. Mattheussens, voorzitter van de hoofddirectie van *Coberco* gisteren bekend tijdens een toelichting op het jaarverslag. Bij *Coberco* zijn tienduizend boeren aangesloten, die gezamenlijk ruim 2,3 miljard kilogram melk afleveren bij de coöperatie. De omzet bedroeg vorig jaar f 3,5 miljard.

Mattheussens wilde niet zeggen hoeveel voor de ondernemingen, die samen een omzet van f 65 miljoen realiseren, wordt betaald.

Debic Espanola is in de markt voor diepvries-room. Het accent in het assortiment ligt op slagroom in spuitbussen. *Coberco* had al een optie op dit bedrijf en wil met de aankoop de activiteiten in Spanje verder uitbouwen. „Het is de bedoeling, dat we ook verse produkten voor de bakkerij- en horecasector via *Debic Espanola* gaan distribueren,” aldus mr. Mattheussens. *Coberco* heeft in Nederland (Omefa/Leo de Winter), België, Frankrijk en Duitsland al een sterke positie in

het professionele marktsegment voor maaltijdcomponenten en industriële speciaalprodukten. Het assortiment zal flink worden uitgebreid.

Lag de overname van het Spaanse *Debic* voor de hand, wat betreft *Allemosa*, een particuliere onderneming, waarin *Coberco* de meerderheid van de aandelen verwerft, was dat volgens Mattheussens zeker niet 't geval. *Allemosa* richt zich op de markt voor consumentenprodukten, zoals verse en lang houdbare consumptiemelk, dessertprodukten en verse kaas. Behalve eigen produkten onder de merknaam '*Herdertje*' verkoopt *Allemosa* ook levensmiddelen van andere fabrikanten via eigen winkels. Mattheussens: „Ook dit bedrijf gaan we verder uitbouwen, zodat we een goede positie op de Spaanse markt verwerven.”

Coberco geeft met de jongste acquisities invulling aan de strategie die veel zuivelcoöperaties momenteel volgen om in het Europa van na 1992 te overleven. Er vindt een verschuiving plaats naar produkten met een hogere toegevoegde waarde en er wordt steeds vaker samenwerking in het buitenland gezocht. Zo heeft *Campina* met de aankoop vorig jaar van een Amerikaanse onderneming van industriële speciaalprodukten aangegeven zich serieus op dit pad te hebben begeven. Bij *Melkunie*, inmiddels gefuseerd met *Campina*, heeft de *Mona-divisie* inmiddels al een zeer sterke positie opgebouwd in de markt voor toetjes en andere hoogwaardige zuivelprodukten voor de consument.

Mattheussens ging gisteren ook nog in op de vraag of *Coberco* nog plannen had om te fuseren met een andere binnen- of buitenlandse zuivelcoöperatie. „We staan open voor samenwerking, mits dat leidt tot een versterking van onze marktposities. We staan wel vriendelijker tegenover fusies met ondernemingen in ons eigen traditionele werkgebied (Gelderland en Overijssel) maar we jagen er niet actief achteraan.”

Financieel directeur drs. J. Plageman zei te verwachten dat de boeren die lid zijn van *Coberco* het lopende jaar veel minder melkgeld krijgen uitbetaald. De voorschotprijs daalde ten opzichte van vorig jaar al ruim zeven cent tot 63 cent per liter. De uiteindelijke prijs die de boer dit jaar zal ontvangen, zal rond de 80 cent per liter komen te liggen, zo verwachtte Plageman. Vorig jaar lag de prijs op ruim 88 cent. Oorzaken voor de forse achteruitgang liggen in de lagere kaasnoteringen, de verlaging van de minimumprijs voor consumptiemelk (drie cent) en de verdere verslechtering van de opbrengst van verschillende grondstoffen uit melk.

Leeuwarder Courant. 1990-06-05

Coberco: 'potje' over voorschot

ZUTPHEN - De zuivelcoöperatie *Coberco* gaat een in de Nederlandse zuivel ongebruikelijke stap zetten. Zij betaalt tussentijds een nabetaling uit over de voorschotprijs van 2 cent per kilogram. De saldo-vorming bij *Coberco*, onder meer door een afwijkend produktenpakket en de daarbij behorende opbrengstprijzen laten een dergelijk 'potje' toe. Evenals sommige andere coöperaties heeft ook *Coberco* te kampen met concurrenten, die pogen boeren van de fabriek los te weken.

Leeuwarder Courant, 1990-08-07

Personalia: G. J. Majoor benoemd

ZUTPHEN – Drs. ing. G.J. Majoor is per 1 oktober aanstaande benoemd tot directeur van de divisie *Coberco NCZ Kaas* Majoor, 42 jaar, is nu werkzaam bij Hooijmeijer als commercieel directeur. De kaasdivisie van *Coberco NCZ*, met het hoofdkantoor te Meppel, verkoopt jaarlijks zo'n 140.000 ton kaas ter waarde van f1,2 miljard. De divisie heeft 850 mensen in dienst.

Leidse Courant, 1990-08-29

Coberco genoodzaakt melkplas te spekken

ZUTPHEN - Zuivelgigant *Coberco* ziet voor het eerst in jaren geen kans om al haar melk af te zetten op de vrije markt.

Coberco zal komende maanden een deel van haar melkprodukten (melkpoeder) aan de EG-opkopers aanbieden die de vastgestelde minimale prijs betalen. Daarmee is de melkplas, die enkele jaren geleden verdwenen is vanwege het quoteringstelsel, weer een feit. Directe aanleiding voor de overspannen markt is de dumping van melkprodukten uit de DDR, met name melkpoeder. Normaal wordt een deel van de Nederlandse vloeibare melk omgezet in melkpoeder. Vanwege de grote hoeveelheden melkpoeder uit de DDR is er minder vraag naar Nederlands melk voor de bereiding van melkpoeder.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1990-10-13

ook in MAP Superheffing

Coberco beboet voor hulp bij melkfraude

ZUTPHEN (ANP) - De rechtbank in Zutphen heeft vrijdag de coöperatieve melkfabriek *Coberco* in die stad wegens valsheid in geschrifte en overtreding van de landbouwwet veroordeeld tot een voorwaardelijke boete van 250.000 gulden. Het openbaar ministerie had een onvoorwaardelijke boete geëist.

De rechtbank acht bewezen dat *Coberco* in 1984 en 1985 haar leden constructies aan de hand deed die het mogelijk maakten de superheffing op melk te omzeilen. Veehouders, die te veel melk produceerden verhuurden op papier hun veestapel aan boeren die beneden hun quotum bleven. *Coberco* haalde de melk van de tijdelijk „verhuurde” veestapel dan wel af bij de eigenaren van de koeien maar rekende ze af op naam van de zogenaamde huurder. Om dit alles mogelijk te maken deed *Coberco* onjuiste opgaven aan het *Produktschap Zuivel*, wat volgens de rechtbank valsheid in geschrifte oplevert.

De rechtbank acht ook bewezen dat *Coberco* de landbouwwet heeft overtreden en overtredingen hiervan heeft uitgelokt. Het opleggen van de voorwaardelijke boete houdt volgens het vonnis een

ernstige waarschuwing aan Coberco in om zich in de toekomst te houden aan de regelgeving op haar terrein.

Leeuwarder Courant 1990-11-03

Coberco Vollenhove gelooft in Edammers

VOLLENHOVE - Coberco, de oostelijke zuivelcoöperatie, blijft geloven in Edammers. Dat bleek gisteren bij de opening van de geheel verbouwde en uitgebreide zuivelfabriek in Vollenhove waar uitsluitend deze kaas wordt gemaakt. Daar is zo langzamerhand een productiecapaciteit ontstaan van ruim 12.000 ton Edammers per jaar. Met een kleine ingreep is die capaciteit op te voeren tot 15.000 ton.

In Nederland is de produktie van Edammers dalende, zeker de laatste jaren. Van 54.400 ton in 1987 ging deze kaas vorig jaar naar 40.807 ton terug, een vermindering die al eerder was ingezet. In 1979 verkocht *Coberco* (toen de NCZ in Meppel) 12.000 ton en dat doet de coöperatie nu nog. Volgens bedrijfsdirecteur *H. Davelaar* heeft men de produktie op peil weten te houden door het aantal variëteiten tot zeven uit te breiden en vooral te letten op welke markt welke variatie vraagt.

Van de totale produktie is nog slechts eenderde 'normaal', althans wat men in Nederland in de winkel vindt. De rest bestaat uit specialiteiten. Coberco-Edammers zal men overigens moeilijk in Nederland kunnen vinden. Slechts 10 procent van de produktie wordt hier afgezet. 90 procent wordt uitgevoerd naar de EG, Egypte, Japan, de Caribiën, Mexico en enkele andere landen. Als de produktie in Vollenhove de komende jaren nog wordt uitgebreid zal dat vermoedelijk vooral de gestegen export naar Griekenland en Spanje als basis hebben.

Coberco heeft de afgelopen jaren *f* 12,5 miljoen in de fabriek in Vollenhove geïnvesteerd. De apparatuur is voor een groot deel door in Friesland gevestigde firma's geleverd: *Stork*, Gorredijk; *Tebel*, Leeuwarden; *Hovap*, Sneek; *Hubert*, Sneek en *Hoeksma en Velt*, Leeuwarden. Er werken 57 mensen in het bedrijf. Dit jaar, tijdens de verbouwing, wist men toch nog drie gouden medailles op de FNZ-keuring te halen en een op het wereldkampioenschap in Milwaukee (VS).

Leeuwarder Courant. 1990-12-27

Melkprijs van Coberco 80 cent

ZUTPHEN – *Coberco* gaat over dit jaar een melkprijs uitbetalen van 80 cent per kilogram. Dat heeft voorzitter Evert Meilink op de ledenraadsvergadering meegedeeld. De prijsdalingen bij boter, melkpoeder, wei en in mindere mate bij kaas en consumptiemelk hebben ertoe geleid dat de boeren 8,11 cent per kilogram, ofwel 9,2 procent, minder ontvangen dan over 1989. Als voorshot op de nabetaling zal in februari al vast *f* 1,75 per 100 kilogram worden uitbetaald. Er zal volgend jaar voor *f* 108 miljoen worden geïnvesteerd.

Daling melkprijs Coberco niet onrustbarend

ZUTPHEN (GPD) - De daling van de melkprijs met 8,11 cent per liter tot 80 cent brengt de bij *Coberco* aangesloten melkveehouders nog niet in problemen. De zuivelcoöperatie is zelfs, gezien de huidige marktontwikkelingen, niet ontevreden over dit prijsniveau. De opbrengst per liter aangeleverde melk moet echter niet veel verder dalen.

„Met 80 cent kan de gemiddelde melkveehouder wel uit de voeten. Bij een nog lagere prijs kunnen bepaalde groepen melkveehouders echter in moeilijkheden komen”, aldus A. Francke, directeur algemene zaken van *Coberco*.

De zuivelcoöperatie, met bijna 10.000 aangesloten leveranciersveehouders, kondigde halverwege dit jaar al aan dat de recordprijs van 88.11 cent per liter melk niet gehandhaafd zou kunnen blijven. Al aan het einde van 1989 deed zich vooral bij boter en melkpoeder een prijsval voor. Deze negatieve ontwikkeling heeft zich in de afgelopen maanden niet kunnen verbeteren. Met de 80 cent per liter melk is het prijsniveau op dat uit 1987 komen te liggen. Toen betaalde *Coberco* haar leden 80,25 cent uit. In de jaren daarvoor lag de prijs tussen de 75 en 79 cent.

De prijsdaling is het gevolg van de ontwikkelingen op de internationale markten. Door grotere productie in niet-EG-landen en een lagere dollarkoers steeg het aanbod van zuivelprodukten op de Europese markt, met als gevolg een lagere prijsvorming.

„We hebben jarenlang”, aldus directeur Francke. „vanwege de zuivelcontingenteringen (superheffing) een vrij krappe markt gehad. Dat had een positieve uitwerking op de prijsvorming. In het afgelopen jaar is er echter in Europa weer een klein overschot ontstaan. Er kon minder buiten de EG geëxporteerd worden. De lage dollarkoers was daar mede de oorzaak van. Onze produkten werden daardoor te duur”.

De neergaande lijn in de prijsvorming was het duidelijkst te merken bij boter, melkpoeder en weiprodukten. Deze zuivelprodukten zijn het sterkst aan schommelingen onderhevig, omdat voor een belangrijk deel de afzet op markten buiten de EG ligt.

1991

Leeuwarder Courant, 1991-01-04

naar MAP Superheffing?

Melkprijs Frico ongeveer 78 cent

LEEWARDEN - De melkprijs die de nieuwe zuivelcoöperatie *Friesland Frico-Domo* over 1990 zal uitbetalen zal 7 tot 8 cent lager liggen dan die van vorig jaar. Toen kwam Frico-Domo op 85,60 per kilogram, nu zal dat dus ongeveer 78 cent per kilogram zijn. Dat is gisteren door de coöperatie meegedeeld. Van de andere zuivelfabrieken is alleen de melkprijs van *Coberco* in Zutphen bekend: 80 cent per kilogram.

In tegenstelling tot de voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel*, drs. Harm Schelhaas, ziet men bij *FFD* het pas begonnen jaar niet pessimistisch tegemoet. Als de botervoorraad naar de Sovjet-Unie wordt verkocht is een groot deel van de zuivelmarkt schoon. Nu al blijkt dat er voor orders die in de loop van dit jaar moeten worden afgeleverd, hoger kan worden ingeschreven dan de huidige marktprijzen aangeven. Mogelijk dat de prijs hooguit 2 cent per kilogram zal dalen. Een grotere daling wordt bij Friesland op dit moment onwaarschijnlijk geacht.

Leeuwarder Courant 1991-02-06

Heino Krause wil fusie met Coberco

HEINO - De zuivelcoöperatie Heino Krause in Heino wil fuseren met de meer dan tien maal zo grote coöperatie Coberco in Zutphen. De 285 boeren die zijn aangesloten bij Heino Krause hebben het fusievoorstel goedgekeurd. De fusie moet met terugwerkende kracht tot 1 januari 1991 ingaan en zal geen gedwongen ontslagen tot gevolg hebben, zo heeft de coöperatie bekendgemaakt.

Heino Krause verwerkte vorig jaar circa 195 miljoen kilo melk. De omzet bedroeg f210 miljoen. Bij het bedrijf werken 95 mensen. Coberco had vorig jaar een melkaanvoer van 2200 miljoen kilo en een omzet van f3,1 miljard. Bij Coberco werken 3300 mensen. De ledenraad van Coberco moet de fusie nog goedkeuren, maar dat wordt slechts gezien als een formaliteit. Coberco denkt dat de spay-poederproductie van Heino Krause de marktpositie van Coberco in dit segment verbetert.

Leeuwarder Courant 1991-02-28

Ormet Enschede praat met Coberco over fusie

ENSCHEDA (ANP) - De zuivelcoöperatie *Ormet* in Enschede gaat fusiebesprekingen aan met de acht maal zo grote coöperatie Coberco in Zutphen. Dat hebben de leden van Ormet besloten. Ormet verwerkt jaarlijks ruim 300 miljoen kilo melk van 1400 melkveehouders. Bij het bedrijf werken circa 275 mensen. Binnen enkele weken wordt naar verwachting gestemd over de fusie met Coberco.

Coberco verwerkt jaarlijks bijna 2,4 miljard kilo melk en heeft een omzet van circa f 3,3 miljard. Bij het bedrijf werken bijna 3400 mensen. Begin februari fuseerde Krause in Heino met Coberco. Volgens een woordvoerder van Coberco is het niet uitgesloten dat de coöperatie *Eendracht* in Tubbergen binnenkort eveneens toetreedt tot het Coberco-concern.

Leeuwarder Courant 1991-03-09

Fusie Coberco met HOVO Raalte

ZUTPHEN - De zuivelcoöperaties Coberco in Zutphen en HOVO in Raalte voeren besprekingen over een fusie. In beginsel zijn hebben de besturen overeenstemming bereikt om dit jaar volledig samen te gaan. HOVO verwerkt jaarlijks 90 miljoen kilogram melk tot hoofdzakelijk kaas en poeder. Er werken 70 mensen en de omzet bedraagt 178 miljoen. Coberco verwerkt 2.3 miljard kilogram melk, heeft 3330 medewerkers en een omzet van f 3,1 miljard.

De Telegraaf 1991-03-20

Zuivelfusie Coberco en De Eendracht Tubbergen

Van onze correspondent TUBBERGEN, woensdag

De zuivelcoöperatie *De Eendracht* uit het Twentse Tubbergen fuseert met de zuivelgigant Coberco in Zutphen.

Slechts een krappe meerderheid van de leden heeft zich uitgesproken voor de fusie. In totaal stemde 68 % van de boeren voor de fusie terwijl hiervoor een twee derde meerderheid nodig was. Een aantal leden dreigde met opstappen wanneer de fusie niet door zou gaan. Daarmee werd het voorstel van de directie en het bestuur verworpen voor behoud van zelfstandigheid. Bij

De Eendracht zijn 350 boeren aangesloten die jaarlijks goed zijn voor de levering van 60 miljoen liter melk.

Leidsch Dagblad, 1991-04-10

Boerinnen Heino vragen Rabo schuld kwijt te schelden

UTRECHT 4A\P) - Enkele honderden Overijsselse boerinnen hebben Rabobank Nederland gisteren in een petitie gevraagd om kwijtschelding van in totaal 14 miljoen gulden schuld. Volgens de boerinnen wordt een aantal bedrijven door de schuldenlast met de ondergang bedreigd.

De boerinnen vroegen om kwijtschelding van de schuld namens ruim 270 melkveebedrijven die zijn aangesloten bij de zuivelcoöperatie *Heino-Krause*. Onlangs werd bekend dat Heino-Krause in grote financiële problemen verkeert als gevolg van wanbeleid. De directeur is inmiddels ont-

slagen, terwijl ook de bestuursvoorzitter is opgestapt. De coöperatie is blijven zitten met een schuld van 22 miljoen gulden, waarvoor de boerenleden financieel aansprakelijk zijn.

Inmiddels heeft de grote oostelijke zuivelcoöperatie *Coberco* zich in principe bereid verklaard de vrijwel failliete melkfabriek over te nemen. Voorwaarde is wel dat eerst de schuld van 22 miljoen gulden wordt, weggewerkt. De afgelopen weken heeft daarover koortsachtig overleg plaatsgevonden tussen de beide coöperaties en drie betrokken banken.

De banken hebben zich inmiddels bereid verklaard 8 miljoen gulden voor hun rekening te nemen. De rest moet worden opgebracht door de boeren van Heino-Krause. De Rabobank verstrekt daartoe een renteloze lening aan de boeren. Het geld wordt weer geïnd door de komende twee jaren twintig cent in te houden op elke liter melk die de boeren leveren

Volgens de boerinnen betekent dat de nekslag voor een aantal bedrijven. Ze willen dat Rabobank Nederland overgaat tot volledige schuldkwijtschelding. De boerinnen menen dat de Rabobank mede schuldig is aan de financiële problemen van Heino-Krause. De Rabobank moet als grootste geldschieter in een vroeg stadium op de hoogte zijn geweest van de financiële problemen en had derhalve wel eens wat eerder aan de rem kunnen trekken, zo stellen ze.

Volgens de boerinnen kan de schuld worden betaald uit de zogenaamde stroppenpot van de Rabobank. Een woordvoester van Rabobank Nederland achtte het gisteren niet waarschijnlijk dat aan de wens van de boerinnen zal worden voldaan.

Leeuwarder Courant 1991-04-24

***Tebel* bouwt kaasfabriek voor *Coberco* Balkbrug**

LEEWARDEN Het metaalbedrijf Tebel in Leeuwarden heeft de grootste order uit zijn bestaan in de wacht gesleept. Voor zo'n f10 miljoen wordt in Balkbrug een nieuwe kaasfabriek ingericht voor zuivelindustrie *Coberco*. Als de bouw in het najaar van 1992 is voltooid, zal er dagelijks 100.000 kilo Edammer en Goudse kaas per dag in de fabriek worden gemaakt. De omvang van de order is bijna gelijk aan de helft van de gemiddelde jaaromzet van het bedrijf.

De order van Coberco is een zogenaamd turn key-project, waarbij Tebel de bouw en levering van de kaasinstallaties in zijn geheel voor zijn rekening neemt. „Het gaat om de wrongelbereiders, de uitzonderlijk grote Casomatic, tot aan de pekelininstallatie” aldus algemeen directeur ir. Jan Wim Botterop die in september wordt opgevolgd door de Fin Reijo Svanborg.

De vooruitzichten zijn voor Tebel uitstekend. Botterop verwacht een graantje mee te kunnen pikken in het voormalige Oost-Duitsland, waar volgens hem op korte termijn met forse EG-subsidies drie of vier kaasfabrieken zullen worden gebouwd. Verder heeft Tebel bijna de order binnen voor een kaasslijn in een fabriek in Oostenrijk, waarmee f 2,5 miljoen gemoeid is.

Tevens gooit Tebel hoge ogen voor de levering van een kaasfabriek voor *Maasdammer* kazen aan Amerika. Die zou moeten komen in Holland in de staat Wisconsin. De smaak van de Amerikanen, die vooral door de Cheddarkaas werd bepaald, gaat steeds meer in de richting van wat zij 'Swiss' noemen, de zoete kazen als Emmentaler en Maasdammer.

Svanborg verwacht voor Tebel veel van de toenemende variatie in kaassoorten. „De zuivelindustrie wil daarom heel flexibel produceren en dat kunnen wij bereiken met ons Casomatic-systeem.” Svanborg merkt ook dat de zuivelindustrie in landen als Frankrijk en Italië mogelijkheden zoekt om op efficiënte wijze hun eigen kaassoorten te produceren. Botterop noemt de Parmezaanse kaastypen, waarvoor hij in de nabije toekomst productieapparatuur aan Italiaanse zuivelbedrijven hoopt te leveren. Hetzelfde geldt voor de Duitse Tilsiter en de Franse Saint Paulin.

Het Leeuwarder metaalbedrijf heet dit najaar overigens officieel Tebel/MKT. Dat is een gevolg van de overname van Tebel door het Finse concern Hackman. MKT is een Finse dochter van dit concern, maar is door het moederbedrijf onder de vleugels gebracht van het iets grotere Tebel. Bij Tebel werken 95 mensen bij het Finse MKT 14. Kaasmachines voor de harde en semi-harde kaassoorten als Goudse, Edammer en Maaslander zijn de specialiteit van Tebel. MKT brengt een belangrijk stuk kennis over de productie van cottage cheese (ongerijpte wrongelkaas) in.

Leeuwarder Courant, 1991-04-29

Coberco richt zich meer op consumptiemelk

ZUTPHEN - Coberco legt steeds meer het accent op de productie van consumptiemelk en aanverwante artikelen. Weliswaar gaat de helft van de door de boeren aangevoerde, melk in de kaasbak, maar de kaasdivisie zorgt maar voor 36 procent van de omzet. Daarentegen vergrootte de zuiveldivisie het omzetaandeel van 38 naar 45 procent.

In het jaarverslag over 1990 spreekt de directie van uitstekende resultaten voor de consumptiemelksector, waartoe ook de frisdrankenfabrikant Riedel (Appelsientje) wordt gerekend. De kaassector heeft slechts redelijk gedraaid. De kaasproductie zal dit jaar ook geenszins worden vergroot, zo wordt in het jaarverslag aangekondigd. Coberco wil met merkartikelen de markt voor consumptiemelkproducten verder veroveren.

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1991-05-03

Geen besluit over Heino-Krause

Ledenraad Coberco akkoord met fusies ORMET, HOVO en Tubbergen

ZUTPHEN - De ledenraad van het zuivelconcern *Coberco* heeft zich uitgesproken voor een fusie van deze zuivelcoöperatie met *Ormet*, *De Eendracht* en *HoVo*. Over de fusie met *Heino-Krause* kon de raad nog geen definitief besluit nemen omdat de wettelijk voorgeschreven inzage-termijn van het fusieplan nog niet is verstreken.

Ormet en *HoVo* zijn al akkoord gegaan met de aansluiting bij *Coberco*. Tijdens de ledenvergadering van *de Eendracht* op 23 april bleek de voorgeschreven twee derde meerderheid niet gehaald. Op 21 mei wordt er opnieuw gestemd. *Coberco* verwacht dat dan alsnog wordt ingestemd met de fusie. *Ormet* heeft fabrieken in **Enschede** en **Almelo**, telt 275 medewerkers en 1400 ledenveehouders die jaarlijks 300 miljoen kilo melk produceren. *HoVo* heeft 70 medewerkers, 430 leden-veehouders die samen goed zijn voor een melkproduktie van 90 miljoen kilo die voor het grootste deel in **Heeten** tot kaas wordt verwerkt. *De Eendracht* in **Tubbergen** heeft 42 personeelsleden, 340 leden- melkveehouders, die 60 miljoen kilo melk leveren voor de produktie van kaas.

Coberco gaat plannen ontwikkelen om systemen, produkten, werkwijzen van de diverse bedrijven op elkaar af te stemmen. In eerste instantie gaat het om maatregelen die tot grotere doelmatigheid moeten leiden. Nog voor de zomer is hiervoor een plan opgesteld. Het zuivelconcern heeft toegezegd dat deze operatie niet tot gedwongen ontslagenen leidt.

Streven

De fusie-reeks past in het streven van *Coberco* tot schaalvergroting. In het vervolg zoekt het bedrijf de uitbreiding overigens vooral in het buitenland. Die internationalisatie is vorig jaar in gang gezet door de overname van twee Spaanse bedrijven: Allemosa en Madibie Espagnol. Bovendien opende *Coberco* Daires een verkoopkantoor in Dusseldorf.

De bedrijfsopbrengsten van *Coberco* waren vorig jaar 3094 miljoen gulden. Dat was een daling van 10 procent ten opzichte van 1989. De teruggang kwam vooral tot stand door aanzienlijke lagere prijzen van de meeste produkten. Het aantal medewerkers steeg bij *Coberco* in 1990 licht: van 3322 tot 3353.

Leeuwarder Courant 1991-05-03

Coberco: verlaging melkprijs te verkiezen boven Quotumkorting

ZUTPHEN - De directie van de oostelijke zuivelcoöperatie *Coberco* in Zutphen zou het voor de Nederlandse zuivel een goede zaak vinden als in tien jaar de melkprijs van ongeveer 80 cent naar 65 cent wordt teruggebracht. Prijsverlaging is te verkiezen boven korting van melkquotum zoals nu wordt voorgesteld, aldus directeur *René Mattheussens*. Met een langzame daling van de melkprijs kan de Nederlandse zuivel op den duur beter uit de voeten op de wereldmarkt, zo zei hij.

Mattheussens had graag gezien dat 'Brussel' nu al vast op prijsverlaging had aangestuurd. Dit jaar bij voorbeeld met 3 cent per liter minder en dan langzaam in de richting van de 65 cent koersen. Nu kort de EG de quota en zie dat andere landen - Verenigde Staten en vooral Nieuw-Zeeland - hun melkproduktie opvoeren. Daardoor verliest de EG een deel van de markt buiten de gemeenschap.

Van de EG-produktie wordt 15 procent op de wereldmarkt afgezet. Dat gebeurt nu nog met flinke subsidies, maar die worden steeds lager. Om die markt te houden zijn lagere prijzen noodzakelijk.

Met name Nederland heeft geïnvesteerd in die markt en het zou erg jammer zijn, aldus Mattheussens, dat dat geld verloren zou gaan.

Geen fusies

Coberco-voorzitter Evert Meilink zei niet te geloven dat er binnenkort in Nederland nog meer omvangrijke zuivelfusies zullen plaatsvinden. *Coberco* richt zich in elk geval niet op *Friesland Frico/Domo* noch op *Campina-Melkunie*, maar zoekt eerder partners in andere EG-landen.

„Onze strategie is heel duidelijk: stap voor stap internationaliseren.”

Volgens directeur Johan Plageman hebben de drie grote Nederlandse zuivelcoöperaties eerst genoeg aan hun eigen sores. Zij hebben een fusieperiode achter de rug en dat houdt in dat er thuis orde op zaken moet worden gesteld. „Op dit moment zie ik geen fusies, maar in de toekomst sluit ik niets uit. Wie zit er nu bijvoorbeeld bij Friesland Frico/Domo? Waar bouw je daar een relatie mee op? Dat is nog niet duidelijk, dat moeten wij eerst maar eens bekijken.”

Voor dit jaar verwacht *Coberco* een melkprijs die een beetje onder die van vorig jaar zal liggen. De kaasprijs lag vorig jaar hoger dan nu. Datzelfde geldt voor de prijs van consumptiemelk. Mogelijk dat de Quotumkorting voor enige stabiliteit van de prijzen kan zorgen.

Kaas

Van de melk van *Coberco* gaat 49 procent in de kaasbak. Vorig jaar heeft de coöperatie enig marktterrein verloren. Landelijk stijgt de kaasproductie. Plageman zei dat *Coberco* daar niet aan mee zal doen. Mattheussens: „Wij hebben een aantal jaren geleden bepaald wat er bij ons in de kaas gaat en daar wijken wij niet vanaf of er moeten hele bijzondere omstandigheden zijn. Als wij 5 procent meer kaas zouden maken, doen de anderen dat ook en gaat alles in de vernieling.”

De ledenraad stemde gisteren in met de overname van de coöperaties *Ormet* in Enschede, *Hovo* uit Raalte en *De Eendracht* uit Tubbergen. Door de fusies met de laatste twee heeft *Coberco* er 500 miljoen kilogram melk bijgekregen waarvan 150 miljoen kilo is bestemd voor kaas. Mattheussens wees er echter op dat die kaas nu ook al voor een groot deel door *Coberco* werd verhandeld.

De fusie met *Heino-Krause* is formeel nog niet rond. Daar zal binnenkort een definitief besluit over worden genomen. Heino-Krause is ernstig in de financiële problemen geraakt. Het bedrijf heelt nog een vordering van f 8.6 miljoen op *Imeko-Holding* in Amersfoort. Plageman zei grote twijfels te hebben over het innen van dat geld.

De Telegraaf 1991-05-07

Zeer forse verlaging melkprijs onhaalbaar

De boer op (DT. commentaar)¹⁶

door ANDRIES DIJKSTRA

De mededeling van Coberco-hoofddirecteur mr. R.L.M. Mattheussens dat de melkprijs voor boeren op termijn met 15 cent naar beneden kan, is hard aangekomen. Misschien wilde de scheidende hoofddirecteur discussiestof voor de toekomst geven, daar is hij dan aardig in geslaagd. De

¹⁶ *Kaf en Koren* schrijver van de Leeuwarder Courant besteed hier aandacht aan. Zie MAP Veemarkt

vraag is of de mededeling van Mattheussens haalbaar is. Het lijkt vooralsnog een politieke gelegenheid.

Het idee van de Coberco-topman wordt ingegeven door de steeds verdergaande liberalisering van de wereldhandel in agrarische produkten. Daardoor zullen grenzen steeds verder open gaan. In EG-verband zullen steeds meer subsidies gaan verdwijnen; kortom de agrarische sector zal met sterke internationale concurrentie rekening moeten houden. Het vasthouden aan een hoge melkprijs voor de boeren is in de visie van Mattheussens niet haalbaar. In landen als Nieuw-Zeeland en Amerika zijn gebieden waar nu al voor 55 tot 60 cent melk wordt geproduceerd. De Nederlandse boer ontvangt tussen de 75 en 80 cent voor een kilo melk.

Dat voorspelt wat. Stel dat er een (verlaagde) EG-melkprijs komt. Hoe zal het de boeren in landen als Portugal, Spanje en Italië dan vergaan? Nu al kijken de boeren in die landen met afgunst naar hun Nederlandse en Deense collega's. Een verlaging van de melkprijs met 15 cent in de zuidelijke landen betekent zo ongeveer het failliet voor 99 procent van de boeren. Met gemiddeld 2 tot 3 koeien, 2 hectare land en een produktie van 3000 kilo per koe valt op geen enkele manier te concurreren tegen de Nederlandse veehouder. Die melkt gemiddeld 45 koeien op 50 hectare land en heeft koeien die tegen de 7000 kilo melk per jaar produceren.

Daar zit dan ook de zwakte van de visie van Mattheussens. De verschillen binnen de EG zijn zo enorm groot dat een prijsverlaging politiek niet haalbaar is. De vertegenwoordigers van de zuidelijke landen in het Europees Parlement zullen het wel uit hun hoofd laten om het kiezerspubliek van het platteland tegen de haren in te strijken. Zelfs als de economische noodzaak van een prijsverlaging wordt aangetoond, zal dat hun standpunt nog niet veranderen.

Voor de Nederlandse boer is er nog geen rede om te schrikken van de mening van de Coberco-topman. Wel zal in het achterhoofd blijven hangen dat de zeven vette jaren voorbij zijn en dat de magere jaren zijn ingegaan. De voorsprong blijft echter groot. Ook al heeft hij economisch gezien het gelijk aan zijn zijde. In de komende jaren zal de EG-landbouwbeegroting alleen nog maar toenemen om de boerenstand en het platteland in Europa over-eind te houden.

De Telegraaf 1991-06-01

Delden houdt zijn melkboer

Van onze correspondent
DELDEN, zaterdag
De 53-jarige melkboer Johan Willemsen, uit het Twentse Delden, mag voorlopig blijven.

Dit is het resultaat van een gesprek tussen de burgemeester van die plaats en de zuivelbedrijven **Coberco** en Ormet. Door een fusie tussen deze ondernemingen zou Willemsen na 35 jaar als melkboer te hebben gewerkt aan de lopende band in de fabriek belanden.

De Deldense huisvrouwen vonden dit te gek voor woorden en richtten een actiecomité op. Willemsen komt nu voorlopig als melkboer in loondienst bij **Coberco**.

De Telegraaf 1991-06-21

Deldense melkboer moet toch stoppen

Van onze correspondent

DELDEN, vrijdag
De 53-jarige melkboer Johan Willemsen uit het Twentse Delden raakt vrijwel zeker alsnog zijn baan kwijt.

Een actiegroep van huisvrouwen, *De Melkfles Willemsen*, had bewerkstelligd dat hij voorlopig aan mocht blijven, terwijl zuivelgigant **Coberco** in Zutphen zocht naar een blijvende oplossing.

Hoewel dinsdag een gesprek plaats zou hebben tussen de actiegroep, de burgemeester van Delden en de **Coberco**, liet de zuivelfabrikant gisteren plotseling weten dat Willemsen zaterdag 29 juni voor het laatst z'n produkten langs de Deldense deuren brengt.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1991-08-23

Zuivel wil margarine met botermelange verdringen

LEEUWARDEN (GPII) - Met de introductie van botermelange willen de zuivelreuzen *Friesland Frico/Domo*, *Campina-Melkunie* en *Coberco* margarine en halvarine verdringen. De Nederlandse roombotermarkt vertoont al jaren geen enkele groei meer. In botermelanges zou de Nederlandse zuivelindustrie evenwel flink wat botervet aan de consument kunnen afzetten. De in september op de markt verschijnende botermelange **Elmer** bevat 25 procent roomboter.

De drie zuivelcoöperaties werkten individueel al twee jaar aan de voorbereiding van botermelange. Ze lieten zich daarbij leiden door het succes van door de zuivelindustrie geproduceerde spreads in andere Europese landen. In Groot-Brittannië, Zweden en Denemarken hebben botermelanges een aanzienlijk marktaandeel. Nu het ministerie van landbouw in juni heeft toegestemd met, botermelanges, is door de zuivelondernemingen besloten al in de derde week van september met Elmer op de markt te komen. Daarmee wil men de margarinefabrikanten en buitenlandse spreadfabrikanten een slag voor zijn

Samenwerking

Overleg tussen de drie grote zuivelcoöperaties heeft ertoe geleid gezamenlijk met de botermelange te komen. Volgens directeur drs. Henk Weyschedé van *Elmer Food* kwam men tot het inzicht dat er op de Nederlandse markt maar plaats was voor een beperkt aantal merken voor botermelange. „Ook met het oog op de kosten voor de introductie is besloten de afzonderlijke activiteiten van de zuivel te bundelen. Dan verdienen we er nog wat aan ook”. De prijs van botermelange komt tussen die van margarine en roomboter in te liggen. Voor Elmar f 1,74 per kuipje van 250 gram, voor Elmer Light f 1,59.

De botermelange wordt in Duitsland geproduceerd. Daar heeft men er ervaring mee. Bovendien wilde de Nederlandse zuivel nog geen grote investeringen plegen in de produktie van de spreads. Weyschedé sluit echter niet uit dat de produktie mettertijd naar Nederland wordt gehaald.

Leeuwarder Courant 1991-10-29

Kaasfabriek *Coberco* in Tubbergen dicht

TUBBERGEN (GPD) - Het zuivelconcern *Coberco* brengt de produktie van kaas in **Tubbergen** over naar de vestiging in **Steenderen**. De fabriek in Tubbergen zal uiterlijk op 1 juli 1993 haar deuren sluiten. *Coberco* NCZ Kaas wil in Steenderen f 17,8 miljoen investeren voor uitbreiding van gebouwen en installaties voor de kaasproduktie. In Steenderen werken op het ogenblik 50 mensen bij *Coberco* NCZ Kaas. In Tubbergen werken nu 34 mensen. Voor 25 werknemers zal een bij andere *Coberco*-bedrijven een nieuwe werkplek gezocht worden.

Volgens *Coberco* is de sluiting van de fabriek in Tubbergen noodzakelijk geworden na recente fusies tussen het concern *Coberco* en vier zuivelcoöperaties in Overijssel. Met de voorgenomen herstructurering van de produktie en de sluiting van de fabriek in Tubbergen, hoopt *Coberco* tot verbetering van resultaten te komen. Vorig jaar werd al besloten de fabriek in **Zevenaar** halverwege 1993 te sluiten. De produktie van kaas bij de Zevenaarse vestiging wordt overgeheveld naar **Markelo**. *Coberco* heeft in totaal 4150 personeelsleden in dienst, van wie er 1000 in de kaasdivisie werkzaam zijn.

Leeuwarder Courant 1991-11-05

***Coberco* sluit twee poedermelkfabrieken**

ZUTPHEN (ANP) - De zuivelcoöperatie *Coberco* in Zutphen gaat poedermelkfabrieken in **Heino** en **Almelo** sluiten. Er vallen daarbij geen gedwongen ontslagen. Volgens *Coberco* is de sluiting het gevolg van de overcapaciteit in de melkpoederproduktie. Het bedrijf in Heino wordt uiterlijk april volgend jaar gesloten. De dertig personeelsleden krijgen een andere functie.

De produktie in de Almelse vestiging wordt zo snel mogelijk stopgezet. Met weipoederfabrikant **Borculo** *Whey Products* is een contract gesloten over de verhuur van de Almelse fabriek voor drie jaar. Hierdoor blijven voorlopig twintig banen gehandhaafd. De melkpoederproduktie uit Heino en Almelo wordt verplaatst naar *Coberco* NCZ in **Lochem**.

Leeuwarder Courant 1991-11-06

Imeko zit diep in probleem door de Golfoorlog en ‘Heino-affaire’

AMERSFOORT (ANP) - *Imeko Holding*, melkpoederverpakker uit Amersfoort, gaat drastisch reorganiseren na problemen bij projecten in het Midden-Oosten en de voorgenomen sluiting van een melkpoederfabriek in **Heino** bij Zwolle. *Imeko* treft voor ongeveer f 9 miljoen aan voorzieningen, waardoor het eigen vermogen terugzakt tot f 2 miljoen. Volgens de nu pas gepubliceerde cijfers zal *Imeko* over 1990 een verlies lijden van 'ruim' f 9 miljoen.

[....]

Imeko is onder meer in de problemen gekomen door de Golfoorlog. Een order voor de bouw van een melkpoederfabriek in Jemen is uitgesteld, waardoor *Imeko* een voorziening heeft moeten treffen. Daarnaast wordt de onderneming nog hard getroffen door de voorgenomen sluiting van de melkpoederfabriek van het *Heino Krause-complex*. *Coberco*, die de noodlijdende Heino-Krause heeft overgenomen, zal de poorten op 1 april 1992 sluiten.

De samenwerking van *Imeko* met *Heino Krause* zal daardoor waarschijnlijk verdwijnen. Momenteel overleggen *Imeko* en *Coberco* of er een samenwerking mogelijk is. Door de overschotten op de melkpoedermarkt bleef Heino Krause op grote onverkoopbare voorraden zitten. Verder hebben de ongunstige dollarontwikkeling en de lagere melkpoederprijzen het resultaat van *Imeko* negatief beïnvloed.

Leidsch Dagblad, 28/12/1991; p. 15/32

COBERCO KAAS te Zutphen heeft het kaasbedrijf Twaalfhoven in Bodegraven gekocht. Twaalfhoven is gespecialiseerd in het versnijden en verpakken van kaas voor grootverbruikers. Bij het bedrijf werken zestien mensen in vaste dienst. De overneming heeft voor hen geen gevolgen.

Grote zuivelfusie op komst

LEEWARDEN • GPD

De zuivelcoöperaties Friesland Frico Domo in Leeuwarden en Coberco in Zutphen willen fuseren. Als de plannen doorgaan, vormen zij ze de grootste zuivelcoöperatie van Nederland en één van de grootste van de Europese Gemeenschap.

De werkgebieden grenzen aan elkaar en omvatten Friesland, Groningen, Drenthe, Overijssel, Gelderland en Flevoland. Coberco had al eer-

der te kennen gegeven met de noordelijke zuivelgigant te willen samenwerken, maar dan moest er bij Frico Domo eerst meer duidelijkheid zijn. Die is er vorig jaar gekomen toen CCFriesland en Friesland Frico/Domo samengingen, er een nieuw bestuur kwam en een vrijwel nieuwe directie.

Friesland Frico Domo is sterk op het gebied van kaas, koffiemelk, condens, kinderen babyvoeding en heeft behalve in Europa veel vestigingen in Azië en een enkele in

Afrika. Coberco is sterk in kaas en frisdrank (eigenaresse van Riedel) en heeft een goede positie in België, Frankrijk en Spanje.

Friesland Frico Domo heeft een omzet van ruim 4 miljard gulden, Coberco van ruim 3 miljard. Bij Friesland Frico Domo zijn 5754 melkveehouders aangesloten en werken 7317 mensen. Coberco heeft 9586 boeren en 3353 werknemers.

Leeuwarder Courant, 1992-02-10

Frico met Coberco tweede in EG

Na fusie noordelijke oostelijke zuivelcoöperatie

Van een onzer redacteuren

LEEWARDEN - De zuivelcoöperaties *Friesland Frico Domo* in Leeuwarden en *Coberco* in Zutphen onderzoeken de mogelijkheden van een vergaande vorm van samenwerking. De bedrijven zullen na een fusie na *Nestlé* de tweede zuivelonderneming in de Europese Gemeenschap zijn wat grootte betreft. Vandaag zullen de directies over een en ander nadere mededelingen doen.

Friesland Frico Domo heeft een omzet van f4.029 miljard. *Coberco* van f3.094 miljard. Samen komen de bedrijven op f7,123 miljard. Dat is ruim f3 miljard minder dan *Nestlé*, maar bijna f2 miljard meer dan de tweede tot dusver, het Franse *Besnier*.

Van zowel *Friesland Frico Domo* als *Coberco* was bekend dat ze op zoek waren naar een partner. *Friesland Frico Domo* heeft een tijdlang gezocht in Duitsland en in Frankrijk. De coöperatie heeft contacten met het Franse bedrijf *Sudima*, de producente van *Yoplait*.

Coberco, zo zei voorzitter Evert Meilink in mei vorig jaar, was op zoek naar een partner in een ander EG-land. Aan een fusie met een Nederlandse coöperatie werd toen niet gedacht. Directeur drs. Johan Plageman zei evenwel: „In de toekomst sluit ik niets uit. Wie zit nu echter in *Friesland Frico Domo*? Waar bouw je daar een relatie mee op? Dat is nog niet duidelijk, dat moeten wij eerst maar eens bekijken.

In de loop van vorig jaar is daar kennelijk verandering in gekomen. Vorig jaar ontstond de nieuwe noordelijke coöperatie uit een fusie tussen *CCFriesland* en *Frico/Domo*. Er kwam een nieuw bestuur en in de loop van dat jaar ook een vrijwel geheel nieuwe directie.

Samenwerking tussen beide coöperaties lag ook wel wat voor de hand. De werkgebieden van beide ondernemingen grenzen aan elkaar. Ze beslaan de drie noordelijke provincies, Overijssel, Gelderland en Flevoland. Bestuur en directie van beide concerns zijn ook van oordeel dat de betrokken bedrijven gemakkelijk in elkaar zijn te schuiven.

Friesland Frico Domo is sterk op het gebied van kaas, koffiemelk, condens, kinder- en babyvoeding en heeft behalve in Europa veel vestigingen in Azië en een enkele in Afrika. *Coberco* is eveneens sterk in kaas, maar ook in frisdrank (eigenaresse van Riedel), consumptiemelk en speciale producten. De coöperatie heeft vestigingen in België, Frankrijk en Spanje.

Coberco zou kunnen profiteren van de ervaringen van Friesland International in vooral Azië. *Friesland Frico Domo* zou producten als *Yor* en *Cheers* mee kunnen laten liften met de frisdrankervaring van *Coberco*.

Vorig jaar is de fusie tussen Campina in Den Bosch en Melkunie in Woerden tot stand gekomen. Die nieuwe coöperatie werd daarmee de grootste machtsfactor in de Nederlandse zuivel. Voor *Coberco* en *Friesland Frico Domo* was ook dat een reden om om de tafel te gaan zitten.

Omdat uit deze fusieplannen geen fusie ontstond vervolg in een BIJLAGE.

[Naar vervolg](#)

Kaas winstmaker voor Coberco

ZUTPHEN - De zuivelcoöperatie *Coberco* heeft vorig jaar een beter resultaat geboekt met de verkoop van kaas dan in 1990. Toen ging er 1117 miljoen kilogram melk in de kaasbakken, vorig jaar was dat 1271 miljoen.

Coberco maakt ongeveer 120 miljoen kilogram kaas, 20 procent van de Nederlandse productie. In het jaarverslag staat dat mede door de verkopen van wei het saldo van de kaasdivisie boven het concerngemiddelde lag. Van 45 procent van de melk werd kaas gemaakt. In 1990 was dat nog 49 procent. Door de overname Van enkele coöperaties laten de cijfers zich echter moeilijk vergelijken.

Coberco voert met *Friesland Frico Domo* besprekingen over een fusie. Daarbij zal worden bepaald dat de productie van kaas bij *Friesland Frico Domo* wordt beperkt en bij *Coberco* zal groeien. Vorig jaar was er al sprake van groei. Voor dit jaar hult de directie zich nog in nevelen als: „Het handhaven van de bestaande positie” en „De versterkte afdelingen marketing en verkoop kunnen in 1992 leiden tot accentverschuivingen in het algemeen commercieel beleid”.

Coberco heeft een melkprijs uitbetaald die 1,5 cent lager was dan die over 1990. Daarvan is 1 cent (*f*28 miljoen) het gevolg van reorganisaties. De gunstige resultaten van de kaasdivisie, van *Riedel frisdranken* en consumptiemelk konden de slechtere saldo's van melkpoeder, boter, condens en van de Spaanse vestiging *Alleмоса* niet goedmaken. *Coberco* gaat de opzet van *Alleмоса* wijzigen: meer accent op marketing en verkoop.

De weiveredeling in *Borculo* heeft in 1991 een aanzienlijk beter resultaat laten zien dan de lage score van 1990. Op dit moment is er een schaarste aan **lactose**, vooral bij de babyvoedingsindustrie. Ook de vraag naar **melksuikerderivaten** wordt groter. *Coberco* is van plan in *Borculo* te investeren.

Mede door de overnames werd er 23 procent (16 in 1990) van de melk bestemd voor de productie van melkpoeder. Daarmee werd die sector verhoudingsgewijs groter dan de consumptiemelkafdeling (21 procent, tegen 24 procent van melk in 1990). De coöperatie gaat ervan uit dat de productie dit jaar zal dalen. De prijs zal gelijk zijn aan die van vorig jaar, voor boter zal wat meer worden ontvangen.

Het concern had vorig jaar 37 bedrijven, tegen 27 in 1990. Het aantal personeelsleden bedroeg 4133 (3353). *Coberco* haalde een omzet van *f* 3,9 miljard (*f* 3,1 miljard). Er werd voor *f* 132 miljoen (*f* 79 miljoen) geïnvesteerd. De eigen boeren leverden 2,7 miljard (2,2 miljard) kilogram melk. Van derden werd 110 miljoen kilogram bijgekocht. In 1990 was die bijkoop nog slechts 43 miljoen kilogram. *Coberco* heeft nu 11.492 veehouders als leverancier, tegen 9586 in 1990.

Het patroon van de afzet heeft vorig jaar een wijziging ondergaan. In Nederland werd 50 procent verkocht tegen 47 procent in 1990. Naar de EG-landen ging 34 procent (38 procent) en naar de rest van de wereld 16 procent (15 procent). In geld uitgedrukt behielden *Riedel* en de de andere consumptie- en speciaalproducten het grootste aandeel: 39 procent (45 procent). Kaas was met 31(36) procent de volgende. Boter en melkpoeder haalden 23 (19) procent van de omzet, wei 6 procent en 'diversen' 1 procent.

Coberco: in 1992 prijs melk 2,5 cent hoger

Twintig boeren weggegaan

ZUTPHEN - De melkprijs van de coöperatieve zuivelindustrie *Coberco* zal over dit jaar relatief 2,5 cent meer zijn dan die van vorig jaar. Het jaar is ruim vier maanden onderweg, maar directeur Johan Plageman durfde een voorzichtige voorspelling in die richting wel aan. *Coberco* zal dit jaar geen kosten voor reorganisaties hoeven te betalen. Dat scheelt al gauw anderhalve cent. Daar komt bij dat de markt voor produkten van het weiverwerkende bedrijf in Borculo erg gunstig is. Daar kan een cent meer uit komen. „Wij zijn voor dit jaar redelijk optimistisch”, aldus Plageman.

Coberco-directeur J. Plageman met links van hem voorzitter E. Meilink

Hij zei gisteren niet de mening te delen van sommige andere zuiveldirecteuren die een verslechtering van de kaasmarkt - veruit de belangrijkste markt voor de Nederlandse melkveehouderij - voorspellen. De consumptie neemt toe, aldus, Plageman. Aan die ontwikkeling komt voorlopig geen eind.

Daar staat tegenover dat er her en der ook productiecapaciteit wordt uitgebreid. In de voormalige DDR¹⁷ worden enkele nieuwe fabrieken gebouwd. Het zou Plageman bovendien niet verbazen als er op den duur ook meer, of betere fabrieken komen in Oostbloklanden. „Ik heb daar wel zorgen over, maar ik kan niet zeggen dat de kaasprijs gegarandeerd onder druk zal komen te staan.” Plageman verklaarde stellig dat *Coberco* de kaasproductie niet zal opvoeren. Alle capaciteit wordt benut, ruimte is er niet meer. *Friesland Frico Domo*, waarmee fusiebesprekingen worden gevoerd, zal wat capaciteit afbouwen: sluiting van Tuk en Oosterzee. Bij de sluiting van het kaasopslag- en distributiebedrijf op de Hemrik in Leeuwarden zal de mogelijke fusie al een rol spelen. Behalve dat het FFD-bedrijf in Wolvega daardoor zal worden aangepast, zal er worden gekeken naar capaciteit van het gelijksoortige bedrijf van *Coberco* in Meppel, aldus voorzitter Evert Meilink

Plageman deelde mee dat *Coberco* dit jaar aanzienlijk meer geld in reclame en promotie van de eigen produkten zal steken. Dat 'meer' komt neer op een halve cent per kilogram melk. Dat is ongeveer f 15 miljoen. 15 procent meer dan in 1991. Hij wekte niet de indruk erg actief bezig te zijn met het ontwikkelen van nieuwe produkten met veel toegevoegde waarde. Iedereen lijkt er mee bezig te zijn, maar de resultaten laten nog op zich wachten. Plageman heeft de indruk dat over de kosten van die produkten te eenvoudig wordt gedacht.

De vrij lage melkprijs over 1991 - 79 cent per kilogram - is voor 20 boeren aanleiding geweest *Coberco* de rug toe te keren. Zij nemen 7 miljoen kilogram melk mee. Bij *Friesland Frico Domo* zijn 7 boeren opgestapt met 3,5 miljoen kilogram melk.

Leidse Courant, 1992-05-19

17 3 Oktober 1990 viel de muur en waren de beide Duitslanden weer herenigd!

Coberco 'scoort' laagste melkprijs

ZUTPHEN - Van achttien Nederlandse zuivelondernemingen komt *Coberco* Zutphen met de laagst uitbetaalde melkprijs over 1991 uit de bus. Het verschil met de Nederlandse nummer één, *De Goede Verwachting* in Workum, bedraagt f 6,63 per honderd kilo melk. Dat scheelt per middelgroot melkveehouderijbedrijf al gauw zo'n twintigduizend gulden opbrengst per jaar. Een en ander blijkt uit een vergelijkend onderzoek van het *Agrarisch Dagblad*.

Coberco betaalde zijn 11.500 ledenboeren vorig jaar gemiddeld f 74,24 per honderd kilo uit. Dat was bijna vijf gulden minder dan de zogenaamde prestatieprijs van 79 gulden die de oostelijke zuivelcoöperatie zelf naar buiten bracht. Volgens het *Agrarisch Dagblad* trekken veel zuivelbedrijven rookgordijnen op om de werkelijk uitbetaalde prijs te verdoezelen. Sommige poetsen hun melkprijs op door er allerlei zaken bij op te tellen, zoals toevoeging eigen vermogen, ledenreserve en de waarde van leveranciertificaten. *Coberco* is daar een duidelijk voorbeeld van, aldus de krant. Bovendien 'vergeet' *Coberco* de vaste kosten van haar melkprijs af te halen. Door de inlijving bij *Coberco* vorig jaar van *Heino Krause*, *Ormet* in Enschede en *Hovo* in Raalte hebben de ledenboeren; anderhalve cent per kilo moeten 'inleveren'. De *Coberco*-directie maakte onlangs bekend dat de melkprijs dit jaar „dichter in de buurt komt van andere ondernemingen”.

Fusiepartner *Friesland Frico Domo* deed het vorig jaar met f 76,03 per honderd kilo minder slecht dan *Coberco*, evenals de derde Nederlandse zuivelgigant, *Campina Melkunie*. die op f 74,84 uitkwam. Gedrieën bungelen de grote coöperaties onderaan de ranglijst, waarvan de eerste zes plaatsen worden ingenomen door aanmerkelijk kleinere, noordelijke kaascoöperaties.

Leeuwarder Courant 1992-06-13

Volledig in MAP Veemarkt / Kaf en Koren

Haperingen rond de grote zuivelfusie

(KAF EN KOREN)

DE MOTOR HAPERT. De grote zuivelfusie tussen *Friesland Frico Domo* en *Coberco* loopt niet zoals werd verwacht. De boeren raken daar langzaam maar zeker ook van op de hoogte, ook al zeggen bestuursleden dat er niks aan de hand is. De afgegeven signalen worden echter gemakkelijk opgepikt en vertaald. Als de vice-voorzitter van *Friesland Frico Domo*, Lammert Knobbe van Gersloot, een paar keer moeite heeft vergaderingen van andere coöperaties, waar hij ook bestuurslid van is, helemaal bij te wonen, wordt dat geweten aan strubbelingen rond de zuivelfusie. [...]

Coberco is ook niet een coöperatie waar de vonken van afspatten. In 1986 zestiende in de melkprijsvergelijking van Boerderij; achttiende in 1987; negentiende in 1988; negende in 1989; zesde in 1990 en vorig jaar negentiende (en laatste).

[.....]

Vakbond verdeeld over niet doorgaan van fusie in zuivelbeleid

Van een onzer redacteuren

ZWOLLE - De vakbonden zijn verdeeld over het voorlopig niet doorgaan van de fusie tussen de zuivelcoöperaties *Friesland Frico Domo* in Leeuwarden en *Coberco* in Zutphen. De besturen en directies hebben besloten op deelgebieden wel samen te werken. Een volledig samengaan, zo is uit een onderzoek gebleken, levert op korte en middellange termijn te weinig voordelen op. Bij een fusie was de grootste coöperatieve zuivelonderneming van Europa ontstaan.

De terreinen waarop, men met elkaar mogelijk wat wil ondernemen zijn consumptiemelk, condens en de Duitse markt. Henk van der Ploeg (Voedingsbond FNV) vreest dat er dan een paar consumptiemelkbedrijven worden gesloten. *Coberco* heeft er drie, *Friesland Frico Domo* twee: in Wergea en Groningen. „Er zijn kosten te besparen als je er een paar dichtdoet. Ik sluit dat dan ook niet uit”.

Hij acht het bij de samenwerking in de condensproductie niet onmogelijk dat het Cobercobedrijf in Deventer wordt gesloten en de activiteiten worden overgeheveld naar de condensfabriek in Leeuwarden.

„Ik ben niet erg gelukkig met deze gang van zaken”, aldus Van der Ploeg. Hij had liever gehad dat er in een keer een reorganisatie zou komen. Nu verwacht hij van de ene herstructurering in de andere terecht te komen. „De saneringen gaan door, klappen vallen er toch. Ik sluit bovendien niet uit dat die fusie er straks toch een keer komt”.

Henk Gerber van de Vakorganisatie van Middelbaar en Hoger Personeel is daarentegen ingenomen met het besluit van beide coöperaties. „Het is nog maar kort geleden dat Frico/Domo en CCFriesland een fusie aangingen.

De ondernemingsculturen van beide bedrijven moeten nog naar elkaar toegroeien. Wij hebben daarom direct gezegd dat het veel verstandiger zou zijn op deelgebieden samen te werken. Een fusie zou een ramp voor onze leden zijn geweest. In beide bedrijven hebben wij vijfhonderd mensen, van wie een groot aantal had moeten wijken”.

Melkprijs

Friesland Frico Domo en *Coberco* hebben de afgelopen jaren een melkprijs uitbetaald die lager was dan die van de kleinere zuivelfabrieken in het Noorden. Een fusie zou daar de eerste jaren wellicht geen verandering in brengen, maar op de langere termijn wel.

Veel boeren van *Friesland Frico Domo* hebben aangegeven daar niet op te willen wachten. Ook onder de boeren van *Coberco* welt de onrust op. Om te voorkomen dat er op korte termijn te veel boeren met hun melk weglopen is de fusie in de ijskast gezet.

Meer hierover op pagina 2.

Fusie *Frico Domo* en *Coberco* van de baan

Van onze redactie economie

ZWOLLE - De zuivelcoöperaties *Friesland Frigo Domo* in Leeuwarden en *Coberco* in Zutphen zien (voorlopig) af van een fusie. Een volledige integratie van beide concerns, waardoor met 11.000 werknemers en een omzet van 7,9 miljard gulden de grootste zuivelgigant in Europa zou ontstaan, levert op korte en middellange termijn te weinig voordelen op.

Bovendien zou de melkprijs voor de in totaal 17.000 aangesloten leden-veehouders onder druk komen te staan. De zuivelconcerns vrezen dat de boeren dan overstappen naar kleine zelfstandige coöperaties die nu al een hogere prijs voor melk betalen.

Besturen en directies van *Frico Domo* en *Coberco* hebben besloten om wel op deelgebieden met elkaar samen te gaan werken. Het gaat, zo is gisteravond tijdens een toelichting in Zwolle bekend gemaakt, om consumptiemelk, condens en een gezamenlijk optreden op de Duitse markt. Zowel de Voedingsbond FNV als de Industrie- en Voedingsbond CNV vrezen dat de werkgelegenheid in de consumptiemelk- en condensfabrieken daardoor onder druk komt te staan.

Frico Domo en *Coberco* besloten in februari om de fusiemogelijkheden te onderzoeken. Beide ondernemingen streefden naar een breder draagvlak om een sterke positie op de Europese markt in te kunnen nemen.

Zorgen om behoud van zuivelbanen.

Een fusie tussen de coöperaties *Friesland Frigo Domo* (FFD) en *Coberco* had moeten leiden tot een zuivelreus, die de grootste van Nederland was geweest. Maar de directies zijn tot de wijze conclusie gekomen dat de combinatie de eerste jaren vooral een reus op lemen voeten zou zijn geworden.

De fusie zou tot hoge kosten hebben geleid, zonder dat er op de korte termijn relevante opbrengsten tegenover hadden gestaan. Dat zou de melkprijs voor de toeleverende boeren zwaar onder druk hebben gezet. Vooral de noordelijke coöperatie zou er nadeel van hebben ondervonden. In Friesland is de concurrentie op het gebied van de melkprijs hevig, dankzij het bestaan van enkele vrije coöperaties. Die hebben zich geheel gespecialiseerd in de kaasmakerij en genereren daardoor een toegevoegde waarde die leidt tot een hogere melkprijs dan FFD met zijn diversiteit aan hoog- en laagwaardige producten kan bieden.

Een verdere verlaging van de melkprijs zou dan ook hebben betekend dat tal van Friese veeboeren de combinatie de rug hadden toegekeerd. Een zo'n fors ledenverlies kan een coöperatie, die amper de kosten van de laatste fusie te boven is, zich niet veroorloven, (nog maar betrekkelijk kort geleden kwam de Coöperatieve Condensfabriek Friesland er bij).

Het is te betreuren dat de vorming van de beoogde zuivelgigant niet doorgaat. De fusie zou hebben geleid tot een sterke onderneming met in potentie goede mogelijkheden voor afzetvergroting. Op de ganggere termijn had de beoogde combinatie dan ook zeker economische schaalvoordelen opgeleverd.

De directies hebben toegegeven dat de overwegingen voor de korte termijn de doorslag hebben gegeven bij het besluit om van de fusie af te zien. Het is daarom goed dat FFD en *Coberco* hun oorspronkelijke plan, te weten samenwerking op deelmarkten, niet tevens hebben laten varen.

Geleidelijk aan hechter samenwerken lijkt nu immers de aangewezen route om toch tot de gewenste schaalvergroting te komen. De fusie is weliswaar uit het oog, maar daarmee nog niet uit het hart.

Nieuwsblad van het Noorden, 1992-07-21

Coberco voor samenwerking met Frico Domo

ENSCHEDÉ - Het zuivelconcern *Coberco* denkt dat er na het afketsen van een fusie met *Friesland Frico/Domo* toch een samenwerking tussen beide bedrijven komt, resulterend in het op de markt brengen van een merk zuivelprodukten. Voorzitter J. Plageman van de Coberco-hoofddirectie zegt in het jongste nummer van het huisorgaan *Coberco-Post* dat 'deelsamenwerking' met één merk („hoe dat ook zal heten”) voor beide partners voordelig zal zijn.

Coberco en *Friesland Frico Domo* zouden, volgens Plageman, kunnen samenwerken op het terrein van de consumptiemelk, condens en lang houdbare produkten. Bij de consumptiemelk liggen de resultaten van Coberco gunstiger dan hij de Friese partner, bij condens is dat omgekeerd. Samenwerking heeft het voordeel van een vergroot marktaandeel, de mogelijkheid om de kosten te spreiden en een betere efficiency in de produktie.

Leeuwarder Courant, 1992-08-10

Imeko in problemen door Coberco

AMERSFOORT (ANP) - Melkpoederverwerker Imeko Holding in Amersfoort heeft surseance van betaling verkregen voor drie dochterbedrijven. De bedrijven kampen met zware financiële problemen, die volgens de Imeko-directie vooral veroorzaakt zijn door zuivelcoöperatie Coberco. Die is sinds kort eigenaar van de veel kleinere coöperatie Heino Krause, waarvoor de dochterbedrijven van Imeko als verkoop- en distributiekanaal fungeerden. Na de overname zegde Coberco het contract met Imeko echter op. Dit betekende een stagnatie in de aanvoer van grondstoffen voor de Imeko-bedrijven. Verder maakte Imeko gebruik van de verpakkingscapaciteit van de deelnemingen Holland Dairy Products en Foil Pack Holland. Ook de activiteiten van deze twee ondernemingen werden door Coberco beëindigd.

Leeuwarder Courant, 1992-09-05

Coberco en Imeko begraven strijdbijl

AMERSFOORT (ANP) - De zuivelcoöperatie *Coberco* in Zutphen en de melkpoederverwerker *Imeko* in Amersfoort begraven de strijdbijl. Zij hebben een akkoord bereikt over het beëindigen van hun geschillen. Het faillissement van Imeko-dochteronderneming Holland Dairy Products (HDP) zal volgens de curator eindigen met volledige betaling van alle schuldeisers. De geschil-

len zijn ontstaan in de tijd dat *Imeko* samenwerkte met de zuivelcoöperatie *Heino Krause*, die vorig jaar werd overgenomen door *Coberco*.

In 1989 werden de Imeko-dochters HDP en *Foil Pack Holland* (FPH) verplaatst naar Heino en werden zij gezamenlijke deelnemingen van *Heino Krause* en *Imeko*. *Heino Krause* leverde melkpoeder aan *Imeko*, die het vervolgens door HDP en FPH liet verpakken. De samenwerking liep spaak, doordat volgens *Imeko* de kwaliteit van de melkpoeder van *Heino Krause* aanzienlijk verslechterde. Ook begon *Heino Krause* zelf met het verpakken.

Nieuwsblad van het Noorden, 1992-10-09

Samenwerking Frico/Domo en Coberco van de baan

ZUTPHEN - De zuivelcoöperaties *Coberco* in Zutphen en *Friesland Frico Domo* in Leeuwarden, die in februari nog bekend maakten te willen fuseren, praten nu zelfs niet meer over samenwerking. Aanleiding is het besluit van Frico Domo om in combinatie met een grote reorganisatie de activiteiten in de consumptiemelksector zelfstandig voort te zetten.

Toen in juni een volledige samenvoeging van de twee coöperaties afketste, verklaarden de directies en besturen samenwerking op deelmarkten te willen onderzoeken. Daarbij werd met name gedacht aan de sectoren consumptiemelk en verse-melkproducten. Na de recente besluiten van Frico Domo is verder praten zinloos geworden, bevestigde vanochtend een woordvoerder van *Coberco*. Het afbreken van de gesprekken zal volgens hem op korte termijn geen gevolgen hebben voor *Coberco*, „want het ging om toekomstgerichte ontwikkelingen. Maar wij betreuren het wel”.

Leeuwarder Courant, 1992-10-14

Coberco stopt Spaans avontuur

ZUTPHEN - De zuivelcoöperatie *Coberco* heeft de samenwerking met het Spaanse bedrijf *Allemosa* beëindigd. De resultaten vielen tegen en dit jaar nam het verlies zelfs sterk toe. Eerder doorgevoerde maatregelen bleken niet voldoende effect te hebben. Langhoudbare melk was het voornaamste produkt van *Allemosa*. De concurrentie op die markt is groot en zal alleen maar toenemen, aldus *Coberco*. Met de vijftig personeelsleden is een regeling afgesproken. De verkoop van Nederlandse produkten in Spanje wordt voortgezet door *Madibic*, een Spaanse dochteronderneming van *Coberco*.

Johan Plageman: ‘Extra korting quota dreigt voor veehouder’

ZWOLLE - De Nederlandse melkveehouders dreigen bij de komende korting van de melkquota meer te moeten inleveren dan hun collega's elders in de Europese Gemeenschap. De Deense boeren hangt eenzelfde lot boven hun hoofd. Johan Plageman, directeur van de zuivelcoöperatie *Coberco*, zei dat zaterdag bij de viering van de 75-jarig bestaan van de Aartsdiocesane Boeren- en Tuinders Bond (ABTB.) in Zwolle.

Korting van de melkquota komt in zicht zodra er een akkoord is gesloten tussen de Europese Gemeenschap en de Verenigde Staten over de liberalisering van de handel. Op dit moment vormen de subsidies van de landbouw nog een struikelblok. Een akkoord houdt in dat er wellicht 22 procent minder aan zuivelproducten naar landen buiten de EG mag worden uitgevoerd.

Nederland en Denemarken zijn de grootste exporteurs op die markten. Nederland zorgt zelfs voor een kwart van de EG-uitvoer. Plageman: „Als wij niet uitkijken komen wij voor die extra quotumkorting te staan”. Concrete plannen in die richting zijn er volgens hem nog niet in voorbereiding. „maar ik ben ervan overtuigd dat er straks mensen op dat idee komen”.

De dreigende korting van de quota en het terugwerpen van de Nederlandse zuivel op de EGmarkt maakt volgens hem samenwerking tussen zuivelondernemingen noodzakelijk. De huidige drie grote coöperaties hoeven niet te fuseren. Er zal alleen moeten worden samengewerkt om diepte-investeringen te kunnen doen voor het ontwikkelen van producten die een hoge winst opleveren. Gebeurt dat niet dan zal de Nederlandse zuivel volgens hem zich alleen maar op kostenbesparing kunnen werpen. Dat doel bereik je het gemakkelijkst door grote hoeveelheden van dezelfde soort te maken.

Plageman is van dat laatste geen voorstander. In Nederland zijn volgens hem de loonkosten vrij hoog. Dat maakt de concurrentie met de opkomende landen in Oost-Europa moeilijk. Diepte-investeringen zijn het alternatief. Om die te realiseren zal de boer bereid moeten zijn wat van zijn melkprijs in te leveren. Dat kan alleen als alle zuivelfabrieken die koers volgen.

Lef

Oud-minister Gerrit Braks, als gastspreker aangetrokken, bleek nog weinig van zijn populariteit te hebben verloren. Hij kreeg als enige applaus zonder nog een woord te hebben gezegd. „Lef hebben, uw eigen plan trekken en laat vooral niet alles aan de overheid over en zeker niet aan de politiek, want die is ongewis”, zo hield hij zijn gehoor voor.

De overheid volgt met haar beleid de autonome ontwikkeling en probeert hier en daar wat bij te sturen. Als boer brengt zij er weinig van terecht, aldus Braks. Hij wees op de staatsbedrijven, zeker op die in het voormalige Oostblok.

De mensen die in de landbouw zijn gebleven zijn niet het slechtste afgeweest, zo vond hij. In tegenstelling tot Plageman zag hij wel goede vooruitzichten. De Europese Gemeenschap wordt groter. De landen die aan de poort kloppen zijn over het algemeen redelijk welvarend. De markt wordt dus groter.

Braks denkt wel dat het EG-landbouwbeleid nog wordt bijgesteld „in negatieve zin”. Hij had van minister Bukman begrepen dat voor het uitvoeren van het plan-MacSharry (lagere prijzen en compensatie via toeslagen op het inkomen) te weinig geld beschikbaar is.

Leeuwarder Courant 1992-11-13

Kernhemmer kaas specialiteit van **Markelo**

MARKELO - Het kaasproduktiebedrijf in **Markelo** is het centrum geworden voor de productie van Kernhemmer kazen. Zuivelconcern heeft de **zuivelfabriek** voor een bedrag van f 10 miljoen omgebouwd tot specialiteitenbedrijf. De productie van Kernhemmer vraagt strenge hygiënische eisen, want de zeer gevoelige rijping van Kernhemmer kaas vindt, in tegenstelling tot Goudse kaas, van vanuit de korst naar binnen plaats. Daarom werden vroeger deze kazen opgeslagen in grotten, waar de juiste omstandigheden heersten. In de fabriek in **Markelo** is deze grottenconstructie getimideerd. Na de rijping maken werknemers van **Coberco** de Kernhemmer kazen schoon en voorzien die van een etiket. Foto: ANP

De Telegraaf 1992-11-13

Kazen in nep-grot

● Een werknemer van **Coberco** Kaas spuit de werkloer schoon rondom pallets met Kernhemmer-kazen in de geheel vernieuwde vestiging in **Markelo** die gisteren officieel werd geopend. Het bedrijf maakt verschillende soorten kaas, maar produceert met name Kernhemmer. Gewone kaas krijgt zijn

structuur door inwendige rijping, maar bij Kernhemmer vindt de rijping vanuit de korst plaats. Daarom werden deze kazen vroeger opgeslagen in grotten, waar de juiste omstandigheden heersten. Bij **Coberco** zijn dergelijke grotten op moderne wijze nabootst. Foto: ANP

Coberco: melkprijs van 81,35 cent

ZUTPHEN - De zuivelcoöperatie *Coberco* zal over dit jaar een melkprijs betalen van 81,35 cent per kilogram. Voorzitter Evert Meilink heeft dat aan de ledenraad bekendgemaakt. Ten opzichte van vorig jaar betekent dit een stijging van 2,80 cent. De melkprijs valt Meilink niet tegen. „Wij hebben een goed herstel ten opzichte van vorig jaar gerealiseerd”. Over het voorschot komt een nabetaling aan de boeren van ongeveer 8 cent per kilogram. Consumptiemelk, boter, melkpoeder en weiprodukten hebben vooral een bijdrage aan de stijging geleverd.

1993

Leeuwarder Courant 1993-01-29

Coberco gaat uit van zelfstandigheid tot 1997

ZUTPHEN (GPD) - De zuivelcoöperatie *Coberco* maakt zich op voor een bestaan op eigen benen tot 1997. Nadat vorig jaar een fusie-onderzoek met *Friesland Frico Domo* op niets uitliep, wordt er nu gewerkt aan een middellange-termijnplan als zelfstandige onderneming, meldt Johan Plageman, voorzitter van de hoofddirectie van de coöperatie (10.500 leden en 4100 werknemers, van wie 3700 in Nederland).

„Coberco heeft twee turbulente jaren achter de rug, waarin de organisatie zwaar is belast óf met fusies óf met fusie-onderzoek. Nu is het tijd om weer rust in de organisatie te krijgen en meer met de markt bezig te zijn”, aldus Plageman. „Een middellange-termijnplan is geen overbodige luxe, want er kunnen voor de zuivelbranche nog heel moeilijke tijden aanbreken”, vreest hij.

Dit jaar zal het voor *Coberco* nog meevallen, neemt Plageman aan, al is hij niet optimistisch over de economie. Met name Duitsland, „toch het trekpaard van de Europese economie”, ziet hij het nog zwaar krijgen. Maar hij verwacht dat er binnen de EG te weinig melk zal worden aangevoerd om aan de vraag te voldoen.

Dat geldt vooral voor het bestanddeel eiwit in de melk. Het ligt daardoor voor de hand dat de prijzen van melkpoeder zullen aantrekken. In de kaasprijs verwacht de Coberco-baas weinig verandering. De kaasconsumptie groeit nog steeds maar de productiecapaciteit groeit harder, met name in Duitsland. Coberco zit voor 50 procent in kaas, voor 20 procent in poeder en voor 20 procent in consumptiemelk en -melkproducten.

Kan 1993 nog redelijk uitpakken, 1994 belooft echt moeilijk te worden. „Als het GATT-akkoord wordt uitgevoerd op de wijze waarop het landbouwakkoord tussen de Verenigde Staten en Europa is gesloten, moet er een forse afname plaatsvinden van de uitvoer van kaas. De kaasprijs kan daardoor zwaar onder druk komen te staan en dan krijgen we een heel moeilijk jaar”. Dit kan gevolgen hebben voor 12 procent van de kaasproductie.

„De inzet moet op dit moment zijn dat de uitvoeringsmaatregelen van het GATT-akkoord zodanig worden gewijzigd, dat de beoogde vermindering van de kaasexport geleidelijk in zes jaar wordt gerealiseerd en niet, zoals nu de bedoeling is, voor het overgrote deel in 1994. Dat biedt de zuivelindustrie de kans om het wegvallen van afzet zonder al te ingrijpende maatregelen op te vangen.”

Melkprijs

Het afgelopen jaar heeft voor de Coberco-boeren een melkprijs opgeleverd van 81,35 cent per kilogram tegen 79 cent het jaar daarvoor. Na correctie voor vet en eiwit betekent dit een stijging van 2,8 cent. Plageman schrijft deze stijging toe aan drie factoren. In 1991 waren nogal wat reorganisatiekosten ten laste van de melkprijs gebracht die neerkwamen op 1,1 cent per kilogram. Dat nadelige effect ontbrak in 1992.

Bovendien waren vorig jaar de algemene marktontwikkelingen wat gunstiger, vooral in de sectoren consumptiemelk en boter/ poeder. De weiproduktenfabriek Borculo die in 1991 nog matig presteerde, kon 1992 op concurrerend niveau afsluiten. Ten slotte werden de eerste voordelen binnengehaald van de fusies in 1991 met een aantal bedrijven (*Ormet, De Eendracht, HoVo* en *Heino Krause*) in het oosten van het land.

Plageman tekent bij dat laatste punt wel aan, dat die fusievoordelen trager tot uiting zijn gekomen dan hijzelf had verwacht.

Voor een deel schrijft hij dat toe aan het tijd- en energie-verslindene fusie-onderzoek vorig jaar, toen nog werd gemikt op een huwelijk met de noordelijke branchegenoot *Friesland Frico Domo*. Hoewel het onderzoek de verwachting bevestigde dat zo'n verbintenis op lange termijn, voor beide partijen voordelig zou zijn, werd de verloving toch uitgemaakt. Vanwege de hoge kosten die op korte termijn gemoeid zouden zijn met het ineen schuiven van de twee organisaties. Die lastendruk zou ongetwijfeld hebben geleid tot onrust onder de achterban (boeren), die vorig jaar toch al aardig ontstemd was geraakt over het feit dat de melkprijs van *Coberco* achterbleef bij die van de zogeheten vrije fabrieken.

Bovendien ontbrak een directe noodzaak. Per slot van rekening, zegt Plageman, gaat het om twee op zichzelf gezonde ondernemingen die heel goed in staat zijn om zelfstandig verder te gaan. Het afspringen van de fusie heeft niet geleid tot verwijdering tussen de twee zuivelcoöperaties. „We zitten nu dus in dezelfde situatie als vóór het fusieonderzoek. Ik sluit ook niet uit, dat op langere termijn de omstandigheden zich zodanig wijzigen dat er aanleiding is om ons te herbezinnen.”

Leidsch Dagblad, 1993-03-26

Miljoenenverlies veevoerfabriek

DEVENTER/SLOTEN • GPD De veevoerfabriek en vleesgroep '*Sloten*' heeft vorig jaar een miljoenenverlies geleden. Na vier jaar met winst te hebben gedraaid moest het bedrijf 1992 afsluiten met een negatief saldo van 6,5 miljoen gulden op een omzet van 418 miljoen gulden.

'*Sloten*' is voor 37,5 procent eigendom van zuivelcoöperatie *Friesland Frico Domo*, voor eenzelfde percentage van *Coberco* en voor 25 procent van *Cebeco-Handelsraad*.

Directeur J. Zeinstra wijst een aantal oorzaken aan. Het komt er in het kort op neer dat de kostprijs hoger was en de ontvangsten lager. Verhoging van de kosten werd veroorzaakt door duurdere grondstoffen, duurdere inkoop van kalveren (gemiddeld 42 gulden meer dan in 1991) en vooral door een stevige verhoging van het mestersloon.

De verlaging van de opbrengsten was in de eerste plaats een gevolg van de devaluatie van de Italiaanse lire. De helft van het Nederlandse kalfsvlees, gaat naar dat land. Een kleine valutaschommeling is al merkbaar.

Leeuwarder Courant 1993-04-17

Frico en Coberco weer in overleg

Van een onzer redacteuren

LEEWARDEN - De zuivelcoöperaties *Friesland Frico Domo* in Leeuwarden en *Coberco* in Zutphen voeren opnieuw besprekingen over samenwerking. Een volledige fusie, die in juni vorig

jaar is gestrand, staat niet op de agenda. Het gaat in de eerste plaats om het uitwisselen van produkten. Coberco zou mogelijk van Friesland Frico Domo de consumptiemelk in flessen overnemen alsmede een deel van de boterproductie. De condens van Coberco, die nu wordt geproduceerd in Deventer, zou dan overgaan naar de fabriek van Friesland Frico Domo aan de Stuyvesantweg in Leeuwarden.

Volgens Rob van Dongen van *Coberco* is het overhevelen van de condensproductie van Deventer naar Leeuwarden een van de opties van de directie. Eind april zal daar een definitieve beslissing over vallen. Dick Heinen van de Voedingsbond FNV zegt dat het duidelijk is dat er taken en produkten worden uitgewisseld. „De directie van *Friesland Frico Domo* ontkent nadrukkelijk dat het om meer gaat. Op z'n vrolijkst gezegd zetten wij daar enige vraagtekens bij.”

Zijn collega Henk Amperse (CNV) zegt de fusie enige keren bij de directie van *Friesland Frico Domo* te hebben aangekaart. „Een gesprek over een fusie wordt nergens bevestigd maar evenmin ontkend”.

Ingewijden bij **FFD** zelf vinden het verhaal over fusiegesprekken 'niet onwaarschijnlijk, maar wat aan de vroege kant'. De directie van FFD zegt dat de gesprekken worden gevoerd op het niveau van de business-units. Van fusie-overleg is pertinent geen sprake.

Bij *Coberco* wordt hetzelfde gezegd. De verhoudingen zijn zelfs wat verslechterd op het moment dat *Friesland Frico Domo* de melkprijs bekend maakte. Die is zo'n anderhalve cent hoger dan die van *Coberco*. *Friesland Frico Domo* heeft de boekwinsten in de melkprijs gestopt en de boekverliezen van de balans gehaald. Dat is niet gebruikelijk in de zuivel. Het heeft bij de directie van *Coberco* in elk geval kwaad bloed gezet.

Begin vorig jaar hebben *Friesland Frico Domo* en *Coberco* fusiebesprekingen gevoerd. Die zijn in juni afgeknapt. Beide coöperaties wilden eerst orde op zaken stellen in eigen huis. Een fusie had op korte termijn hogere kosten met zich meegebracht en het verschil in uitbetaling met de kaasfabrieken vergroot.

Toen al is duidelijk gesteld dat er onderzoek zou worden gedaan naar overleg over de consumptiemelk en de condens. Die vorm van samenwerking is evenwel later in het jaar naar de achtergrond geschoven en later zelfs helemaal verdwenen.

Een volledige fusie tussen de beide coöperaties zou leiden tot op een na (Nestlé) het grootste zuivelconcern in de Europese Gemeenschap en wellicht ter wereld. De omzet zou f7.1 miljard bedragen, het aantal boeren zo'n 15.000.

Leeuwarder Courant 1993-04-24

Coberco besteedt deel produktie uit

ZUTPHEN (ANP) - Bij de Deventer fabriek voor gecondenseerde melk van zuivelconcern *Coberco* verdwijnen 30 van de in totaal 245 arbeidsplaatsen Het zuivelconcern heeft besloten een deel van de produktie van condens in blik uit te besteden aan derden. Volgens de directie is investering in de vervanging van een van de productielijnen niet rendabel. Het afslanken van de produktie moet volgend jaar zijn beslag krijgen. Het zuivelconcern *Friesland Frico Domo* is een van de gegadigden voor overneming van de betreffende condensatiestreek.

Coberco: meer winst met minder personeel

ZUTPHEN (GPD) - Minder personeel en minder melk maar een beter resultaat. Dat zijn de kerngegevens van de coöperatieve zuivelindustrie *Coberco* in Zutphen. De **melkprijs** van 81,34 cent lag 2,34 cent boven die van 1991. De verbetering van het resultaat wordt vooral toegeschreven aan melkpoeder en boter(olie), aan consumptiemelk en speciaalprodukten en aan weiverwerking. Ook de roomprodukten en de frisdranken van *Riedel* hebben goed gedraaid. Van belang is echter vooral dat het aantal werknemers van 4133 naar 4089 is gedaald.

Bij Coberco werd vorig jaar 2675 miljoen kilogram melk aangevoerd, 5 procent minder dan in 1991. Ongeveer de helft van de daling is veroorzaakt door minder melk te kopen van derden (in 1991 waren de bijkopen incidenteel hoog). Andere oorzaken zijn het stoppen van de productie in Spanje (*Allemosa*) en de lagere aanvoer door de leden-veehouders als gevolg van de verdere contingentering (superheffing) door de EG.

De omzet daalde minder sterk dan de melkaanvoer, namelijk met 3 procent tot f 3,758 miljard. De kosten zijn met 6 procent afgenomen tot f 1,765 miljard, wat vrijwel geheel is veroorzaakt door minder bijkopen van melk en produkten van deren. De personeelskosten namen toe (van f319 miljoen tot f330 miljoen) ondanks een vermindering van het aantal medewerkers.

Coberco gaat door met reorganisaties

ZUTPHEN (GPD) -De melkprijs van de zuivelcoöperatie *Coberco* zal dit jaar opnieuw vrij magertjes uitvallen. Na 1993 zijn voor de leden-melkveehouders evenmin vette jaren te verwachten. Johan Plageman, voorzitter van de hoofddirectie, kondigde gisteren bij de publicatie van de jaarcijfers aan dat *Coberco* zal doorgaan met reorganiseren. Kostenverlaging blijft voor *Coberco* over, aangezien omzetvergroting geen reële optie is en verhoging van de opbrengstprijzen evenmin tot de mogelijkheden behoort.

De eerste drie maanden van dit jaar lag de melkprijs licht boven die van het vergelijkbare kwartaal in 1992, maar dat is volgens Plageman geen voortgaande ontwikkeling. Hij wees op de lagere opbrengstprijzen van melkpoeder en weiprodukten, de dalende EG-compensaties voor vethoudende produkten en de afschaffing van de minimumprijs voor consumptiemelk in oktober.

Zwaarste klappen bij reorganisatie vallen in Overijssel

FNV: Honderden banen weg bij zuivelconcern Coberco

ENSCHEDÉ/ZUTPHEN • GPD

Binnen twee jaar verdwijnen door bedrijfssluitingen tussen de 350 en 700 banen bij de zuivelcoöperatie *Coberco*. De zwaarste klappen vallen in Overijssel. Dat zegt districtsbestuurder Henk van der Ploeg van de Voedingsbond FNV. Hij verwacht nog voor de zomer de eerste bedrijfs-sluiting.

Van der Ploeg reageert op de mededeling van Coberco-topman Plageman eerder deze week, dat het concern (ruim vierduizend werknemers) zal doorgaan met reorganiseren. De FNV-bestuurder gaat er bij zijn schatting van uit dat de fabriek in Deventer op termijn volledig wordt gesloten. „Men wacht een gunstig moment af”, aldus Van der Ploeg. In Deventer werken tussen de 200 en 250 mensen.

De vakbondsman vreest verder het ergste voor de vroegere *Ormet*-fabriek in Enschede, waarvan het voortbestaan tot 1 januari 1995 is gegarandeerd. Als de situatie niet verbetert, zal daar op 2 januari 1995 de tent dicht gaan, vermoedt Van der Ploeg. „Er is sprake van constante onderbezetting in de fabriek waar apparatuur staat te verouderen”.

De vestiging in Enschede, waar nu nog ruim honderd mensen werken, maakt deel uit van de divisie *Coberco Zuivel*. Deze kampt na een lange periode van groei met afzetproblemen. Van der Ploeg: „In de slag met de Belgen zijn ze Vendex (Edah. Torro) als klant kwijtgeraakt”.

Er gaan ook kaasfabrieken dicht. Volgens Van der Ploeg is *Coberco* van plan bedrijfstijdverlenging door te voeren in de gemoderniseerde kaasfabrieken. Die staan allemaal in Gelderland. Dat houdt weinig goeds in voor de Overijsselse fabrieken in Den Ham, Wierden en Heeten. Als producent van speciaalkazen neemt Markelo een aparte plaats in. Ingrepen voorziet hij ook bij de divisie *Coberco Omefa* (speciaalpoeders), met vestigingen in Rijssen en Zwolle. Tenminste wanneer daar geen structurele verbetering optreedt.

Bij *Coberco* wilde men gisteren niet ingaan op de uitlatingen van de vakbondsbestuurder. „Het saneringsplan is nog niet afgerond”, aldus een woordvoerder van de zuivelcoöperatie. „Dat gebeurt pas in juni. Op het moment kan nog niets worden gezegd over welke bedrijven bij de reorganisatie worden betrokken”.

Dat er gereorganiseerd gaat worden, staat vast. Dat heeft topman Plageman van *Coberco* deze week ook duidelijk te verstaan gegeven in zijn toelichting op de jaarcijfers. Hij weigerde bij die gelegenheid aan te geven welke bedrijven daarvoor in aanmerking komen.

„*Coberco* moet in elk geval niet te snel tot sluitingen overgaan, maar eerst naar alternatieven zoeken”, vindt FNV-man Van der Ploeg. „En als sluitingen echt onvermijdelijk zijn, moeten ze in de tijd worden gespreid en dient Coberco ook een goede sociale regeling overeind te houden”.

Coberco in Zutphen schrapt 500 banen

ZUTPHEN - De zuivelcoöperatie *Coberco* in Zutphen schrapt de komende vier jaar driehonderd tot vijfhonderd banen. Dat staat in het beleidsplan voor de middellange termijn. Het bedrijf betaalde de laatste jaren een lage melkprijs uit; kortgeleden kwam het zelfs als laagste van ons land uit de bus.

De zuivelindustrie staat onder druk door het EG-landbouwbeleid, het op handen zijnde GATT-akkoord en de economische situatie in de EG. Voor de directie van *Coberco*, die vorig jaar mislukte fusiebesprekingen voerde met *Friesland Frico Domo*, is dat aanleiding een of meer van haar **tien kaasfabrieken** te sluiten. *Coberco* heeft nu fabrieken in Balkbrug, Den Ham, Heeten, Markelo, Steenderen, Tubbergen, Varsseveld, Vollenhove, Wierden en Winterswijk.

De positie van het **consumptiemelkbedrijf** in Enschede staat ter discussie. De productiecapaciteit van de **condens-, desserts-, lang houdbare melk- en poederfabriek** in Deventer wordt afgebouwd. Voor de **weiverwerking** in Borculo zal verlenging van de bedrijfstijd worden ingevoerd. In Lochem, Rijssen en Zwolle wordt de **sproeidroogcapaciteit** verbeterd. Dat geldt ook voor de **kleinverpakking** in Lochem en Rijssen.

Voorts vindt er onderzoek plaats naar het uitbesteden van werk. Het mislukken van de fusie met FFD. heeft overigens de mogelijkheid op enkele vormen van samenwerking niet in de weg gestaan. Daarover is nog overleg gaande.

Bovendien wordt er een **personeelsstop** ingevoerd. Het personeel wier baan op de tocht komt te staan, zal zo veel mogelijk worden herplaatst. Ook de verenigingsopbouw verandert. Het aantal districten vermindert, evenals het aantal ledenraadsleden. Per lid zal maximaal f 12 per 100 kilogram melk worden gereserveerd.

Inkrimping Coberco tot 1997 zonder gedwongen ontslagen

DEVENTER – ANP Bij *Coberco* vallen geen gedwongen ontslagen. De directie van de zuivelcoöperatie heeft dat gisteren meegedeeld aan de vakbonden. Vorige week werd bekend dat tot 1997 drie- tot vijfhonderd van de vierduizend banen moeten vervallen.

De kaderleden van de *Voedingsbond FNV* hebben gisteravond hun goedkeuring gegeven aan de uitgangspunten van het sociaal plan voor de reorganisatie. Dit heeft vooral tot gevolg dat medewerkers moeten verhuizen van fabrieken die sluiten of inkrimpen naar andere vestigingen.

Dat gedwongen ontslagen achterwege blijven, is volgens vakbondsbestuurder H. van der Ploeg van de Voedingsbond FNV te danken aan de hoge organisatiegraad. Hierdoor hebben de vakbonden een sterkere positie dan normaal, meent hij.

Coberco moet inkrimpen omdat de afzet achterblijft bij de prognoses. „De opzet was een hogere verkoop van kwalitatief hoogwaardige produkten, maar dat is onvoldoende gelukt”, aldus Van der Ploeg.

Leeuwarder Courant 1993-06-19

Coberco sluit fabriek Den Ham

DEN HAM - Zuivelconcern *Coberco* wil de kaasfabriek in **Den Ham** sluiten. Het ligt in de bedoeling dat de kaasproductie per 1 juli volgend jaar stopt. Het betekent het verlies van 44 arbeidsplaatsen. *Coberco* verwacht dat ze bij andere vestigingen kunnen worden ingezet.

De kaasproductie wordt overgeheveld van **Den Ham** naar de *Coberco*-vestiging in **Balkbrug**. Daar zal evenwel voor f 4.1 miljoen moeten worden geïnvesteerd om de grotere melkhoeveelheid te kunnen verwerken. De sluiting van de kaasfabriek in Den Ham past in het beleid van *Coberco* de beschikbare productiecapaciteit beter te benutten en door schaalvergroting de kosten te beperken.¹⁸

Nieuwsblad van het Noorden, 1993-07-22

Flessemelk van Frico – Warga – binnenkort uit Arnhem

Van onze redactie economie

GRONINGEN - De flessenmelk van *Friesland Frico-Domo* komt binnenkort uit **Arnhem**. De fabriek van *Coberco* in de Gelderse stad neemt 80 procent van de productie over van de Frico-vestiging in het Friese **Warga**, die dicht moet. *Coberco* kampt toch met een overcapaciteit op zijn flessenlijn, aldus een woordvoerder van Frico-Domo. De vraag naar melk in glas neemt nog steeds af.

In Warga werd op de verouderde productie van flessenmelk te veel verlies geleden. [...] „De vraag naar melk in glas is dalende.” Vorig jaar werd 135.934 ton melk in glas afgezet, slechts 14,8 procent van de totale consumptiemelkproductie (915.991 ton). Het jaar ervoor ging 15 procent van de melk in flessen.

Het Arnhemse *Coberco* zit met ‘gaten’ in de flessenlijn. Die kunnen, als Warga dicht gaat, mooi worden opgevuld met het merendeel van de partij flessenmelk van Frico-Domo. De zuivelcoöperatie verstrekt geen productiecijfers, maar volgens Den Oudsten „praat je bij 80 procent altijd nog over miljoenen liters. Dus de consument hoeft zich geen zorgen te maken.” Trekt de markt voor flessenmelk aan, dan komt er alsnog een flessenlijn in Groningen.

Niet alleen om de dalende vraag naar melk en melkprodukten in glas om te buigen maar ook uit milieu-overwegingen, werd bijna twee jaar geleden de 620 gram zware fles al vervangen door de nieuwe lichtgewicht: fles van 410 gram. Die vergt bij de productie minder grondstoffen en energie, is voor winkelier en consument eenvoudiger te vervoeren en door een 'kneep' makkelijker vast te houden.

¹⁸ De persinstallatie werd verkocht aan de zelfstandige kaasfabriek *Huisternoord* te Oudwoude – LC-1994-06-29

In maart 1992 meldde *Campina Melkunie* in Zaltbommel een omzetstijging van 6 procent in glas. Recente cijfers heeft woordvoerder R. van der Weerd van *Campina Melkunie* - dat in 1991 20 miljoen liter melk per week afzette, waarvan 10 procent in flessen - niet voorhanden: „Dus of er inderdaad, bij ons ook weer sprake is van een daling, of zelfs stilstand, kan ik niet bevestigen. Maar zolang er vraag naar melk in glas is, blijft de fles in functie.”

Leeuwarder Courant, 1993-07-27

Claim – Lakeman – Heino-boeren f 41 miljoen¹⁹

HEINO - De 150 gedupeerde boeren van de zuivelcoöperatie *Heino Krause* hebben een claim van in totaal f 41 miljoen vanwege geleden schade. De in totaal 270 bij *Heino Krause* aangesloten melkveehouders hebben in 1990 flinke verliezen geïncasseerd, vanwege wanbestuur bij de zuivelcoöperatie. De uitbetaalde melkprijs bleef enkele dubbeltjes achter. De door de *Stichting Onderzoek Bedrijfs Informatie* (Sobi) berekende claim is ingediend bij de betrokken banken, de accountant en de voormalig directeur. Sobi-directeur Pieter Lakeman heeft de betrokkenen tot 16 oktober de gelegenheid geboden een schikking te treffen. *Heino Krause* is inmiddels gefuseerd met de zuivelcoöperatie *Coberco*.

Leidsch Dagblad. 1993-11-27

Coberco sluit melkfabriek Enschede

ENCHEDE • De laatste melkfabriek in Twente, *Coberco Zuivel* in **Enschede**, gaat op 3 januari 1995 dicht. de produktie en distributie van consumptiemelk, yoghurt en vla wordt verplaatst naar Arnhem en Nijkerk. Een kleine vijftig van de 119 personeelsleden verhuist mee. Voor 54 mensen wil Coberco buiten de onderneming een baan zoeken en de rest van de mensen verdwijnt op natuurlijk verloop, verwacht de directie. Volgens voorzitter J. Plageman van de hoofddirectie is concentratie van de activiteiten in Arnhem en Nijkerk nodig in verband met de toenemende concurrentie uit het buitenland.

Leeuwarder Courant, 1993-12-23

Coberco koopt Roomcentrale Nuenen en Nieuw-Vennep

ZUTPHEN -De Zuivelcoöperatie *Coberco* in Zutphen heeft de Roomcentrale *Ballegooijen* in Nuenen en Nieuw-Vennep overgenomen. Er werken 55 mensen. Voor de werkgelegenheid zal de overname geen gevolgen hebben. Ballegooijen heeft een omzet van f 60 miljoen en produceert slagroom, roomprodukten, boterconcentraat, boter en eiprodukten voor bakkers en industriële verwerkers in ons land. België en enkele andere Westeuropese landen. De Roomcentrale wordt een aparte, winstverantwoordelijke bedrijfseenheid van *Coberco*.

¹⁹ Tot heden – 2012 – worden er nog steeds processen gevoerd door Hr. Lakemam over dit onderwerp – zie www

1994

Limbursch Dagblad, 1994-02-01

Coberco-topman Plageman voorspelt verdere daling melkprijs

ZUTPHEN - „De melkprijs gaat naar beneden. Daar maak ik me geen enkele illusie over,” zegt voorzitter J. Plageman van de hoofddirectie van de oostelijke zuivelcoöperatie Coberco. „Ik verwacht niet dat de marktomstandigheden dit jaar verbeteren. Eerder zullen ze verslechteren.” En vorig jaar was het algemene marktbeeld al minder gunstig dan in 1992. De melkprijs die over dat jaar aan de om en nabij 10.000 aangesloten boeren is betaald (81,34 cent per kilo), is in 1993 niet gehaald. Plageman sluit niet uit dat ze nu onder of rond de 80 cent uitkomen.

Het afgelopen jaar verslechterde de markt door een dalend verbruik van consumptiemelk(produkten), toenemende importen, voornamelijk uit België, en een mindere groei van de kaasexport, vooral als gevolg van de recessie in Duitsland. Het betekende dat er meer melk moest worden verwerkt tot produkten waaraan minder kan worden verdiend: boter en melkpoeder.

Leeuwarder Courant 1994-03-24

Lage melkprijs Coberco over 1993 – 80,35 ct

ZUTPHEN - Voor het derde achtereenvolgende jaar zal de oostelijke coöperatie *Coberco* de laagste melkprijs van de drie grote zuivelondernemingen in ons land uitbetalen. *Coberco* betaalt haar boeren over 1993 80,35 cent per kilogram uit. Dat is 0,99 cent minder dan vorig jaar en als de vet- en eiwitgehalten worden meegewogen is het zelfs 2 cent per kilogram minder.

In 1991 bleef *Coberco* volgens het Boerderij-onderzoek 0,32 cent per kilogram achter bij *Campina-Melkunie* en 1,57 cent bij *Friesland Frico Domo*. In 1992 waren die verschillen 0,16 cent en 0,79 cent. Gisteren moest de directie toegeven dat de prestatieprijs van *Friesland Frico Domo* nu 2,01 cent hoger ligt dan die van *Coberco* en die van *Campina* is 1,83 cent hoger. „’t Valt tegen”, zei directeur Johan Plageman.

In de eerste helft van vorig jaar liepen de resultaten van *Coberco* aardig in de pas met die van de andere ondernemingen. Daarna ging het mis. De coöperatie, die 24 procent van de melk tot poeder en boter verwerkt, zag zich geplaagd voor een slechte markt. Vooral in de poedersector werden ‘grote klappen’ opgelopen. Ook in de weiveredeling was de markt slecht.

Daar kwam de druk op de kaasmarkt overheen. Plageman zei dat vooral de kaas in Duitsland slechter was af te zetten. Van de totale kaasproductie van *Coberco* gaat 20 procent naar dat land. Op dit moment is die markt een stuk vriendelijker vooral door enkele grote orders uit het GOS. Het zou Plageman niet verwonderen dat de Leeuwarder Notering binnenkort ietsje omhoog gaat.

De nog steeds zwakke afzet van melkpoeder heeft ertoe geleid dat *Coberco* een deel van de melk niet meer zelf verwerkt maar verkoopt aan andere zuivelondernemingen. Plageman: „Als ons wordt gevraagd om melk te kunnen leveren en als dat kan tegen een betere prijs dan waarvoor wij die zelf kunnen verwerken, zullen wij op zo’n aanbod ingaan”.

Op het gebied van de consumptiemelk heeft *Coberco* terrein moeten prijsgeven. Het Edah-concern, een goede klant van *Coberco*, importeert echter steeds meer *Inex-melk* uit België. Bij de supermarkten van Schuitema ziet *Coberco* steeds meer melk uit Duitsland in de schappen staan.

In de nabije toekomst wil de coöperatie zich meer richten op de horeca, de bakkerijen en de grootverbruikers. Er zijn nieuwe kaasvarianten ontwikkeld, waarmee men meer de kant van de specialisatie op wil gaan. Bovendien probeert men in het Midden-Oosten met langhoudbare producten aan de bak te komen. In Duitsland komt men met verse vla op de markt, een afzetgebied dat veel perspectief lijkt te hebben.

Nieuwsblad van het Noorden, 1994-03-24

Coberco stelt boeren teleur met melkprijs²⁰

ZUTPHEN - Zuivelcoöperatie *Coberco* komt over 1993 met een melkprijs uit de bus van 80,35 cent per kilogram. Dat is 0,99 cent minder dan over 1992, gecorrigeerd voor vet en eiwit zelfs twee cent minder. De melkprijs van *Coberco* ligt ook rond twee cent lager dan die van de andere grote zuivelcoöperaties, *Friesland Frico Domo* en *Campina Melkunie*.

De ledenraad van *Coberco* heeft gisteren 'wat teleurgesteld op dat nieuws gereageerd', aldus bestuursvoorzitter E. Meilink gistermiddag tijdens een persconferentie. Ter verontschuldiging voerde hij aan dat „ons productenpakket het moeilijker had in de markt.”

Hoofddirectie-voorzitter Plageman vulde aan dat vooral in het tweede halfjaar zware klappen zijn gevallen in de markten voor melkpoeder en boter. Juist in die sectoren was *Coberco* genoodzaakt meer melk te verwerken (24% van de totale hoeveelheid tegen 21% in 1992) doordat de kaasconsumptie stagneerde. De oostelijke coöperatie verwerkt bijna de helft van de melk (vorig jaar 47% tegen 49% in '92) tot kaas. De import van Belgische en Duitse consumptiemelk leidde tot verlies van klandizie bij respectievelijk Edah en Schuitema.

Het aantal leden-veehouders verminderde vorig jaar met rond 600 van 10.880 tot 10.271. Volgens Meilink blijft het voorlopig een landelijke trend dat jaarlijks 4 à 5 procent van de veehouders zijn bedrijf beëindigt.

Leeuwarder Courant, 1994-03-24

Groot verlies 'Sloten' door reorganisaties

SLOTEN - De veevoercoöperatie 'Sloten' met vestigingen in Sloten en met het hoofdkantoor in Deventer, heeft vorig jaar een verlies van f 18,7 miljoen geleden. Dat is veroorzaakt door bijzondere lasten ter grootte van f 22 miljoen. Het bedrijfsresultaat was f 5,6 miljoen positief.

Gisteren werd op de persconferentie van *Coberco* in Zutphen, een van de grootste aandeelhouders, meegedeeld dat deze coöperatie al f 7 miljoen laat zitten in Sloten. *Coberco* is voor 37,5% aandeelhouder bij Sloten. *Friesland Frico Domo* heeft eenzelfde aandeel. Ook daar is f 7 miljoen

²⁰ Zelfde jaarverslag, met andere benadering van gegevens!

verlies geleden. De andere aandelen - 25 procent - zijn in handen van *Cebeco-Handelsraad*. Die coöperatie laat f 4,7 miljoen in de veevoerfabriek achter.

In 1992 werd er een verlies van f 6,5 miljoen geleden. '*Sloten*' produceert vooral voer voor kalveren. De markt voor kalfsvlees is vorig jaar slecht geweest. De onderneming wil zich uitsluitend toeleggen op kernactiviteiten zoals de productie van kunstmelkvoeders onder het merk *Sprayfo*..

In augustus vorig jaar heeft de directie ingegrepen. De activiteiten op het gebied van de mesterij van kalveren en de slachterij werden overgedaan aan de marktleider in ons land. Jan van Drie in Woerden. Daarmee was Sloten het risico van de kalvermesterij kwijt.

De bijzondere lasten zijn een gevolg van het afstoten van activiteiten. Het bedrijfsresultaat op zich was goed. In 1992 was dat f 3 miljoen positief, vorig jaar dus f 5,6 miljoen positief en dit jaar hoopt Sloten op f 7 miljoen af te stevenen.

De reorganisatie heeft gevolgen voor het personeel. De vestiging in Sloten (ruim 30 werknemers) blijft buiten schot. In Deventer en Aalten moeten totaal 20 van de 75 mensen afvloeien. Dat zal voor een groot deel gebeuren zonder gedwongen ontslagen.

Leeuwarder Courant 1994-03-24

Geen condensblok Coberco-FFD

LEEWARDEN - De eventuele samenwerking tussen de zuivelcoöperaties *Friesland Frico Domo* in Leeuwarden en *Coberco* in Zutphen over de condensproductie is van de baan. Johan Plageman van Coberco: „*Friesland Frico Domo* heeft ons een aanbod gedaan. Die offerte was van dien aard dat wij de condens zelf beter kunnen produceren”. *Coberco* onderhandelt nu met Duitse partners. In de markt zijn de *Molkerei Zentrale* in Oldenburg, *Peter May* in Erfstadt en *Nordmilch* in Zeven. De condens voor het Midden-Oosten zal *Coberco* zelf produceren, die voor Duitsland gaat dan waarschijnlijk naar de tekmostige partner. Over de samenwerking tussen FFD en *Coberco* op het terrein van consumptiemelk wordt nog overleg gevoerd.

Leidsch Dagblad, 1994-04-06

Reorganisatie Coberco slecht ontvangen

Chauffeurs overleggen over acties

DEVENTER • GPO De 'melkchauffeurs' van Coberco, de grootste zuivelcoöperatie van het oosten des lands, bereiden acties voor. Ze hebben gisteren in het bij Deventer gelegen Colmschate overlegd over plannen van de directie om de chauffeurs een kwart van hun salaris te laten inleveren.

De 168 chauffeurs van *Coberco* - deel uitmakend van de *afdeling Rijdende Melk Ontvangst* (RMO) en verantwoordelijk voor het vervoer van melk van de boer naar de fabrieken - weigeren met de directie elk overleg over de reorganisatieplannen.

Vorige week werd de chauffeurs in een expresbrief van de Coberco-directie meegedeeld dat Coberco de RMO-afdeling wil verzelfstandigen. In de praktijk betekent dit dat veertig chauffeurs voor zichzelf kunnen beginnen met nog eens veertig chauffeurs als bijrijder. Vijftig mensen gaan uit de cabine naar een werkplek in de fabriek, en 17 mensen werken in een aparte BV Vervoer.

De chauffeurs die blijven werken, gaan uit de zuivel-CAO, Dat komt echter neer op een loonoffer van 25 procent. Door negen uur per week langer te rijden zouden de chauffeurs het verschil tussen de zuivel-CAO en de beroepsgoederenvervoer-CAO kunnen compenseren.

De hoofddirectie heeft gisteren al met een aantal chauffeurs overlegd om hen te bewegen als zelfstandige rijder verder te gaan. Op de actievergadering is besloten deze overlegronde te boycotten. Districtsbestuurder Van der Pleeg: „Vrije rijders? Coberce bepaalt de tijden, de prijs en het aantal ritten. Dit is de grootste uitkleedpartij die ik in mijn vakbondsloopbaan heb meege maakt.”

Volgende week woensdag gaan CNV en FNV naar de hoofddirectie. De chauffeurs hebben via de bonden laten weten dat de plannen van tafel moeten omdat anders acties volgen. Mocht het zover komen, dan gaan de bonden vooralsnog uit van publieksvriendelijke en ludieke acties.

Leeuwarder Courant, 1994-04-14

Coberco houdt eigen chauffeurs

ZUTPHEN (ANP) - De 167 chauffeurs van zuivelproducent *Coberco* mogen in dienst blijven van het bedrijf. *Coberco* heeft eerdere plannen tot verzelfstandiging van dit werk ingetrokken onder druk van de vakbonden. De bonden waren tegen de verzelfstandiging omdat die nadelige gevolgen zou hebben voor de arbeidsvoorwaarden van het personeel. Ze vreesden dat de chauffeurs langer moesten werken tegen 25 procent minder loon. De Voedingsbond FNV houdt wel rekening met banenverlies onder de chauffeurs omdat het aantal melkveehouders afneemt. *Coberco* en de bonden zijn nu overeengekomen dat eventueel banenverlies zonder gedwongen ontslagen plaats heeft.

Limburgsch Dagblad 1994-04-16

MELKOORLOG DRUKT PRIJS

Van onze economische redactie

DEN HAAG, zaterdag

De Nederlandse consument profiteert momenteel van de prijzenslag met als inzet de consumptiemelk, waarin de drie grote zuivelcoöperaties in ons land verwickeld zijn geraakt.

Campina Melkunie in Zaltbommel heeft de prijs voor halfvolle melk met een stuiver verlaagd tot 1,12 gulden. **Coberco** in Zutphen en Friesland Frico Domo in Leeuwarden volgen de prijsverlaging.

Vorig jaar oktober is de minimumprijs voor melk afgeschaft. De prijsverlaging is het gevolg van een actie van het levensmiddelenconcern Schuitema, dat een groter marktaandeel wil veroveren.

Coberco sluit fabriek melkinrichting Enschede

ENSCHEDÉ (ANP) - De melkfabriek van Coberco ip• schede, de voormalige Onnet, gaat op 3 januari 1995 d"t activiteiten worden overgeheveld naar de vestigingep Coberco Zuivel in Arnhem en Nijkerk. Het bedrijf in E telt 119 medewerkers. Negentien banen verdwijnen natuurlijk verloop. Voor de overige medewerkers wordt eldery, binnen of buiten het zuivelconcern een baan gezocht. Het tal arbeidsplaatsen in zowel de produktie als de distributie Arnhem en Nijkerk kan met 46 toenemen. Het personeel v zich door het concern „belazerd", omdat er indertijd bij samengaan van Ormet en Coberco vanuit is gegaan dat do v ging in Enschede zou blijven bestaan.

Coberco mag fabriek Enschede nog niet sluiten

ENSCHEDÉ (ANP) - De zuivelcoöperatie *Coberco* mag haar fabriek in **Enschede** niet op 1 januari 1995 sluiten. De Ondernemingskamer heeft dat gisteren besloten en daarmee de ondernemingsraad van de Enschedese vestiging in het gelijk gesteld. Het bedrijf telt 120 medewerkers. Zuivelconcern *Coberco* wilde 'Enschede' (de voormalige *Ormet*) op 1 januari 1995 sluiten om de bedrijfsvoering van het hele concern doelmatiger te maken. Dat was in de ogen van de coöperatie noodzakelijk in verband met de daling van de export naar Duitsland en een toenemende concurrentie. De melkprijs raakte daardoor steeds meer onder druk.

De ondernemingsraad verwierp het plan en vocht dat bij de Ondernemingskamer aan, omdat *Coberco* in 1991 - toen deze coöperatie met die van *Ormet* samenging - had toegezegd de bedrijfsresultaten van 'Enschede' niet voor januari 1995 tegen het licht te houden. Tenzij zich onvoorziene omstandigheden zouden voordoen. Daar is echter geen sprake van, zo oordeelt de Ondernemingskamer. „Het betekent dat de kosten van de zuiveldivisie hoger uitkomen dan we hadden begroot", laat Coberco weten. In januari 1995 bekijkt het concern de toekomst van de fabriek in Enschede opnieuw.

1995

Leidsch Dagblad, 1995-02-09

Zuivelcoöperatie omzeilt fiscus met ledenbewijzen

Coberco wil veertig miljoen van zijn leden

ZUTPHEN. (GPD) Zuivelcoöperatie *Coberco* verwacht 40 miljoen gulden bij de aangesloten boeren te kunnen 'ophalen' als op 1 januari 1996 de nieuwe ledenrelatie van kracht wordt. Deze forse versterking van het eigen vermogen (van 32 naar 40%) moet het zuivelconcern in staat stellen om via overnames, produktvernieuwing en marktwerking diezelfde boeren op termijn van een goede melkprijs te verzekeren. Bovendien is het zuivelconcern op deze manier de fiscus te slim af.

Coberco wil de financiering door de leden vrijwillig en flexibel maken door de huidige ledenreserve te vervangen door ledenbewijzen. Een *Coberco*-boer kan voor elke honderd kilo van zijn melkproductie een ledenbewijs van twaalf gulden kopen. Daarvoor krijgt hij jaarlijks als 'rente' een continuïteitstoeslag van twee gulden per honderd kilo melk, een rendement van 16 procent.

Het bestuur verwacht dat 85 procent van 9600 aangesloten boeren zal meedoen, zo bleek gisteren op een persconferentie. De 'rode draad' in het voorstellenpakket is volgens voorzitter Meilink dat *Coberco* een coöperatie blijft waarbij de leden de financiering van de melk-verwerking voor hun rekening nemen. De leden houden ook zeggenschap over de coöperatie en de revenuen komen volledig aan hen ten goede. Pas als zich activiteiten aandienen die hun financiële spankracht te buiten gaan (een grote overname bijvoorbeeld), zal hiervoor een aparte BV. in het leven worden geroepen waarin derden deelnemen.

Anders dan branche-collega *Friesland Frico Domo*, die een naamloze vennootschap wordt, verandert *Coberco* dus haar juridische structuur niet. Zij blijft een coöperatie. *Coberco* wil met de voorstellen tegemoet komen aan de wens van de leden om de huidige financiering via de zogeheten ledenreserve te herzien. Daarbij laat een boer geld bij *Coberco* zitten als renteloze lening, dat pas na vijftien jaar wordt uitbetaald. Tot nu toe werd die reserve niet fiscaal belast, maar de belastingdienst wil dat gaan veranderen.

De huidige ledenreserve kan dienen als eerste betaling van de ledenbewijzen, die pas weer kunnen worden verzilverd bij bedrijfsbeëindiging, vertrek of bij overlijden. Nieuw leden worden pas aangenomen als *Coberco* inderdaad hun melk in financiering kan gebruiken. Deze nieuwkomers moeten dan wel voor al hun melkproductie ledenbewijzen nemen en bovendien een intreeheffing van f 3 per 100 kilogram betalen.²¹

21 Laatste stukje tekst afkomstig uit LC. 1995-02-09

Coberco schrapt 100 banen

APELDOORN / ZUTPHEN – Bij zuivelcoöperatie *Coberco* verdwijnen als gevolg van een reorganisatie zo'n honderd arbeidsplaatsen meer dan verwacht. De onderneming maakte enkele jaren geleden nog bekend dat er tussen de 300 en 500 arbeidsplaatsen zouden verdwijnen, maar hoogstwaarschijnlijk komt dat aantal te liggen zo rond de 600. Dit deelde woordvoerder R. van Dongen van *Coberco* gisteren mee.

„Het aantal zal hoger zijn dan dat we toen inschatten,” aldus Van Dongen. Alle divisies moeten volgens hem functies inleveren. Waar de zwaarste klappen zullen komen te vallen, zei hij nog niet te kunnen zeggen. De komende maanden zal daar meer duidelijkheid in moeten komen. De reorganisatie is een uitvloeisel van het in 1993 opgestelde zogenaamde *Midden en Lange Termijn Plan (MLTP)*. Hierin staat aangegeven dat er kosten bespaard moeten. Van Dongen zegt dat er het afgelopen anderhalve jaar al zo'n 200 arbeidsplaatsen zijn verdwenen.

Oorzaak voor de ingreep is de moeilijke positie van de zuivelindustrie. Als gevolg van teruglopende subsidies en toenemende buitenlandse concurrentie zijn vrijwel alle ondernemingen in deze sector aan het herstructureren.

„Want vergeet natuurlijk ook de binnenlandse concurrentie niet. De tijd dat de zuivelbedrijven elkaars vrienden waren is voorgoed voorbij,” aldus CNV Voedings- en Industriebond-bestuurder H. Houwaard.

De bonden hebben van directievoorzitter Plaagman te horen gekregen dat er ‘flink huisgehouden zou moeten worden’, zo verwoordt Houwaard het. Probleem is dat de leden van de oostelijke zuivelcoöperatie de afgelopen jaren vergeleken met andere ondernemingen minder voor hun melk hebben ontvangen. „Die boeren willen dat de prijs voor hun melk in de pas blijft lopen met de andere ondernemingen. Het kan niet anders dan dat je dan toch kosten zult moeten besparen. En in de praktijk betekent dat bijna altijd het verlies van arbeidsplaatsen,” zegt de vakbondsman.

Leeuwarder Courant, 1995-03-11

Lagere Leeuwarder kaasnotering leidt tot onenigheid

LEEWARDEN - In de Nederlandse zuivelwereld is gisteren grote beroering ontstaan over de verlaging van de kaasnotering van *f* 6 naar *f* 5,85 per kilogram. Volgens de vrije zuivelfabrieken zitten de grote concerns achter de verlaging. Die kost de Friese boeren anderhalve cent per kilogram melk. Met een verlaagde prijs vloeien er miljoenen guldens minder naar de veehouders.

Het is de tweede keer dit jaar dat de notering een val maakt. Op 27 januari ging ze van *f* 6.15 per kilogram met drie stuivers naar beneden. In Duitsland werd de handel in Nederlandse kaas toen gekarakteriseerd met ‘veel gooi en smijtwerk’. De melkprijs voor de boeren die toen ook een klap kreeg, steeg later door de hogere prijzen die werden gebeurd voor melkpoeder en boter.

De verlaging van gisteren werd verklaard door de val van de peseta, de lire en de dollar en het onder druk staan van de Franse frank. Op korte termijn zal dat doorwerken in de prijzen van de kaas.

Feit is dat de kaasproductie in ons land dit jaar aanmerkelijk hoger is dan vorig jaar. Tot begin maart is er 133.000 kaas geproduceerd tegen 122.700 ton vorig jaar. De export was 90.100 ton tegen 84.100 ton vorig jaar. De produktie ligt derhalve 10.300 ton boven het niveau van vorig jaar, de export kan met een verhoging van 'slechts' 8.200 ton daar geen gelijke tred mee houden.

In Leeuwarder zuivelkringen wordt de zuivelcoöperatie *Coberco* in Zutphen als de kwaaië pier aangewezen. Dat bedrijf heeft al in een vroeg stadium aangekondigd de kaasproductie fors uit te breiden. *Coberco* komt achteraan met de melkprijs en door een verlaging van de kaasprijs komt de melkprijs van dat concern dichterbij de buurt van die van de andere zuivelondernemingen.

Coberco-woordvoerder Rob van Dongen ontkende gisteren de aanzet voor de verlaging van de notering te hebben gegeven. „Wij hebben ons er met hand en tand tegen verzet. De markt gaf er geen enkele aanleiding toe”. Dat verhaal klopt. *Coberco* heeft tegen de verlaging gestemd. Het waren *Campina-Melkunie* en *Friesland Dairy Foods* die het vuurtje hebben aangewakkerd. Zij willen met de verlaging *Coberco* een poets bakken. Dat concern heeft met een lagere prijs wat minder manoeuvreerruimte terwijl de vaste kosten gelijk blijven. De beide grote coöperaties kregen de steun van een deel van de handelaren.

In boerenkringen gaan steeds vaker stemmen op dat de Land- en Tuinbouw Organisatie moet ingrijpen. Een verlaging van de kaasnotering - veruit het grootste produkt van de zuivelindustrie - treft alle boeren. Een beheersing van de produktie zou elke boer ten goede komen. Harm de Kroon van de Fries-Flevolandse Land- en Tuinbouw Organisatie voelt zich niet geroepen die stap te zetten: „Wij hebben ons er nooit mee bemoeid en het ligt ook niet voor de hand dat nu wel te doen”.

Leeuwarder Courant, 1995-03-24

Lager resultaat voor Coberco

ZUTPHEN - Zuivelconcern *Coberco* heeft over 1994 een lager resultaat geboekt. Vooral door lagere opbrengsten in voornamelijk kaas en consumptiemelk is de melkprijs over vorig jaar 2,34 cent per kilogram gedaald naar 77 cent. *Coberco* kampte ook met lagere opbrengsten voor boter, melkpoeder en langhoudbare zuiveldranken. Precies de helft van de melk wordt verwerkt tot kaas. Door de algemene prijsdaling en sterke concurrentie op de Duitse markt is het resultaat van *Coberco* kaas onder druk komen te staan.

Desalniettemin wil het zuivelconcern de komende jaren nog meer melk tot kaas verwerken. *Coberco* scherpt de plannen aan om tot resultaatverbetering te komen. Dat is nodig, want de bedrijfslasten stegen 5,4 procent tot f 1769 miljoen. Het aantal melkleverende veehouderijbedrijven van *Coberco* daalde met 586 naar 9685. *Coberco* verwerkte 2.762 miljoen kilogram melk. Het gemiddelde vetpercentage daalde van 4,49 naar 4,44 procent, het eiwitpercentage bleef nagenoeg stabiel op 3,49 procent.

Coberco wil in 1996 toppositie

ZUTPHEN - De zuivelcoöperatie *Coberco* in Zutphen streeft ernaar om in 1996 met de melkprijs een toppositie in Nederland te bekleden. Dit jaar zit het concern nog onder aan de ladder. De achterstand wordt kleiner, aldus een nog niet helemaal tevreden voorzitter Evert Meilink. Directeur Johan Plageman: „In 1993 en 1994 zijn wij aan het ploegen geweest en hebben wij ook het zaad verzameld. Dat zal dit jaar worden gezaaid en in 1996 en 1997 zullen wij oogsten en in de top van de ranglijst zitten”.

Dat zal gepaard gaan met een flinke sanering. Van de vierduizend arbeidsplaatsen zullen er 580 verdwijnen. Er komt een studie over het voortbestaan van alle fabrieken en kantoren. Dat zal wellicht leiden tot bedrijfssluitingen.

Nu al merken de andere zuivelfabrieken dat *Coberco* zich anders dan voorheen in de markt manifesteert. Meilink: „Wij zaten altijd wat op de reservebank, maar wij gaan nu een volwaardige speler worden”. Het concern heeft zich, zoals gemeld, wat teruggetrokken uit de productie van boter en melkpoeder en is zich meer gaan richten op kaas en consumptiemelk.

Meilink: „Dat roept discussies op, maar wij willen een melkprijs uitbetalen die concurrerend zal zijn”. Rond de jaarwisseling is de nieuwe koers ingezet en *Coberco* is niet van plan die strategie voorlopig vaarwel te zeggen.

Plageman voorziet overigens voor dit jaar nog een melkprijs die mogelijk iets lager zal worden dan die over 1994. „Ik sluit dat niet uit”. Hij wijst daarbij onder andere op de stevige concurrentie op de Duitse kaasmarkt.

Coberco kan meer kaas verkopen dan maken

MEPPEL - Jarenlang hing het erom wie nu eigenlijk de grootste kaasproducent van Nederland was: de oostelijke zuivelcoöperatie *Coberco* of haar zuidelijke collega *Campina-Melkunie*. Maar anno 1995 wordt er duidelijkheid geschapen. Dit jaar klimt *Coberco* van 155.000 naar 170.000 ton en daarmee naar een onbetwiste koppositie.

De concurrentie ziet dat met lede ogen aan. Het woord ‘marktbederf’ wordt nog net niet in de mond genomen, maar er wordt wel gemopperd over akelig stijgende voorraden. Klaas van der Ham (45), de grote man van *Coberco Kaas*, voelt zich niet aangesproken. „Wij produceren alleen wat onze klanten vragen. We hebben gek genoeg een tekort aan kaas. We zouden meer kunnen verkopen dan we maken.”

Dat tekort doet zich onder meer voor bij de *Cantenaar*, de nieuwe speciaalkaas-voor-op-de-boterham die *Coberco* in maart op de markt bracht. De introductie van deze kaas - minder vet en zout dan de gewone Goudse, maar toch pittig van smaak - was iets te succesvol. Binnen de kortste keren was men door de voorraad heen. „Een luxe-probleem,” zegt Van der Ham. „We hebben intussen de productie al fors opgevoerd. Maar omdat het een dertienweekse kaas is heb je die

niet zo snel weer op de plank liggen. Over een paar weken kunnen we weer voldoende leveren.” In afwachting daarvan is de reclamecampagne voor *Cantenaar* opgeschort.

Maar dat *Coberco* dit jaar meer kaas zal verkopen dan vorig jaar - in het eerste kwartaal is de produktie met 15 procent gestegen - is toch vooral te danken aan een exportstijging die boven het landelijk gemiddelde ligt. Deze groei doet zich zowel in Europa voor als daarbuiten, waar *Coberco* van oudsher een sterke positie inneemt. Bovendien heeft men er een aantal landen als afnemer bij gekregen, Rusland onder meer en enkele landen in Zuid-Amerika.

„We zijn in staat om onze afzet te vergroten zonder al teveel concessies te doen aan prijzen en marges,” aldus Van der Ham. Hij zet dan ook vraagtekens bij de Leeuwarder notering die een bodem in de kaasmarkt legt en vergelijkt die met de minimumprijzen die ooit golden voor brood, melk en suiker. De notering is te veel een politiek instrument geworden, vindt hij, dat vandaag nog van hem mag worden afgeschaft. „Dan komt het aan op je eigen verkoopkracht en -macht en je kostenstructuur.”

Want één ding maakt hij in het gesprek wel duidelijk: *Coberco* heeft in het verleden zijn dominante positie op de kaasmarkt in de wereld onvoldoende uitgebuit. „Het is ons weleens verweten, dat we niet beseften hoe groot en machtig we wel zijn. In Duitsland bijvoorbeeld zijn we marktleider. Daar kunnen we veel meer mee doen richting retail.” Dat gaat ook gebeuren. Zo is het streven om zoveel mogelijk schakels tussen fabriek en consument overbodig te maken door rechtstreeks zaken te gaan doen met winkelorganisaties als *Albert Heijn*, *Schuitema*, *Vendex* en *Superunie*. „We doen zoiets al in Frankrijk.” *Coberco Kaas* kan tegenwoordig een compleet assortiment aanbieden, zegt hij, en schrikt daarnaast niet terug voor de puzzels van de logistieke afwikkeling.

Leeuwarder Courant, 1995-06-15

Melkfles straks ook vierkant en van kunststof

ZUTPHEN (GPD) - Melkflessen zullen straks niet alleen meer rond zijn, maar ook vierkant. *Coberco* in Zutphen en *Campina Melkunie* in Zaltbommel introduceren volgend jaar zo'n fles van **polycarbonaat** die de glazen fles moet vervangen en het karton terugdringen. De literfles met klikdop-sluiting kan dertig keer worden gebruikt en daarna volledig worden gerecycled.

De flessen van de verschillende zuivelfabrikanten zijn onderling uitwisselbaar doordat ze van hetzelfde gestandaardiseerde formaat zijn. De vierkante fles neemt minder ruimte in dan de ronde. Dat levert voor de handel voordelen op. *Coberco* verwacht dat de pc-fles een marktaandeel van 15 procent kan halen. De glazen fles zit nu op 10 procent, het karton op 90 procent.

Opnieuw reorganisatie zuivelconcern Coberco

ZUTPHEN - Zuivelconcern *Coberco* ziet zich gedwongen tot een nieuwe reorganisatie. De voor dit jaar gestelde doelen worden niet gehaald, zo blijkt uit de resultaten over het eerste halfjaar. Op korte termijn worden maatregelen getroffen om een keer ten goede te realiseren. Die sanering, die bij alle divisies wordt doorgevoerd, komt bovenop de huidige reorganisatie waarbij dit en volgend jaar zeshonderd arbeidsplaatsen verdwijnen.

Coberco heeft zich ten doel gesteld om dit jaar een concurrerende melkprijs aan de aangesloten melkveehouders uit te betalen. Dat lukt niet, reden waarom alle divisies de opdracht hebben gekregen in het vierde kwartaal met doelmatigheidsvoorstellen te komen. Algemeen directeur Johan Plageman sluit niets uit. Gedwongen ontslagen en sluiting van bedrijfsonderdelen behoren tot de mogelijkheden. Bij *Coberco* werken ruim 3900 mensen.

Coberco kampt met grote tegenvallers door de lage koers van de dollar, de valutaperikelen in Zuid-Europa, de geleidelijke afschaffing van de Europese subsidies en de lage Leeuwarder kaasnotering. De condensfabriek van het bedrijf in Deventer draait dit jaar met verlies en de kaasdivisie heeft te maken met tegenvallende resultaten. *Coberco* overweegt onder andere te snijden in de drie poederproductieplaatsen en het transport van het concern uit te besteden.

Overigens draaien niet alle divisies slecht. Zo is de Riedel-divisie (vrucht dranken) in Ede altijd een winstbrenger. Ook de boter/poeder-divisie in Lochem draait, ondanks de heersende overcapaciteit, goed door de droogte in Australië en Nieuw-Zeeland en de onverwacht hoge vraag uit Rusland in de eerste helft van het jaar.

De vakbonden reageren vooralsnog, gelaten op de slechte berichten uit het concern. „Het is niet onlogisch of verrassend”, zegt Fred Kagie van de Voedingsbond FNV. „De problemen in de zuivel zijn structureel. Ze moeten gewoon minder maken en beter worden.”

Nieuwsblad van het Noorden, 1995-07-24

Sluiting Coberco kaas in Meppel niet in zicht

MEPPEL - Het gaat slecht met de Nederlandse zuivelindustrie. Daarmee is volgens de Voedingsbond FNV geenszins gezegd dat dit – dramatische – gevolgen heeft voor *Coberco Kaas* in Meppel zoals de geruchten willen doen geloven.

Wel discussie, geen concrete plannen. Met die woorden typeert *F. Kagie*, districtsbestuurder van de Voedingsbond FNV, de huidige gang van zaken bij *Coberco Kaas* in Meppel. „Het gaat niet goed met de Nederlandse zuivelindustrie en wellicht het minst goed met *Coberco*. Tot een sluiting van het opslag- en veredelingsbedrijf in Meppel zal het niet komen. Dat kan *Coberco* zich niet permitteren,” zegt Kagie.

De vakbondsman is er van overtuigd dat er onderhuids ‘iets’ gaande is bij *Coberco Kaas* in Meppel. Geruchten over afslanking dan wel opheffing kan hij echter niet bevestigen. Zo’n vaart zal

het volgens Kagie (voorlopig) niet lopen. „In het kader van de zogeheten middenlange termijnplanning worden er momenteel extra studies verricht naar het zelfstandig blijven van de coöperatie in de toekomst. Dit gebeurt niet alleen in Meppel, maar in alle divisies van het bedrijf. Ruim 50 procent van alle melk in Nederland wordt gebruikt voor de productie van kaas. Kaas vormt dus een belangrijke inkomstenbron voor de zuivelindustrie en daarom wordt gekeken hoe de productie efficiënter en goedkoper kan,” aldus Kagie.

Coberco heeft in Overijssel en Gelderland een zevental kaasfabrieken. De opslag en veredeling van de kazen gebeurt in Meppel en in mindere mate in het Noordhollandse Huizen. In Meppel werken ongeveer 200 mensen. Daarmee is deze fabriek een ‘grote’ binnen de Coberco-gelederen. Kagie: „De grote vraag is momenteel in hoeverre kaasfabrieken aparte voorzieningen nodig hebben voor opslag en veredeling van de produkten. Als dit bij de fabrieken gebeurt, scheelt dit natuurlijk aanzienlijk in de transportkosten. Bij andere kaasfabrieken is deze ontwikkeling ook aan de orde. *Coberco* heeft echter geen concrete plannen gepresenteerd. Die verwacht ik komend jaar op z’n vroegst.”

Vooralsnog gaat Kagie er niet vanuit dat de vestiging in Meppel, waar dus niet word geproduceerd, wordt afgeslankt of zelfs wordt opgeheven. Coberco kan niet zomaar het met zetten in een vestiging waar bij benadering 200 mensen werken. Een dergelijke rigoureuze ingreep kan de coöperatie zich niet veroorloven. Er wordt wed gepraat, maar plannen zijn er nog zeker niet,” zegt hij.

Zowel het management in Meppel als de centrale directie van *Coberco* in Zutphen waren vanmorgen niet bereikbaar voor commentaar.

Leeuwarder Courant 1995-09-14

Claim Produktschap bij Coberco

ZUTPHEN (ANP) - Twee produktschappen vorderen van zuivelcoöperatie *Coberco* f 1,8 miljoen. De claim is het gevolg van een onderzoek door de *Algemene Inspectie Dienst* (AID) van het ministerie van landbouw en de FIOD. Dat onderzoek richtte zich op de coöperatie *Heino-Krause*, die in 1991 fuseerde met *Coberco*. Het Produktschap voor Zuivel en dat voor Akkerbouw ontdekten dat *Heino-Krause* te veel restituties en toeslagen heeft ontvangen door het toevoegen van lactose bij de productie van melk poeder. Dat zou gebeurd zijn zonder dit op de formulieren te vermelden. *Coberco* zal tegen de vordering bezwaar aantekenen.

Leeuwarder Courant 1995-09-19

Coberco ontslaat werknemers

ZUTPHEN (ANP) - Zuivelconcern *Coberco* besteedt het transport van zijn produkten uit. Daardoor vervallen 104 banen, maar 74 werknemers kunnen overstappen naar *Bakker Logistiek* in Bunschoten, dat het vervoer per 1 januari 1996 overneemt. Voor de overige werknemers is een sociaal plan opgesteld. Verder schrapt *Coberco* bij Isoco in Lochem veertien arbeidsplaatsen. De maatregelen zijn onderdeel van een saneringsplan. *Coberco* wil de resultaten verbeteren door op-

brengrstverhoging en kostenverlaging. Begin dit jaar maakte het concern bekend dat er tot 1997 ongeveer zeshonderd banen worden geschrapt om het bedrijfsresultaat met f 100 miljoen te verbeteren.

In het najaar presenteert de zuivelcoöperatie meer concrete plannen voor de extra sanering. Coberco heeft 3900 mensen in dienst en telt 36 vestigingen, waaronder een aantal in het buitenland.

Leeuwarder Courant 1995-09-22

Heino-Krause Boeren willen geld van Coberco

ZUTPHEN (ANP)- De *Stichting Onderzoek Bedrijfs Informatie* (SOBI) eist voor de rechter namens 212 melkveehouders uit Heino en omgeving een schadevergoeding van het zuivelconcern *Coberco*.²² De boeren stellen miljoenen guldens schade te hebben geleden door fraude en andere malversaties. De melkveehouders waren aangesloten bij de zuivelcoöperatie *Heino Krause*, die in 1991 opging in het oostelijke zuivelconcern *Coberco*. De boeren verdenken *Heino Krause* van malversaties die subsidiefraude moesten maskeren. *Coberco* is niet alleen gedagvaard als rechtsopvolger van *Heino Krause*, maar ook wegens eigen geknoei. Eerder werden een directeur gedagvaard en het accountantskantoor *Moret, Ernst en Young*, omdat het ten onrechte jaarverslagen zou hebben goedgekeurd.

Leeuwarder Courant 1995-09-29

Bij Coberco 45 banen weg

ZUTPHEN - De zuivelcoöperatie *Coberco* in Zutphen gaat snijden in haar Deventer afdeling *Coberco Dairies*. Van de 235 arbeidsplaatsen zullen er 45 verdwijnen, waarvan 13 bij het te sluiten verkoopkantoor in Dusseldorf. De divisie produceert en verkoopt condens en langhoudbare melk- en yoghurt dranken. Al een aantal jaren vallen de rendementen tegen. Dit jaar wordt het resultaat bovendien nadelig beïnvloed door de lage dollarkoers. De divisie moet meer dan de helft van de omzet uit export halen. *Coberco* heeft voor het hele concern een groot saneringsplan aangekondigd. Daarbij zullen meer dan 600 van de 3900 banen verdwijnen.

Leeuwarder Courant 1995-11-09

Coberco schrapt 125 banen, sluiting kaasfabriek Heeten

DEVENTER (GPD) - Het zuivelconcern *Coberco* schrapt 128 arbeidsplaatsen. Daarbij gaat de kaasfabriek in Heeten (33 medewerkers) dicht, terwijl voor de *Servicedienst Melkkoeltanks* in Wesepe elders onderdak wordt gezocht voor de 40 mensen die daar werken. De kaasproductie van Heeten wordt overgebracht naar Winterswijk en Varsseveld. Bij het verpakkingbedrijf in Meppel verdwijnen door reorganisatie 35 arbeidsplaatsen. De activiteiten van dochteronderne-

²² Eis was f 40 miljoen – NvhN 1995-09-28

ming *Noordam* in *Zoetermeer* worden verplaatst naar *Lochem*, wat leidt tot een verlies van twintig arbeidsplaatsen. In totaal zijn dit jaar ruim zeshonderd banen bij Coberco vervallen. De coöperatie wil daarmee 175 miljoen besparen.

Nieuwsblad van het Noorden. 1995-11-10

Coberco schrapt 35 van de 200 bamen in kaasopslag Meppel

MEPPEL - Bij *Coberco Kaas* in Meppel gaan 35 van de 200 arbeidsplaatsen verloren.

[.....]

De plaatselijke ondernemingsraden gaan zich beraden op de aangekondigde saneringen. Een woordvoerder van de centrale ondernemingsraad (COR) noemt de nieuwe bezuinigingsoperatie "zeer vervejend". De COR neemt zelf geen initiatieven om acties te voeren. Dat is een verantwoordelijkheid van de lokale ondernemingsraden.

Coberco heeft sinds 1993 diverse maatregelen genomen, die moeten leiden tot een resultaatverbetering in 1997 van 80 tot 100 miljoen gulden op jaarbasis. De nieuwe saneringsmaatregelen zijn een verdere invulling van de in januari 1995 aangekondigde vermindering van 600 arbeidsplaatsen.

[.....]

Leeuwarder Courant 1995-11-11

Coberco schaft uittreedgeld boeren af

DEN HAAG (ANP) - Als laatste grote zuivelcoöperatie wil *Coberco* in Zutphen het uittreedgeld voor boeren die vertrekken afschaffen. Dit is een reactie op de opstelling van de advocaat-generaal van het Europese Hof van Justitie in Luxemburg. Die heeft betoogt dat de vertrekboete een oneigenlijke beknotting is van de ondernemersvrijheid van de aangesloten boeren. Waarschijnlijk zal het Hof het oordeel van de advocaat-generaal volgen en verbiedt hij de boeteclausule.

Coberco brengt 2 procent van het ontvangen melkgeld over de afgelopen vijf jaar in rekening bij leden, die vertrekken. *Campina Melkunie* en *Friesland Dairy Foods* schaften het uittreedgeld al eerder af.

1996

Leeuwarder Courant 1996-02-15

Coberco klopt aan bij Heino-boer

ZUTPHEN - De zuivelcoöperatie *Coberco* in Zutphen heeft een tegenzet gedaan in het conflict rond de overgenomen doch teloorgegangene coöperatie *Heino-Krause* in Heino. De directie van *Coberco* heeft een vordering ingediend bij de 212 Heino-boeren. Eerder gebeurde het omgekeerde. Bij de fusie in 1991 bleek dat *Heino-Krause* over 1990 een verlies had geleden van f 32 miljoen. Dat verlies, aldus *Coberco*, kwam voor rekening van de Heino-boeren. Zij hebben f 14 miljoen betaald. Later bleek dat er nog een schuld was bij de produktschappen van f 1,8 miljoen. Die vordering is bij *Coberco* terechtgekomen en de coöperatie wil die nu verhalen op de Heino-boeren.

Leeuwarder Courant 1996-03-29

Coberco Isoco schrapt 56 banen

LOCHEM (ANP) - Bij *Coberco Isoco*, de industriële divisie van zuivelcoöperatie *Coberco*, vervallen 56 arbeidsplaatsen. Voor 23 werknemers wordt ontslag aangevraagd, 19 arbeidsplaatsen vervallen door natuurlijk verloop en 14 personen komen in aanmerking voor een interne arbeidspool. De reorganisatiemaatregelen zijn volgens de directie noodzakelijk om de doelmatigheid bij de onderneming te vergroten. *Coberco Isoco* telt nu nog 365 werknemers en heeft vestigingen in Lochem, Rijssen en Zwolle.

Leeuwarder Courant. 1996-04-05

Lagere winst en melkprijs Coberco 1995

ZUTPHEN - Bij zuivelconcern *Coberco* in Zutphen is de winst op consumptiemelk door de felle concurrentie achtergebleven bij de verwachtingen. Hetzelfde geldt voor langhoudbare producten, zoals condens. Het concern heeft aanzienlijk meer kaas afgezet, maar door de lagere prijzen stond ook hier de winst onder druk. Dit jaar wordt een beter kaasresultaat verwacht. De vraag stijgt en de verminderde productie-uitbreiding moet leiden tot betere marges, aldus de directie.

De melkprijs van *Coberco* is vorig jaar met 0,81 cent per kilogram gedaald naar 76,30 cent. Aan de reserve werd 0,49 cent per kilogram toegevoegd. De melk van *Coberco* had een vetpercentage van 4,43 (4,44) en een eiwitgehalte van 3,51 procent (3,49). Het zuivelconcern heeft fors gesneden in de kosten door onder andere het personeelsbestand met 250 man te verminderen naar 3668. Die vermindering trof alleen de werknemers in ons land. In het buitenland ging het aantal banen met 34 omhoog.

In de kaasdivisie ging het aantal banen van 940 naar 930, bij de weiverwerking sneefden 30 banen (tot 380) en in de boter- en poederafdeling gingen 60 van de 540 banen teloor. Datzelfde

aantal verdween bij de consumptiemelk, de langhoudbare producten, *Riedel*, grootverbruik en bij de professionele producten. Voorts werden 90 banen geschrapt bij de dienstverlening en het melkvervoer. Die taken werden voor een groot deel uitbesteed.

De omzet nam toe van f 3,71 miljard naar f 3,76 miljard. Toch verwerkte het bedrijf minder melk: 2,737 miljard kilogram tegen 2,762 miljard kilogram in 1994. De grotere afzet van producten meer toegevoegde waarde en de hogere prijzen voor boter, melkpoeder en weiprodukten waren daar de oorzaak van.

Vorig jaar heeft Coberco de productie van kaas aanmerkelijk uitgebreid. Maar liefst 55 procent van de melk werd verkaasd (plus 5 procent). Ook de productie van consumptiemelk werd verhoogd: van 21 naar 22 procent van de melk. Daar stond een forse daling van melkpoeder en boter (van 21 naar 15 procent van de melk) tegenover.

Riedel, een volledige dochter van Coberco, heeft vorig jaar een goed resultaat behaald. Het marktaandeel steeg, de afzet ook door het mooie zomerweer en de kosten van de grondstoffen waren lager.

Leeuwarder Courant, 1996-04-06

Coberco zoekt groei buiten zuivelsector

ZUTPHEN (ANP) - De zuivelcoöperatie *Coberco* wordt een 'voedingsmiddelenconcern met een hart van zuivel'. De accentverschuiving moet ertoe leiden dat in het jaar 2000 de omzet voor nog slechts tweederde uit zuivelproducten komt en het resterende deel uit nieuwe andere producten. *Coberco* verwacht dat de huidige omzet van f 3,76 miljard met ruim f 800 miljoen zal groeien.

Volgens de directie is er met de huidige zuivelproducten nauwelijks nog omzetgroei te behalen. Zij wil nieuwe markten aanboren, waarmee ze zich kan onderscheiden. Het gaat met name om producten met relatief weinig Nederlandse melk-basisstoffen, bestemd voor grootverbruikers als bakkers en fast-food bedrijven. De producten zijn bedoeld voor de Europese afzetmarkt. Ook de activiteiten van *Riedel* worden uitgebreid. Coberco is en blijft ook in de toekomst een coöperatie, waarbij 9200 boeren zijn aangesloten. Bij het ontwikkelen van nieuwe activiteiten gaat *Coberco* op het overnamepad en zal er tevens sprake zijn van autonome groei. Er wordt geen groei van het aantal banen verwacht.

De condensfabriek van *Coberco* in Deventer gaat voor het jaar 2000 dicht. Bij *Coberco Dairies* werken nu nog 150 mensen. Volgens algemeen directeur Johan Plageman is het „niet langer verantwoord de verliezen met zich mee te slepen”. Ook de productie van lang houdbare zuivelproducten die onder de vlag van Deventer grotendeels in Nijkerk worden gemaakt, staat ter discussie. In Zutphen bouwt *Coberco* een nieuw hoofdkantoor, dat begin volgend jaar klaar zal zijn.

Voorwaardelijke straf voor ex-directeur van Heino-Krause

ZWOLLE - De rechtbank in Zwolle heeft woensdag de 41jarige ex-directeur J.S. van de coöperatieve melkpoederfabriek *Heino Krause* veroordeeld tot zes maanden voorwaardelijke gevangenisstraf. De uitspraak is volgens voorzitter **Pieter Lakeman** van de *Stichting Onderzoek Bedrijfsinformatie* (SOBI) een belangrijke overwinning in zijn juridische strijd met het accountantskantoor *Moret, Ernst & Young*.

De voormalige directeur heeft zich schuldig gemaakt aan het illegaal vermengen van melkpoeder met suiker en valsheid in geschrifte. De officier van Justitie had tien maanden cel (waarvan vier voorwaardelijk) tegen hem geëist. Tot hij in 1991 werd ontslagen, knoeide S. vijf jaar lang met de melkpoeder om de grote verliezen van *Heino Krause* te camoufleren. Hij liet goedkope suiker (lactose) aan de melkpoeder toevoegen in strijd met het Landbouwkwaliteitsbesluit poedervormige producten. Het bedrijf vulde dat niet in op aanvraagformulieren voor subsidie van de Europese Unie. Die is door de fraude voor circa vijftien miljoen gulden benadeeld.

De SOBI kwam op het spoor van de fraude, nadat 212 gedupeerde leden van *Heino Krause* haar hadden ingeschakeld om de schade te kunnen verhalen die ze door de praktijken van de directie hadden geleden. SOBI bracht in 1993 rapport uit aan de antifraudebrigade van de Europese Commissie (UCLAF). Voor de *Fiscale Inlichtingen en Opsporingsdienst* en de *Algemene Inspectiedienst* was dat reden tot het instellen van een onderzoek. Dat leidde tot een strafzaak voor de rechtbank in Zwolle.

De gedupeerde boeren claimen door een procedure bij de rechtbank in Zutphen vijftig miljoen gulden van de zuivelcoöperatie *Coberco*, waarmee *Heino Krause* inmiddels is samengegaan. Ook accountant *Moret, Ernst & Young* is bij de claim betrokken, omdat die alle jaarverslagen van *Heino-Krause* sinds 1986 heeft goedgekeurd en daarom medepligtig is aan de fraude. SOBI verwacht dat die procedures in de loop van volgend jaar worden afgerond. Ook willen de melkveehouders schadevergoeding van de ex-directeur.

Dat de Zwolse rechtbank de ex-directeur van *Heino-Krause* schuldig heeft verklaard, versterkt de positie van de gedupeerde boeren, zegt directeur **P. Lakeman** van SOBI. „Voor het innen van de claims is dit een belangrijke uitspraak. Het net waarin deze grote vis spartelt, is een stuk verder ingehaald. Onze claims blijken in alle opzichten gerechtvaardigd.”²³

Door het beleid van de directeur en de goedkeuring van de jaarverslagen door *Moret, Ernst & Young* konden de melkveehouders niet weten dm hun poederfabriek in feite een fraudefabriek was geworden. Zij konden daarom geen maatregelen nemen om de verliezen te stoppen.”

23 Een rechtzaak tegen voormalig directeur – LC-1996-11-18- waarin van deze 50 mln. werd geëist werd verworpen. ‘Omdat deze nog niet een fractie zou kunnen betalen en daarom de vordering onzinnig was’.

Proceskosten f 25.000 voor SOBI. (Lakeman)

Bij Coberco zeventig banen weg

ZUTPHEN - Bij de zuivelcoöperatie *Coberco* in Zutphen verdwijnen zeventig banen bij de divisie die zich bezighoudt met dagverse producten. Van die zeventig kunnen er vijftig worden opgevangen door het verminderen van uitzendkrachten. Ongeveer twintig werknemers zullen van de sociale regelingen van het concern gebruik moeten maken. In juli vorig jaar kondigde *Coberco* al aan dat er zeshonderd arbeidsplaatsen verdwijnen. Deze zeventig zijn daar een onderdeel van. *Coberco* wil op deze manier de resultaten van de divisie verbeteren.

Frico stoot fabriek 'dagvers' af aan Coberco²⁴

LEEUWARDEN - Zuivelcoöperatie *Friesland Dairy Foods* in Leeuwarden wil de divisie 'dagvers' afstoten. Het concern overweegt de in **Groningen** gevestigde afdelingen *Frico Melkproducten* en *Frico Versservice* over te doen aan *Coberco* in Zutphen. Bij de betreffende vestigingen in Groningen werken 290 mensen. De vestiging in Groningen blijft bestaan. Of alle personeelsleden ook in dienst blijven is nog een punt van onderhandeling. Medewerkers en vakbonden zijn vanmiddag ingelicht.

Frico verwerkt jaarlijks 120 miljoen kilogram melk voor deze sector. *Coberco* wil haar positie op de markt van dagverse producten versterken. Door de overname van *Frico* stijgt haar marktaandeel van 22 naar 31 procent. De markt voor dagverse zuivel staat onder druk. De gegarandeerde minirumprijs is afgeschaft. Er is bovendien een grote overcapaciteit bij de producenten. *Frico* is verhoudingsgewijs een kleine aanbieder. De directie van *Friesland Dairy Foods* beoordeelt haar huidige positie in dit segment als kwetsbaar. De verhoudingen zijn veranderd als gevolg van de concentratie bij de supermarkten.

De overdracht van dit deel van de *Frico* producten past in het beleid voor de komende jaren, aldus de directie. Het accent van het concern ligt namelijk bij de productie van langhoudbare melkproducten.

Opmerkelijk is dat Gerrit Stolk, die als lid van de conerndirectie verantwoordelijk was voor de vestiging in Groningen, in maart van dit jaar na onenigheid met hoofddirecteur André Olijslager is vertrokken. Stolk had even vantevoren in de ondernemingsraad van de Groninger vestiging gezegd dat het wellicht beter zou zijn dat dat bedrijf, of onderdelen daarvan, werden afgestoten.

Loes Fortuin van de Voedingsbond FNV heeft daar toen verontwaardigd op gereageerd. „Daar wisten de verantwoordelijke businessmanagers niks van. Een rare manier van communiceren”. aldus Fortuin. Sinds het vertrek van Stolk heeft Anthonie Zoomers de vestiging in Groningen in zijn pakket gekregen. Zoomers ,vertrekt binnenkort naar de Avebe.

24 Over deze 'afstoting' veel in de Fries / Groninger couranten – daarom naar MAP FFDF

Bij de presentatie van het jaarverslag op 13 maart van dit jaar zei Olijslager reeds dat er geducht zou worden gekeken naar de vestiging in Groningen. Hij sloot toen een reorganisatie dan wel het zoeken naar een partner niet uit.

Leeuwarder Courant 1996-09-17

Condens Coberco Deventer naar Nestlé

ZUTPHEN -De zuivelcoöperatie *Coberco* in Zutphen wil haar condensactiviteiten in **Deventer** beëindigen en overdragen aan *Nestlé*. In Deventer vervallen door de sluiting van de fabriek 136 arbeidsplaatsen. Het marktaandeel van Coberco is te klein om met succes met deze poot door te gaan. De coöperatie wil zich toeleggen op de productie van frisdranken, dagverse melk, kaas en basisgrondstoffen.

Leeuwarder Courant 1996-10-14

Tientallen banen weg bij 'kaasfabriek' Coberco in Meppel

MEPPEL (ANP) - Bij *Coberco Kaas* in Meppel verdwijnen naar schatting enkele tientallen arbeidsplaatsen. Bij het bedrijf werken 240 mensen in vaste dienst. Het banenverlies is het gevolg van onderzoeken naar meer efficiency en kostenbesparingen.

Coberco acht maatregelen nodig om de positie te versterken. De onderzoeken richten zich onder meer op mogelijke sluiting van de smeltkaasfabriek, het verplaatsen van het versnijden en verpakken van foliekaas en het automatiseren of overplaatsen van veredeling en verpakking van Edammerkaas.

Nieuwsblad van het Noorden, 1996-10-15

Frico uit Groningen komt definitief in handen van Coberco

ZUTPHEN - Het Zutphense zuivelconcern neemt per 1 januari 1997 de dagverse zuivelactiviteiten van *Friesland Dairy Foods* over. Met deze overname stijgt de omzet van *Coberco* Zuivel met 200 miljoen gulden en het marktaandeel van 22 naar 31 procent. Bij de dagversproductie en distributie van *Friesland Dairy Foods* werken 290 medewerkers verdeeld over Frico Melkproducten en Frico Versservice.

Coberco neemt Frico Melkproducten in zijn geheel over. Hierbij gaat het om de fabriek in Groningen, de productie, de verkoop aan grote afnemers en alle 150 medewerkers. Van Frico Versservice zullen de 140 medewerkers worden geleend. Per 1 juli 1997 zal de logistieke dienstverlening van Versservice worden uitbesteed aan een nog onbekende derde partij. *Friesland Dairy* garandeert dat de overname geen gedwongen ontslagen tot gevolg zal hebben.

Coberco heeft in haar beleidsplan Focus 2000 aangegeven haar positie in dagverse zuivelproducten te willen versterken. De overname van de Friese dagverse activiteiten met een totale productie van 120 miljoen kilogram dagverse melk past daar prima in.

Friesland Dairy Foods wil zich meer gaan toeleggen op langhoudbare zuivelproducten. *Coberco* wil die productie, die nu nog in Deventer is geconcentreerd, volgend voorjaar juist afstoten. Bij de sluiting van de Deventer fabriek gaan 136 arbeidsplaatsen verloren. Vrijdag zal een werkgroep van FNV Voedingsbond en ondernemingsraad aan het personeel mogelijke alternatieven aanbieden om de Deventer vestiging open te houden.

De overname door *Coberco* komt niet helemaal als een verrassing, want twee maanden geleden werd een dergelijke transactie al naar buiten gebracht. FDF vond zichzelf een te kleine speler op de markt voor dagverse producten.

Leeuwarder Courant, 1996-10-25

‘Sloten’ over gedaan aan directie.

Coöperaties geven Sloten lening

SLOTEN - De drie coöperaties die hun aandelen in de veevoerfabriek Sloten hebben overgedragen aan de directie blijven voorlopig nog bij de onderneming betrokken. *Friesland Dairy Foods* in Leeuwarden, *Coberco* in Zutphen en *Cebeco-Handelsraad* in Rotterdam hebben het bedrijf een achtergestelde lening verschaft van ongeveer f 5 miljoen. Dat bedrag komt overeen met de investering in de fabriek in Sloten zelf.

Financieel directeur Nico Hemmes, die met Gosse Siebenga en Steffen Rouwers de aandelen heeft overgenomen, zei vanmorgen desgevraagd dat Sloten dit jaar een omzet zal halen van rond de f 170 miljoen. Dat is f 5 miljoen minder dan vorig jaar. Toen was het bruto resultaat f 3 miljoen. Dit jaar zal dat hoger zijn. De export maakt ondertussen 90 procent (was 85 procent) van de omzet uit. In Sloten werken 30 man, in de fabriek in Deventer 70 man.

1997

Nieuwsblad van het Noorden, 1997-02-13

Coberco Kaas gaat 45 banen schrappen

MEPPEL - Als gevolg van een reorganisatie bij *Coberco Kaas* zal de divisie in Meppel, Vollenhove en Huizen op korte termijn tenminste 45 arbeidsplaatsen moeten inleveren. De directie van Coberco Kaas probeert het proces zonder gedwongen ontslagen te laten verlopen. Dat is tijdens de laatste reorganisatie in Meppel eind 1995 ook gelukt.

Medewerkers tot 49 jaar kunnen zich wenden tot de door Coberco-directie speciaal voor dit doel opgerichte stichting 'Ander Werk'. Via deze stichting kan de groep werknemers zowel in- als extern een nieuwe baan zoeken. De reorganisatie werd eind vorig jaar al aangekondigd. Het is daarbij de bedoeling dat de volledige productie, opslag, verpakking en verlading van de jonge en jongbelegde Edammer kazen bij Coberco Kaas in Vollenhove wordt ondergebracht. De oudere soorten Edammertjes die in Vollenhove uit de fabriek komen, worden in Meppel opgeslagen. De derde vestiging van Coberco (*Schaap Kaas* in Huizen) zal de Edammer kaas afstoten. De hele operatie moet in 1998 worden gerealiseerd.

Leeuwarder Courant 1997-02-21

Kwark van Coberco naar Mona

BORNE (ANP) - De zuivelcoöperatie Coberco verkoopt haar kwarkfabriek in Borne waarschijnlijk aan toetjesfabrikant *Mona*, een divisie van concurrent *Camping Melkunie*. Beide bedrijven onderhandelen over de verkoop van de fabriek waar 57 mensen werken. De verkoop komt mooi uit, want Borne leverde een groot deel van de kwarkproductie al aan Mona. Coberco vindt dat de specialistische kwarkmarkt niet bij het concern past. Mona is marktleider binnen de kwarksector. Door de overname kan Mona de productontwikkeling en productie van kwark geheel in eigen beheer uitvoeren.

Leeuwarder Courant 1997-03-06

Coberco neemt afscheid van Frico-merk²⁵

ASSEN - De zuivelcoöperatie Coberco in Zutphen zal in de laatste week van augustus het Frico-merk van de melk, pap en via verwijderen. Dat zei Pieter Kranenberg van het oostelijk concern gisteren tegen de noordelijke melkboeren. *Coberco* heeft van *Friesland Dairy Foods* de Frico-melkproductenfabriek in Groningen overgenomen.

Er is een uitzondering. De hooggepasteuriseerde volle en halfvolle melk, de nauwmondse flessen met respectievelijk de groene en witte dop, blijven het Frico-merk dragen. Die melk wordt in Leeuwarden geproduceerd. Kranenberg: „Dat is een typisch noordelijk product. Dat kom je in de

²⁵ Deze 'kostbare' actie gezien in het licht van de fusie, eind van dit jaar komt erg 'verspillend' over..... begin komt er echter een nieuwe naam op de zuivelproducten, geen Coberco maar.....Friesche Vlag (ZHN.)

rest van het land bijna niet meer tegen.” De nieuwe ‘versfles’ van polycarbonaat blijkt een groot succes te zijn. Jaren achtereen liep de verkoop van melkproducten in glas terug, maar de nieuwe fles heeft voor een ommekeer gezorgd, mede dankzij de melkboeren. Tot dusver wordt alleen volle-, halfvolle- en karnemelk in de nieuwe fles gebracht. Vanaf 10 maart zullen ook vanille-, blanke- en chocoladevla in de ‘versfles’ worden gestopt. De melkomzet bij de melkboeren in het Noorden is vorig jaar 3 tot 5 procent gedaald.

Leeuwarder Courant, 1997-04-04

Coberco beperkt daling melkprijs

ZUTPHEN - De zuivelcoöperatie *Coberco* in Zutphen heeft de daling van de melkprijs weten te beperken tot 1,6 cent per kilogram. Het bedrijf maakte vanmorgen een prijs bekend van 75,05 cent per kilogram. Aan de reserve wordt een halve cent per liter toegevoegd. De omzet bedroeg f3,7 miljard, f60 miljoen minder dan in 1995. Het aantal personeelsleden daalde met 591 naar 3077. Er werden vier locaties gesloten. De financiële positie is sterk verbeterd. Van de melk ging 55 procent naar de kaas. Cono in Beemster realiseerde een melkprijs van 74.12 cent, 0,49 cent lager dan over 1995. Het bedrijf is druk aan het reorganiseren en verwacht dat het resultaat dit jaar aanzienlijk beter zal zijn.

Leeuwarder Courant 1997-04-05

Coberco zoekt forse groei buiten zuivel

ZUTPHEN - De zuivelcoöperatie *Coberco* in Zutphen wil de komende drie jaar de omzet van f3,7 miljard met f1 miljard verhogen. Dit moet vooral gebeuren door activiteiten aan te trekken die buiten de zuivel liggen. Directeur Johan Plageman zei gisteren dat ongeveer 35 procent van de omzet uit het nevencircuit zal worden gehaald. Vorig jaar was dat nog 16 procent. Dit jaar zal dat groeien naar ruim 20 procent door de overname van de Frico-producten. Weliswaar is dat ook een zuivelactiviteit, maar de fabriek in Groningen wordt gevoed door melk van Frico-boeren.

Met de overname van het Frico onderdeel is al een kwart van de beoogde groei gerealiseerd. De rest zal komen uit andere overnames of vormen van samenwerking. Plageman: „Wij moeten een hogere omzet halen om het rendement te verbeteren en de daling van de melkprijs te kunnen beperken.”

Coberco heeft al melkvreemde activiteiten in huis. Het concern is eigenaar van de frisdrankenfabriek *Riedel* en van *Madibic*, dat eieren en plantaardige producten verwerkt.

Naast uitbreiden gaat de coöperatie ook snijden. Zo staat het voortbestaan van de *Isoco*-fabriek in Zwolle, waar zeventig mensen werken, ter discussie. Die fabriek produceert melkpoeder en halffabrikaten en had tot voor kort het Duitse bedrijf *Milupa* als grootste klant. Daar ging de helft van de productie naar toe. *Milupa* is evenwel afgehaakt, na overgenomen te zijn door *Nutricia*.

Door de verlaging van de Brusselse steun voor de export naar landen buiten de Europese Unie kreeg Coberco f 30 miljoen minder subsidie. De lagere noteringen voor boter, kaas en melkpoeder hadden een verlaging van de omzet van f 60 miljoen tot gevolg. Totaal kwam er dus van die kant f 90 miljoen minder binnen. Dat werd voor een deel goedge maakt door de f 70 miljoen, die Coberco wist te beuren voor producten die boven de notering werden verkocht.

Nieuwsblad van het Noorden, 1997-04-05

Coberco-concern boert iets minder

ZUTPHEN/GRONINGEN - Zuivelcoöperatie Coberco zag de omzet in 1996 met f 60 miljoen dalen ten opzichte van 1995. Daardoor daalt de melkprijs voor de aangesloten boeren met f 1,60 per honderd kilogram tot f 75,05. Dat heeft het concern gisteren bekendgemaakt. De melkprijs is bij zuivelcoöperaties de belangrijkste maat voor de winstgevendheid.

Met de prijs voor 1996 blijft de oostelijke coöperatie iets onder het bedrag dat de zuidelijke concurrent *Campina-Melkunie* haar leden over het afgelopen jaar heeft kunnen betalen (f 75,93). De melkprijs bij de derde grote zuivelcoöperatie, *Friesland Dairy Foods*, lag in 1995 op f 76,66 per 100 kilo. Voor vorig jaar is de melkprijs nog niet bepaald.

De jaaronzet van Coberco kwam in 1996 uit op f 3700 miljoen. De daling ten opzichte van 1995 is volgens het bedrijf te wijten aan lagere opbrengstprijzen voor kaas, melkpoeder, weipoeder en boter. Daar stond een stijging van de bedrijfslasten tegenover van 51 miljoen tot 1.915 miljoen gulden. Grondstoffen en verpakkingsmateriaal werden duurder. De personeelskosten daalden echter met 31 miljoen gulden, ofwel 9 procent, mede als gevolg van een inkrimping van het (Nederlands) personeelsbestand met 625 mensen tot 2525 medewerkers.

De Coberco-divisies *Riedel* (frisdranken) en *Madibic* (onder andere spuitbussen) realiseerden wél een omzetgroei. Door de overname van de in Groningen gevestigde dagverse zuivelactiviteiten van *Friesland Dairy Foods* wordt in 1997 een additionele omzet van tweehonderd miljoen gulden verwacht.

Coberco heeft in 1996 flink geïnvesteerd (113 miljoen gulden). Het balanstotaal van de coöperatie als geheel steeg met 29 miljoen tot 1.344 miljoen gulden. Vooral door de invoering van ledenbewijzen nam het groepsvermogen als percentage van het balanstotaal toe van 32 naar 40 procent. Het bedrijf heeft over 1996 12 miljoen gulden aan de reserves toegevoegd, evenveel als in 1995.

Leeuwarder Courant 1997-04-18

Coberco Isoco schrapt 41 banen

ZUTPHEN (ANP) - Zuivelcoöperatie Coberco schrapt bij Coberco Isoco in Zwolle 41 van de in totaal 80 arbeidsplaatsen. Sinds eind 1996 is de productie van halffabricaten voor de chocolade-industrie flink gedaald. Dat komt doordat de belangrijke afnemer *Milupa* is wegge gevallen. Overtoollig personeel vanaf 49 jaar kan gebruik maken van een sociale regeling en wordt binnen Co-

berco herplaatst. Voor de overige overbodig geworden werknemers zoekt *Coberco* gedurende een jaar zowel binnen als buiten de eigen onderneming naar een alternatieve baan.
Leidsch Dagblad, 1997-08-05

Werknemers *Coberco Deventer* vechten ontslag aan

DEVENTER • ANP

Het ontslag van ruim honderd werknemers van een *Coberco*-fabriek in Deventer moet mogelijk worden teruggedraaid. De advocaat van enkele werknemers heeft geheime stukken van *Coberco* boven tafel gehaald waaruit zou blijken dat de werknemers niet ontslagen hadden mogen worden.

Begin dit jaar gaf de kantonrechter het groene licht voor het ontslag van het leeuwendeel van de 136 werknemers van de fabriek, waar lang houdbare zuivelproducten worden gemaakt. *Coberco* had de activiteiten verkocht aan de Zwitserse voedingsmiddelengigant *Nestlé*. Dat bedrijf was wel in de markt en de merknaam geïnteresseerd, maar niet in de fabriek.

Volgens plaatvervanger E. Savelkoul van de advocaat van de werknemers lijkt het er op dat *Nestlé* van plan is om in een later stadium de activiteiten weer te hervatten en dat dat van het begin af aan de bedoeling is geweest. De productie is tijdelijk overgenomen door *Nestlé*-fabrieken elders in de Europese Unie. In dat geval is er geen sprake van bedrijfssluiting, maar van een overname, zo betoogt de advocaat.

Leeuwarder Courant 1997-07-28

Bestuur FDF best betaalde Friese top

Het gemiddelde bestuurslid van Friesland Dairy Foods (FDF) is het best betaalde in Friesland. De top genoot vorig jaar een gemiddelde beloning van f 1,04 miljoen, zo blijkt uit berekeningen van De Volkskrant. Daarmee streeft het de collega's van **Campina Melkunie** en *Coberco* ruimschoots voorbij. De gage bij **Campina Melkunie** is f 700.000, die bij *Coberco* 'slechts' f 273.000.

Leeuwarder Courant 1997-08-09

Coberco zwaait zuivelmerk *Frico* omzichtig uit

GRONINGEN - Met een campagne die iets minder dan f 1 miljoen kost en twaalf weken duurt, neemt zuivelconcern *Coberco* afscheid van het *Frico*-merk. Vooral de Friezen worden omzichtig in de watten gelegd. Advertenties, rijdende billboards en aardige verhaaltjes op de melkpakken moeten de Friese melkdrinkers vanaf maandag aan de zuivel van *Coberco* zetten.

Alles wat nu *Frico* heet, heet straks *Coberco*. Dat geldt voor de melk in pakken, voor de vrachtauto's, en ook voor de gepasteuriseerde melk in de nauwmondse flessen met een gekleurde dop. De laatste wordt in Leeuwarden gemaakt en zou, vanwege de emoties, *Frico* blijven heten. Maar om duidelijk te wezen krijgen ook de doppen de *Coberco*-naam.

De Friezen zullen een grote hobbel moeten overwinnen, beklemtoont directeur *Jan Hordijk* van *Coberco Zuivel*. „De loyaliteit aan *Frico* is in het Friese erg groot.” Vandaar dat het aardigste deel van het *Frico*-melkpak wordt ingeruimd voor de afscheids- en introductiecampagne; het

blokje tekst op de zijkant van het melkpak. Daar staan de verhaaltjes die de grote raadselen des levens oplossen, zoals: Wat is kippenvel?.

Die Verse Feiten, bedacht door studenten van de Rijksuniversiteit Groningen, zijn trouwens zó populair, dat Coberco overweegt om ze landelijk in te voeren. „De goeie dingen van Frico nemen we over.” Dat moet blijken in de tweede week van september. Coberco komt dan met „een nieuwe verpakkingvorm” op de markt (welke, dat blijft geheim), en wijzigt de styling van haar zestig jaar oude merknaam.

Het verdwijnen van het Frico-merk vloeit voort uit de verkoop van de Groningse Frico-fabriek. De fabriek was eigendom van *Friesland Dairy Foods* maar werd per 1 januari van dit jaar verkocht aan Coberco. Het zuivelconcern wil haar afzet en vooral haar naamsbekendheid in het Noorden vergroten. Als de noorderlingen eenmaal houden van het Coberco-merk, gaan zij wellicht ook meer Coberco-producten kopen.

Zoals het Luchtig Toetje of de Milk en Fruit. Coberco heeft in het Noorden een naamsbekendheid van 40 tot 50 procent. Dat is weinig. Het moet groeien naar tegen de 100 procent, zoals elders in het land. Het zuivelconcern boekt een jaaronzet van f3,5 miljard en streeft in het jaar 2000 naar een groei tot f 4.5 miljard. De zuivel maakt 65 procent van de omzet uit. Coberco zet jaarlijks 540 miljoen liter af. De voormalige Frico-fabriek in Groningen is goed voor zo’n 150 miljoen kilo ‘grondstoffen’.

Het zuivelconcern is de tweede speler op de Nederlandse markt. Nummer een is *Campina Melkunie* met een marktaandeel van meer dan 50 procent. Coberco komt sinds de inlijving van Frico, dat 8 procent aandeel heeft, op een marktaandeel van 32 procent. Het Wassenaarse *Menken Van Grieken* staat op nummer drie met 13 tot 14 procent. Voor de Frico-melkdrinker verandert er, behalve de naam, niets. Uiteindelijk komt de melk bij dezelfde koeien vandaan. Hij doet er hoogstens verstandig aan om kritisch naar de melkmerken in de supermarkt te kijken. Zo is *Melkan* een eigen winkelmerk van een aantal supermarkten, geproduceerd door Coberco. Het staat nu naast de Frico-melk in de schappen. De prijs is verschillend, maar het geld komt voortaan in één en dezelfde kas terecht: die van *Coberco*.

Leeuwarder Courant 1997-09-09 voorpagina

Grote fusie Coberco met FDF zuivel kost 600 banen

Friese bedrijven en Coberco

Van een onzer redacteuren

LEEWARDEN - De zuivelcoöperaties in het noorden en oosten van ons land fuseren.

Dat gaat ten koste van zeker zeshonderd banen. *Friesland Dairy Foods* in Leeuwarden. *Coberco* in Zutphen, *Twee Provinciën* in Workum en *Zuid Oost Hoek* in Oosterwolde zullen samen de op twee na de grootste zuivelonderneming in Europa worden. Het nieuwe concern heeft een omzet van f9,11 miljard. Alleen *Nestlé* in Zwitserland (f22.8 miljard) en *Danone* in Frankrijk (f9,6 miljard) zijn groter.

Het samengaan is een gevolg van de concentratie van de supermarktketens. Die vormen een steeds grotere marktpartij, waar de zuivel wat tegenover wil stellen. Ook het feit dat de melk-

veehouderij minder steun van de overheid krijgt was een belangrijke aanzet voor de besprekingen.

Door de fusie zullen zo'n 600 van de 5672 arbeidsplaatsen in ons land verdwijnen. Bij de vier bedrijven werken in totaal 11.945 mensen. Van de 8322 personeelsleden van *Friesland Dairy Foods* zitten er 5721 in het buitenland. *Coberco* heeft 552 van haar 3077 werknemers in andere landen. Bij *ZOH* zijn 280 mensen in dienst, bij *Twee Provinciën* 266.

Bij de fusie zijn zo'n 16.500 veehouders betrokken, de helft van alle veehouders in ons land. Zij leveren 5,1 miljard kilogram melk. De nieuwe coöperatie krijgt het model van *Friesland Dairy Foods*. De veehouders worden dus ook aandeelhouder. De verwachting is dat het nieuwe concern over drie jaar een winst van tegen de f 200 miljoen zal maken.

Er wordt al op korte termijn gesneden in het aantal arbeidsplaatsen. De productie wordt gestroomlijnd en vrij zeker gaan er fabrieken dicht. De directies hebben echter de verzekering gegeven dat er geen gedwongen ontslagen vallen. Vermoedelijk worden voor het overvloedige personeel banen gezocht bij andere bedrijven. *Friesland Dairy Foods* hakt al geruime tijd met dat bijltje.

De vier coöperaties hebben in Friesland elf vestigingen. *Friesland Dairy Foods* heeft bedrijven in Leeuwarden, Wolvega, Burgum, Sint Nicolaasga en Dronrijp. *ZOH* heeft fabrieken in Oosterwolde, Olterterp en Elsloo en *Twee Provinciën* in Workum, Balk en Gerkesklooster.

Daarnaast beschikt *Friesland Dairy Foods* nog over ondernemingen in Beilen, Marum, Bedum, Culemborg, Raamsdonksveer, Oosthuizen, Noordwijk (Gr.) en Hoofddorp en tal van vestigingen in het buitenland. *ZOH* heeft ook fabrieken in Winschoten en Assen.

Coberco opereert vanuit Zutphen en heeft fabrieken in eigen land (onder andere in Vollenhove en Meppel) en vestigingen in België, Duitsland, Spanje, Frankrijk en Engeland. Het is ook eigenaar van de frisdrankenfabriek Riedel.

Leeuwarder Courant 1997-09-09 (2)

Vakbond bang voor sluiting kaasfabrieken

LEEWARDEN - De industrie- en Voedingsbond CNV bekijkt met de nodige scepsis de fusie tussen de vier zuivelondernemingen in het Noorden en Oosten. Volgens Rendert Algra kan het niet uitblijven dat er kaasfabrieken zullen worden gesloten. Op de korte termijn zal de fusie zeker beiden tot een forse vermindering van het aantal arbeidskrachten.

Op de lange termijn, aldus Algra, zou het weleens een goede zaak kunnen zijn zuivelondernemingen moeten volgens hem internationaal opereren. Tot dusver neemt van de vier alleen *Friesland Dairy Foods* op de internationale markt een positie is. „De oaren soenen op eigen kréft noch hiel wat opsette moatte.” Zijn scepsis wordt evenwel gevoed door het feit dat er nog heel wat moet gebeuren eer de fusie een feit is. „Earst marris sjen oft it trochskuort en dan kauwe, sa steane wy derdnder.” De bedrijfsvoering bij de vier is totaal verschillend. Het kan volgens hem niet uitblijven dat dat tot strubbelingen gaat leiden.

Volgens Algra was bij de *FDF* de jaren geleden ingezette sanering van het bedrijf zo goed als afgerond. Daar begint de onrust onder het personeel dus nu opnieuw. Coberco zit nog middenin dat proces en zal dat nu versneld moeten uitvoeren.

De vakbond is van plan harde eisen te stellen voor het personeel. Er moet een goed sociaal plan komen. „Gjin twongen ontslagen is wol it minste wat se dwaan kinne”. De Voedingbond FNV was niet voor commentaar bereikbaar.

Leeuwarder Courant 1997-09-09 (3)

Supermarkten oorzaak zuivelfusie

LEEUWARDEN - De voorgenomen fusie van vier zuivelcoöperaties vloeit voort uit de concentratie van de supermarkten in eigen land en in Europa. Het was de voornaamste aanzet voor de vier directies van *Friesland Dairy Foods*, *Coberco*, *Twee Provinciën* en *Zuid Oost Hoek* om een fusie aan te gaan. Een tweede reden is het beleid van de overheid. Die trekt zich terug als stut en steun van met name de export naar landen buiten de Europese Unie.

„De coöperaties hebben één zwakte: ze zijn niet sterk genoeg in de markt”, aldus gisteravond Arie Aalberts, voorzitter van *Friesland Dairy Foods*. „Wat wij de afgelopen tijd hebben gedaan is vooral streven naar positie versterking”. De fusie met *Coberco*, *Twee Provinciën* en *Zuid Oost Hoek* is daar een logisch vervolg op.

De grote supermarktketens zijn de voornaamste afnemers van zuivelproducten. Het samengaan van die klanten heeft al geleid tot concentratie van zuivelconcerns. Zo heeft *CampinaMelkunie* in Zaltbommel - met een omzet van f 6,4 miljard tot op heden de grootste zuivelcoöperatie in Nederland - het *Westduitse Sildmilch* overgenomen en onlangs nog een bedrijf in de buurt van Keulen ingelijfd. In Ierland is Avonmore Waterford ontstaan, eveneens een gigant.

De politiek trekt zich terug uit de ondersteuning van de melkveehouderij. De restituties (subsidie voor export buiten de EU) worden in een versneld tempo afgebouwd. Landbouwcommissaris Franz Fischler heeft een pakket maatregelen aangekondigd die een inkomstenderving voor de veehouder zullen betekenen van zo'n f 20.000 per jaar.

De vier coöperaties willen proberen door de fusie een deel van dat geld terug te halen. In beginsel is de hele wereld hun markt. Dat is nu al zo, alleen door de fusie zal dat in versterkte mate het geval zijn.

Zuid Oost Hoek en *Twee Provinciën* bewogen zich vooral met kaas op die markt. Jarenlang heeft hen dat geen windeieren gelegd. Toen vijf jaar terug de resultaten op de kaasmarkt tegenvielen moesten zij de boeren een lagere melkprijs uitbetalen. *Twee Provinciën* eindigde vorig jaar onderaan de ranglijst van melkprijzen. Dat was mede een gevolg van een recente fusie met twee andere coöperaties. Die kosten werden in één keer afgeboekt.

Dit jaar draait 'Workum' wederom florissant. *ZOH* is eveneens bezig met een goed jaar. De fusie, zo betogen beide directies, is dan ook niet uit armoede tot stand gekomen. Die is ingegeven door de onzekere toekomst.

Friesland Dairy Foods en *Coberco* hebben beide een breed pakket aan producten, maar hebben moeite om een goede prijs voor de kaas te realiseren. *Zuid Oost Hoek* en *Twee Provinciën* kunnen dat probleem oplossen. Zij kunnen tevens meeprofiteren van het scala van producten van de beide grote partners.

De zuivelgigant zal straks een grote marktpartij zijn als het gaat om kaas, waar meer dan 50 procent van de Nederlandse melk voor wordt bestemd, boter, verse consumptiemelk en aanverwante producten, condens, langhoudbare zuivel en zelfs frisdranken..

Bovendien heeft de fusie tot gevolg dat alle vier coöperaties nu gemakkelijk toegang hebben tot de binnenlandse markt, de Europese markt en de markten in Azië, Afrika, Zuid-Amerika en het Oostblok. Vooral *Friesland Dairy* heeft de afgelopen jaren met succes voortgeborduurd op het pionierswerk dat de vroegere 'condensfabriek' in landen buiten Europa heeft verricht. Aan dat pionierswerk hebben overigens alle Friese zuivelcoöperaties meegewerkt, want zij waren deelgenoot van de CCF.

Leeuwarder Courant, 1997-09-09

Partners zuivelfusie kennen elkaar van mislukte besprekingen

In 1948 telde Friesland nog 74 zelfstandige melkfabrieken. Tot vandaag waren het er drie en nu is het er nog een. Het fusieproces is bepaald geen onbekend verschijnsel. Ook Coberco en Friesland Dairy Foods praten al eens

(Door Willem Stegenga)

LEEUWARDEN - De fusie tussen de vier zuivelcoöperaties, *Friesland Dairy Foods*, *Coberco*, *Zuid Oost Hoek* en *Twee Provinciën* komt als een donderslag bij heldere hemel. Toch kennen de vier partners elkaar al jaren door en door. Ze hebben openlijk en in het geheim allemaal een keer eerder in wisselende samenstelling bij elkaar om de tafel gezeten. Ook is er al eens zijdelings een lijntje uitgeworpen naar *Campina-Melkunie* in Zaltbommel.

Die besprekingen hebben geen resultaat gehad, althans tot en met gisteren niet. Vandaag is het allemaal anders. De Coöperaties in het Noordoosten die buiten de fusie zijn gebleven zijn *DOC*, in Hoogeveen en Rouveen. *DOC* is echter op de hoogte gehouden en kan aanschuiven als het haar goeddunkt. Staphorst is nog zelfstandig, maar voert al besprekingen met Zuid Oost Hoek.

Het meest opzienbarende gesprek was ongetwijfeld dat over een fusie tussen *Friesland Dairy Foods* en *Coberco* in 1992. Halverwege dat jaar werd echter vastgesteld dat „de fusie niet direct zou leiden tot versterking van de positie van *Friesland Dairy Foods*”.

De directies van beide ondernemingen kregen wel royaal de kans bij elkaar in de keuken te kijken. Dat leidde vorig jaar tot de overname van de *divisie consumptiemelk* van *Friesland Dairy Foods* door *Coberco*. Onlangs heeft de consument daar in de winkel het resultaat van kunnen zien. Frico-vlag heet nu Coberco-vla.

In 1994 ontstond *Twee Provinciën* uit een fusie tussen de coöperaties van Workum en Gerkesklooster. Later kwam Oudwoude daarbij. De drie hadden eerder gesprekken gevoerd met *Acme-sa* in Assen, maar die liepen op niks uit. *Zuid Oost Hoek* pikte in 1993 *Acme-sa* in. In het recente verleden hebben *Zuid Oost Hoek* en *Twee Provinciën* weleens wat aftastend overleg gevoerd, maar meer ook niet

De coöperatieve zuivelwereld heeft na de oorlog bol gestaan van fusies. [...] De fusies zijn in golven over de veehouderij uitgestort. Als ergens twee fabrieken samengingen kwam er vlak daarna al gauw weer een alliantie tot stand. Vervolgens was het weer een poosje stil en dan werd de machine opnieuw gestart.

In de jaren tachtig stakte het mechaniek. De onderlinge verstandhoudingen werden er niet beter om, zeker niet op het moment dat de Frico-fabrieken na de fusie met de Drents-Groningse Domo een flinke brok in de melk kregen bij de gezamenlijke topcoöperatie CCF, de ‘condens’. Frico-Domo, veruit de grootste coöperatie, kon niet met de melkprijs meekomen. De andere, zogeheten vrije fabrieken scoorden beter.

Zij waren doorgaans klein van omvang en er ontstond een sfeer van ‘small is beautiful’. De kleinere coöperaties hadden zich toegelegd op kaas en konden met dat product beter uit de voeten dan Frico-Domo.

In oktober 1987 gooiden Marcus Beetstra, de oud-directeur van Workum, en Rinse Zijlstra, de oud-voorzitter van de landelijke bond van zuivelcoöperaties FNZ, de knuppel in het hoenderhok. Zij publiceerden een geruchtmakend rapport met als conclusie: CC-Friesland en de daarin deelnemende coöperaties moesten fuseren.

Opmerkelijk is dat net als nu ook toen ‘de sterk gewijzigde omstandigheden zowel op de zuivelmarkt als in de zuivelpolitiek’ de reden was. Het rapport kwam in de map ‘O’, onuitgevoerde aanbevelingen. Beetstra en Zijlstra waren te vroeg. De afstand tussen de vrije fabrieken en Frico-Domo was te groot.

De Voedingsbond FNV. En de Industrie- en Voedingbond CNV deden in 1991 ook nog een poging. Frico-Domo was toen al gefuseerd met CCFriesland, er waren nog zes zelfstandige coöperaties. De vakbonden drongen niet op fusie aan, maar op vormen van samenwerking. Ook dat advies kwam te vroeg.

De fusies die naderhand tot stand zijn gekomen hebben het aantal zelfstandige ondernemingen in Friesland tot drie teruggebracht. *Zuid Oost Hoek* en *Twee Provinciën* waren gelieerd aan *Friesland Dairy Foods* op grond van hun CCF-verleden. *ZOH* heeft haar aandeel laten afkopen. De *Twee Provinciën* heeft haar lidmaatschap van *Friesland Dairy Foods* in 1996 beëindigd.

Coberco was tot het moment dat er gesprekken werden gevoerd met *Friesland Dairy Foods* (1992) een coöperatie op afstand. In Friese zuivelkringen is er altijd wat meesmuilend gedaan over de grote broer in Zutphen. Die is de afgelopen jaren een reeks van allianties aangegaan ‘met het oog op de toekomst’. Het succes daarvan kwam niet tot uitdrukking in de uitbetaalde melkprijs. Daarmee bleef de onderneming onderaan de ranglijst bungelen.

De gewijzigde omstandigheden op de markten en in de politiek hebben *Coberco* nu tot partner gemaakt. Er komt nu een bedrijf dat de derde zuivelonderneming qua grootte wordt in Europa.

De fusie zal eind dit jaar in kalk en cement worden gegoten. Er komt geen onderzoeksbureau aan te pas, de directies klaren de klus zelf.

Nieuwsblad van het Noorden, 1997-09-10

Geschiedenis 1992-1997

De fusie van de zuivelondernemingen *Coberco*, *Friesland Dairy Foods*, *Twee Provinciën* en *Zuid-Oost-Hoek* kent een turbulente voorgeschiedenis. Hieronder de belangrijkste gebeurtenissen in de afgelopen vijf jaar.

1992

Coberco en *Friesland Frico Domo* (het huidige *Friesland Dairy Foods*) maken bekend dat zij op 1 januari 1993 fuseren. Een half jaar later blazen beide zuivelgiganten de samenwerking af. Bij *Friesland Frico Domo* staan 1200 banen op de tocht. Het bedrijf wil enkele kaasfabrieken sluiten.

1993

De directie van *Coberco* kondigt aan dat de komende jaren enkele honderden van de 4000 arbeidsplaatsen verdwijnen. De vestiging in Enschede moet over twee jaar sluiten. *Frico-Domo* sluit haar vestiging in Warga.

1994

Friesland Frico Domo verandert van structuur. Er wordt een holding opgericht onder de naam *Friesland Dairy Foods*.

1995

De *Coberco*-directie maakt bekend dat er nog meer arbeidsplaatsen verdwijnen. Het mes wordt gezet in de vestigingen in Meppel, Deventer en Heeten. Oorzaak is de afbouw van de exportsubsidies.

1996

In januari kondigt *Friesland Dairy Foods* een reorganisatie aan bij de afdeling lang houdbare producten. Ontslagen worden niet uitgesloten. *Coberco* neemt de verse-melkactiviteiten van *Friesland Dairy Foods* over. Het gaat om *Frico Melkproducten* en *Frico Versservice* in Groningen. *Nutricia* overweegt zijn consumentenproducten als *Chocomel* en *Nutroma* van de hand te doen. *Friesland Dairy* is de mogelijke koper.

1997

De koop gaat niet door. *Friesland Dairy* wil zich meer toeleggen op markproducten als *Choq*, *Slankie*, *Completa* en *Kollumer* in plaats van bulkproducten zoals melk en boter. *Coberco* kondigt een zuiveloffensief aan. Via de introductie van drie nieuwe produkten wil de zuivelcoöperatie haar marktaandeel flink opkrikken.

Megafusie treft groot deel van Nederlandse zuivel

LEEUWARDEN - Bij de fusie van de vier zuivelondernemingen in het Noorden en Oosten is een aanzienlijk deel van de hele Nederlandse zuivel in al zijn geledingen betrokken. Van coöperatief tot particulier. Bovendien hadden de partners al ver voor de fusie dwarsverbanden die veel verder gaan dan het samen lid zijn van de coöperatieve stremsel- en kleursel-fabriek Food Enrichment in Leeuwarden.

Neem *Zuid Oost Hoek* (ZOH) in Oosterwolde en *Twee Provinciën*. Zij zijn beide aandeelhouder van *Frisian Dairy Trade*, een kaasexportbedrijf in Drachten. ZOH heeft ook een gezamenlijke onderneming met *Campina-Melkunie*: op het terrein van de ZOH-fabriek in Assen (*Acmesa*) staat namelijk de tarwe-glutenfabriek *Hiproca*. Dat bedrijf is eigendom van dochterondernemingen van beide coöperaties.

Voorts is ZOH nauw gelieerd aan de zuivelpoot van de particuliere onderneming *Wessanen*. ZOH maakt in opdracht van de Wessanen-dochter *Baars* in Schoonrewoerd *Leerdammer kaas* en verwerkt de boter voor *Wessanen*.

Twee Provinciën en *Friesland Dairy Trade* hebben jaren geleden al besloten tot een uitruil. In de *Twee Provinciën*-fabriek in Balk wordt voor gezamenlijke rekening de voor de Franse markt bestemde kaas *Mimolette* geproduceerd, in de FDF-fabriek in Sint Nicolaasga gebeurt hetzelfde maar dan met Leidse en Friese nagelkaas.

Twee Provinciën is de laatste tijd nog tal van andere allianties aangegaan. Samen met *Hoogwegt* in Groesbeek werd in Workum een fabriek gesticht voor de productie van wei-eiwitten. Hoogwegt op zijn beurt is weer eigenaar van de zuivelfabriek *De Kievit* in Meppel, die een deel van haar melk uit Friesland haalt.

De *Workumer coöperatie* heeft ook nauwe banden met de kaashandel. Het bedrijf verwerkt in licentie speciale kaassoorten voor een van de grootste handelaren op dit terrein in ons land: *Westland* in Huizen. Onlangs nog maakte *Twee Provinciën* bekend via dochteronderneming *Kloosterkaas* in Gerkesklooster aandeelhouder te worden van een nieuwe kaashandel.

De andere partners daarin zijn *Schep* in Leerdam, *Schep* en *De Wit* in Leerbroek en de *Boutergroep* in Hardinxveld-Giessendam. *Bouter* was al voor de helft eigenaar van *Kloosterkaas*. Uit 1991 stamt de deelname van *Twee Provinciën* in kaashandel *Tamminga* in Weidum. *Westland* in Huizen was toen al aandeelhouder van deze onderneming.

Veel verder van huis liggen de deelnemingen van *Friesland Dairy Foods*. Dat concern is voor honderd procent eigenaar van bedrijven in België, Duitsland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Polen, Tsjechië, Peru, Hongkong en Singapore. Met veelal lokale ondernemingen heeft FDF vestigingen in Nigeria, Frankrijk, twee in Polen, Columbia, China, twee in Indonesië, Maleisië, Thailand en Vietman.

Coberco zit er wat tussenin. De oostelijke coöperatie is eigenaar van *Schaap Kaas* in Huizen en van *Twaalfhoven Kaas* in Bodegraven. Bovendien heeft het concern een voet aan de grond op de

Canarische Eilanden, in Spanje, Taiwan en Frankrijk. *Coberco* zit vooral stevig in België. Daar heeft de coöperatie de roomfabriek *Madibic*, die tevens een bedrijf heeft in Duitsland.

Coberco is ook eigenaar van *Borculo Whey Products*, waar industriële weiprodukten worden vervaardigd. Onder 'Borculo' vallen ook de warmtekrachtcentrale in die plaats en een lactose-bedrijf in Groot-Brittannië.

Samen brengen de vier ondernemingen een enorm scala van producten op de markt: van Luchtig Toetje tot Friese Merenkaas, van Prima Donna tot Choq, van Friesche Vlag koffiemelk tot Kollumer Kaas, van Cantenaar tot Completa, van DOMO Langlekker tot Trenta, van vloeibare kalvermelk tot Dutch Lady.

Nieuwsblad van het Noorden, 1997-09-17

Meppel krijgt hoofdkantoor zuivelgigant

MEPPEL - Het hoofdkantoor van de nieuwe zuivelcoöperatie, die ontstaat uit de fusie van *Friesland Dairy Foods*, *Coberco*, *Twee Provinciën* en *Zuid Oost Hoek*, komt in Meppel. Dat heeft het bestuur gisteren besloten. „Wij hebben snel een keuze gemaakt om alle speculaties voor te zijn”, aldus secretaris Jacobus Dolsma uit Vledderveen.

Meppel ligt centraal in het werkgebied van de fuserende ondernemingen. In Meppel staat al een vestiging van *Coberco*. Op het hoofdkantoor komen ongeveer 50 mensen - concernstafdiensten - te werken. De keuze tussen een bestaand pand en nieuwbouw (huur of koop) moet nog worden gemaakt.

Leeuwarder Courant, 1997-10-08

Einde Britse melk voor Coberco

ZUTPHEN - *Coberco* in Zutphen verwerkt niet langer Britse melk. Er was een contract voor drie maanden afgesloten. De Britten hebben dat niet verlengd, zo bleek gisteren in Brussel. Sinds juli heeft *Coberco* 30 miljoen kilogram Britse melk in Lochem verwerkt. Dagelijks staken twintig tankauto's het Kanaal over. De melk kwam van de *Milk Marque*, die geen kans zag de melk in eigen land te verwerken.

De vraag naar zuivelproducten in Engeland is gedaald en bovendien beschikt het land zelf over onvoldoende fabrieken om er met moderne technologie zuivelproducten van te maken. *Coberco* zou 9 cent per kilogram voor de verwerking hebben ontvangen. In Lochem werd er boter en melkpoeder van gemaakt. *Milk Marque* was gedwongen de melk aan verschillende fabrieken aan te bieden. Het bedrijf heeft nu een andere gegadigde op het continent gevonden.

Nieuwsblad van het Noorden, 1997-11-06

Zuivelgigant Coberco komt met loongarantie

ZWOLLE - De nieuwe zuivelgigant *Friesland Coberco* wil haar werknemers een loongarantie geven. Dit is gisteravond gebleken tijdens de onderhandelingen tussen de vakbonden en de werkgevers van de zuivelcoöperaties *Coberco*, *Friesland Dairy Foods*, *Twee Provinciën* en de *Zuid-Oosthoek*.

De vier zuivelcoöperaties fuseren op 1 januari. Voor 6000 werknemers van de vier bedrijven kan dat betekenen dat ze in het nieuwe bedrijf een andere functie krijgen. Als dit een lager salaris tot gevolg heeft, eisen de vakbonden een waardevolle persoonlijke toeslag voor deze mensen. De zuivelbazen willen hier aan tegemoet komen, maar alleen op voorwaarde dat die werknemers bereid zijn op een andere locatie te werken. De nieuwe onderneming heeft straks fabrieken in zeven provincies.

Nieuwsblad van het Noorden, 1997-11-07

Kaderleden wijzen bod Coberco af

ZWOLLE - De kaderleden van de Voedingsbond FNV wijzen de sociale regeling die de nieuwe zuivelgigant *Friesland Coberco* heeft voorgesteld af. De kans op een akkoord tussen de vakbonden en het bedrijf is daarmee kleiner geworden.

De kaderleden willen dat het sociaal plan vijf jaar geldt. De zuivelgigant biedt drie jaar. Volgens de kaderleden zal de grootste pijn als gevolg van de fusie zich pas na drie jaar voordoen. Nadat *Coberco* eerder deze week aan de onderhandelaars van de Voedingsbond en CNV Zuivel een loongarantie had gegeven leek de weg naar een akkoord open te liggen. Het bod van *Coberco Friesland* wordt zaterdag in Staphorst neutraal voorgelegd aan de leden, die het eindoordeel vellen.

Coberco Friesland ontstaat op 1 januari. Dan fuseren de vier zuivelcoöperaties *Coberco*, *Friesland Dairy Foods*, *Twee Provinciën* en de *Zuid-Oosthoek*. Als gevolg van de fusie krijgen mogelijk 6000 werknemers een andere functie. De werkgever wil een eventuele salarisdaling compenseren, mits de werknemer bereid is op een andere locatie te werken. De maximale reisafstand kan wat de werkgever betreft 75 kilometer zijn. De FNV-bond vindt zestig kilometer de grens.

Leeuwarder Courant 1997-11-13

Ondernemingsraden positief over zuivelfusie

LEEWARDEN - De ondernemingsraden van de zuivelfabrieken *Friesland Dairy Foods*, *Coberco*, *Twee Provinciën* en *Zuid Oost Hoek* hebben in de afgelopen nacht besloten een positief advies over de voorgenomen fusie uit te brengen. Woordvoerder Jan Bodde zei vanmorgen dat alle obstakels zijn opgeruimd. „Wij hebben er zelfs voor gezorgd dat de sociale voorwaarden die

bij *Friesland Dairy Foods* gelden voor het uitbesteden van werk, ook door de fusiedirectie zijn overgenomen. De vakbonden hadden dat kennelijk over het hoofd gezien”.

Leeuwarder Courant 1997-11-14

Foto LC/Jan de Vries

Fusieplan **zuivel** getekend

DE WIJK - Vanmorgen hebben de voorzitters van de vier zuivelcoöperaties officieel het voorstel voor een **fusie** getekend. Het plan om bijelkaar te stappen was al veel eerder gelanceerd. Nu de veehouders informeel hun goedkeuring hebben gegeven en de ondernemingsraden positief hebben geadviseerd was het tijd voor een korte plechtigheid in De Wijk bij Meppel. De leden zullen in december over de **fusie** stemmen. Als die stemming gunstig uitvalt - niemand twijfelt daaraan - gaat de nieuwe onderneming Friesland Coberco Dairy Foods op 28 december van start. In het noorden en oosten van ons land is dan een van de grootste zuivelconcerns van Europa ontstaan. Van links naar rechts: Jacobus Dolsma (Zuid Oost Hoek), Evert Meiling (Coberco), Arie Aalberts (Friesland Dairy Foods) en Siebren Attema (Twee Provinciën).

Leeuwarder Courant 1997-12-16

Coberco sluit vlak voor fusie verbond met Spaans bedrijf

ZUTPHEN - Een dag voor de fusie met *Friesland Dairy Foods*, *Twee Provinciën* en *Zuid Oost Hoek* in stemming komt, heeft het zuivelconcern *Coberco* in Zutphen via haar dochteronderneming *Madibic* nog een samenwerkingsverband gesloten met het Spaanse bedrijf *Granja Castelló*. Beide bedrijven brengen hun verkoop- en marketingsactiviteiten onder in één onderneming. De aandelen zijn gelijk verdeeld. De nieuwe onderneming richt zich op de horeca, de bakkerijbranche en fast-food-ketens. Het gaat daarbij om room, sauzen, boter, ijs- en milkshakesmixen.

Leeuwarder Courant 1997-12-17

Goedkeuring Fusie: Boeren zijn royaal voor grote fusie

LEEWARDEN - De grote zuivelfusie is een feit. Vanmorgen hebben de ledenraden van *Friesland Dairy Foods* (FDF) en *Coberco* en de ledenvergaderingen van *Twee Provinciën* en *Zuid Oost Hoek* met een grote meerderheid voor het samengaan gestemd. Bij FDF en *Coberco*

waren de boeren unaniem voor, bij de twee kleinere coöperaties was enige weerstand. Zo stemden bij *Twee Provinciën* 85,7 procent voor, bij *ZOH* was dat 91 procent.

Door de fusie is een zuivelonderneming ontstaan met een omzet van *f*9,1 miljard. Na het Zwitserse Nestlé (*f*22.8 miljard) en het Franse Danone (*f*9.6 miljard) is zij, wat omvang betreft, de derde in Europa. Bij het concern werken zo'n 5700 mensen. In komende jaren zullen 600 banen vervallen.

Er zijn 16.500 veehouders bij de fusie betrokken. Zij leveren 5,1 miljard kilogram melk. Dat is 46 procent van alle melk in ons land. De nieuwe onderneming is met 400.000 ton kaas goed van 60 procent van de gehele Nederlandse productie. In Friesland heeft het bedrijf elf vestigingen.

1998

Leeuwarder Courant, 1998-03-18

Winst Friesland Dairy f 90 miljoen

LEEUWARDEN - De winst van het zuivelconcern *Friesland Coberco Dairy Foods* over 1997 is f90 miljoen. Dat is f 10 miljoen minder dan hoofddirecteur André Olijslager onlangs aankondigde. Toen was echter de reservering voor de reorganisatie van f43 miljoen nog niet definitief vastgesteld. De winst is f37 miljoen hoger dan het in 1996 zou zijn geweest als de resultaten van de vier coöperaties, die sinds eind vorig jaar de nieuwe onderneming vormen, bij elkaar zouden worden geteld.

Van de winst is f86,6 miljoen afkomstig van de 'oude' *Friesland Dairy Foods*. Dat is mede te danken aan de activiteiten buiten Europa. De andere drie partners - *Coberco*, *Twee Provinciën* en *Zuid Oost Hoek* - hebben boven hun uitbetaalde melkprijs nauwelijks winst gemaakt.

Het bedrijfsresultaat kwam uit op f302 miljoen (f187 miljoen). De directie schrijft die ontwikkeling toe aan de beheersing van de kosten, de gunstige zuivelmarkt en een actieve bewerking van de markt. Dit jaar denkt het concern een hogere winst te behalen. Voor 2000 wordt uitgegaan van een saldo van tussen de f175 miljoen en de f200 miljoen.

De omzet steeg met 3,1 procent naar f9,225 miljard. In Nederland werd, 43 procent (44) behaald, in de rest van Europa 30 procent (29), in Azië en Australië 19 procent (17), in Afrika en het Midden Oosten 5 procent (7) en in Amerika 3 procent (3).

De omzet van de 'oude' *Friesland Dairy Foods* steeg van f4.436 miljard naar f4,674 miljard. Condens, weiderivaten en kindervoeding deden het best. De leden krijgen f6,15 (f 4,90) per aandeel A en f 14,80 (f 4.90) per aandeel B als dividend.

Coberco zette f3,864 miljard om, 4 procent meer dan in 1996. De hogere melkprijs wordt verklaard door de gunstige markt en kostenbeheersing. Dat geldt ook voor *Twee Provinciën* en *Zuid Oost Hoek*. *Twee Provinciën* boekte een omzet van f550 miljoen, f1 miljoen minder dan in 1996. De omzet van *Zuid Oost Hoek* steeg van f539 miljoen naar f547 miljoen. Vlak voor de grote fusie nam *ZOH* nog de coöperatie van Staphorst over. De omzet van Staphorst daalde f14.3 miljoen naar f41.2 miljoen.

Stakingsdagen 1993-1997

Bron: LC. 1998-04-04

1999

Nieuwsblad van het Noorden. 1999-06-17

Friesland Coberco voegt research in Leeuwarden samen

LEEUWARDEN, De zuivelgigant *Friesland Coberco* schuift een aantal activiteiten in elkaar. De researchafdelingen van de twee bedrijven, die in 1997 zijn gefuseerd, worden samengevoegd in Leeuwarden. Verder werd gisteren bekend dat enkele ondersteunende diensten samengaan. Bij de plannen zijn tweehonderd werknemers betrokken.

De concentratie van de research heeft te maken met de wens onderzoek centraal aan te sturen. Productontwikkeling wordt overigens juist decentraal bij de werkmaatschappijen uitgevoerd. Daar komt bij dat de directie de research wil laten geschieden bij de productiebedrijven. In Deventer, waar vijftig mensen werken, is dat niet het geval.

In Leeuwarden komt ruimte vrij door een andere herschikking. De ondersteunende diensten van Friesche Vlag worden samengevoegd met die van Coberco uit Arnhem. Bedoeling is verkoop logistiek en administratie in één kantoor in de regio Ede samen te brengen. Bij de ondersteunende diensten werken 150 mensen. Tien banen komen te vervallen. Een nog onbekend aantal mensen zal moeten verhuizen.

Gesloten

Eerder reorganiseerde de zuivelreus al in de kaasproductiesector. Een aantal bedrijven is inmiddels gesloten of afgeslankt. De kaasfabrieken in Bedum en Beilen bleven daarbij overigens buiten schot. Ruim 270 werknemers waren bij deze reorganisatie betrokken.

Eerder dan de bedoeling was zal begin volgende maand melkpoederfabrikant *Eurospray* in Winschoten de poorten sluiten. Aanvankelijk zou de fabriek eind dit jaar de productie beëindigen. De 28 personeelsleden van *Eurospray* vallen onder het sociaal plan *Friesland Coberco*. Het zuivelconcern is verplicht de werknemers een gelijkwaardige baan binnen het bedrijf aan te bieden. In de praktijk betekent dit dat zij aan de slag kunnen in Groningen (productie dagverse melkproducten). Bedum of Beilen. *Eurospray* produceert wei-vetkern, een grondstof voor diervoeders en is gesloten, omdat het volgens *Friesland Coberco* niet meer tot de kernactiviteiten van het zuivelconcern wordt gerekend.

Leeuwarder Courant-1999-09-28

Laatste man Coberco uit top zuivelruis

LEEUWARDEN - Johan Plageman (57) stapt uit de directie van zuivelconcern **Friesland Coberco Dairy Foods**. Hij is vice-voorzitter en nog de enige die afkomstig is van de fusiepartner *Coberco*. Plageman is het niet eens met de manier waarop het concern de winst wil vergroten en de merken wil uitbouwen. De vakbonden maken zich ernstige zorgen over de gang van zaken.

Bij het ontstaan van de zuivelreus op 28 december 1997 waren drie van de zeven directieleden afkomstig van Coberco, alsmede de voorzitter van de raad van commissarissen. Op 25 januari

van dit jaar zegde Bert Majoor, als eerste Coberco-man, de directie vaarwel. Vorige week liet Johan Lokhorst weten het voor gezien te houden. Gisteravond deed Johan Plageman hetzelfde. Hij vertrekt eind december. De directie bestaat nu nog uit drie man: André Olijslager, Luuk Dahlhaus en Johan Priem.

Bestuurder Harry Vellenga van FNV Bondgenoten eiste vanmiddag opheldering van Olijslager. Het uiteenvallen van de top komt op een zeer ongelukkig moment, meent hij. „*Friesland Coberco* verliest terrein. Het concern stond dik in de top tien van ‘s werelds grootste zuivelondernemingen, maar wordt nu voorbijgestreefd door anderen. Het is van groot belang dat *Friesland Coberco* internationaal een sterke positie houdt. Dan is een interne machtsstrijd wel het laatste wat je kunt gebruiken.”

De vakbond vreest dat door het vertrek van de ‘wat gemoedelijker’ voormalig Coberco-bestuurders de harde hand van Olijslager binnen het concern de overhand gaat krijgen. Plageman was een van de directieleden die in 1997 een zeer actieve rol bij de fusie tussen *Coberco*, *Friesland Dairy Foods*, *De Zuid Oost Hoek* en *Twee Provinciën* heeft vervuld. Toen de poppetjes op hun plaats moesten worden gezet werd André Olijslager voorzitter van de directie en Plageman tweede man. Hij kreeg onder andere financiën en het personeelsbeleid onder zijn beheer. Enkele weken geleden maakte hij nog een eind aan een staking bij Friesche Vlag in Leeuwarden.

Bijlagen

Bijlage-1 Ontstaansgeschiedenis Friesland Coberco Dairy Foods.

Bron: voormalige www Royal Friesland Dairy Foods (nu 404)

1899	Steenderen opgericht in 1899 Als Andi in 1967 onderdeel van Coberco
1905	Lochem in '52 "De Berkelstroom" in 1965 Coberco
1908	Balkbrug per 1970 Cobrco
1918	Nijkerk Coöp. "De Volharding" in 1981 naar Coberco. Volmij was merk tot 1996
1920	Huizen Oprichting "Eerste Gooishe Coöp. Melkinr." Als Schaap-Kaas BV. wordt deze in 1985, via de NCZ., onderdeel van Cob. NCZ. in 1922 opger. in '86 geint. in C.
1947	Oprichting Coöp. Melkcentrale Deventer door een vijftal deelnemers In 1955 produceerd deze ook Condens. In 1965 als Condensfabriek Deventer opgegaan in Coberco
1962	De ontwikkeling van deze samenwerkingspatronen - ook elders in ons land - ging gepaard met concentratie van tientallen plaatselijke coöperaties tot een veel kleiner aantal regionale bedrijven. Zo ontstond op 30 augustus 1962 de zuivelcoöperatie De Zuid-Oost-Hoek uit een fusie van de coöperaties van Oosterwolde en Elsloo, ook weer een samenwerkingsverband dat in de latere fusie-geschiedenis een belangrijke rol zou spelen.
1962	Borculo oprichting Coöp. Weiprod. F. in 1991 over genomen door Cob.
1964	Kaaspakhuis Meppel NCZ. opend. Later bij overname NCZ. in handen van Coberco
1964	Tientallen Gelderse en Overijsselse zuivelbedrijven vonden elkaar korte tijd later - 1964/5 - in samenwerkingsverbanden als Vecomi (van Doetinchem tot Arnhem en Ede-Wageningen), Andi (Angerlo, Dieren en coöperaties in de omgeving) en Vecolac (rond Zwolle).
1965	De grote samenwerkende bedrijven in Zutphen, Lochem en Deventer sloten zich eveneens aaneen in de Vennootschap onder Firma Coberco .
1965	Zutphen oprichting Vennootschap onder Firma Coberco Samenvoeging van activiteiten van Comego te Zutphen, Berkelstroom te Lochem en Cond. F te Deventer
1969	Zutphen VOF Coberco wordt Verenigde Coöp. Melkproduktenbedrijf Coberco g.a.
1969	Coberco neemt Riedel over - zat eerst in Leiden maar ging naar Ede voor het goede grondwater. Via de overname van deze frisdrankenindustrie Riedel uit Ede kreeg de nieuw gevormde coöperatie dat jaar toegang tot de snel groeiende welvaartsmarkt voor dranken en sappen.
1970	Ede Coberco neemt Riedel - frisdrank - over
1971	In 1971 neem Coberco Roomcentrale Ballegoijen over. Was in 1939 opgericht als Eindhovense Roomcentrale en in 1971 (?) verhuist naar Nuenen 1970 Coberco, begonnen als bundeling van Zutphen, Lochem en Deventer , vervolgd met een concentratie van 33 deelgenoten, als coöperatieve vereniging tal van activiteiten in Zutphen. Toen in 1971 ook Vecomi en Mel-Ami (Borculo, Ruurlo) toetraden was in oostelijk Nederland een machtsblok ontstaan met een enorme plas melk, een uitgebreid assortiment producten en prachtige perspectieven voor verdere groei en bloei. Als kaas, boter, melk, toetjes, poeders en mixen daar al niet voor konden zorgen, dan waren er nog de sterke frisdrankmerken. Zij bestreken vanaf 1973 het hele scala van verfijnd-luxueus tot massaal-populair. In dezelfde tijd versterkte Coberco zich op vele fronten door overnames, integratie en verdere sanering. Zij had minder last van opstandige en kritische leden. In 1985 kreeg de Gelders-Overijsselse onderneming met toen 18.000 aangesloten veehouders haar eerste buitenlandse vestigingen door de overname van Madibic in België en Frankrijk. Haar positie op de kaasmarkt versterkte ze aanmerkelijk door de overname van NCZ, en er werd verder gesneden in het nog resterende bestand aan fabrieken. Een enkele keer leidde dat tot heftige reacties van het personeel. Zo legden in november 1985 de bijna driehonderd medewerkers van de Arnhemse vestiging even het werk stil uit protest tegen een sluiting die een einde dreigde te maken aan 106 jaar zuivelproductie in de Gelderse hoofdstad. Ze hadden succes, want er werd voor nog eens achttien jaar een nieuw perspectief voor Arnhem gevon-

- den.
 Het leek logisch dat er in de algehele heroriëntatie van de nieuwe tijd een contact tot stand kwam tussen Noord en Oost. Maar een eerste studie naar de mogelijke voordelen van fusie of vergaande samenwerking tussen FRIESLAND **Frico Domo** en Coberco leidde in 1992 tot de conclusie dat het voorlopig meer complicaties dan voordelen zou opleveren. Vijf jaar later, na tal van aanpassingen bij beide ondernemingen, kon het wel.
- 1978/9 Coberco fuseert met Vecalac (oa. Zwolle)
- 1984 Coberco fuseert met CZ. Den Ham
- 1985 Integratie NCZ. met Coberco met vestigingen in Meppel, Amsterdam, Huizen, Lochem
- 1991 Fusie tussen Coberco Heino-Krause HaVo Ormet en Tubbergen
- 1991 Fusie tussen Coberco, Heino-Krause, HoVo, Ormet (Enschede) en Tubbergen
- 1992 Bodegraven: Coberco neemt Kaashandel Twaalfhoven B.V. over
 Hardinxveld-Giesendam: Oprichting Kaash. In 1998 door FC resterende aandelen gekocht andel Culemborg BV. (Bouter Kaas) Twee Provinciën was een van de aandeelhouders
- 1997 Fusie tussen Coberco Friesland Domo (Friesland Dairy Foods), Twee Provinciën en de ZOH tot Zuivelcoöp. De Zeven Provinciën U.A. Tegelijkertijd ontstaat de onderneming Friesland Coberco Dairy Foods Holding N.V. alle aandelen in de onderneming zijn in handen van Zuivelcoöp. De Zeven Provinciën.
- 1997 In 1997 fuseerde **FRIESLAND Dairy Foods** met **Coberco** en de ‘vrije coöperaties’ **De Zuid-Oost-Hoek** en **Twee Provinciën** tot één grote **Friesland Coberco Dairy Foods**. Bestuur en directie verbonden zich aan de zware inspanningsverplichting om qua melkprijs een aantal goed draaiende referentie-bedrijven te evenaren. Minstens zo belangrijk was de ambitie om verder door te groeien als marktgedreven onderneming met een evenwichtig opgebouwd productenpakket met sterke merken en goed renderende posities op groeimarkten. Dat waar te maken zou nog jarenlang de volle inzet eisen van allen die met de onderneming verbonden waren.
- 2001 Merken Coberco en Domo (in Nederland) worden vervangen door Friesche Vlag
 Friesland Coberco koopt Nutricia Dairy & Drinks Group van Kon. Nutricia NV. met merken als Chocomel (1932) Nutroma (1949) Fristi (1986) eb Extran (1987) Onderdeel hiervan zijn ook Vestigingen in Bornen (België) en div, zuivelondernemingen in Hongarije, Tsjechië, Slowakije en Roemenië
- 2001 Er werd veel in de steigers gezet en opgebouwd, met als binnenlandse bekroning in 2001 de overname van het de **Nutricia Dairy & Drinks Group** met merken als Chocomel, Fristi en Extran. Maar vooral het stroomlijnen van de kaasproductie, nodig om de kostprijs te matigen, vroeg ingrijpende saneringsmaatregelen.

Ook een grote onderneming kan zich, zoals de eerste zeven jaren van de nieuwe fusieonderneming hebben bewezen, niet handhaven zonder strijd. Maar 125 jaar zuivelhistorie heeft ook aangetoond dat in saamhorigheid problemen in kansen kunnen worden omgezet. Een open venster naar de wereld, durf en gevoel voor de markt zijn daarvoor nodig.

Klaas Jansma

▲ Bijlage-2

Ook uit boek Zevenaar Gelderse fabrieken in 1999 nog fabriek in Nunspeet van Nestlé

Boek Zevenaar blz. 8: Het zuivelconcern Coberco werd in 1965 opgericht. De oorspronkelijke vennootschap onder firma ontstond uit het samengaan van de *Condensfabriek* in Deventer, de melkpoederfabriek Berkelstroom in Lochem en *Comega* in Zutphen. Vijf jaar na de oprichting werd de vennootschap op aandrang van de boeren omgezet in een coöperatieve vereniging en kreeg het de officiële naam "Coöperatieve Melkproductenbedrijven Coberco GA." In dat jaar werd ook de frisdrankenonderneming Riedel in Ede een onderdeel van Coberco

Boek Zevenaar: "De Liemers" was een N.V. Pas op 31 aug. 1978 werden de statuten zo aangepast dat men een onderdeel kon worden van Coberco - blz 23 -later (?) werd de naam van de Coöp. veranderd in "*Coberco Deli*"

Boek Zevenaar blz. 25: iets over beëindiging groothandel van *Coberco* in Arnhem en Achterhoek, in 1974. "Zevenaar" nam deze over en ging er mee door. "Ligro" ging daarna ook de 110 Coberco-venters bevoorraden. In 1980 stopte dit ook Zevenaar was hiermee in 1967 gestart - groothandel in levensmiddelen

Zevenaarboek blz 62

Coberco: van dorpscoöperatie tot multinational.

Uit: Het Gelders Dagblad van 13 september 1997; door Henk Brummelman.

"De fusie van Coberco met drie Friese coöperaties is door de media al uitgeroepen tot de megafusie van de eeuw. Het is ook niet niets als je in een klap uitgroeit tot de op twee na grootste zuivelproducent ter wereld (alleen het Zwitserse Nestlé en het Franse Danone zijn groter). Coberco was met een omzet van 3,7 miljard gulden al geen kleintje, maar de nieuwe onderneming krijgt een omzet van ruim negen miljard en verwerkt meer dan vijf miljard liter melk. Dit staat in een schril contrast met de kleine dorpscoöperaties die aan de basis van Coberco stonden. Het verleden van Coberco op een rij:

Rond 1900 telden Gelderland en Overijssel zo'n 160 zuivelfabriekjes, zo staat te lezen in "Bakermat van de Nederlandse Zuivelindustrie", geschreven door Piet Willemsen uit Brommen en Klaas de Wit uit Gorssel. Iets meer dan de helft van die bedrijven was door een coöperatie gesticht. Daar zaten ook heel kleine "handkrachtfabriekjes" bij, niet veel groter dan een schuur. Deze moesten het al snel afleggen tegen de stoomzuivelfabrieken.

De stoot voor de stichting van coöperatieve stoomzuivelfabrieken gaf de **GOZ**, de *Geldersch-Overijsselsche Zuivelbond*, die nog tot 1991 heeft bestaan. Ook de *Geldersch-Overijsselsche Maatschappij van Landbouw* speelde een belangrijke rol bij het in één richting krijgen van de neuzen van de veehouders. Het toont aan dat op zuivelgebied beide provincies altijd al een eenheid hebben gevormd. Het begrip fusie is de betrokken boeren nooit vreemd geweest. Als er ergens een modernere boterfabriek met grotere centrifuges werd gesticht, betekende dat automatisch de uitschakeling van een aantal kleintjes. De geschiedenis van de zuivel is dan ook doorspekt met fusies en bedrijfssluitingen. De Wit heeft uitgezocht dat in Gelderland en Overijssel zeker 336 zuivelfabrieken hebben gedraaid. Daar zijn er nu nog een twintigtal over.

De komst van Coberco in 1965 had een belangrijk aandeel in die sanering. De oorspronkelijke vennootschap onder firma is ontstaan uit het samengaan van de *Condensfabriek* in Deventer, de melkpoederFabriek *BERkelstroom* in Lochem en *COmega* in Zutphen. Vijf jaar na de oprichting

werd de vennootschap op aandrang van de boeren omgezet in een coöperatieve vereniging en kreeg het de officiële naam "Coöperatieve Melkproductenbedrijven Coberco GA". In dat jaar werd Riedel in Ede een onderdeel van Coberco.

Jarenlang zaten de zuivelfabrieken vast aan een bepaalde regio om de eenvoudige reden dat de bussen melk met paard en wagen of tractor werden aangevoerd. Dat veranderde met de invoering van tankmelken, begin jaren zeventig.

De tankwagens konden een veel groter gebied bestrijken. Dat had tot gevolg dat begin jaren zeventig een hele serie fabrieken dicht ging: onder andere Dinxperlo, Gendringen, Linde (bij Vonden) en Lochem (De Cloese). In 1977 ging eveneens een hele serie fabrieken dicht, waaronder die in Ruurio en Silvolde. Een jaar later volgden Apeldoorn, Eibergen en Lichtenvoorde. Vier van de vijf boeren lieten hun melk toen al per tankauto afvoeren. In 1980 sloten weer drie fabrieken. Uit het Coberco jaarverslag van dat jaar blijkt dat er toen al negentig procent "tankmelkers" stonden genoteerd.

Ondertussen bleef Coberco maar groeien. Een klapper was 1981 toen **De Volharding in Nijkerk** werd overgenomen. Drie jaar later kwam daar **De Eendracht in Den Ham** bij. In dit laatste decennium (1991) werd **Borculo Whey Products** een volledig onderdeel van Coberco en in een aparte divisie ondergebracht. In datzelfde jaar kwam een fusie tot stand met vier zelfstandige coöperaties: **HoVo** in Raalte (consumptiemelkproducten), **Heeten** (kaas), **De Eendracht in Tubbergen** (melkpoeder), **Ormet** in Enschede (consumptiemelkproducten) en **Heino Krause** (melkpoeder). Hiermee bestreek het werkgebied onderhand (op het westelijke rivierengebied na) het grootste deel van Gelderland en Overijssel.

De expansie is nog niet voorbij. Door de jongste fusie behoort de helft van de Nederlandse veehouders tot dezelfde coöperatie, die 12.000 medewerkers kent. De helft ervan werkt in het buitenland, zodat het nieuwe concern zich met recht een multinational mag noemen. Deze gigant krijgt een nieuwe naam. De naam Coberco leeft straks alleen nog als merknaam voort"

Uit zjb. 1965 blz. 149 Meer over Coberco (opgericht 28 okt. 1947) In '65 aantal deelnemende bedrijven 81. De verkoop van ondermelk van de C.Z.N.Z. geschied in samenwerking met de Comego onder de gemeenschappelijke naam Cova.

Als fusie een feit wordt

Zuivelcoöperatie voor zo'n 15.000 melkveehouders

LEEWARDEN - Als *Friesland Frico Domo* en *Coberco* een fusie aangaan zal de nieuwe coöperatie zo'n 15.000 boeren kunnen tellen. Eind 1990 had *Friesland Frico Domo* 5751 boeren als lid. Zij leverden 1,8 miljard kilogram melk, gemiddeld ruim 300.000 kilogram per boer. *Coberco* heeft een wat andere structuur: 9586 boeren leverden in 1990 2,3 miljard kilogram melk, gemiddeld 240.000 kilogram per boer.

Friesland Frico Domo had eind 1990 een omzet van f4,029 miljard, *Coberco* van f3,072 miljard. Daar is door de fusies van vorig jaar inmiddels ruim f500 miljoen bijgekomen. *Campina-Melkunie* komt op f4,607 miljard, f200 miljoen meer dan de landbouwcoöperatie *Cebeco-Handelsraad*. Bij *Friesland Frico Domo* werken 7.317 mensen van wie 4.112 in Nederland. *Coberco* heeft 3.353 werknemers in dienst.

Friesland Frico Domo behaalde in 1990 35 procent van de omzet in Nederland. 31 procent in de rest van Europa, 22 procent in Azië en Australië, 8 procent in Afrika en 2 procent in Amerika. *Coberco* had in Nederland 47 procent van haar afzet, in de andere EG-landen 38 procent en in de rest van de wereld 15 procent.

Niet direct succes

Syds Kloosterman van *Industrie- en Voedingsbond CNV* en lid van het bestuur van het *Productschap voor Zuivel* zei vanmorgen dat grote fusies als deze niet per definitie geslaagd zijn. Onderzoeken hebben uitgewezen dat de helft een succes is en de andere helft beslist niet. Een grote omvang is nog geen eenheid. „Er wordt vaak te snel beslist.”

Strategisch en zeker gezien de ontwikkelingen in de Europese zuivel en op de wereldmarkt (**GATT-overleg**) vindt Kloosterman deze mogelijke fusie logisch. Sociaal zijn er nog onduidelijkheden. Fusies kosten arbeidsplaatsen. Het hangt er van af welke opdracht de onderzoekers krijgen. Gaan zij uit van geen gedwongen ontslagen of moet er gezocht worden naar het hoogste rendement zonder dat de sociale gevolgen goed worden bekeken. Dat is een groot verschil.

Belangrijk zal ook zijn of er iets van de regionale spreiding van de bedrijven in stand blijft. *Friesland Frico Domo* is bezig haar kaasdivisie te reorganiseren. Dat zal met sluitingen gepaard gaan. *Coberco* heeft vorig jaar *Heino-Krause. Hovo* in Raalte, de fabriek in Tubbergen en *Ormet* in Enschede / Almelo overgenomen. Raalte, Heino en Tubbergen zijn gesloten. *Ormet* flink afgeslankt. Kloosterman: „Die overnames zijn allemaal ten koste van de nieuwe partners gegaan”.

Volgens *Wendy Young* van de *Voedingsbond FNV* valt er alleen over een fusie te praten als er aan de voorwaarden van de vakbonden wordt voldaan: goede informatie, goede afspraken over eventueel te sluiten bedrijven, goede onderbouwing van de plannen, afspraken over harmonisatie van de arbeidsvoorwaarden en zeker geen gedwongen ontslagen.

Leeuwarder Courant 1992-02-11 F

Op een persconferentie in Zwolle werden gisteren de fusieplannen toegelicht. Van links naar rechts: directeur André Olijslager en voorzitter Arie Aalberts van Friesland Frico Domo en voorzitter Evert Meilink van Coberco.
Foto LC/Siep van Lingen

Frico en Coberco willen markten samen veroveren

ZWOLLE - De fusiepartners *Friesland Frico Domo* en *Coberco* schuiven bij elkaar aan tafel om te proberen samen markten te veroveren. *Coberco* zat al redelijk in Duitsland, zeker met kof-fiemelk, terwijl *Friesland Frico Domo* bezig was daar een voet aan de grond te krijgen. Nu willen ze samen die markt op. *Friesland Frico Domo* heeft een prima positie in Griekenland. *Coberco* wilde ook die markt op. Ook dat gaat nu samen gebeuren. Men kan elkaar aanvullen, aldus directeur André Olijslager van *Friesland Frico Domo*.

Het investeren in markten is één kant van de fusie. De andere is dat er productiebedrijven zullen worden gesloten. Als men de zaken nu op elkaar afstemt kan men eerder dan wanneer beide bedrijven het alleen moesten doen de EG-markt op, aldus *Coberco*-voorzitter Evert Meilink gisteravond in Zwolle.

Met behulp van het adviesbureau *Booz, Allen en Hamilton*, dat wel in de zuivel in het algemeen, maar nog niet eerder in de noordelijke zuivel werkzaam is geweest, wordt getracht de nieuwe onderneming op 1 januari volgend jaar van start te laten gaan. Er ontstaat dan een onderneming met een omzet van bijna f8 miljard. *Coberco* behaalde vorig jaar een omzet van 3,8 miljard, tegen 3,1 miljard in 1990. In dat jaar had *Friesland Frico Domo* een omzet van f4 miljard en vorig jaar f4,1 miljard. De hogere omzet van *Coberco* vloeit voort uit de overname van *Heino Krause*. *Ormet* in Almelo, de fabriek van Tubbergen en Hovo Raalte.

Twee maanden geleden hebben André Olijslager van *Friesland Frico Domo* en Johan Plageman van **Coberco** de eerste stappen voor samenwerking gezet. Tussen Kerstmis en oudejaarsdag hoorde *Friesland Frico Domo*-voorzitter Arie Aalberts dat *Coberco* bereid was te spreken. Vanaf dat moment is het proces in een stroomversnelling gekomen.

Plageman zei dat een fusie voor de werkgelegenheid het beste is. Er zullen arbeidsplaatsen verdwijnen, maar dat zal eerder worden ingegeven door politieke maatregelen (**MacSharry-plan en GATT-overleg**) dan door de fusie. Grotere ondernemingen kunnen het verlies aan werkgelegenheid beter opvangen dan kleinere. De vakbonden gaan er echter vanuit dat er ‘klappen zullen vallen’.

Behalve het tal werknemers zal ook het aantal veehouders verminderen. Niet alleen door de gebruikelijke inkrimping met 3 tot 4 procent per jaar, vrij zeker zullen ook veehouders weggaan omdat ze bang zijn voor de omvang van een dergelijke grote coöperatie. Meilink: „Dat risico loopje natuurlijk. Wij zullen uiterst zorgvuldig met onze veehouders moeten omgaan. De aversie tegen groot zal best wat krachtsinspanning vergen, maar ik denk dat de leden in grote getale achter ons zullen staan”.

De melkprijs van de laatste vijf jaar is met elkaar vergeleken. Daarbij kwam Coberco wat beter uit de bus dan *Friesland Frico Domo*. Dit jaar zal de noordelijke coöperatie ruim 1 cent meer uitbetalen, waardoor de zaak weer wat dichter bijelkaar komt, aldus Plageman.

„Een spoedige fusie met *Campina-Melkunie*? Nee, dat zou een stap te ver zijn”, aldus Plageman. „Dat dat nooit eens zal gebeuren, zult u mij echter niet horen zeggen”.

	Friesland Frico Domo		Coberco	
	CLIFERS 1990	('89)	CLIFERS 1990	('89)
omzet	f 4.029 miljoen	(f 4.290)	f 3072 miljoen	(f 3431)
melkaanvoer	1872 miljoen kg.	(1920)	2248 miljoen kg.	(2252)
veehouders	5754	(6083)	9586	(9920)
werknemers	7317	(7323)	3353	(3322)

LC 1992

Coberco en Frico Domo tot fusie gedwongen

Door HENK J. VERKERK

DEVENTER, – Minder subsidies voor zuivelexport, minder aanvoer van melk uit het EG-beleid, noodzakelijke investeringen om met merkartikelen de open Europese markt te bereiken. Het zijn evenzovelen argumenten waarom gisteren de directies van Coberco en *Friesland Frico Domo* de geruchten bevestigden, dat ze werken aan een fusieplan. Eind van het jaar moeten de twee zuivelcoöperaties uit het oosten en noorden van het land samensmelten tot het grootste zuiverconcern van ons land. De wording van een gedwongen relatie.

Voorzitter E. Meilink van de zuivelcoöperatie *Coberco* weet nog precies wanneer hij 'bekeerd' is tot de fusiegedachte: 20 december vorig jaar. Op die dag legt de topman van het internationaal GATT-overleg, over het opheffen van handelsbarrières, secretarisgeneraal Arthur Dunkels een voorstel op tafel om de EG exportsubsidies met 36 procent te verlagen.

Dit voorstel, dat in Brussel wordt besproken (en later in de kast verdwijnt) treft vooral de Nederlandse zuivel. Daarxxx wordt bijna vier miljoen xxx buiten de EG met exportsteun afgezet. Dunkels plan betekent een vermindering van het volume met bijna een kwart.

Voor Coberco-voorzitter Meilink reden om bij de 'buren' langs te gaan, de bijna even grote *Friesland Frico Domo* - coöperatie in het noorden.

Vorig jaar had Meilink nog gezegd, dat hij voor eventuele samenwerking alleen dacht aan buitenlandse partners. De directeur van het Friese concern *A. A. Ulijslager* had in diezelfde tijd gezegd als 'dominante partner' alleen geïnteresseerd te zijn in de overname van kleinere bedrijven. Gisteravond, toen de leiding van de twee zuivelconcerns hun voorgenomen fusie toelichtte, bekende Meilink op 20 december te hebben beseft dat een goede buur beter is dan een verre vriend. Nauwelijks zes weken later zijn de fusieplannen al zo ver ontwikkeld, dat ze kunnen worden gepresenteerd.

Melkquota

De liberalisering van de wereldhandel binnen de GATT is niet de enige reden. Ook het verminderde aanbod van melk door de melkquota van de EG speelt een rol. Friesland-directeur Olijslager schat, dat de melkaanvoer de afgelopen tijd met twintig procent is afgenomen. De zuivelindustrie denkt te kunnen overleven, door zich meer met merkartikelen op de Europese markt te gaan richten. Nu voert bijvoorbeeld *Coberco* al merken als Tjolk, Taksi, Umer en Yovol.

FNV-bestuurder J. Heinen onderstreepte gisteren, dat dit nog niet genoeg is: „De bedrijven zijn te sterk produktiegericht geweest, op bulkgoederen zonder toegevoegde waarde. Dat betekent, dat de voorsprong van de jaren zeventig is veranderd in een achterstand in de jaren tachtig”. Met (nieuwe) merkartikelen moet de zuivelindustrie de slag op de Europese markt, aangaan. Minder melk meer Tjolk. Maar dat eist investeringen in fabrieken, die nu een overcapaciteit hebben voor bulkprodukten als melk en kaas. Reden genoeg voor de burens om bij elkaar op bezoek te gaan.

Fusiegolf

De aangekondigde samenwerking tussen beide bedrijven is een nieuw hoogtepunt in een fusiegolf die de zuivel al vele jaren in zijn greep houdt. In 1919 telde Nederland ruim 500 zuivelcoöperaties aangesloten bij de Koninklijke Zuivelbond FNZ., momenteel zijn het er dertien. Nog

slechts een paar jaar geleden telde Nederland vier grote zuivelcoöperaties: *DMV-Campina* in het zuiden, *Melkunie-Holland* in het westen, *Coberco* in het oosten en *Noord-Nederland*. In 1990 Smolten de westerse en zuidelijke zuivelreuzen samen tot *Campina-Melkunie* en ontstond *Friesland Frico Domo* uit *Noord-Nederland* en *ccFriesland*.

Friesland Frico Domo en *Coberco* zijn van mening dat een bundeling van krachten een gezonde bedrijfsvoering op lange termijn kan versterken. Uitgangspunt is het vormen van een zuivelcoöperatie die de leden-veehouders een continu goede melkprijs kan bieden en kan voorzien in de werkgelegenheid op lange termijn.

Binnen beide bedrijven vinden op het moment nog forse reorganisaties plaats. Bij Frico Domo 550 verdwijnen arbeidsplaatsen, met name in de kaasproductie. Het Friese concern heeft gisteren bij de presentatie van de fusieplannen gezegd, dat het bedrijf de kosten voor de reorganisatie niet ten laste zal laten komen van het nieuw te vormen concern. *Coberco* heeft zojuist een reorganisatie achter de rug nadat de coöperatie vorig jaar fuseerde met vier kleine coöperaties in het oosten van het land. Alleen de verhuizing van de kaasproductie uit Tubbergen naar Steenderen moet nog worden gerealiseerd.

Werkgelegenheid

Behalve bij de twee fusiepartners neemt elders in de zuivel de werkgelegenheid af. Zo verdwijnen bij *Campina Melkunie* 800 arbeidsplaatsen als gevolg van reorganisatie. De *Koninklijke Zuivelbond* verwacht dat dit jaar circa tien procent van de 19.000 arbeidsplaatsen in de zuivel verloren gaat.

Ook bij de fusie van de twee concerns uit het oosten en noorden van het land zullen arbeidsplaatsen verloren gaan. Maar volgens *Coberco*-directeur *J. Plageman* „kan de opvang van personeel bij een grote onderneming beter geschieden, dan bij een kleine. De vakbonden hebben met enige bedenkingen kennis genomen van de voorgenomen plannen. Tijdens de informatiebijeenkomst met de directie hebben de bonden ‘geëist’, dat ook in de jaren negentig geen gedwongen ontslagen zullen plaatsvinden. CNV-bestuurder S. Kloosterman wil verder dat de werkgelegenheid geografisch eerlijk over de provincies wordt verdeeld. FNV-er Van de Ploeg vatte het gevoel bij de bonden samen met: „Ik ben best bezorgd, en niet zo zuinig ook”. In tegenstelling tot de directies ziet hij wel degelijk overlappingen van activiteiten komen, waardoor uiteindelijk bedrijven zullen moeten sluiten

Overlapping

De bedoeling is dat de bedrijven elkaar aanvullen. *Friesland Frico Domo*-directeur *Olijslaper* gaf gisteren als voorbeeld de verkooporganisatie, die *Coberco* heeft voor merkartikelen in Duitsland, waar Frico Domo een soortgelijke organisatie in Griekenland heeft. Terwijl in Friesland zeventien procent van de melk tot gecondenseerde melk wordt verwerkt, is dat bij *Coberco* minder dan tien procent. Bij *Coberco* bestaat daarentegen zeventien procent van de omzet uit consumptiemelk, terwijl dit bij Frico Domo slechts zeven procent is. Alleen wat kaas betreft zijn er overeenkomsten. Beide concerns verwerken ongeveer de helft van het melkaanbod tot kaas.

Coberco en *Friesland Frico Domo* groeien dit jaar naar de status van grootste zuivelconcern in Nederland. De omzet bedraagt bijna acht miljard. *Melkunie/Campina*, die opereert in het westen en zuiden leidt nu nog met een omzet van ruim 5 miljard. De concernleiding hoopt zo de slag op de Europese markt aan te kunnen gaan. In de zuivelindustrie is dan nog maar één laatste fusie mogelijk. Die tussen de *Melkunie* en *Coberco/Frico*. Directeur *Olijslager* zei gisteren desge-

vraagd: „We hebben niet met de *Melkunie* gesproken Dat is nu een stap te ver. Voor de verre toekomst hoort u mij niet zeggen, dat het onzin is. Voorlopig hebben we echter onze handen vol aan deze fusie”.²⁶

Nieuwsblad van het Noorden, 1992-02-10

Melkveehouder Van der Knaap:

‘Als zuivelfusie geld oplevert zijn we ervoor’

Van onze verslaggever Henk Kuipers

ONDERDENDAM - Melkveehouder Machiel van der Knaap (57) uit Onderdendam is een van de 15.340 boeren die straks, als de fusie van *Friesland Frico Domo* (FFD) (Noord-Nederland) en *Coberco* (Oost- en Midden-Nederland) doorgaat, hun melk gaan leveren aan de grootste zuivelcoöperatie van Nederland. Van de ruim zeven miljard kilo melk die de nieuwe zuivelreus gaat verwerken, zullen de heer Van der Knaap en zijn 45 koeien er 362.000 kg voor hun rekening nemen. Bang dat hij verloren gaat in zo'n gigantisch bedrijf is Machiel van der Knaap niet. Hij denkt dat de meesten van zijn collega-veehouders er net zo over denken. „Wij zeggen gewoon heel nuchter: als zo'n fusie ons geld oplevert, zijn we ervoor.”

Zijn hele leven al zit Machiel van der Knaap in de zuivel. Melk is als het ware zijn brood. In 1966 heeft hij in het Zuidhollandse Schipluiden, het bedrijf van zijn vader overgenomen. „Met dertig koeien had je toen nog een redelijk bestaan, al moest je er wel hard voor werken. 's Morgens om vier uur melken, zeven dagen per week. Elke keer de melk in bussen van veertig liter aan de weg zetten; die dan opgehaald werden door de wagen van onze Coöperatieve Melk Centrale, 's zomers zelfs twee keer per dag.”

In 1974 heeft Machiel van der Knaap een groter bedrijf gekocht in Onderdendam. Hij ging van dertig naar veertig koeien, vervolgens naar zestig en na de invoering van de melkquotering terug naar ruim veertig. Het gesleep met melkbussen was in Noord-Groningen niet meer nodig, want de voorganger van de heer Van der Knaap had al een melkkoeltank van de nabijgelegen Domo-fabriek. Die situatie bestaat nog steeds. Drie keer in de week komt een tankwagen (RMO) voorbij om de melk af te zuigen.

Veehouder Van der Knaap, die eerst aan de *Domo* leverde, vervolgens aan *Frico Domo*, daarna aan *Friesland Frico Domo* en straks wellicht aan een van de grootste zuivelindustrieën van Europa, weet nauwelijks waar zijn melk blijft. Wat dat betreft lijkt hij een beetje 'op de boer in de Ster-spot van *Coberco* die de ultramoderne zuivelinrichting binnensluipt om tot zijn verbazing te zien dat de melk volautomatisch in dozen wordt gedaan. „Als het eiwitgehalte van mijn melk hoog is, zal het hier wel in Bedum tot kaas worden verwerkt. Maar voor hetzelfde geld wordt er Completa van gemaakt of gaat het ergens anders naar toe. Voor mij is het melkgeld het belangrijkste, dus de prijs die ik voor mijn melk krijg.”

²⁶ In het verslag in de Leeuwarder Courant werden dezelfde woorden gesproken door Coberco concern-directeur J. Plageman.....

„In een grote coöperatie,” vervolgt boer Van der Knaap, „heb ik meer vertrouwen dan in een vrije fabriek. Die fusies zijn voor ons een goede zaak, vooral als je aan het nieuwe Europa denkt. Wij in Nederland moeten ons specialiseren in zuivelprodukten die een goede prijs maken, zoals kaas, toetjes en babyvoeding. De zuivelbulk kunnen we straks rustig aan het Oostblok overlaten.”

Dat boeren als lid van steeds groter wordende coöperaties niets meer te vertellen zouden hebben over hun gezamenlijke eigendom vindt veehouder Van der Knaap onzin. „Wij hebben een ledenraad. Daarin zitten onze afgevaardigden. Als directie en bestuur een bepaald plan hebben en de ledenraad is het er niet mee eens, gaat het verhaal mooi niet door. Nee, ik heb er alle vrede mee dat we steeds groter worden. Een goede directie, een goed bestuur en een goed melkgeld, daar gaat het vooral om.”

De Telegraaf 1992-02-12

Megafusie Friesland Frico Domo en Coberco

De Boer Op (commentaar)
door ANDRIES DIJKSTRA

De voorzitters en hoofddirecteuren van de zuivelgiganten *Friesland Frico Domo* (FFD) en *Coberco* willen hun coöperaties laten fuseren. Onderzoek moet uitwijzen waar eventuele knelpunten kunnen ontstaan. De definitieve beslissing over het al dan niet samengaan moet in de tweede helft van dit jaar worden genomen. Gaat de fusie door dan ontstaat in Europees verband gezien de grootste coöperatieve zuivelverwerker met een omzet van f7,9 miljard. Alleen het particuliere *Nestlé* is groter.

De aankondiging van *FFD* en *Coberco* komt niet uit de lucht vallen. Anders dan de hoofddirecteuren in het afgelopen jaar vertelden was het bij boeren en in zuivelkringen duidelijk dat *FFD* en *Coberco* logische partners zouden zijn. Een fusie tussen een Nederlandse en buitenlandse coöperatie is zo complex en stuit op zoveel weerstand dat die verhalen nooit serieus werden genomen. *FFD* en *Coberco* sluiten op elkaar aan en spreken elkaars taal.

De belangrijkste reden om met fusieplannen te komen wordt ingegeven door de onzekere toekomst. Het door de „hond of de GATT gebeten worden”. Gaan de voorstellen van EG landbouwcommissaris MacSharry door dan heeft dat ernstige gevolgen voor de Nederlandse boer. De tweede onzekere factor is het GATT-zwaard dat boven de sector hangt. Zoals de vlag er nu voor staat vervalt de subsidie op zuivelprodukten die naar niet-EG-landen gaat. Daar valt nog mee te leven maar aan het wegvallen van die subsidie zit ook een volumebeperking gekoppeld. In de praktijk betekent dat een beperking van de exportmogelijkheden.

De tweede factor is de gang van zaken in Duitsland. Als grootafnemer van kaasprodukten een belangrijke markt voor de Nederlandse zuivel. Sinds kort zijn de Duitse winkels kaas van eigen bodem aan het promoten.

Om niet ‘links en rechts te worden ingehaald’ lijkt een fusie onontkoombaar. Immers wie kan er nog om je heen wanneer je zo’n grote omvang bereikt?

De vraag is nu waar een fusie nog op kan afketsen. Zoals de situatie nu is lijken er geen knelpunten. Friesland heeft de fusieperikelen met Noord-Nederland (Frico-Domo) achter de rug en *Co-*

berco fuseerde vorig jaar met vier kleinere coöperaties. Nu de gemoederen bij beide coöperaties enigszins tot bedaren zijn gekomen kan de volgende stap worden gezet. Cultuurtegenstellingen zoals waarmee *Campina-Melkunie* te kampen heeft spelen bij *FFD* en *Coberco* geen rol. Twentenaren, Sallanders en Friezen kunnen goed met elkaar opschieten. Heel wat beter dan Friezen en Drenten maar dat is ook goed gekomen. Een moeilijker punt is het in elkaar schuiven van het eigen vermogen dat de boeren in hun coöperaties hebben gestoken. Dat is nu nog een onontwarbare kluwen, maar de rekenmeesters zullen daar wel uitkomen.

Pijnlijk is de werkgelegenheid. Daar is nog weinig over te zeggen maar het zal duidelijk zijn dat bij een fusie de nodige arbeidsplaatsen zullen vervallen. Niet alleen zullen flink wat directeurs op straat komen te staan maar ook zullen de nodige fabrieken de poorten moeten sluiten. De fusie is gericht op het behalen van een beter rendement voor de 15000 boerenleden en niet voor de werkers in de fabriek. Gelukkig staan coöperaties al decennia bekend om hun sociale gezicht.

Al met al lijkt de voorgenomen fusie onder een gelukkig gesternte te worden geboren. Daarmee komt de zuivelsector na jaren van fusies en overnames eindelijk tot rust. Verdere mega-fusies zijn niet te verwachten niet in de laatste plaats omdat Brussel zich dan met de zaken gaat bemoeien (kartelvorming). Het is nu de taak aan de zuivelsector om weer eens flink te gaan verdienen.

Nieuwsblad van het Noorden, 1992-02-15

Ingezonden-1 'ZUIVELFUSIE'

Er was eens een boer in Onderdendam. Niets kon hem meer raken, als je maar niet aan zijn melkgeld kwam. (Bijna) een limerick. Boer v.d. Knaap kan het mooi vertellen. Alleen melkgeld is voor hem belangrijk. Hoe daar aan te komen interesseert zijn "licht" egoïstische denkwerk niet. Dat subsidies eventueel weg kunnen vallen stoort hem niet. Aan de duizenden vakbekwame medewerkers heeft hij geen boodschap; kennis van zaken is ook niet in huis. Ter lering even dit meneer v.d. Knaap: in Completa zit geen drup melk.

Als de heer v.d. Knaap een afspiegeling is van zijn collega's in de ledenraad, is het niet zo'n vreemde zaak dat alle fusies van de Noordelijke zuivel lang niet soepel verlopen. Er staan door de fusie *Friesland Frico Domo* nog steeds 500 banen op de tocht. Met de nieuwe plannen in het voortuitzicht (nou ja vooruitzicht) komen daar nog ettelijke honderden bij. Dat dit een voorzichtige benadering is, mag duidelijk zijn. Eventuele gedwongen overplaatsingen naar het oosten v/h land nog niet meegerekend.

Maar ach, wat geeft het als de heer v. d. Knaap zijn geld maar krijgt.

Marum, J. BUITER

Nieuwsblad van het Noorden, 1992-02-24

Ingezonden-2 'ZUIVELFUSIE'

Het verwijt van de heer Buiten in het Nieuwsblad dat ik aan de medewerkers van *Frico Domo* geen boodschap zou hebben, is geheel onterecht en misplaatst. Natuurlijk is het melkgeld be-

langrijk. Het zijn onze inkomsten, waarmee we gezin en bedrijf draaiende moeten houden. Wat hier egoïstisch aan is, is mij niet geheel duidelijk.

Het gaat mij echter bij deze fusie niet in de eerste plaats om het geld, maar om een sterke onderneming waar óók de werknemers baat bij hebben. Dat dit arbeidsplaatsen kost is wrang en er zal dan ook een goede regeling getroffen moeten worden.

Maar als we niets doen, kunnen er in de toekomst wel eens veel meer ontslagen vallen. In dit licht bezien is het maar de vraag wie van "licht" egoïstisch denkwerk beticht moet worden. Onderdendam,

M. A. G. Van der Knaap

Leeuwarder Courant 1992-02-13

Frico houdt vast aan reorganisatie in kaasdivisie²⁷

LEEWARDEN - De directie van de zuivelcoöperatie *Friesland Frico Domo* wil niet tegemoet komen aan de wensen van de vakbonden om de reorganisatie van de kaasdivisie uit te stellen. De bonden vinden dat door de voorgenomen fusie met *Coberco* in Zutphen de reorganisatie in een totaal ander daglicht is komen te staan.

De directie is echter van oordeel dat de vaart in de reorganisatie moet blijven. Er zal wel overleg met *Coberco* plaatsvinden, maar dat mag niet tot vertraging leiden. Over de te volgen procedure bij de fusie is gisteren met de vakbonden overeenstemming bereikt. Alle bestaande regelingen blijven overeind, aldus *Wendy Young* van de Voedingsbond FNV.

Dat houdt in dat er voor 1 januari 1993 geen bedrijven zullen worden gesloten en dat de harmonisatie van de lonen tussen de *CCFriesland*- en *Frico/Domo*-werknemers ook doorgaan. De bonden krijgen invloed op het fusieproces. Voordat het fusiebesluit wordt genomen zullen er met de bonden afspraken worden gemaakt.

Nieuwsblad van het Noorden, 1992-02-15

Zuivelreuzen zoeken toenadering tot elkaar

Van onze redactie economie²⁸

LEEWARDEN - De fusie tussen *Friesland Frico Domo* en *Coberco* zal niet alleen gevolgen hebben voor de beide ondernemingen zelf, maar ook voor de zuivel in Nederland en wellicht in Europa. Het lijkt nog slechts een kwestie van tijd voordat de nieuw te vormen coöperatie toenadering zoekt tot de tweede zuivelreus, *Campina-Melkunie*.

Twee jaar geleden hebben *CCFriesland*, *Frico/Domo* en *Campina* al eens voorzichtig over enige vormen van toenadering trachten te spreken. Dat is op niks uitgelopen. Gisteren werd bekend dat

27 Meer over deze reorganisatie en de daarna volgende stakingen in MAP-FFD

28 Bijna identieke tekst als opiniestuk *Kafen Koren* – LC-1992-02-15 – van Willen Stegenga

Campina Melkunie onderhandelt met de Duitse zuivelcoöperatie *Molkerei Zentrale Oldenburg* over mogelijke samenwerking bij de kaasproductie.

Tot dusver is *Campina-Melkunie* de grote machtsfactor in de Nederlandse zuivel. Zij beheerst de *Koninklijke Zuivelbond FNZ* en het *Produktschap voor Zuivel*. Volgend jaar nemen *Friesland Frico Domo* en *Coberco* het roer over. *Campina* klopt dan aan om te mogen meedoen: gedeelde macht is immers beter dan geen macht.

De nieuwe mega-coöperatie zal veel naar haar hand kunnen zetten. De kleine coöperaties moeten daar hun inventiviteit en flexibiliteit tegenover stellen. Tot dusver hebben ze daar geen moeite mee gehad.

Dat blijkt bijvoorbeeld uit de prijzen die de boeren voor hun melk krijgen. Er is nog geen grote coöperatie in Nederland in geslaagd hogere prijzen aan de leden te bieden dan de kleintjes. Vorig jaar kwam *Coberco* op de zesde plaats terecht van de top 25 van het blad *De Boerderij*, *Friesland Frico Domo* was toen negende en *Campina* veertiende.

Over het algemeen boeren grote ondernemingen pas goed wanneer zij de prijs voor hun grondstof laag kunnen houden en derhalve de producenten arm. De boeren hebben dus juist een tegengesteld belang: zij willen van hun zuivelcoöperatie een hoge melkprijs. Voor de grote fabrieken is dat lastig, voor de kleine bedrijven tot nu toe een geruststelling. Ondanks de grote fusies blijven de kleintjes het ook goed doen op de kaasmarkt.

Friesland Frico Domo en *Coberco* hebben aangekondigd arm in arm de Europese markt op te willen. Zij treffen de omvangrijkste concurrenten aan in Frankrijk. In de top-tien van de zuivel in Europa zitten vier Franse bedrijven: *Besnier*, *Sodiaal*, *BSN* en *ULN* met omzetten van f 3,8 miljard tot f 6,3 miljard. De nieuwe coöperatie zal de grootste kaasproducent zijn van zowel Nederland als van Europa. Op zuivelgebied heeft zij alleen *Nestlé* boven zich: f 8 miljard tegen f 11,9 miljard omzet. *Nestlé* doet overigens niet in kaas.

Op de belangrijkste Nederlandse exportmarkt, Duitsland, ligt het even anders. Een krachtige, gebundelde concurrentie hoeft de Nederlandse super-coöperatie daar niet te verwachten.

Leidse Courant, 1992-02-19

Garanties geëist bij fusies van Coberco met Frico-Domo

UTRECHT - Kaderleden van de Voedingsbond FNV bij de zuivelcoöperatie *Coberco* willen van hun directie een aantal harde garanties die de fusie met het zuivelbedrijf *Friesland Frico Domo* moeten begeleiden. Zo eisen de kaderleden onder meer dat er geen mensen ontslagen worden. „Temeer nu de directie in alle talen zwijgt over de sociale gevolgen voor de werknemers”, aldus een woordvoester van de Voedingsbond FNV gisteren. Het onlangs aangekondigde onderzoek naar een eventueel samengaan van beide coöperaties moet zoals bekend voor 1 januari 1993 daadwerkelijk leiden tot een volledige fusie.

Conflict tussen vakbonden en directie over fusie in zuivel

LEEWARDEN - De directieleden van *Friesland Frico Domo* en *Coberco* zijn gisteren in aanvaring gekomen met de vakbonden en dagelijkse besturen van de ondernemingsraden.²⁹ In het motel in Zwolle zou worden gesproken over de procedure en over de mate waarin de sociale partners bij het proces zullen worden betrokken. Na twee uren vergaderen en vooral schorsen hebben de directieleden hun papieren gepakt en in de tas gestoken en zijn ze onverrichterzake weggegaan, aldus Henk Amperse van de Industrie- en Voedingsbond CNV vanmorgen. „Wij zijn er geen stuiver wijzer van geworden.”

Voor de vergadering in Zwolle hadden de directies de vakbonden uitgenodigd. De bonden vonden het echter noodzakelijk dat ook de dagelijkse besturen van de ondernemingsraden de bijeenkomst zouden bijwonen. De directies hadden daar bezwaar tegen. Dat leidde tot een paar uur uitwisselen van argumenten, maar niet tot enig resultaat.

Amperse: „De directies wilden niets zeggen zolang de ondernemingsraden erbij zaten. Wij wilden niet zonder de ondernemingsraden vergaderen en dus is er niets besproken.” Vakbonden en ondernemingsraden zullen zich op de toestand beraden.

Vorige week bleek al dat de sfeer tussen directie en sociale partners aan het verslechteren is. De bonden vinden dat de directies op ‘normale eisen’ te vaak ‘nee’ zeggen. Op de vraag of er geen gedwongen ontslagen zullen vallen, of er rekening wordt gehouden met regionale spreiding van de vestigingen en of er een goede reorganisatie komt in plaats van vier kleine, kwam toen geen antwoord, aldus de vakbonden.

Volgens Peter den Oudsten, de woordvoerder van de directie van *Friesland Frico Domo*, is er verschil in positie van de ondernemingsraden en van de vakbonden.

De ondernemingsraden zitten in de medezeggenschapsstructuur van het bedrijf, de vakbonden hebben hun eigen verantwoordelijkheid. Dus moet er ook gescheiden overleg plaatsvinden. Dat overleg kan best een keer gezamenlijk, maar dan moet het om meningsvorming gaan, niet om besluitvorming. Hoe het nu verder zal lopen weet ik op dit moment niet. De andere verkennende besprekingen over de fusie lopen geheel volgens plan”.

Directies zeggen overleg met bonden over zuivelfusie af

LEEWARDEN - Het overleg over de voorgenomen fusie tussen *Friesland Frico Domo* en *Coberco* wil maar niet op gang komen. De directies van de zuivelcoöperaties hebben een voor gisteravond gepland overleg met de vakbonden en de centrale ondernemingsraden opnieuw afgezegd. De directie zou voorwaarden vooraf van de zijde van de bonden afwijzen en meende bovendien dat de ondernemingsraden nog geen advies konden geven.

²⁹ NvhN 1992-03-06 „De Centrale ondernemingsrader – COR’s – willen samen alleen samen met de vakbonden met de directiesover de fusie praten”

Districtsbestuurder Dick Heinen van de Voedingsbond FNV noemt de gang van zaken „onverkwikkelijk”. Hij spreekt van „een achterhoedegevecht om de werknemers tegen elkaar uit te spelen”. „Het klimaat wordt aardig verslechterd. Het is ook uitermate slecht voor het gesternte waaronder de besprekingen over de fusie moeten worden gevoerd. Zo wordt elk zinvol overleg om zeep geholpen.”

De bonden en de ondernemingsraden hebben te kennen gegeven in te stemmen met een studie om een beter inzicht te krijgen wat een fusie voor verbeteringen zou kunnen opleveren. Pas later komt er een gedetailleerde uitwerking. Volgens Heinen wordt ook pas dan onderhandeld over de sociale gevolgen.

Nieuwsblad van het Noorden, 1992-03-14

Directies Frico Domo en Coberco

Zuivelfusie kan zonder gedwongen ontslagen

van onze redactie economie

STAPHORST - De directies van de zuivelcoöperaties *Friesland Frico Domo* en *Coberco*, de vakbonden en ondernemingsraden van beide concerns hebben gistermiddag het groene licht gegeven voor een studie naar financieel-economische voordelen van een fusie van zuivelgiganten. Als gevolg van de fusie zullen geen gedwongen ontslagen vallen, zo hebben de concerndirecties tijdens overleg in Staphorst aan de vakbond toegezegd.

Het fusieonderzoek zal worden uitgevoerd door een onafhankelijk adviesbureau, aldus W. Young van de Voedingsbond FNV. De zuivelcoöperaties zullen aan de hand van de studie een besluit nemen over het al of niet overgaan tot een fusie.

De vakbonden hebben op voorhand een aantal wensen op tafel gelegd waar meteen na het besluit over onderhandeld moet worden, aldus Young. De toezegging dat er geen gedwongen ontslagen vallen is al binnen, maar dat mag, aldus Young, echter niet ten koste gaan van de andere eisen van de bonden. Zo vinden de bonden dat de werkgelegenheid regionaal gespreid moet blijven en er andere grondstoffen dan alleen melk bij de fusie moeten worden betrokken.

Ook mogen er voor een nog nader te bepalen datum geen vestigingen worden gesloten en is een harmonisatie van de arbeidsvoorwaarden nodig. De bonden willen tenslotte invloed houden op het verdere fusieproces.

De directies van *Friesland Frico Domo* en *Coberco* en de vakbonden en ondernemingsraden zullen in ieder geval geen ruzie meer krijgen over het wel of niet voeren van gezamenlijk overleg. Eerdere vergaderingen liepen vast omdat er verschil van mening bestond over de gelijktijdig aanwezigheid van zowel de de ondernemingsraden als de vakbonden. "We zijn weer een stukje verder gekomen," aldus Young

De eis van de bonden, dat de nieuwe onderneming andere grondstoffen dan alleen melk moet gaan verwerken, kan aldus Young „de werkgelegenheid weer ten goede komen. Verder willen we in ieder geval invloed houden op het verdere fusieproces.”

